E.T.A. HOFFMANN

ŞEYTANIN İKSİRLERİ

Çeviri: ZEHRA KURTTEKİN

can

Die Elixiere des Teufels, E.T.A. Hoffmann

1. basım: Şubat 2014, İstanbul
E-kitap 1. Sürüm Ağustos 2014, İstanbul
2014 tarihli 1. Basım esas alınarak hazırlanmıştır.

Yayına hazırlayan: Ayça Sabuncuoğlu, Şebnem Sunar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım (www.lom.com.tr)

ISBN 978 975 0723 19 3

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 10758

E.T.A. HOFFMANN

ŞEYTANIN İKSİRLERİ

ROMAN

Almanca aslından çeviren

Zehra Kurttekin

E.T.A. Hoffmann'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

Gece Tabloları, 2012

ERNST THEODOR AMADEUS HOFFMANN, 1776'da Königsberg' de (bugünkü Kaliningrad) doğdu. Asıl adı Ernst Theodor Wilhelm Hoffmann'dır. Hukuk öğrenimi gördükten sonra 1800'de devlet memurluğuna atandı ve Prusya'nın işgali altında bulunan Polonya'da çalışmaya başladı. 1806'da Prusya'nın Napoléon güçleri tarafından yenilgiye uğratılmasına kadar bu görevinde kaldı. Hoffmann, 1814'e kadar müzik eleştirmenliği ve tiyatrolarda müzik yönetmenliği yaptı. 1811'de *Arlequin* adlı bir bale besteledi. Alman Romantizminin ilk yazarlarından olan dostu Friedrich de la Motte Fouqué'nin *Undine* adlı masalını operalaştırması da bu döneme rastlar. Hoffmann, 1814'ten itibaren edebiyata yöneldi. 1814-1815 tarihli *Phantasiestücke in Callots Manier* adlı öykü kitabı, yazar olarak ün kazanmasını sağladı. 1816'da yeniden devlet hizmetine girerek Berlin Temyiz Mahkemesi'nde yargıçlık yapmaya başladı. *Şeytan'ın İksirleri* (1815-1816) ve *Lebensansichten des Katers Murr nebst fragmentarischer Biographie des Kapellmeister Johannes Kreisler* (1820-1822) adlı romanları, *Gece Tabloları* (1816-1818) ve *Die Serapionsbrüder* (1819-1821) adlı öykü derlemeleri büyük ilgi gördü. Hoffmann'ın peri masallarından doğaüstü felaket öykülerine kadar eşsiz hayal gücünü sergilediği eserleri, Çaykovski'nin bale süiti *Fındıkkıran* da dahil olmak üzere pek çok opera bestesine esin kaynağı oldu. Eserleriyle Honoré de Balzac, George Sand ve Théophile Gautier gibi isimlerin saygısını kazandı; Victor Hugo, Charles Baudelaire, Guy de Maupassant, Aleksandr Puşkin, Fyodor Dostoyevski ve Edgar Allan Poe'yu etkiledi. E.T.A. Hoffmann, 1822'de Berlin'de öldü.

ZEHRA KURTTEKİN, Sankt Georg Avusturya Kız Lisesi'ni bitirdikten sonra, Ankara Üniversitesi DTCF Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğrenim gördü. TRT İstanbul Radyosu'nda, sonra TRT İstanbul Televizyonu'nda sanat, kültür, edebiyat ve belgesel programları prodüktörü olarak görev yaptı. H.K. Laxness'ın *Atom Durağı*, Bertolt Brecht'in *III. Reich'ın Korku ve Sefaleti*, Friedrich de la Motte Fouqué'nin *Undine*, Zeruya Şalev'in *Ve Yeniden Başlar Hayat ve* Thomas Mann'ın *Doktor Faustus* adlı eserlerini Türkçeye çevirdi.

Yayımcının önsözü

Birader Medardus'un ilginç hikâyesini ilk kez okumuş olduğum o koyu gölgeli çınarların altına götürmek isterdim seni, güzide okur. Benim oturduğum, güzel kokulu fundalıkların, rengârenk çiçeklerin arasına yarı yarıya gömülü o taş sıraya oturur, ağaçlıklı yolun sonunda açılan güneşli vadinin ardında yükselen harikulade mor dağları sen de benim gibi özlemle seyrederdin. Arkana bakınca, yirmi adım kadar ötemizde, giriş kapısı heykellerle zengin şekilde bezenmiş gotik bir bina görürdün. Çınarların gölgeli dalları arasından parlak ve hayat dolu gözleriyle azizler bakar sana; kalın duvarlara yapılmış canlı fresklerdir bunlar. Dağların üzerinde kor kırmızı bir güneş durur, akşam rüzgârı çıkar, her yerde canlılık, hareket vardır. Çalılıkların, ağaçların arasında fısıltılar, hışırtılar, şaşılası sesler dolaşır; yükselir, yükselir, çok uzaklardan gelen şarkılara, org seslerine dönüşür sanki. Bahçenin ağaçlıklı yollarında suskun, inançlı bakışları yukarılara çevrili, bol dökümlü elbiseler içinde ciddi tavırlı adamlar gezinirler. Azizlerin resimleri canlanmış da kapının yüksek kornişlerinden aşağıya inmiştir adeta. Oralara resmedilmiş olağanüstü söylencelerin, menkıbelerin yarattığı gizemli bir ürpertiye kapılırsın; her şey gözünün önünde cereyan etmektedir sanki ve sen, buna yürekten inanmaya hazırsındır. Medardus'un hikâyesini de işte böyle bir ruh hali içinde okumalısın ve keşişin tuhaf hayallerine, tahrik olmuş bir hayal gücünün kural tanımaz oyunlarından daha fazla itibar etmelisin.

Azizlerin heykellerini, manastırı ve keşişleri gördükten sonra, güzide okurum, seni götürdüğüm yerin, B.deki Kapuçin manastırının o harikulade bahçeleri olduğunu eklememe gerek yoktur sanırım.

Bir zamanlar, bu manastırda birkaç gün kalmıştım. O sıralar manastırın saygıdeğer başrahibi bana ilginç bir şey olarak, Rahip

Medardus'un, arşivde muhafaza ettikleri evrakını göstermişti; onları benimle paylaşma konusunda gösterdiği tereddüdü güçbela giderebilmiştim. Aslında yaşlı adam bu kâğıtların çoktan yakılmış olması gerektiği kanaatindeydi. İşte bu kâğıtlardan oluşturduğum kitabı sana teslim ettiğimde, güzide okur, korkarım ki sen de başrahiple aynı kanıya varabilirsin. Ama eğer Medardus'la birlikte o gölgeli revaklarda, hücrelerde, rengârenk dünyalarda onun sadık yol arkadaşıymış gibi gezinmeye, onun hayatının ürkünç, dehşet verici, çılgınca ya da gülünç yanlarına tahammül etmeye karar verirsen, *camera obscura*'dan gözlerine yansıyacak envaı çeşit görüntünün keyfini çıkaracaksın. Anlamsız olduğunu düşündüğün bazı şeylerin, dikkatle bakıldığında, bariz bir bütünlük ve hayatiyet kazandığını göreceksin. Karanlık bir uğursuzluktan doğan esrarlı tohumun bir bitkiye dönüşüp nasıl gümrahça yeşerdiğine, gitgide nasıl bin bir dal budak sardığına, en sonunda meyveye dönüşen çiçeklerinden birinin, onun can suyunun tamamını çekip nasıl öldürdüğüne tanık olacaksın.

Kapuçin Medardus'a ait evrakı, rahmetli pek küçük, okunaksız bir keşiş elyazısıyla kaleme aldığı için büyük bir gayret sarf ederek, epeyce zorlanarak bitirdiğim vakit, tümüne birden kısaca rüya ya da tahayyül dediğimiz bazı şeyler, bana da, hayatımızı baştan sona belirleyen, içindeki bütün durumları birbirine bağlayan gizli bir ipliğe dair sembolik ipuçları olabilirmiş gibi geldi. Ancak, bunun idrakiyle o ipliği zorlayarak koparabilecek gücü kazandığını sananlar, bize hâkim olan karanlık güçle beraber buna kalkışanlar, daha işin başında yitik sayılmalıdır.

Belki sana da, bana olduğu gibi olur, güzide okurum; önemli sebeplerden ötürü bunun böyle olmasını yürekten diliyorum.

BİRİNCİ CİLT

1

Çocukluk yılları ve manastır hayatı

Babam hayattayken hangi şartlarda yaşadığından annem hiç söz etmezdi; ama ilk gençlik yıllarımda ona dair anlattıklarından hatırlayabildiğim kadarıyla, babamın derin bilgilerle donanımlı, hayat bilgesi bir adam olduğunu sanıyorum. Bu hikâyelerden ve annemin eski yaşantılarına dair ancak çok sonraları anlayabildiğim bazı ifadelerinden, onların, varlık ve zenginlik içinde rahat bir hayat sürdürürken, çok ağır ve acılarla dolu bir sefalete düştüklerini biliyorum. Babam bir zamanlar, şeytana uyup ahlaksızca bir isyankârlığa kapılmış ve çok ağır bir günah işlemiş; sonraki yıllarda Tanrı'nın inayetiyle aydınlanarak, tövbe etme niyetiyle çok uzaklara, soğuk Prusya'daki Heilige Linde'ye[1] hacca gitmek istemiş. Bu meşakkatli yolculuk sırasında annem birkaç yıllık evliliklerinin, babamın korktuğu gibi çocuksuz kalmayacağını fark etmiş, babam da, onca yoksulluğuna aldırmaksızın buna çok sevinmiş. Zira bir oğlan çocuğun dünyaya gelmesi, Aziz Bernard'ın şefaatini esirgemediğinin ve günahlarının bağışlanacağının teminatı anlamına geliyor, hayallerinin gerçekleşeceğini gösteriyormuş. Heilige Linde'de babam hastalanmış. Güçsüz düşmesine rağmen, salık verilen yorucu ibadetlerini sürdürmekte direniyor, sürdürdükçe durumu daha da kötüleşiyormuş. Tam benim doğduğum esnada, günahlarından arınmış ve huzura kavuşmuş bir şekilde vefat etmiş. Aklımın erdiği ilk yaşlardan kalan anılarla birlikte, Heilige Linde Manastırı'nın ve

muhteşem kilisesinin o sevilesi hayalleri canlanıyor gözümde. Etrafımı hâlâ o karanlık ormanın hışırtıları, beşiğim olan o gümrah otların, renkli çiçeklerin kokuları sarıyor. Meryem Ana'ya adanmış bu tapınakta, ne zehirli bir hayvan ne de zararlı bir böcek yuva yapar; içinden tütsü kokularının yayıldığı altın buhurdanlıklarını sallayarak hacılarla birlikte uzun kafileler halinde yürüyen rahiplerin inanç dolu ilahilerine, ne bir sinek vızıltısı ne de bir ağustosböceğinin cırıltısı karışır. Kilisenin orta yerinde duran, meleklerin Meryem Ana'nın mucizeler yaratırkenki resmini kondurdukları ıhlamur ağacının gümüş kaplamalı gövdesi hâlâ gözümün önündedir. Meleklerin, azizlerin renkli suretleri kilisenin duvarlarından, tavanlarından gülümser gibidir hâlâ. Derin acılarına rahmet dolu teselliler bulduğu bu harikulade manastıra dair anlattıkları öylesine içime işlemiş ki, annemin o kutsal yerden bir buçuk yıl sonra ayrılmış olduğunu, benim anılarımın ise o denli eskilere uzanamayacağını bile bile, her şeyi kendim görmüşüm, kendim yaşamışım hissine kapılırım. Tenha kilisede, kadim zamanlarda, daha inşaat halindeyken ortaya çıkan, sanatkârane dokunuşlarıyla kiliseyi kısa zamanda en güzel biçimde resimlendiren ama işi biter bitmez yeniden kaybolan, dilinden kimsenin anlayamadığı yabancı ressama ait olduğu sanılan, o çok ciddi görünüşlü adamın resmini de kendi gözlerimle görmüşüm gibi gelir hep. Bir de yaşlı, alışılmadık kıyafetler içinde, uzun boylu, kır sakallı bir hacının beni kucağında dolaştırdığını, envaı çeşit renkli otlar, taşlar topladığını ve benimle oynadığını hatırlarım; oysa içimde böylesine canlı bir resim yaratan şeyin sadece annemin betimlemeleri olduğundan eminim. Bir seferinde hacı, benim yaşıtım olan bir oğlan çocuğu getirmişti yanında. Birbirimize sarılarak, öpüşerek çimenlerin üstünde oynuyorduk; renkli taşlarımın tümünü ona vermiştim; o da onları yerde türlü şekiller çizecek gibi diziyor, ama çizdiği şekiller önünde sonunda hep kutsal haç biçimine dönüşüyordu. Annem yanı başımızda taş bir bankta oturuyor, ihtiyar da onun arkasında durmuş, şefkatli bir dikkatle bizim çocuksu oyunlarımızı seyrediyordu. O sırada çalılıkların arasından birkaç delikanlı çıktı. Kılıklarından, her hallerinden Heilige Linde'ye salt tecessüs ve merak nedeniyle gelmiş oldukları anlaşılıyordu. Bizi fark edince içlerinden biri bağırdı: "Bakın! Burada kutsal bir aile var. Bu tablo tam da benim resim dosyama

uygun." Gerçekten de kâğıdını kalemini çıkarıp bizim resmimizi çizmeye koyuldu. Bunun üzerine yaşlı hacı, başını kaldırdı ve öfkeyle bağırdı: "Seni sefil alaycı, sözde sanatçı olacaksın. Ne gezer; inancın ve sevginin ateşi hiç yanmamış ki senin içinde; eserlerin de tıpkı kendin gibi ölü ve donuk kalacaklar. Sen de dışlanmış biri olarak ıssız boşlukta ümitsizlik içinde, kendi sefaletinde gömülüp kalacaksın." Delikanlılar, şaşkın, alelacele kaçtılar. Yaşlı hacı, anneme şöyle dedi: "Size bugün, oğlunuzda sevginin kıvılcımını ateşlesin diye harikulade bir çocuk getirdim; ama onu sizden alıp götüreceğim yeniden. Beni de bir daha görmeyeceksiniz. Oğlunuz pek çok yetenekle mükemmel bir şekilde donatılmış; ama kanında hâlâ babasının günahları kaynayıp mayalanmakta. Yine de, inanç yolunda kahraman bir mücahit olarak yetiştirilebilir. Bırakın din adamı olsun!" Annem, hacının sözlerinin, üzerinde nasıl silinmez bir etki bırakmış olduğunu anlata anlata bitiremezdi; ama yine de benim tercihlerim üzerinde herhangi bir zorlamada bulunmadı, bana kendisinin verebileceğinden daha yüksek bir eğitim imkânına sahip olmamı aklına bile getirmeksizin, kaderin neler göstereceğini, beni nereye yönlendireceğini sükûnetle beklemeye karar verdi. Kendi yaşadıklarımla ilgili hatıralarım, dönüş yolunda annemin Cistercium[2] Rahibe Manastırı'nı ziyaret ettiği andan başlayarak netlik kazanır. Manastırın, prenses unvanı taşıyan başrahibesi, babamı önceden tanıdığı için annemi nazik bir şekilde kabul etti. Annemin, ressam ile yaşlı hacı arasında geçen konuşmayla tamamladığı, yaşlı hacıyla ilgili aklımda kalan o son olaydan itibaren beni başrahibeye götürdüğü âna kadar geçen süre, benim açımdan tam bir boşluk oluşturuyor; buna dair hatırımda hiçbir şey kalmamış. Yeniden hatırlayabildiklerim, annemin giysilerimi mümkün olduğu kadarıyla yenileyip düzeltmesiyle başlıyor. Şehirden yeni kurdeleler almış, vahşice uzamış saçlarımı kesmiş, beni büyük bir özenle süslemiş, bu arada başrahibenin karşısında uslu ve terbiyeli davranmamı tembihlemişti sıkıca. Sonunda annemin elinden tutarak geniş taş merdivenden yukarı tırmanmış, prensesin bulunduğu yüksek tavanlı, duvarları aziz resimleriyle bezeli salona girmiştim. Uzun boylu, azametli, güzel bir kadındı; tarikat kıyafeti saygı telkin eden bir vakar veriyordu ona. Beni sert, iliklerime işleyen bir bakışla süzdü ve

sordu: "Bu mu oğlunuz?" Sesinin tonundan, bütün görünüşünden, çevrenin yabancılığından, tavanın yüksekliğinden, duvarlardaki resimlerden öylesine etkilenmiştim ki, derin bir korku hissine kapılıp yana yakıla ağlamaya başladım. Bunun üzerine prenses, "Ne oldu sana, küçüğüm, korktun mu benden?" diye daha yumuşak ve daha anlayışlı bir tavırla konuştu. "Oğlunuzun adı neydi, sevgili hanımefendi?" "Franz," diye karşılık verdi annem. Bunun üzerine prenses derin bir üzüntü içinde, "Franz'çık!" diye seslendi; beni havaya kaldırıp sıkıca göğsüne bastırdı. Ama o esnada boynumda hissettiğim ani bir acıyla öylesine güçlü bir çığlık attım ki, prenses ürkerek beni yere bıraktı. Annem bu davranışıma fena halde şaşırmıştı, beni uzaklaştırmak üzere derhal üstüme atıldı. Prenses buna izin vermedi; derken anlaşıldı ki, bana öyle sıkıca sarıldığı anda, göğsünde taşıdığı pırlanta haç, boynumu tahriş etmiş, battığı yer kıpkırmızı olmuş, kan oturmuş. "Zavallı Franz," dedi prenses. "Canını acıtmışım meğer ama biz yine de iyi dost olacağız seninle." Rahibelerden biri şekerleme ve tatlı şarap getirdi, ben de yüreklenerek daha fazla nazlanmadım; yerine oturup beni kucağına alan zarif kadının kendi eliyle yedirdiği tatlıları, ısrara mahal bırakmaksızın cesaretle atıştırmaya başladım. O zamana kadar hiç tatmamış olduğum tatlı içkiden birkaç damla aldıktan sonra, annemin ifadesine göre, çocukluğumun ilk yıllarından beri bana özgü olan o neşeli ruh halim ve olağanüstü canlılığım geri dönmüş. Başrahibe ile odada kalan rahibeyi çok eğlendiriyor, kahkahalar atıyor, gevezelik ediyordum. Bana hâlâ açıklanamaz gelen şey, nasıl olup da annemin aklına, doğduğum yerin güzelliklerini ve olağanüstü yanlarını anlatmamı isteme fikrinin geldiği, benim de tanımadığım o yabancı ressamın resimlerini, yüce bir güç tarafından ilham gelmiş gibi bütün ruhumla kavramışçasına, olanca canlılığıyla tasvir ettiğimdir. O sırada, sanki kilisedeki bütün yazıları çoktandır tanıyor, biliyormuş gibi, azizlerin harikulade hikâyelerine daldım. Prenses, hatta annem, beni hayretle seyrediyorlardı; bense konuştukça coşuyordum. Sonunda prenses sordu: "Söyle, sevgili çocuğum, bütün bunları nereden biliyorsun sen?" Bir an bile duraksamadan yanıtladım; yabancı hacının beraberinde getirdiği o güzel, o olağanüstü çocuğun, kilisedeki bütün resimleri bana tek tek anlattığını, kendisinin renkli taşlarla çizdiği bazı

resimlerin anlamlarını açıkladığını, bununla da kalmayıp daha başka pek çok kutsal hikâye naklettiğini söyledim.

İkindi çanı çaldı, rahibe kesekâğıdına sarılı bir sürü şekerleme getirip verdi, ben de büyük bir memnuniyetle aldım. Başrahibe ayağa kalktı, anneme şöyle dedi: "Oğlunuzu yatılı öğrencim olarak kabul ediyorum, sevgili hanımefendi. Bundan böyle onunla ben ilgileneceğim." Annem heyecanından konuşamaz olmuştu. Sıcak yaşlar dökerek prensesin ellerini öptü. Tam kapıdan çıkmak üzereydik ki prenses, arkamızdan geldi, beni bir kez daha havaya kaldırdı, bu kez haçını özenle yana doğru çekerek sımsıkı sarıldı; şiddetle ağlıyor, sıcak gözyaşları alnıma damlıyordu. "Franz'çığım!" diye haykırdı. "Hep böyle inançlı ve iyi kal!" Derinden etkilenmiştim; neden olduğunu pek bilmeden, ben de ağladım.

Manastırın yakınlarındaki küçük bir mandırada yaşayan annemin ev hayatı, başrahibenin desteğiyle daha iyi bir hale gelmişti. Sefaletimiz sona ermiş, ben de daha iyi giyinir olmuştum. Papazdan eğitim alıyor, bunun yanı sıra onun, manastırın kilisesinde ayin yaptığı günlerde koro çocuğu olarak görev yapıyordum.

Gençliğimin bu mutlu günlerinin anıları nasıl da kutlu bir rüya gibi kucaklıyor beni! Yurdum, mutluluğun, o çocuksu, o rahat duyguların, o üzerine gölge düşmemiş sevinçlerin mekân tuttuğu, harikulade bir ülke olarak uzaklarda, çok uzaklarda kaldı; geriye dönüp baktığımda, beni ondan sonsuza dek ayıran uçurumun, sonuna kadar açılmış ağzını görüyorum. Yakıcı bir hasretin pençesinde, karşı tarafta, şafağın kızıl ışıkları arasında gezinen sevdiklerimi seçebilmek için gitgide daha fazla gayret sarf ediyor, onları gördüğüme, tatlı seslerini işittiğime vehmediyorum. Ah! Sevginin güçlü kanatlarının aşamayacağı bir uçurum var mıdır? Aşk için mekân ve zaman nedir ki! O, hayallerde yaşamaz mı zaten; hayallerin sınırı var mıdır? Fakat, karanlık gölgeler belirmekte etrafımda; gitgide daha yoğunlaşıyor, beni sıkıştırıyorlar, gitgide daha sıkı sararak görüşümü kapatıyorlar; aklımı, yaşadığım ânın azabıyla tutsak ediyor, tarif edilemez, zevk veren bir ıstırapla içime dolan hasretimi, iflah olmaz, öldürücü bir işkenceye dönüştürüyorlar!

Bir iyilik timsali olan papaz, benim uçarı aklımı dizginlemeyi başarıyor, dersini benim keyfime göre şekillendirerek zevk almamı, hızla ilerleme kaydetmemi sağlıyordu. Annemi her şeyden çok seviyor,

prensese ise bir azize gibi saygı duyuyordum. Onu görebileceğim günler, bana bayram gibi geliyordu. Her seferinde, edindiğim yeni bilgilerle gözünü kamaştırmaya karar veriyor ama onun gelip de bana sevgiyle hitap ettiği anda tek kelime bile edemiyor, sadece onu seyretmek, ona kulak vermek istiyordum. Her kelimesi, ruhumun derinliklerine işliyordu; eğer onunla konuşmuşsam, gün boyu kendimi şaşılası görkemli bir ruh hali içinde buluyordum; daha sonra, çıktığım gezintilerde ise hayali bana eşlik ediyordu. Ana altarın önünde durmuş, tütsü kabını sallarken, orgun sesleri koro yerinden aşağıya doğru yayılıp köpüren seller misali kabararak beni sürüklerken, ilahinin içinde onun sesini ayırt ediyordum. O sesin parlak bir ışık huzmesi gibi üzerime düşüp içimi o en yüce, en kutsal sezilerle doldurduğu anlarda, adlandırılamaz hislerle nasıl da sarsılıyordum. Ama haftalar öncesinden sevindiğim en olağanüstü, asla içim ürpermeksizin aklıma getiremediğim gün, manastırda büyük bir günah bağışlama töreniyle kutlanan, Cistercium'un azizi Bernard'a adanmış yortuydu. Bir gün öncesinden komşu şehirlerden ve çevredeki diğer yerlerden büyük kalabalıklar halinde insanlar gelir, manastıra bitişik çiçekli çayırlara yerleşirlerdi. Neşeli gürültüler sabahtan akşama kadar dinmezdi. Bernard Günü, ağustosa denk geldiğinden, bu uygun mevsimde hava koşullarının yortu için elverişli olmadığı herhangi bir zaman hatırlamıyorum. İbadet eden, ilahiler okuyarak gezinen hacılarla, süslenmiş kızların peşinde coşku içinde itişip kakışan çiftçi oğlanların sesleri, bir renk cümbüşü içinde birbirine karışırdı. Din adamları inançlı bir saygıyla ellerini huşu içinde kavuşturmuş, bulutlara bakarken, çimenlere yayılan burjuva aileleri tıka basa dolu yemek sepetlerini boşaltır, yemeklerini yerlerdi. Neşeli şarkılar, dinî ilahiler, tövbe edenlerin derinden iç çekişleri, mutluların kahkahaları, ağlamalar, ah çekmeler, coşkulu naralar, şakalaşmalar, dualar, kulakları sağır eden harikulade bir konser şeklinde semaya yükselirdi! Ama manastırın çanı çaldı mı, patırtı bir anda susardı. Göz alabildiğine herkes sıkışık saflar halinde diz çöker, kutsal sessizliği sadece duaların boğuk mırıltısı bozardı. Çanın son vuruşunun sesi erirken renkli kalabalık yeniden hareketlenir, birkaç dakikalığına kesilen coşku yeniden başlardı. Komşu şehirde oturan piskopos, Bernard Günü'nde, maiyetindeki kilise yüksek kurulu üyesi rahiplerle birlikte manastırın

kilisesindeki bu görkemli ayini yönetme görevini bizzat üstlenirdi. Orkestrası, ana altarın yanına kurulmuş, nadir ipek dokumalarla bezeli bir tribünde müzik çalardı. O zamanlar yüreğimi titreten o duygular hâlâ ölmedi; çabucak akıp gitmiş o kutlu zamanları aklıma getirdiğimde, gençliğimin bütün tazeliğiyle canlanır içimde. Prensesin, diğerleri içinde bestesini en çok sevdiği, bu yüzden de üst üste birkaç kez icra edilen "*Gloria*" ilahisini bütün canlılığıyla hatırlıyorum. Bir seferinde piskopos yine "*Gloria*" ilahisini başlatmış, koronun güçlü sesi gürlemişti: "*Gloria in excelsis deo*!"[3] Ana altarın üzerindeki bulutlar açılır gibi olmuştu sanki. Evet, oraya resmedilmiş olan kerubiler[4] ile seraflar[5] adeta ilahî bir mucizeyle canlanmış, hareketlenmiş, güçlü kanatlarını çırpıp şarkılar ve lir eşliğinde Tanrı'ya övgüler sunarak havada aşağı yukarı süzülmeye başlamışlardı. İçimde kabaran, beni ışıltılı bulutların arasından aşırıp o uzak, o aşina ülkeye taşıyan, heyecan dolu bir huşu duygusuna kapılmıştım; güzel kokulu bir ormanda meleklerin hoş sedaları yankılanıyordu. Yüksek zambak öbeklerinin arasından karşıma o harikulade oğlan çocuğu çıktı. Bana gülümseyerek sordu: "Neredeydin bunca zamandır, Franz'çık? Bir sürü renkli çiçeğim var benim; eğer benimle kalır, beni ebediyen seversen, onların hepsini sana armağan edeceğim."

Ayinden sonra rahibeler, elinde gümüş çoban asası, başında mitresi, başrahibenin önderliğinde manastırın ve kilisenin koridorları boyunca görkemli bir geçit töreni yaptılar. O olağanüstü kadının her bakışından, her hareketinden nasıl bir kutsallık, nasıl bir vakar, nasıl dünyaüstü bir yücelik süzülüyordu! Sofu, inançlı halka inayet ve hayırlar vaat eden, her şeyden üstün kilisenin ta kendisiydi sanki. Gözü tesadüfen bana takılacak olsa, o anda kendimi yerlere atabilirdim. İbadet bittikten sonra rahipler, bir de piskoposun orkestrasının üyeleri, manastırın salonunda ağırlandılar. Yemeğe şehir sakinlerinden, kilise dostu bazı memurlar ve tüccarlar da katıldılar. Piskoposun orkestrasının şefi benden hoşlanmıştı, benimle ilgilenmek istediği için yemeğe katılmama izin çıktı. Zihnim daha biraz önce mukaddes bir huşu içinde uhrevi âleme yönelmişken, şimdi beni, canlı renkli görüntülerle kuşatan neşeli bir hayat çıkmıştı karşıma. Konukların gürültülü kahkahaları arasında türlü, eğlenceli hikâyeler

anlatılıyor, nükteler, şakalar havada uçuşuyor, bu arada şişeler de hızla boşalıyordu. Akşam olup da arabalar eve dönüş için hazırlanıp beklemeye başlayıncaya kadar bu böyle devam etti.

On altı yaşıma gelmiştim ki, papaz daha yüksek düzeyde bir ilahiyat tahsili için komşu şehirdeki papaz okuluna başlamak üzere yeterince hazırlanmış olduğumu söyledi. Din adamı olmaya kesinlikle kararlıydım. Bu kararım, anneme derin bir mutluluk veriyordu; zira böylece babamın, benim bilmediğim hayallerinin gerçekleşeceğini ve bunlarla belli bir biçimde bağlantılı olduğunu sandığı, hacının esrarlı imalarının da açıklık kazanacağını düşünüyordu. Böylece babamın ruhunun günahlarından arınacağına, ebedi lanetin azabından kurtulmuş olacağına inanıyordu. Artık sadece toplantı odasında görebildiğim prenses de niyetimi gayet iyi karşıladı, saygın bir dinî makama erişinceye kadar gereken her konuda desteğini esirgemeyeceği vaadini yineledi. Şehir, manastırdan bakınca kuleleri görünecek, herhangi zinde bir yayanın manastırın havadar ve hoş bölgesini kendine yürüyüş alanı olarak seçebileceği kadar yakında olduğu halde, sevgili annemden, yürekten saydığım o harikulade başrahibeden, iyi kalpli öğretmenimden ayrılmak oldukça zor geldi. Sevgi çemberinden dışarı bir kez çıkılmaya görsün, aradaki mesafe ne olursa olsun çok uzaklara gitmiş gibi ayrılık acısı çekilir ille de. Prenses fevkalade duygulanmıştı. Nasihat niteliğinde bazı önemli sözler söylerken teessüründen sesi titriyordu. Bana zarif bir tespih ile özenle çizilmiş resimlerle süslü bir dua kitabı hediye etti, sonra da şehirdeki Kapuçin manastırının başrahibine yazılmış bir tavsiye mektubu vererek onu hemen görmemi tembih etti, kendisinden her konuda akıl ve yardım alabileceğimi söyledi.

Şehrin hemen yakınındaki Kapuçin manastırının bulunduğu mevki kadar hoş bir bölgeye kolay kolay rastlanmaz. Manastırın o harikulade bahçesi, dağlara bakıyordu. Ağaçlıklı uzun yollarında gezinirken, gümrah ağaç öbeklerinden herhangi birinin yanında dururdum; her birinden dağlar farklı, ayrı bir güzellikte görünürdü. Başrahibin kendine özgü nazik tavrı, mektubu okuduktan sonra daha da belirginleşti. Geçmiş yıllarda Roma'da tanıştığı o muhteşem kadına dair ilgi çekici o kadar çok şey biliyordu ki, ilk andan başlayarak beni kendisine bağladı. Çevresi biraderlerle doluydu; başrahibin keşişlerle

olan ilişkisi, manastırın döşeniş biçimi, oradaki yaşam tarzı üzerindeki etkileri daha ilk bakışta fark ediliyordu. Başrahibin dış görünüşüne bariz biçimde yansıyan, ruhundaki huzur ve ferahlık, bütün biraderlere sirayet etmişti. Çoğunlukla keşişlerin yüzlerinden okunan bezginliğin ya da insanın içini burkan o karamsar içekapanıklığın izine hiçbirinde rastlanmıyordu. Manastır hayatının katı kurallarına rağmen, Başrahip Leonardus için dinî ibadetler, insan doğasının ayrılmaz parçası olan günahlardan arınmak için sofuca tövbe etmekten ziyade, yüzünü göksele çevirmiş bir kafanın duyabileceği bir ihtiyaç anlamını taşıyordu. Biraderlere de ibadetin bu anlamını, yapmak zorunda oldukları her işte, her şeyden önce bu kurala bağlı kalma fikrini aşılamayı başarmıştı; öyle ki, dünyevi sınırlamaların tümünün üzerinden daha ulvi bir varoluşun yarattığı mutluluk ve rahatlık akıyordu. Başrahip Leonardus, dünyayla yakışık alır seviyede belli bir ilişki kurmayı bilmiş, bunun da biraderler üzerinde hayırlı bir etkisi olmuştu. Esasen çok saygın bir yeri olan manastıra her yerden gelen zengin bağışlar, belli günlerde manastırın dostlarını ve hamilerini yemek salonunda ağırlama imkânını veriyordu. Yemek salonunun ortasında uzun bir masa donatılıyor, başında konuklarıyla birlikte başrahip oturuyordu. Konukların sofrası porselenlerle, camlarla özenli ve zarif bir biçimde donatılırken, biraderler kurallar gereği, daha dar olan, duvara paralel masalarda, kendi sade yemek takımlarını kullanıyorlardı. Manastırın aşçısı, özellikle de perhiz yemeklerini konukların damak tadına uyacak şekilde pişirmeyi beceriyordu. Şarapları, konuklar temin ediyordu. Böylece Kapuçin manastırındaki yemek davetleri, dünyevi kimseler ile din adamlarının samimiyet ve rahatlık içinde bir araya gelmelerine ortam sağlıyor, bunun iki tarafın hayatında da küçümsenmeyecek yararlı etkileri oluyordu. Zira dünyevi işlere saplanıp kalmış olanlar, bunun dışına çıkarak, duvarların içinde, kendilerininkinden tamamen başka bir hayat süren din adamlarının yaşayışını öğreniyor, akıllarına düşen bazı kıvılcımlardan etkilenerek huzurun ve mutluluğun, beyinlerine çakılmış olandan daha farklı yolları da bulunabileceğini, ruhun, dünya hallerinin üzerine yükseldikçe, insana daha ulvi bir varoluş imkânı sağlayabileceğini kabul etmek durumunda kalıyorlardı. Buna karşılık duvarların dışındaki renkli dünyada olup bitenlerden haberdar olan rahiplerin de,

dirayet ve bilgelik açısından bazı kazanımları oluyor, görüşlerinde farklılıklar oluşuyordu. Dünyevi işlere yanlış anlamlar, değerler yüklemeksizin, insanların diledikleri gibi değişik yaşama biçimlerini seçebileceklerini, dinî ilkelerin böyle bir kırılmaya uğramasının bazen gerekli olabileceğini, aksi halde her şeyin renksiz ve sönük kalacağını teslim ediyorlardı. Başrahip Leonardus, dinî ve bilimsel eğitim açısından herkesten üstün bir konumdaydı. Ayrıca, esas olarak ilahiyat alanında güvenilir bir bilimadamı sayılmasının yanı sıra, en çetin konuları bile büyük bir rahatlıkla enine boyuna tartabiliyordu; bu nedenle de papaz okulunun profesörleri sıklıkla onun danışmanlığına ve yol göstericiliğine başvuruyorlardı; bir manastır rahibinden umulmayacak ölçüde, dünyaya uyum sağlayacak bir anlayışla yetiştirilmişti. İtalyancayı ve Fransızcayı yetkinlikle ve akıcı bir şekilde konuşuyordu; sıradışı maharetinden ötürü daha önceleri de çok önemli görevlerde yararlanılmıştı kendisinden. Onu ilk tanıdığım zamanlarda bile yaşını başını almış biriydi. Ama beyaz saçları yaşını ele verse bile, gözlerinde hâlâ gençliğin ateşi pırıldıyor, dudaklarında dolaşan hoş tebessüm iç huzurunu, sakin tabiatını dışarıya yansıtıyordu. Konuşmalarını süsleyen zarafet, bütün hareketlerine egemendi. Hantal tarikat kıyafetleri bile biçimli bedenine şaşılacak şekilde oturuyordu. Keşişler arasında, kendi ruhsal durumlarının yarattığı bir ihtiyaç sonucu bile olsa, kendi özgür iradesi dışında bir nedenle manastıra gelmiş tek bir kişi bile yoktu. Mahvolup gitmekten kurtulmak amacıyla manastırın kapısına dayanan talihsizleri de Leonardus, ânında teselli ederdi; tövbe etmek onlar için huzura kavuşacakları kısa bir geçiş oluştururdu. Önemsiz şeyleri umursamaktan vazgeçip dünyayla barışır, bir yanda dünyevi hayatlarını sürdürürken, kısa zamanda dünyevi dertlerin üzerine yükselirlerdi. Manastır hayatında pek rastlanmayan bu tür bir yaklaşımı Leonardus, kültür konularının ve genel olarak dinî hayata dair görüşlerin Katolik Almanya'ya oranla daha keyifli bir şekilde ele alındığı İtalya'da edinmişti. Antik biçimlerin kilise binalarında varlığını sürdürdüğü gibi, eski çağların parlak, canlı dönemlerinden kalma bir ışık, Hıristiyanlığın mistik karanlığına sızmış, bir zamanlar tanrıları ve kahramanları ışıttığı o harikulade parlaklığıyla onu da aydınlatırmış gibiydi.

Leonardus bana ısındı. Bana İtalyanca ve Fransızca öğretiyordu. Özellikle, yaptığı konuşmalar ve verdiği kitaplar zihnimi olağanüstü geliştiriyordu. Papaz okulu çalışmalarımdan arta kalan zamanımın neredeyse tümünü Kapuçin manastırında geçiriyordum; oraya girme niyetimin gitgide güçlendiğini hissediyordum. İsteğimi başrahibe de açtım. Beni doğrudan doğruya vazgeçirmeye çalışmaksızın, birkaç yıl daha beklememi, bu arada dünyayı şimdi olduğundan daha iyi tanımaya çalışmamı tavsiye etti. Bu arada, özellikle, bana müzik dersi veren, piskoposluk orkestrasının şefi sayesinde edindiğim tanışıklıklar, başka tanışıklıklar için bir arayışa girmeme gerek bırakmıyordu. Ancak yine de her toplulukta, özellikle de kadınların karşısında, rahatsızlık verecek ölçüde bir tutukluk hissediyordum. Bu durum, zaten içekapanık bir hayata olan eğilimim gibi, manastırı kendime amaç edinme kararımı pekiştirecek gibi görünüyordu.

Bir seferinde başrahip, dünyevi hayata dair çok ilginç şeyler konuştu benimle. Çok kaygan mevzulara girdi ama mutat kıvraklığı ve kendini ifade ederken gösterdiği zarafet sayesinde, en ufak bir şekilde bile olsa itici olma durumuna düşmeksizin doğru vadide kalmayı başardı. Sonunda elimi eline alarak gözlerimin içine dikkatle baktı ve hâlâ masum olup olmadığımı sordu. Ateşler içinde kavrulduğumu hissettim. Zira Leonardus, beni köşeye sıkıştıran bu soruyu sorduğu anda, ne zamandır aklımdan uzaklaştırdığım bir hayal, bütün canlılığıyla ve renkleriyle önüme fırlamıştı. Orkestra şefinin bir kız kardeşi vardı; tam olarak güzel denmeyi hak etmiyordu belki ama yeni yetişme çağında, fevkalade alımlı bir kızdı. Vücudu, son derece ahenkli yapısıyla dikkat çekiyordu. Çok güzel kolları vardı; hem biçimleriyle hem de renkleriyle, görülebilecek en güzel göğüslere sahipti. Bir sabah yine ders almak üzere orkestra şefine gittiğimde, kız kardeşini incecik sabahlığı içinde, göğsü neredeyse çıplak halde yakalamıştım. Aceleyle bir örtüye sarındı ama benim arzulu bakışlarım, göreceğini fazlasıyla görmüş bulunuyordu. Tek kelime bile edemiyordum; içimde hiç tanımadığım duygular şiddetle kabarıyor, kaynayan kanımı damarlarıma sürüyor, nabzım kulakla işitilecek gibi atıyordu. Göğsüm kasılarak sıkışmış, neredeyse çatlamak üzereydi. Derin bir iç çekişle soluk alabildim sonunda. Kızın fütursuzca üzerime gelip elimi tuttuğu, neyim olduğunu sorduğu anda durumum daha da

kötüleşti. O sırada orkestra şefinin odaya girmesini ve beni bu işkenceden kurtarmasını büyük bir şans olarak kabul ettim. Hiçbir zaman o günkü kadar yanlış akor basmamış, şarkı söylerken o derece detone olmamıştım. Bütün bu olanları daha sonra şeytanın kötü niyetli bir saldırısı sayacak kadar sofuydum o zamanlar. İnançla ibadet ederek bu kötü düşmanı kısa sürede savaş alanından sürmüş olduğum için kendimi oldukça şanslı sayıyordum. Başrahibin bu tehlikeli sorusuyla birlikte, orkestra şefinin kız kardeşini çıplak göğüsleriyle karşımda görmüş, soluğunun sıcak esintisini, elinin dokunuşunu hissetmiştim sanki. İçimdeki korku anbean tırmanıyordu. Leonardus, beni, tir tir titreten alaycı bir tebessümle süzmekteydi. Bakışlarına dayanamadım ve gözlerimi indirdim. Bunun üzerine başrahip kor gibi yanan yanağıma hafifçe vurdu ve, "Görüyorum ki, oğlum, dediklerimi anladınız," dedi. "Şimdilik iyi durumdasınız. Tanrı, sizi dünyanın baştan çıkarıcılığından korusun. Dünyanın size sunacağı hazlar kısa ömürlüdür. Hatta üzerlerinde bir lanet olduğu bile düşünülebilir. Zira daha ulvi olan şeylere karşı tarifsiz bir uzaklaşma, tam anlamıyla bir tembellik, bir duyarsızlık yaratırlar, insanın en değerli ilkelerinin çökmesine sebep olurlar." Başrahibin sözlerini ve onların çağrıştırdığı manzarayı unutmak için ne denli çaba göstersem de başaramıyordum. Kızın bulunduğu ortama bir kez daha düşecek olsam, onu ilk gördüğüm andakinden daha beter olacağımdan korkuyordum; zira onu aklıma getirmek bile içimde bir huzursuzluk, bir tedirginlik yaratmıştı; yabancısı olduğum bu şaşılası özlemin uyandırdığı günahkârca sayılabilecek şehvet, gözüme daha da tehlikeli görünüyordu. Bir akşam, bu kuşkulu durumu açıklığa kavuşturacak bir ortam doğdu. Orkestra şefi, arada bir yaptığı gibi, dostlar arasında düzenlenmiş müzikli bir eğlenceye davet etti beni. Kız kardeşinin dışında birkaç kadın daha vardı. Kız kardeşinin tek başına nefesimi kesmeyi başardığı göz önünde tutulursa, bu durum mahcubiyetimi iyice artırmıştı. Kız çok çekici bir biçimde giyinmişti. Gözüme öncekinden daha da güzel göründü. Karşı konulmaz, görünmez bir güç beni ona doğru çekiyordu sanki. Zira nasıl olduğunu kendim de anlamadan, kendimi her seferinde onun hemen yakınlarında buluyor, her bakışını, her sözünü iştahla izliyordum. Yanına o kadar sokulmuştum ki, geçerken elbisesi sürtünüyor, bu bana daha önce hiç hissetmediğim bir zevk veriyordu.

O da bunu fark etmiş ve hoşlanmış gibi görünüyordu; bazen çılgınca bir ihtirasla onu kendime çekecek, şiddetle sarılacak gibi oluyordum. Uzun süre kuyruklu piyanonun yanında oturdu, nihayet kalktı ve eldiveninin tekini sandalyenin üstünde bıraktı. Eldiveni yakaladım, çılgın gibi şiddetle dudaklarıma bastırdım! Kızlardan biri gördü, doğru orkestra şefinin kardeşinin yanına gitti, kulağına bir şeyler fısıldadı; derken ikisi birden bana dönüp kıkırdadılar ve alaycı kahkahalar attılar. Yerin dibine geçmiştim sanki. İçimden buz gibi bir nehir akar gibiydi. Aklım başımdan uçmuş vaziyette kaçıp okuluma, hücreme koştum. Kendimi çılgınca bir yeis içinde yerlere attım, gözlerimden kor gibi sıcak gözyaşları fışkırıyordu. Kıza beddualar ediyordum. Onu da lanetliyordum, kendimi de. Ardından yine dualar ediyor, arada da deliler gibi kahkahalar atıyordum. Etrafımda, her köşeden benimle dalga geçen, benimle alay eden sesler yükseliyordu; kendimi pencereden aşağıya atmaya niyetlendim, şans eseri, demir parmaklıklı olması bunu yapmamı engelledi. Durumum gerçekten dehşet vericiydi. Sabaha karşı ancak sakinleşebildim ve o kızı bir daha asla görmemeye, aslında bu dünyadan vazgeçmeye karar verdim. Münzevi manastır hayatına girme misyonu, her zamankinden daha net, asla caymayacağım şekilde kafama saplanmıştı. Olağan çalışmalardan serbest kaldığım bir anda Kapuçin manastırına, başrahibe koştum ve rahip adaylığına başvurma konusunda ne denli kararlı olduğumu, anneme de, prensese de bunu haber verdiğimi açıkladım. Leonardus, benim bu ani hevesime şaşırmış gibi görünüyordu. Manastır hayatına girme düşüncesine bir anda nasıl gelmiş olduğumu, fazla üstüme varmadan, bir biçimde anlamaya çalışıyordu; zira çok özel bir olayın bana bu ilhamı vermiş olduğunu tahmin edebiliyordu. İçimde hissettiğim ve üstesinden gelemediğim utanç duygusu, ona gerçeği anlatmaktan alıkoyuyordu beni; onun yerine, içimde tutuşan cezbenin ateşiyle, çocukluk yıllarımın benim manastır hayatına yazgılı olduğuma işaret eden olağanüstü olaylarını anlatıyordum. Leonardus, beni sükûnetle dinliyor, hayallerim hakkında kuşkularını dile getirmiyor, bunun yerine, onları pek fazla önemsemiyormuş gibi davranıyordu. Bütün bunların, böyle bir misyonu üstlenme niyetimin gerçek olup olmadığı hakkında fazla bir şey ifade etmediğini, burada bir yanılsamanın söz konusu olabileceğini söylüyordu. Aslında

Leonardus aziz hayallerinden de, Hıristiyanlığın ilk havarilerinin mucizelerinden de söz etmeyi pek sevmezdi. Öyle anlar gelirdi ki, onu gizli bir şüpheci sanacak gibi olurdum. Bir keresinde cesaret etmiş, Katolik inancını küçümseyenler, özellikle de safça bir taşkınlığa kapılarak, akıldışı olan her şeyi, acımasız bir küfür sözüyle, batıl inanç diye tanımlayanlar hakkında ne düşündüğünü açıklaması için zorlamıştım. Leonardus hafifçe gülümsemiş, "Oğlum, inançsızlık, batıl inançların en beteridir," demiş ve bambaşka, tamamen afaki bazı şeyler hakkında konuşmaya başlamıştı. İnancımızın, ulvi varlıklar ile bizim dinî ilkelerimiz arasındaki gizemli ilişkinin daha mistik yönlerine dair o muhteşem fikirlerini ancak çok sonraları öğrenebilecektim ancak kendi kendime teslim etmeliyim ki, Leonardus yüreğinin ta derinlerinden yükselen, ince bir duyarlılık ürünü bu fikirlerini paylaşmayı, öğrencilerinin rahiplik mertebesine erişeceği güne saklamakta haklıydı.

Annem, seküler bir din adamlığı konumunun bana yetmeyeceğini, manastır hayatını seçeceğimi çoktandır tahmin etmiş olduğunu yazdı. Aziz Medardus Günü'nde, Heilige Linde'deki yaşlı hacı görünmüş rüyasında yine; üzerinde Kapuçin tarikatının kıyafeti, elimi tutuyormuş. Prenses de bu kararıma tamamen katılıyormuş. Rahip adaylığı süremin ilk yarısında, çok istediğim için izin aldım, cüppe giyme töreninden önce ikisini de ziyaret ettim. Annemin rüyasından etkilenerek manastır ismim olarak "Medardus" adını aldım.

Biraderlerin birbirleriyle olan ilişkileri, ibadet şekillerine uygun iç düzenlemeler, manastırdaki yaşamın tümü, o ilk bakışta gözüme çarptığı haline tamamen uygundu. Her şeye egemen olan rahatlatıcı sükûnet, tıpkı küçük bir çocukken Heilige Linde Manastırı'nda dolaşan semavi huzur gibi ruhuma doluyordu. Resmî cüppe giyme töreni esnasında seyirciler arasında orkestra şefinin kız kardeşini fark ettim; kederli bir hali vardı, gözlerinde yaşlar gördüğümü sandım. Ama baştan çıkma zamanı gerilerde kalmıştı. Bu savaşı zahmetsizce kazanmış olmaktan dolayı asice kabaran gururumdan olacak, gülümsemekten kendimi alamadım. Yanımda yürüyen Birader Cyrillus fark etti, "Neye seviniyorsun bu kadar, birader?" diye sordu. "Aşağılık dünyadan da, onun önemsiz şeylerinden de vazgeçtiğime sevinmeyeyim mi yani?" diye yanıt verdim. Ama bu sözleri söyler

söylemez, tekinsiz bir hissin ruhumu derinden sarsarak yalanım yüzünden beni cezalandırdığı inkâr edemem. Yine de bu, beni bekleyen ruhsal sükûnetten önce, dünyevi bencilliğimin son hamlesi olarak kaldı. Ruhumun huzuru beni asla terk etmemeliydi. Fakat, düşmanın kudreti büyüktür! Yeraltının güçleri pusuda beklerken, silahlarının gücüne, uyanıklığına kim güvenebilir ki?

Yaşlanan ve güçten düşen Birader Cyrillus'un, başrahibin emriyle, manastırın, kutsal emanetler odasının bakımı görevini bir başkasına devretmek zorunda kaldığı sırada, manastırda beşinci yılımı doldurmuştum. O odada azizlere ait bazı kemikler, İsa'nın haçından yongalar ve diğer bazı kutsal emanetler, temiz cam dolaplar içinde muhafaza edilir, belirli günlerde itikadını tazelemek üzere halka teşhir edilirdi. Birader Cyrillus orada bulunan her bir parçanın gerçekliğine ve hangi mucizeleri yaratmış olduğuna dair belgeleri gösterdi. Dinî terbiyesi gereği başrahibin gerisinde duruyordu. Bense, o ölçüde düşüncesizce davranıyordum. İçimden gelen, tutamadığım bir ifade kullandım. "Sevgili Birader Cyrillus," dedim, "bütün bu eşyalar acaba iddia edildiği gibi kesinlikle hakiki midir? Sahtekâr birileri açgözlülükte bulunup azizlerin terekesi diye aralarına başka bir şeyler daha sokuşturmuş olamaz mı? Sözgelimi, ya manastırlardan birinde İsa'nın haçı bütün olarak duruyorsa, yine de her yerde bu kadar çok yonga teşhir ediliyorsa, içimizden birileri çıkıp –elbette günahkâr bir şaka olarak– manastırımızın bütün bir yıl bunlarla ısıtılabileceğini ileri sürse ne olur?" "Bu eşyayı böyle bir incelemeye tabi tutmak yakışık almaz," diye karşılık verdi Birader Cyrillus. "Açık yüreklilikle itiraf etmeliyim ki, belgeleri dikkate almasak bile, bu eşyanın pek cüzi bir kısmının beyan edilenden farklı olabileceği kanaatindeyim. Bu da bence çok önemli değil. Benim ve başrahibin bu konuda düşündüklerimizi iyi belle, Birader Medardus; dinimizi yeni bir gözle göreceksin. Kilisemizin duyularla algılananlar ile doğaüstü şeyleri birbirine bağlayan gizemli bağları bir arada kapsaması ne muhteşem bir şey, değil mi, Birader Medardus? Dinî ilkeler, dünyevi hayatımızı ve varlığımızı oluşturan organizmaların hareketlerinin, gücü yakıcı bir nefes gibi bütün doğaya işleyen o olağanüstü varlıkla olan derin ilişkisini bariz biçimde ortaya koyar esas itibarıyla; nüvesini içimizde sakladığımız daha ulvi bir hayata dair sezgilerimizi, melek kanatlarıyla

savurur gibi savurur. Bu muhteşem bir şey, değil mi? Bir tahta parçasının, bir kemik, bir bez parçasının İsa'nın haçından, bedeninden ya da bir azizin giysisinden koparılmış olması ya da olmaması neyi değiştirir ki? İnanan bir kimse, fazla kurcalamadan ruhunu bunlara yoğunlaştırınca, içine uhrevi bir heyecan dolar ve bu onu, buraya kadar sadece uzaktan sezinlemekle kaldığı o ebedi saadetin ülkesine yaklaştırır. Böylece, azize ait olduğu sadece iddia edilmiş bile olsa, kutsal eşya, uyarıcı işlevi görerek azizin ruhsal açıdan etkisini artırmış olur. İnsanların teselli ve destek bulmak için inançla seslendikleri yüce ruhtan bekledikleri de zaten güç ve kuvvettir. İçlerinde uyanan bu ulvi, uhrevi kudret, bazen onların bedensel acılarını bile yenmelerini sağlayabilir. İşte bu yüzden, kutsal emanetlerin, halk topluluklarının gözlerinin önünde cereyan eden mucizeler yaratması inkâr edilemez vakıalardır." Başrahibin de bu söylenenlere benzer bazı imalarda bulunmuş olduğunu hatırladım. Bana önceleri dinî oyuncaklar gibi görünen emanetlere artık içten bir saygıyla ve huşu içinde bakmaya başladım. Konuşmasının üzerimde yarattığı bu etki, Birader Cyrillus'un dikkatinden kaçmamıştı. Artan bir hararetle ve gerçekten de ruhuma hitap eden bir samimiyetle, koleksiyonun bütün parçalarını teker teker anlatmaya devam etti. Son olarak, sımsıkı kapatılmış bir dolaptan bir kutu çıkardı. "Bunun içinde, Sevgili Birader Medardus, manastırımızın sahip olduğu en gizemli, en olağanüstü emanet bulunuyor," dedi. "Manastırda bulunduğum süre içinde başrahiple benden başka kimse bu kutuyu eline almamıştır; ne diğer biraderler ne de yabancılar bu kutunun varlığından haberdardır. Bu kutuya içim ürpermeksizin dokunamam. İçinde sanki kötücül bir büyü var; onu zapt eden, bağlayan şeyi etkisiz hale getirmeyi bir başarırsa, ulaşabildiği her şeyi parçalamaya, mahvetmeye ve onulmaz bir biçimde çöküntüye sürüklemeye kadirmiş gibi geliyor bana. İçindeki şey, insanoğlunun selametine karşı doğrudan, açıkça savaş ilan ettiği günden bu yana hasmı olan şeytana ait." Birader Cyrillus'a büyük bir şaşkınlıkla baktım. Herhangi bir karşılık vermeme fırsat bırakmadan devam etti: "Ben bu son derece mistik mevzuda herhangi bir fikir beyan etmekten ya da aklımdan geçen herhangi bir hipotezi ortaya atmaktan imtina ederek tamamen geride durmak istiyorum, sevgili Birader Medardus. Sana açık yüreklilikle, bu emanete ait belgelerde

neler anlatıldığını aktaracağım. Bu belgeleri o dolaptan çıkarıp kendin de okuyabilirsin. Aziz Antonius'un hayatı hakkında yeterince bilgin var. Dünyaya ait ne varsa el etek çekip ruhunu tamamen Tanrı'ya yöneltme niyetiyle çöle gittiğini, hayatını en katı tövbelere ve iman ibadetlerine adadığını biliyorsun. Düşman onu izlemiş ve sofuca niyetlerinden alıkoymak için sık sık yoluna çıkarak ona görünmüş. Bir seferinde, Aziz Antonius akşam karanlığı çökerken üzerine doğru gelen karanlık bir suret fark etmiş. Yaklaştıkça, hayretler içinde, adamın yırtık pırtık harmanisinin deliklerinden birtakım şişe başları çıktığını görmüş. Bu gelen, düşmanın ta kendisiymiş. Tuhaf kılığı içinde alaycı alaycı gülümsemiş, yanında taşıdığı şişelerdeki iksirlerden tatmak isteyip istemediğini sormuş. Aziz Antonius, düşmanın herhangi bir kavgaya giremeyecek kadar aciz ve güçsüz kaldığını, onun için böyle alaycı konuşmalar yapmakla yetindiğini düşünerek bu saygısızlıktan dolayı canını sıkmamış ve neden bu kadar çok şişeyi böyle tuhaf bir şekilde yanında taşıdığını sormuş. Bunun üzerine düşman yanıt vermiş: 'Bak, eğer bir insana rastlayacak olursam, bana bakıp şaşıracak ve meraka kapılıp içkilerimi sormaktan, onları tatmaktan kendini alamayacaktır. Bu kadar bol iksirin içinden mutlaka damağına uygun birini bulacak, şişeyi boşaltacak, sarhoş olup bana ve benim krallığıma teslim olacaktır.' Bu kadarı, bütün menkıbelerde yazılıdır. Elimizde bulunan, Aziz Antonius'un gördükleri hakkındaki bu özel belgeye göre, bunun devamı var. Düşman oradan kaçarken şişelerinden birkaçını çimenlerin üstünde bırakır. Aziz Antonius, bu ıssız yerde yolunu şaşıran bazı kimselerin, hatta belki kendi öğrencilerinden birinin bu dehşetengiz içkileri içerek ebediyen mahvolmasından korkup onları çabucak mağarasına alır ve saklar. Belgede anlatıldığına göre, Aziz Antonius bir keresinde şişelerden birini kazara açar; içinden tuhaf, uyuşturucu bir buhar yükselir ve cehennemden çıkma türlü türlü iğrenç, kafa karıştırıcı suretler azizin etrafını sarararak onu baştan çıkarmaya çalışırlar; aziz, ancak katı bir perhize girip sürekli dualar ederek onları uzaklaştırabilir. Aziz Antonius'un terekesine ait bu kutuda işte böyle bir şeytan iksiri şişesi bulunuyor. Belgeler son derece güvenilir ve kesin; en azından, şişenin gerçekten de Aziz Antonius'un ölümünden sonra kendisinden kalan eşyaların arasında bulunmuş olması hiçbir şüpheye mahal bırakmıyor.

Ayrıca sizi temin ederim ki, sevgili Birader Medardus, ne zaman şişeye, hatta sadece içinde durduğu bu kutuya dokunsam, açıklanamaz, derin bir dehşet duyguna kapılıyorum. Çok tuhaf, uyuşturucu ama aynı zamanda ruhumu huzursuz eden, ibadet sırasında bile dikkatimi dağıtan bir koku duyduğuma vehmediyorum. Bununla beraber, düşmanın doğrudan bir etkisi olduğuna inanmasam bile, bariz bir şekilde düşmanca bir güçten kaynaklanan bu kötü ruh haliyle ancak sürekli dua ederek başa çıkabiliyorum. Sevgili Birader Medardus, henüz bu kadar gençken, yabancı bir kudretin harekete geçirebileceği düş gücünün yarattıklarını çok daha parlak ve canlı renkler içinde görebilecek bir yaştayken, kahraman ama deneyimsiz bir savaşçı misali, savaşa karşı donanımlı ama belki de imkânsıza cüret edecek kadar soğukkanlıyken, kendine fazlaca güvenip kutuya asla dokunmamanı ya da onu açmak için en azından birkaç yıl beklemeni, merakının seni buna teşebbüs etmeye zorlamaması için de onu gözünden uzak tutmanı tavsiye ederim sana."

Birader Cyrillus gizemli kutuyu, durduğu dolaba yeniden kilitledi ve o dolabın anahtarının da takılı olduğu anahtar destesini bana teslim etti. Bütün bu hikâye, üzerimde özel bir etki yaratmıştı. Bu olağanüstü emaneti görme merakım ne denli artarsa artsın, Birader Cyrillus'un uyarısını hatırlayarak kendime o ölçüde yaman bir güçle engel oluyordum. Cyrillus oradan ayrıldıktan sonra, bana emanet edilen kutsal eşyaları bir kez daha gözden geçirdim; sonra da o tehlikeli dolabı açan anahtarı desteden çıkararak yazı masamda, yazılarımın iyice altında bir yere sakladım.

Papaz okulundaki profesörlerin arasında mükemmel bir hatip vardı. O vaaz verirken, kilise dolup taşardı. Sözlerinin yarattığı yangının alevleri, insanın içinde derin bir huşu uyandırarak herkesi karşı durulamaz bir biçimde peşinden sürüklerdi. Onun bu muhteşem, coşku dolu konuşmaları beni de yürekten etkiliyordu. Bu üstün yetenekli adamı, talihli biri olarak değerlendiriyordum; içimde uyanan bir güç beni onu taklit etmeye zorluyordu sanki. Onu dinledikten sonra yalnız başıma odama çekilip kendimi o ânın coşkusuna bırakarak vaaz vermeye koyuluyordum. Sonunda, fikirlerimi ve sözlerimi aklımda tutmayı başararak not almaya başladım. Manastırda vaaz veren birader, gözle görülür şekilde zayıf

kalıyordu. Konuşması, önü yarı yarıya tıkanmış bir dere gibi güçlükle ve ruhsuzca akıyordu. Belli bir kavrama bağlı olarak konuşmadığı için, fikirleri de, söyledikleri de yetersiz kalıyor, konuşması görülmemiş ölçüde dağılıyor, bu da söylevini dayanılmayacak kadar uzatıyordu; öyle ki, *Amen* demeden önce cemaatin büyük bölümü, bir değirmenin tekdüze takırtısını dinlemiş gibi ağırdan uyuklamaya başlıyor ancak orgun sesiyle yeniden uyanabiliyordu. Başrahip Leonardus, çok üstün nitelikli bir hatip olmasına karşın, o sıralar vaaz vermekten kaçınıyordu, zira bu ileri yaşında bunun fazla yorucu olacağını düşünüyordu. Manastırda yetersiz kalan bu biraderin yerini alacak başka kimse de yoktu. Leonardus, kiliseye gelen dindarlardan bazılarının ayağını çekmesine yol açan bu nahoş durumla ilgili olarak benimle konuştu. Yüreklendim ve daha papaz okulunda içimde vaaz vermeye karşı bir eğilim hissettiğimi, hatta bazı dinî konuşmalar kaleme aldığımı söyledim. Onları görmek istedi. O kadar memnun kaldı ki, hemen, bir sonraki kutsal günde vaaz vermeyi denememi istedi. Başarısız olmam mümkün değildi; tabiat, beni iyi bir kürsü hatibinin sahip olması gereken her tür özellikle donatmıştı; etkileyici bir görünümüm, anlamlı bir yüzüm, güçlü ve zengin tınılı bir sesim vardı. Kendimi ifade ederken takınmam gereken terbiyeli tavırları, el kol hareketlerimi doğru kullanmayı öğretme işini Leonardus bizzat üstlendi. Kutsal gün geldi çattı; kilise her zamankinden daha kalabalıktı. İçim ürpererek kürsüye çıktım. İlk dakikalarda, elyazısıyla aldığım notlarıma bağlı kalıyordum. Leonardus'un sonradan söylediğine göre, konuşmanın başında yer alan, huşu ve hüzün dolu düşünceleri dile getirirken, çoğunluğun son derece etkili bir hitabet sanatı olarak kabul edeceği şekilde, titreyen bir sesle konuşmuşum. Ama kısa bir süre sonra, içimde bir kıvılcım çakar gibi, göksel bir coşkunun ışığı yandı sanki. Artık yazılarıma bakma gereğini duymuyordum; kendimi tümüyle ânın esinlenmelerine bıraktım. Kanımın bütün damarlarımda nasıl kaynadığını, nasıl fışkırdığını hissediyordum. Sesimin, kubbelerde nasıl gürlediğini işitiyordum. Havaya kaldırdığım başımın, yukarıya açtığım kollarımın, coşku ışıklarının parıltısıyla yıkandığını görüyordum adeta. Anlattığım bütün kutsal ve olağanüstü şeyleri, bir kez daha, yakıcı bir odak gibi bir özdeyişle toparladıktan sonra konuşmamı bitirdim; tümüyle

alışılmadık, tümüyle işitilmemiş etkiler yaratmıştı. Sözlerimi şiddetli ağlamalar, dudaklardan gayriihtiyarı dökülen huşu dolu mutluluk nidaları takip etti. Biraderler büyük bir hayranlıkla alkışladılar; Leonardus boynuma sarılıp manastırın gururu olduğumu söyledi. Ünüm çabucak yayıldı. Birader Medardus'u dinlemek üzere şehir sakinlerinin en ekâbirleri, en eğitimlileri, çan çalmadan daha bir saat önce, manastırın pek de geniş olmayan kilisesine doluşuyorlardı. Hayranlık arttıkça, konuşmalarıma daha ateşli bir akıcılık ve kıvraklık kazandırma gayretim de, sorumluluğum da artıyordu. Dinleyicileri büyülemeyi gitgide daha iyi başarıyordum. Bana duyulan saygı gitgide daha pekişiyor, gittiğim her yerde bir azizin ilahlaştırılmasına benzer bir şekilde tezahür ederek kuvvetle güne damgasını vuruyordu. Şehri bir dindarlık çılgınlığı teslim almıştı. Haftanın sıradan günlerinde bile herhangi bir bahaneyle, herkes akınlar halinde Birader Medardus'u görmeye, onunla konuşmaya manastıra geliyordu. Bunun üzerine içimde, semavi görevler için seçilmiş çok özel biri olduğuma dair düşünceler yeşermeye başladı. Mücrim bir babanın günahlardan arındığı o kutsal yerde doğumum esnasında ortaya çıkan esrarengiz durumlar, çocukluğumun ilk yıllarındaki olağanüstü olaylar, ruhumun dünyevi olan şeylerden daha yükseklerde, semavi dünyayla doğrudan temas halinde olduğuna işaret ediyordu; dünyaya ve insanlara ait değildim, onlara selamet ve teselli dağıtmak içim aralarına karışmıştım. Heilige Linde'deki yaşlı hacının Aziz Yusuf, o olağanüstü oğlan çocuğunun da, bir aziz olarak dünyada dolaşmaya tayin edilmiş olan, beni selamlayan Çocuk İsa'nın ta kendisi olduğundan emindim artık. Bütün bunlar, ruhumda gitgide daha güçlü bir şekilde hayat bulurken çevrem daha bunaltıcı, daha sıkıcı görünüyordu gözüme. Ruhumu saran huzur ve neşe gitgide kayboluyordu. Öyle ki, biraderlerin ferahlatıcı sözleri, başrahibin gösterdiği yakınlık bile, içimde düşmanca bir öfke yaratıyordu. Bendeki, onlardan çok üstün olan *aziz*'i fark etmeleri gerekiyordu. Kendilerini yerlere atmaları, Tanrı'nın tahtı önünde benden şefaat dilemeleri gerekiyordu. Bu yüzden onları ahlaki açıdan yıkıcı bir katılık içine hapsolmuş gibi görüyordum. Nutuklarımın içine de buna dair imalar serpiştiriyor, söken şafağın kızıl ışıklarının parladığı o olağanüstü anlarda olduğu gibi, Tanrı'nın seçtiği, inançlı cemaate teselli ve selamet getirecek

birinin yeryüzünde dolaşmakta olduğuna işaret ediyordum. Kendi tahayyülüm olan iletiyi, kalabalıkların, ne denli az anlarsa garip büyüler olarak o denli etkisinde kalacağı mistik imgelere büründürüyordum. Leonardus gözle görülebilir şekilde soğumaktaydı benden. Yanımızda tanıklar olmadığı zamanlarda benimle konuşmaktan kaçınıyordu. Ama sonunda, bir sefer, manastırın bahçesinde ağaçlıklı yolda yürüyorduk ki, bir ara tesadüfen bütün biraderler yanımızdan ayrıldı; işte o anda patladı: "Bir süredir davranışlarının genel olarak hoşuma gitmediğini senden saklayamam, sevgili Birader Medardus. Ruhuna, seni inancın sadeliğinden uzaklaştıran bir şeyler girdi. Konuşmalarına şeytani bir karanlık egemen oldu. Bu karanlıktan, beni senden ebediyen koparacak nitelikte bir şeyler, en azından şimdilik, ortaya çıkamıyor. Açık konuşmama izin ver. Şu anda sen, zihinsel gücümüz ne zaman önemli bir atılımla yükselmeye, pervasızca uçmaya kalkışsa her an yanılıp içine düşebileceğimiz ahlaki çöküntünün sınırlarını zorlamamıza yol açan, aslında günahkâr kökenimizde saklı olan bir suç işlemektesin. Fazla kafa yormadan, her türlü cazibenin peşine takılabilen dünya insanlarının, kişiyi ilahlaştıran hayranlığı gözlerini kamaştırdı. Şu anda sen, kendini sana ait olmayan bir kişilik içinde görüyorsun. Bu, aldatıcı bir görüntü ve seni tehlikeli bir çöküşe doğru götürüyor. Kendine dön, Medardus. Başını döndüren bu çılgınlıktan vazgeç. O çılgınlığı bildiğimi sanıyorum. Ruhunun huzuru daha şimdiden, sana hayır getirmeyecek şekilde yok oldu. Seni uyarmama izin ver; peşine düşen düşmandan sakın kendini. Bütün kalbimle sevdiğim o iyi niyetli delikanlı ol yeniden!" Bunları söylerken başrahibin gözlerinden yaşlar süzülüyordu, elime sarılmıştı; cevabımı beklemeden beni bırakıp hızla uzaklaştı. Ancak sözleri, düşmanca diye nitelenebilecek bir şekilde içime dokundu. Olağanüstü yeteneklerime borçlu olduğum alkışlardan, derin bir hayranlıktan söz ediyordu; hiç saklamadan açığa vurduğu bu memnuniyetsizliğin basit bir çekememezlikten kaynaklandığı açıkça ortadaydı. Keşişlerle bir arada olduğumuz zamanlarda derin bir kin duygusuna kapılarak ketumlukla içime kapanıyordum. Bu yeni varlığımla, günler ve uykusuz geceler boyu, içimde yeşerenleri muhteşem sözlere dökerek halka nasıl aktaracağımı

düşünüyordum. Leonardus ile keşişlerden ne denli koparsam, kalabalıkları kendime o denli sıkı bir şekilde bağlayabiliyordum.

Aziz Antonius Günü kilise öylesine hıncahınç doluydu ki, akın akın gelen halkın beni kilisenin dışarısından da dinleyebilmesi için kapıları sonuna kadar açık tutmak zorunda kaldılar. Hiçbir zaman bu kadar güçlü, ateşli ve etkileyici bir şekilde konuşmamıştım. Alışıldık olduğu üzere azizin hayatından bazı hikâyeler anlatıyor, bunlara hayatın derinliklerine dair, inanç yüklü fikirler ekliyordum. Şeytanın baştan çıkarıcı niteliğinden, kutsal kitaba göre sahip olduğu, insanı günaha sokma kudretinden dem vuruyordum. Konuşmanın seyri ister istemez, anlamlı bir alegori olarak sunmak istediğim, iksirlerle ilgili menkıbeye gelip dayandı. Bakışlarımla kiliseyi tararken uzun boylu zayıf bir adama gözüm takıldı. Çaprazımdaki bir sıraya çıkmış, köşedeki sütunlardan birine yaslanmıştı. Tuhaf, değişik tarzda, koyu eflatun bir harmaniye bürünmüş, birbiri üzerine kavuşturduğu kollarını harmaninin içine saklamıştı. Yüzü ölü gibi bembeyazdı ama iri, siyah, ifadesiz gözleri kordan birer hançer gibi göğsüme saplandı. Tekinsiz, ürkünç bir hisle sarsıldım; hızla gözlerimi kaçırıp bütün gücümü toplayarak konuşmama devam ettim. Ama tılsımlı bir güçle çekiliyormuş gibi sürekli oraya bakmak zorunda kalıyordum. Adam, hortlaksı bakışı üzerime dikili, donuk ve hareketsiz, öylece duruyordu. Geniş, çizgili alnında acı bir alaycılık, aşağılayan bir nefret vardı, dudakları aşağı sarkıktı. Bütün görünümünde korkunç, dehşet verici bir şeyler saklıydı. Evet, bu adam Heilige Linde'deki meçhul ressamdı. Kendimi acımasız, buz gibi pençeler tarafından yakalanmış gibi hissediyordum. Korkudan alnımda terler birikmişti. Ritmim aksıyor, konuşmalarım gitgide daha saçma sapan bir hal alıyordu. Kilisede fısıltılar yükseldi, bir mırıltı dolaşmaya başladı. Ama ürkünç yabancı hâlâ sütuna dayanmış, donuk bakışları üzerime dikili, kaskatı, kıpırtısız, öylece duruyordu. Cehennemî bir korkuyla, çılgın bir çaresizlik içinde haykırdım: "Hey, seni gidi rezil! Defol git! Zira ben onun ta kendisiyim. Ben Aziz Antonius'um!" Bu sözlerle kendimi kaybetmişim. Tekrar uyandığımda yatağımda yatıyordum. Birader Cyrillus yanımda oturmuş, bana bakıyor, teskin ediyordu. Yabancının korkunç hayali hâlâ bütün canlılığıyla gözlerimin önündeydi. Birader Cyrillus'a her şeyi anlattım. Ama o, bunun hararetli ve etkileyici

konuşmamın tahrik ettiği düş gücümün yarattığı bir yanılsama olduğuna beni ikna etmeye uğraşıyordu. Ancak o ne denli uğraşırsa, kürsüdeki davranışımdan dolayı duyduğum acı pişmanlık ve utanç duygusu o denli derinleşiyordu. Dinleyiciler, sonradan öğrendiğime göre, özellikle de son haykırışıma bakıp haklı olarak, cinnet geçirdiğimi düşünmüşler. Pişmanlık içinde ezilmiş, ruhum paramparça olup dağılmıştı. Hücreme kapandım. Küstah bir alaycılık içinde Heilige Linde'deki o inançlı ressamın suretine bürünen, o kutsal mekânda bana görünen baştan çıkarıcıyla savaşma niyetiyle kendimi en katı tövbe ibadetlerine, en yürekten dualara verdim. Oysa eflatun harmanili adamı benden başka gören kimse olmamıştı. Başrahip Leonardus o ünlü iyi niyetiyle, her yerde bütün gayretiyle, vaaz sırasında beni böyle korkunç bir şekilde yakalayıp karmakarışık konuşmama neden olan şeyin sadece ateşli bir hastalık nöbeti olduğunu yayıyordu. Birkaç hafta sonra gündelik manastır hayatına döndüğümde gerçekten de hâlâ güçsüz ve hastaydım. Yine de yeniden kürsüye çıkmayı denedim; fakat peşimdeki o ürkünç, solgun hayaletle, içimdeki korkunun pençesinde, kendimi belagatin ateşine bırakmak şöyle dursun, tutarlı bir biçimde konuşamıyordum bile. Vaazlarım sıradan, donuk, tutuk bir hal almıştı. Dinleyiciler, belagatimi kaybetmiş olmamdan dolayı bana acıyordu. Ağır ağır ortadan kaybolmaya başladılar. Eskiden beri vaaz veren, şimdi ise benden bariz şekilde çok daha başarılı olan yaşlı birader, yeniden yerime geçmişti.

Bir zaman sonra, genç bir kont, birlikte seyahat ettiği özel öğretmeninin refakatinde manastırımızı ve içinde bulunan çok sayıda ilginç şeyi görmeye geldi. Onlar için, kutsal emanetlerin bulunduğu odayı açmam gerekiyordu. İçeriye girdik. Koro yerini ve kiliseyi bizimle birlikte gezmiş olan başrahip, bir şey için çağrılıp gidince, yabancılarla baş başa kaldım. Her bir parçayı onlara göstererek açıklamalarda bulundum. O esnada, içinde iksir kutusunun bulunduğu, eski Alman tarzı zarif oymalarla bezeli dolap kontun gözüne takıldı. Dolabın içinde ne bulunduğunu söylemek istemedim önce. Ama kont da öğretmeni de, ikisi birden o kadar ısrar ettiler ki, sonunda Aziz Antonius'a ve kalleş şeytana dair menkıbeyi anlattım; Birader Cyrillus'un tembihlerine tümüyle uyarak, emanet olarak saklanan şişeden uzak durdum; hatta kutunun açılması, şişenin

gösterilmesi halinde ortaya çıkacak tehlikelerle ilgili uyarıları da sözlerime ekledim. Kont da, öğretmeni de dinimize bağlı kimseler olmalarına rağmen, kutsal menkıbelere pek önem vermiyor gibiydiler. İkisi de kendilerini esprili dokundurmalara kaptırmış, şişelerini yırtık harmanisinde taşıyan, baştan çıkarıcı, gülünç şeytana dair nükteler döktürüyorlardı. Sonunda öğretmen ciddi bir yüz ifadesi takınarak konuşmaya başladı: "Bizi duyarsız dünya insanları olarak görüp kızmayın, saygıdeğer beyefendi! Emin olun, ben de, kontum da azizleri, dinen hayranlık duyulacak, ruhlarının selameti, insanlığın selameti uğruna kendilerini feda etmiş çok muazzam insanlar olarak saygıyla karşılıyoruz. Ama az önce anlattığınız hikâyeye gelince; sanırım aziz tarafından akıllıca düşünülmüş bir alegorinin, yanlış anlama neticesinde gerçekten olmuş bir vaka gibi hayata geçirilmesinden başka bir şey değil."

Bu sözlerle öğretmen, kutunun sürgüsünü hızla kaldırdı, siyah, tuhaf şekilli şişeyi dışarıya çıkardı. Gerçekten de Birader Cyrillus'un bana söylediği gibi güçlü bir koku yükseldi; ama uyuşturucu olmaktan çok, hoş ve iyi gelen bir etkisi vardı. "Bakın!" diye haykırdı kont. "Bahse girerim ki, şeytanın iksiri, muhteşem, hakiki bir Siracusa şarabı." "Kesinlikle öyle," diye karşılık verdi öğretmeni. "Eğer şişe gerçekten Aziz Antonius'un terekesine aitse, saygıdeğer beyefendi, şarapları mantarlamak yerine üzerine yağ dökerek muhafaza etmeye kalkışan Romalıların münasebetsizliği yüzünden eski şarapların tadına bakma zevkinden mahrum kalan Napoli Kralı'ndan çok daha iyi bir durumdasınız demektir. Bu şarap onlar kadar eski olmasa bile, mevcutların en eskisi olduğundan şüphe yok. Onun için bu emanetin hakkını verin ve çekinmeden bir tadına bakın." "Elbette," diye atıldı kont. "Bu kadim Siracusa şarabı damarlarınıza yeni bir güç katacak, görünüşe göre sizi perişan eden hastalık halini geçirecektir, saygıdeğer beyefendi." Öğretmen çantasından çelik bir tirbuşon çıkararak itirazlarıma kulak asmaksızın şişeyi açtı. Mantarın çıkmasıyla birlikte mavi bir alev yükselip hızla yeniden kaybolmuş gibi geldi bana. Şişeden yükselen koku gitgide daha güçleniyor, odanın içine yayılıyordu. Önce öğretmen tadına baktı ve hararetle haykırdı: "Harikulade, harikulade bir Siracusa! Aziz Antonius'un şarap mahzeni hiç fena sayılmazmış. Eğer şarap sorumlusu şeytansa, azize karşı hiç de

sanıldığı kadar kötü niyetler beslemiyormuş. Siz de bir tadın, kontum.” Kont da tattı ve öğretmeninin söylediklerini onayladı. İkisi birden bariz biçimde bütün koleksiyonun en güzel parçası olarak gördükleri bu emanet hakkında, kendilerine böylesi emanetlerle dolu bütün bir mahzen diledikleri yollu şakalar yaptılar. Bütün bunları suskun, başım öne eğik, gözlerim yere dikili bir vaziyette dinliyordum; yabancıların neşesi, o durgun halimde bana işkence gibi geliyordu; Aziz Antonius’un şarabının tadına bakmam için ısrar ettilerse de, ben kararlılıkla reddettim. Şişeyi kapatıp iyice sıkıştırarak yeniden muhafazasına koydum.

Yabancılar manastırdan ayrıldılar. Ama ben, hücremde tek başıma kaldığımda, belirli bir iç rahatlığı, ruhumda canlı bir hareketlenme hissettiğimi inkâr edemem. Şarabın rayihasının bana güç vermiş olduğu apaçıktı. Cyrillus’un söz ettiği o kötü etkilerden eser bile hissetmiyordum. Tersine, dikkat çekici bir şekilde yararlı etkiler gösteriyordu kendini. Aziz Antonius menkıbesini hatırlayınca, öğretmenin açıklamalarının doğru olduğuna kanaat getirdim iyiden iyiye. Şeytani bir yanılsamanın vaazımı öylesine yıkıcı bir şekilde yarım bıraktığı o talihsiz günde, benim de menkıbeyi azizle aynı şekilde, zekice ve öğretici bir alegori olarak anlatma niyetinde olduğum düşüncesi kafamda şimşek gibi çaktı. Buna, beni baştan aşağı kavrayan, diğer her şeyi gölgede bırakan başka bir fikir daha bağlandı. Nasıl oluyor da, diye düşündüm, o olağanüstü içki seni ruhani bir kudretle güçlendiriyor, hatta sönmekte olan ateşini yeni bir hayatiyetle parlayacak şekilde yeniden tutuşturabiliyor? Ruhunun şarapta saklı doğa güçleriyle olan esrarengiz yakınlığı, nasıl oluyor da bu şekilde tezahür ediyor; güçsüz Cyrillus’u sarhoş eden aynı koku nasıl oluyor da sana iyi geliyor? Ama yabancının tavsiyesine uymaya karar verip harekete geçmek istediğimde, içimden gelen, açıklanamaz nitelikte bir direnç beni durdurdu. Tam dolabı açmaya niyetlenirken oymalarının arasında ansızın ressamın o korkunç yüzünü, delici, canlı ama ölü donukluğunda bakan gözlerini gördüm. Tüyler ürpertici bir dehşete kapılarak, münasebetsizliğimden ötürü kutsal bir yerde nedamet getirmek üzere uçarcasına kaçtım kutsal emanetler odasından. Fakat, o olağanüstü şaraptan içmenin zihnimi besleyeceği ve güçlendireceği fikri peşimi bırakmıyordu. Bana bir akıl hastasıymışım gibi iyi niyetle

ama baskıcı bir korumacılıkla davranan başrahibin ve keşişlerin tutumları, Leonardus'un, kuvvetimi tam olarak toplayabilmem için beni toplu ibadetlerden muaf tutması karşısında ümitsizliğe kapılmıştım. Uykusuz geçirdiğim bir gece, derin bir yeisin pençesinde kıvranırken, ölümü göze alarak, yitirdiğim zihin gücümü yeniden kazanmaya ya da tümüyle göçüp gitmeye karar verdim.

Yatağımdan kalktım, elimde manastırın koridorundaki Meryem Ana resminin önünde yaktığım bir lamba, kilisenin içinden hortlak gibi geçerek kutsal emanetler odasına süzüldüm. Kilisedeki kutsal resimler, lambanın titrek ışığıyla aydınlandıkça hareketlenmiş de bana acıyarak bakıyormuş gibi geldi. Kırılmış camlardan sızıp koro yerine doğru esen rüzgârın boğuk uğultusunda, ağlayarak uyaran sesler işitir gibi oluyordum. Sanki annem uzaklardan sesleniyordu: "Medardus, oğlum, ne yapıyorsun, bu tehlikeli girişimden vazgeç!" Kutsal emanetler odasına girdiğimde, her şey sessiz ve sakindi. Dolabı açtım, kutuyu yakaladım, şişeyi açtım ve hemen büyük bir yudum aldım! Damarlarımdan ateş aktı sanki. İçimi tarif edilemez bir iyilik hissi doldurdu. Bir yudum daha içtim; içimde yeni, muhteşem bir hayatın sevinci uyandı! Boş kutuyu aceleyle dolaba kapattım, şifalı şişeyle birlikte hızla hücreme koştum, şişeyi yazı masama koydum. O anda, kendimi olası herhangi bir denemeden uzak tutmak için anahtar destesinden ayırdığım küçük anahtar elime geldi. Yabancılar buradayken de, şimdi de, o olmaksızın nasıl açabilmiştim ki dolabı? Anahtar destemi gözden geçirdim, o zaman da, şimdi de dolabı açmayı başarabildiğim tanımadığım bir anahtar gördüm. Diğerlerinin arasında dalgınlıkla fark etmemiştim. Gayriihtiyarı ürperdim. Ancak, derin bir uykudan uyanmış olan zihnimde rengârenk hayaller birbirini izliyordu. Gün ışıyıncaya, neşe içinde doğup dağların ardından ateşler içinde yanarak yükselen güneşin ışıklarıyla yıkanmak üzere aşağıya, manastırın bahçesine ininceye kadar dur durak bilemedim. Leonardus da, biraderler de bendeki değişikliği fark etmişlerdi; her zaman içime kapanıp tek söz bile etmezken, şimdi sevinçle ve hayat doluydum. Cemaatin önünde konuşuyormuş gibi, kendime özgü ateşli belagatimle konuşuyordum. Leonardus'la baş başa kaldığımız esnada, içimi okumak ister gibi uzun uzun süzdü beni; sonra da yüzünde sessiz, alaycı bir tebessüm uçuştu. "Birader Medardus'a rüyalarından

birinde yukarılardan taze bir kudret, yeni bir hayat mı indi acaba?" dedi. Mahcubiyetimden kızardığımı hissettim, zira o anda bir yudum eski şarabın yarattığı coşkunluk gözüme hayli değersiz ve zavallı göründü. Gözlerimi indirip başımı eğdim, öylece durdum. Leonardus, beni düşüncelerimle baş başa bıraktı. İçtiğim şarabın bende yarattığı heyecanın kısa sürmesinden, şanssızlık eseri, beni eskisinden daha büyük bir aciz içine sürüklemesinden ziyadesiyle endişe duyuyordum ama öyle olmadı. Aksine, yeniden kazandığım kuvvetim ve tazelenen cesaretimle, durup dinlenmek bilmeyen gayretimle, manastırın bana sağladığı faaliyet alanına geri döndüm. Gelecek kutsal günde yeniden vaaz vermek için ısrar ettim, izin verildi. Kürsüye çıkmadan hemen önce o olağanüstü şaraptan içtim; hiç bu kadar ateşli, gösterişli ve içe işleyen bir konuşma yapmamıştım. Baştan aşağı yeniden doğmuş olmamın şöhreti hızla yayıldı. Kilise yine eskiden olduğu gibi dolmaya başladı. Ama ben kalabalığın alkışlarına mazhar oldukça Leonardus ciddileşiyor, kendini geri çekiyordu. Dar görüşlü bir kıskançlığa, keşiş kibrine yenik düştüğü sanısıyla ondan bütün kalbimle nefret etmeye başladım.

Bernard Günü gelip çattı; ışığımı prensesin gözlerinin önünde parlatmanın hevesiyle yanıp tutuşuyordum; başrahipten, o gün Cistercium Manastırı'nda vaaz vermemi sağlamasını rica ettim. Ricam, Leonardus'u garip bir şekilde şaşırtmış gibiydi. Açıkça teslim etti ki, tam da o gün kendisi vaaz vermeyi aklına koymuş, bunun için de gerekenleri yapmış. Yine de bir hastalığı mazeret göstererek affını istemesi, kendi yerine beni göndereceğini bildirmesi, böylece ricamı yerine getirmesi pek de zor olmadı.

Bu, gerçekten oldu! Bir gece öncesinden annemi ve prensesi ziyaret ettim; aklım, belagat sanatının doruklarına erişmesi gereken konuşmamla öylesine doluydu ki, onları yeniden görmek üzerimde pek önemli bir etki yaratmadı. Şehirde, Leonardus'un hastalandığı, onun yerine benim vaaz vereceğim haberi yayılmıştı. Bu haber muhtemelen eğitimli dinleyicilerin büyük bölümünü cezp etmişti. En ufak bir not bile almaksızın, konuşmamı aklımda bölümler halinde düzenlemiştim: Ayinin görkeminin, huşu içinde toplanan halkın, hatta muhteşem, yüksek kubbeli kilisenin kendisinin içimde yaratacağı heyecana güveniyordum. Gerçekten de yanılmamıştım. Aziz Bernard

anısına en anlamlı imgeleri, en inanç yüklü fikirleri içeren sözlerim ateşten bir nehir gibi akıyordu; üzerimde toplanan bakışlarda hayret ve hayranlık okuyordum. Prensesin ne diyeceğini nasıl da merak ediyordum, engin memnuniyetini samimiyetle, hararetle ifade etmesini nasıl da bekliyordum; içimde saklı, kendisini daha ben çocukken şaşırtan o yüce kudreti açıkça duyumsadığı anda, beni gayriihtiyarı büyük bir saygıyla kabul edeceğini umuyordum. Onunla görüşmek istediğimde, ansızın rahatsızlandığını, kimseyle, benimle bile konuşamayacağını iletti. Budalaca kibrimle, başrahibenin büyük bir heyecana kapılarak benden gösterişli sözler duymak isteyeceğini sanırken, bu durum çok can sıkıcıydı. Annem de anlaşılmaz şekilde kederlenmiş gibiydi. Sebebini araştırmaya kalkışmadım, zira içimde bunun suçlusunun ben olduğuma dair gizemli, açıkça çözemediğim bir his vardı. Annem, manastırda açmam kaydıyla prensesten gelen küçük bir pusula verdi; hücreme girer girmez şaşkınlıklar içinde şunları okudum:

Sevgili oğlum (sana hâlâ böyle diyorum)

Manastırımızın kilisesinde yaptığın konuşma beni derin kederlere düşürdü. Sözlerin huşu dolu, tamamen semavi bir ruhun sözleri değildi. Heyecanın, kutsal bir vecit içinde göksel krallığı görmek isteyen inançlı kişileri melek kanatlarıyla uçuracak bir heyecan değildi. Ah! Konuşmanın kibirli ihtişamı, dikkat çekici, parlak bir şeyler söylemek için gösterdiğin bariz gayret, bana, cemaati bilgilendirmek, inançlı fikirler uyandırmak yerine, sadece dünyevi değerlere bağlı kalabalıkların alkışlarına, onların değersiz hayranlıklarına önem vermekte olduğunu gösterdi. Kurumlu bir oyuncu gibi, bolca alkış toplamak uğruna, önceden çalışıldığı açıkça belli olan yüz ifadeleriyle, hareketlerle, içinde mevcut olmayan duyguları suni biçimde, varmış gibi gösterdin. İçine aldatmanın ruhu girmiş ve kendine dönüp bu günahından arınmazsan, seni mahvedecek. Bu tutum ve davranışların, özellikle de inanç dolu bir değişimle dünyevi bütün budalalıklara sırt çevirip kendini Tanrı'ya adadığın manastırda, günah, çok daha büyük bir günah oluşturur. Aldatıcı konuşmalarınla böyle onur kırıcı bir şekilde incittiğin Aziz Bernard, göksel hoşgörüsü sayesinde, kötü ruhun ayartmasıyla ayrıldığın doğru yola yeniden dönmen için seni aydınlatsın, bağışlanman ve ruhunun kurtuluşu için şefaat etsin. Kendine mukayyet ol!

Başrahibenin sözleri yüzlerce şimşek çakmış gibi sarsmıştı beni. Öfke içinde içten içe yanıp tutuşuyordum. Zira Leonardus'un benim vaazlarım hakkında türlü imalarda bulunarak prensesin inançlılığını istismar ettiğinden, onu bana ve konuşma yeteneğime karşı kışkırttığından, başka hiçbir şeyden olmadığım kadar emindim. Onu gördüğümde de içten içe hiddetlenmekten kendimi alamıyordum. Onu mahvetmek için aklıma üşüşen fikirlerden kendim bile korkuyordum. Ruhumun en derinlerinde bir yerde başrahibe ile başrahibin ithamlarının haklı olduğunu hissediyordum, o yüzden durumum daha da dayanılmaz bir hale geliyordu; yine de tutumumda ısrar ediyor, gizemli şişeden içtiğim damlalarla güç kazanmayı, vaazlarımı belagat sanatının bütün öğeleriyle süslemeyi, mimik oyunlarımı, el kol hareketlerimi özenle etüt etmeyi sürdürüyordum. Böylece gitgide daha fazla alkış, daha fazla hayranlık topluyordum.

Sabah ışıkları manastırın renkli pencerelerinden içeriye rengârenk süzülüyordu; yalnız başıma ve derin düşüncelere gömülmüş bir halde günah çıkarma hücresinde oturuyordum. Kubbenin altında yalnızca, kilisenin temizliğini yaparak hizmet eden zangoç biraderin ayak sesleri yankılanıyordu. Yakınımda bir yerde bir hışırtı işittim ve gözüme uzun boylu, ince, alışılmadık bir biçimde giyinmiş, yüzü örtülü bir kadın takıldı. Yan kapıdan içeriye girmiş, günah çıkarmak üzere yanıma yaklaşmıştı. Hareketlerinde tarif edilemez bir incelik vardı. Diz çöktü ve göğsünden derin bir iç çekiş yükseldi; yakıcı soluğunu hissettim, o daha konuşmaya başlamadan sarhoş edici bir büyüye yakalanmıştım adeta. Sesinin o kendine özgü, insanın içine işleyen tonunu nasıl tarif ederim bilmem. Her bir kelimesi bağrıma saplanıyordu; yasak bir aşka düştüğünü, bu aşkla uzun süredir boş yere mücadele ettiğini, sevgilisinin kutsal bağlarla ebediyen bağlı olduğunu, bunun da bu aşkı daha da günahkâr kıldığını, bu yüzden ümitsiz bir yeis içinde cinnete kapılarak bu bağlara lanet okuduğunu açıkladı. Kekeliyordu. Sözleri neredeyse bir gözyaşı selinde boğulur gibiyken birden açıldı: "Sensin o. Sen! O anlatılamaz derecede sevdiğim kişinin ta kendisisin sen, Medardus!" Öldürücü bir kramp girmiş gibi bütün sinirlerim kasıldı. Kendimi kaybetmiştim. Hiç tanımadığım bir his, göğsümü parçalamaktaydı. Onu görmek, ona sarılmak istiyordum. Mutluluk ve ıstırap içinde eriyordum; cehennemin ebedi çilesine bedel, kutlu bir

andı bu! Susmuştu ama hâlâ derin derin soluk aldığını işitiyordum. Çılgın bir yeis içinde kendimi güçbela topladım, artık ne dediğimi bilmiyordum, onun suskun bir şekilde ayağa kalktığını ve uzaklaştığını fark edebildim ancak. Perdeyi gözlerime sımsıkı bastırıp kaskatı kesilmiş, kendimden geçmiş vaziyette, günah çıkarma hücresinde kalakaldım.

Şans eseri kiliseye başka kimse gelmedi, o nedenle de kimse bir şey fark etmeden hücreme sıvışabildim. Her şey ne denli farklı, bütün gayretlerim ne denli budalaca, ne denli yavan görünüyordu gözüme. Yabancı kadının yüzünü görmemiştim. Ama buna rağmen içimde canlanıyor, koyu mavi, güzel gözleriyle bana bakıyor, inci gibi yaşları, yakıp kavuran bir ateş gibi ruhuma dökülüyordu; orada hiçbir duanın, hiçbir tövbenin söndüremediği bir yangın çıkarmıştı. Zira ebediyen lanetlenme tehlikesinden kurtulmak için, düğümlü iplerle tenimden kan fışkırıncaya kadar cezalandırıyordum kendimi; ama yabancı kadının içime düşürdüğü, o güne kadar hiç tanımadığım, en günahkâr arzularımı uyandıran ateşten, bu arzu dolu işkenceden kaçamıyordum.

Kilisemizin altarlarından biri Azize Rosalia'ya adanmış, oraya inancı uğruna şehit olduğu ânı temsil eden harika bir resim asılmıştı. Benim sevgilim oydu. Onu tanımıştım, hatta üzerindeki kıyafet bile tümüyle o yabancı kadının giysisine benziyordu. Kahredici bir cinnete kapılmışçasına kendimi altarın basamaklarına atıyor, orada saatlerce yatıp kalıyor, çaresizlikten, ulur gibi dehşet verici sesler çıkarıyordum. Rahipler, benim bu halimden endişe duyuyor, ürkerek kaçıyorlardı. Daha sakin anlarımda manastırın bahçesinde bir aşağı bir yukarı yürüyor, uzaklarda güzel kokular içinde onun gezindiğini görüyordum. Fundalıkların arasından çıkıyor, kaynaklardan yükseliyor, çiçekli çayırların üzerinde süzülüyordu. Her yerde yalnızca o vardı. Yalnızca o! İşte o zaman yeminime de, kendi varlığıma da lanet ediyordum. Dünyaya açılmak, onu bulmak, ruhumun selameti pahasına da olsa, onu elde etmeden önce rahata ermemek istiyordum. Sonunda, biraderlerin ve başrahibin açıklanamaz saydıkları cinnet nöbetlerim esnasında kendimi denetlemeyi başardım. Artık daha sakin görünüyordum. Ama o yok edici alev, içimi gitgide daha derinden kavuruyordu. Ne uyku ne huzur! Onun hayali peşimi bırakmıyordu; katı döşeğimde dönenip duruyor, azizleri yardıma çağırıyordum; ama

beni saran bu baştan çıkarıcı yanılsamadan kurtarsınlar, ruhumu ebediyen lanetlenmekten esirgesinler diye değil, bana o kadını versinler, yeminimi bozsunlar, dinden günahkârca kopmam için bana özgürlük armağan etsinler diye.

Sonunda, manastırdan kaçarak, çektiğim azaba bir son verme fikri yerleşti ruhuma. Zira sevdiğim kadını kollarıma almak, içimde yanan arzuları tatmin etmek için önce manastıra olan bağlılık yemininden kurtulmam gerekiyordu. Kimse tanımasın diye sakalımı kesip dünyevi kıyafetler giymeye, onu buluncaya kadar şehirde dolaşmaya karar verdim. Duvarların dışında, parasız pulsuz bir gün bile geçirmenin muhtemelen çok zor, hatta imkânsız olabileceğini aklıma bile getirmiyordum.

Manastırda geçireceğim son gün nihayet gelip çatmıştı. Şans eseri elime düzgün birkaç takım sivil kıyafet geçmişti. Manastırı hemen o gece, bir daha asla geri dönmemek üzere terk edecektim. Akşam olmuştu ki, başrahip hiç beklenmedik şekilde beni çağırttı; korkudan ürperdim, zira gizli niyetlerimi fark etmiş olduğundan hiç şüphem yoktu. Leonardus beni pek alışılmadık bir ciddiyetle, buyurgan bir vakarla kabul etti; gayriihtiyarı titredim. “Birader Medardus,” diye başladı söze. “Uzunca bir süredir, muhtemelen tam anlamıyla kasıtlı olmadan takındığın, ruhsal bunalımının güçlü bir tezahürü olarak kabul ettiğim münasebetsiz hal ve tavırların, ortak hayatımızın huzurunu bozuyor; biraderler arasında şimdiye kadar sürdürdüğümüz sakin ve inançlı hayatın neticesi olan neşe ve gönül ferahlığı ortamı üzerinde yıkıcı etkileri oluyor. Bunun suçlusu belki de, başına gelen şeytani bir vakadır. Bana baba gibi bir dost olarak güvenip her şeyi açıklayabilir, bende teselli bulabilirdin. Ama sen hep sustun. Ben de senin sırrının, bu ilerlemiş yaşımda her şeyden fazla değer verdiğim huzurumu, kısmen de olsa, kaçırabileceği düşüncesiyle pek ısrarcı olmadım. Çoğu kez, özellikle de Azize Rosalia altarında, cinnete kapılmış gibi ağzından dökülen, dehşet verici, edepsizce konuşmalarınla sadece biraderleri değil, tesadüfen orada, kilisede bulunan dostları da fena halde öfkelendirdin. Seni manastır disiplininin gereği, sert bir biçimde cezalandırabilirdim. Ama bunu yapmak istemiyorum. Zira bu sapkınlığının suçlusu, yeterince direnemediğin kötü bir güç, hatta belki düşmanın ta kendisi olabilir.

Tövbe ve dualarında dürüst olmanı söylüyorum sana. Ruhunun derinliklerine bakıyorum ve görüyorum ki, sen özgür olmak istiyorsun!"

Leonardus, keskin gözlerle süzüyordu beni; bakışlarına dayanamıyordum. Kötü niyetimin bilincine vararak hıçkırıklar içinde kendimi yere attım. "Seni anlıyorum," diye devam etti Leonardus. "Bu sapkınlığından kurtulman için, inançlı kalmak kaydıyla dünyaya açılmanın, sana manastırın yalnızlığından daha iyi geleceğini düşünüyorum. Manastırımızın, biraderlerden birinin Roma'ya gönderilmesini gerektiren bir meselesi var. Bunun için seni tayin ettim. Gerekli yetkileri ve talimatı alarak hemen yarın sabah yola çıkabilirsin. Bu vazifeyi yerine getirmek için gayet uygunsun. Gençsin, kuvvetlisin, ticaret işlerinde beceriklisin ve İtalyancaya tümüyle vâkıfsın. Şimdi hücrene dön, bütün kalbinle ruhunun selameti için dua et; ben de öyle yapacağım. Seni güçsüz düşürecek, yolculuğunu zora sokacak kuruntularının tümünü geride bırak. Gün doğarken seni bu odada bekliyorum."

Saygıdeğer Leonardus'un sözleri, cennetten çıkmış bir ışık gibi aydınlatmıştı beni. Ondan nasıl olmuş da nefret etmiştim; şimdi, beni her zaman ona bağlamış olan sevgim, mutluluk veren bir sızı gibi içime doluyordu. Kızgın gözyaşları döküyor, ellerini dudaklarıma bastırıyordum. Bana sarıldı, bir an, sanki en gizli niyetlerimi biliyormuş da, özgürlüğümü, başımda dolaşan, bir anlık mutluluk uğruna beni ebediyen yıkıma sürükleyecek olan belaya teslim olmam için veriyormuş gibi geldi.

Artık kaçmama gerek kalmamıştı; manastırdan ayrılabilirdim ve onu, ona kavuşmadan ne huzura ne selamete ereceğim kadını buluncaya kadar durup dinlenmeden arayabilirdim. Roma seyahati, seyahatin gerekçeleri, Leonardus'un beni uygun bir biçimde manastırdan azat etmek için icat ettiği bahaneler gibi geliyordu.

Geceyi dua ederek ve yolculuğa hazırlanarak geçirdim. Gizemli şaraptan artakalanı güvenilir, etkili bir ilaç olarak bir mataraya doldurdum, iksir şişesini de yeniden kutuya yerleştirdim.

Başrahibin geniş kapsamlı talimatını öğrenince epeyce şaşırdım. Roma'ya gönderilmemin gerçekten önemli sebepleri vardı; durum, orada tam yetkili bir biraderin bulunmasını gerektirecek kadar anlamlı

ve önemliydi. Manastırdan dışarıya atacağım ilk adımdan itibaren hemen özgür kalmama imkân verilmediği fikriyle kalbime bir ağırlık çöktü önce ama *onu* düşünmek beni yeniden yüreklendirdi. Planlarıma sadık kalmaya karar verdim.

Biraderler toplanmışlardı; onlardan, özellikle de Peder Leonardus'tan ayrılmak içimi derin bir hüzünle doldurdu. Sonunda manastırın büyük kapısı arkamdan kapandı; özgürlüğe doğru uzun yolculuğuma hazırdım artık.

1 . Prusya'da, (şimdi Polonya sınırları içinde bulunan) Mazur Göller Bölgesi'nde, Heiliger Lindersee ile Wirbelsee arasında bulunan yerleşim yeri. Meryem Ana'ya adanmış, hac yeri olarak bilinen bazilikasıyla ünlüdür. Kitapta Almanca adıyla geçen yerin, manastırın ve bazilikanın orijinal adı, Święta Lipka'dır. (Ç.N.)

2 . 1098'de Burgonya'da Dijon yakınlarındaki Cistercium'da (bugün Cîteaux) Molesmel'i Aziz Robert'in önderliğinde, bir grup Benedikten keşişin kurduğu bir Katolik manastır tarikatı. (Ç.N.)

3 . (Lat.) Yüce Tanrı'ya övgü. (Ç.N.)

4 . Yahudi, Hıristiyan ve İslam geleneklerinde insan, hayvan ya da kuş özellikleri taşıyan dört kanatlı göksel yaratıkla ve arşın (Tanrı'nın tahtı) taşıyıcıları. (Y.N.)

5 . Musevilik ve Hıristiyanlıkta, Tanrı'nın tahtını koruduğuna inanılan altı kanatlı göksel varlıklar. (Y.N.)

2

Dünyaya giriş

Manastır aşağıda, vadide mavi sislere bürünmüş halde uzanıyordu; taze bir sabah rüzgârı esiyor, havalardan süzerek biraderlerin ilahilerini bana, yukarıya taşıyordu. Gayriihtiyarı ben de birlikte söylemeye başladım. Güneş şehrin arkasından ateşten bir kor gibi doğuyor, altın kıvılcımları ağaçlarda ışıldıyor, çiy damlaları parıldayan elmaslar gibi sevinçli hışırtılarla damlıyor, rengârenk binlerce böcek vızıldayarak, öterek havalanıyordu. Kuşlar uyanıyor, şarkılar söyleyerek, coşkun çığlıklar atarak, şen heveslerle oynaşarak ormanın üzerinde kanat çırpıyordu. Çiftçi gençlerden ve şenlik havasında süslenmiş köylü kızlardan oluşan bir kafile dağa tırmanıyordu. "İsa'ya selam olsun!" diye seslendiler bana, yanımdan geçerlerken. "Sonsuza kadar!" diye karşılık verdim. Benim için neşeyle, özgürlükle, hoş olaylarla dolu yepyeni bir hayat başlıyor gibiydi. Kendimi hiç böyle hissetmemiştim. Farklı biri gibiydim sanki. Tazelenmiş gücümle, heyecan içinde hızla ormandan geçip dağdan aşağı inmeye koyuldum. Yoluma çıkan bir çiftçiden, yol üzerinde geceyi geçirebileceğim en yakın yeri tarif etmesini istedim; yakınlarda, anayoldan biraz sapınca dimdik dağların arasındaki bir yeri, tam olarak tarif etti. Meçhul kadın ve onu arayacağıma dair fantastik planım yeniden aklıma düştüğünde, tek başıma adamakıllı bir mesafe kat etmiş bulunuyordum. Ama kadının hayali, yabancı, meçhul bir güç tarafından silinmişti sanki. Solgun yüzünün silik hatlarını ancak güçlükle hatırlayabiliyordum. Görüntüsü, aklıma getirmek için gayret ettikçe sisler içinde daha da çok dağılıyordu. Gözlerimin önünde canlı kalan, sadece manastırda o

esrarengiz olaydan sonraki taşkın davranışlarımdı. Şu anda, başrahibin her şeye nasıl bir sabırla dayandığını, cezalandırılmayı fazlasıyla hak ettiğim halde nasıl olup da beni dışarıya, dış dünyaya yollamış olduğunu aklım almıyordu. Kısa sürede, meçhul kadının görüntüsünün aşırı yorgunluktan kaynaklanan bir yanılsamadan ibaret olduğuna kanaat getirdim; normal olarak, bu baştan çıkarıcı, kötücül sureti, düşmanın ısrarlı baskılarına yormam gerekirken sinirlerimin ayaklanmış olmasına bağlamaya çalışıyordum büyük bir gayretle. Yabancı kadının tamamıyla Azize Rosalia gibi giyinmiş olması keyfiyetindeyse, büyük ölçüde, günah çıkarma hücresinin bulunduğu mesafeden ve o açıdan bakılınca azizenin, altardaki renkli resminin görünmesinin büyük payı olmalıydı. İyileşmemem için en isabetli ilacı seçen başrahibin ferasetine derin bir hayranlık duydum; zira manastırın duvarları içinde sürekli aynı eşyaların arasında kalıp kuruntular içinde içimi kemirmeye devam etseydim, yalnızlığımın etkisiyle daha küstahça, daha cırtlak renkler kazanan o hayal, beni cinnete sürükleyebilirdi. Yalnızca hayal görmüş olduğum fikrine iyice aklım yatmıştı. Kendimi gülmekten alamıyordum. Pek de alışık olmadığım bir hafiflik içinde bir azizenin bana âşık olabileceğine inandığım, hatta kendimi Aziz Antonius sandığım için kendi kendimle alay ediyordum içten içe.

Birkaç gündür dağlarda dolaşıyordum; dimdik yükselen, ürkünç kayalıklar arasından, altında ormandan gelen coşkun derelerin aktığı tahta köprülerden geçiyordum; yol gitgide daha ıssızlaşıyor, daha çetinleşiyordu. Öğle olmuştu, güneş açık başımın tepesinde kaynıyordu, susuzluktan ağzım kurumuştu ama yakınlarda bir kaynak yoktu; varmam gereken köye hâlâ ulaşamamıştım. Tamamen tükenmiş bir vaziyette bir kayanın üstüne oturdum. O garip içkimi mümkün olduğunca saklamak istiyordum ama o durumda mataramdan bir yudum almaktan kendimi alıkoyamadım. Damarlarıma yeniden kuvvet doldu. Zindeleşmiş ve güç kazanmış olarak, pek de uzakta olmaması gereken hedefime ulaşmak üzere yürümeye devam ettim. Çam ormanı gitgide daha sıklaşıyordu. Çalılıkların en sık olduğu yerde bir an bir hışırtı oldu, hemen sonra da, oraya bağlı bir at kişnedi. Birkaç adım yürüdüm ve korkudan neredeyse kaskatı kesildim; zira dibinde, gök gürültüsünü andıran sesini ta uzaktan duyabildiğim,

yalçın, sarp kayaların arasından ıslıklar çalarak, gümbürdeyerek akan bir ırmak bulunan, dimdik, dehşetengiz bir uçurumun kenarında bulmuştum kendimi. Uçurumun hemen kenarında, başında tüylü bir şapka, üniformalı genç bir adam oturuyordu; yanında bir kılıç ve bir evrak çantası vardı. Vücudu tümüyle uçuruma doğru kaykılmış vaziyette uykuya dalmış gibiydi ve gitgide daha fazla eğiliyor gibi görünüyordu. Düşmesi kaçınılmazdı. Cesaret edip sokuldum, elimle yakalayıp geri çekmek isterken bir yandan da haykırdım: "İsa aşkına, beyefendi, uyanın! İsa aşkına!" Dokunur dokunmaz derin uykusundan uyandı ama aynı anda dengesini kaybederek uçurumdan aşağıya yuvarlandı; sivri kayaların birinden diğerine savruluyor, uzuvları çatırtıyla parçalanıyor, keskin çığlıkları bu ölçülemez derinliklerde boğuk bir inilti gibi yankılanıyordu; sonunda o da kesildi. Korku ve dehşet içinde donup kalmıştım. Sonunda şapkayı, kılıcı ve evrak çantasını aldım; bu uğursuz yerden hızla uzaklaşmak istiyordum. O anda çam ormanından doğru genç bir adam çıktı karşıma. Askerî yaverler gibi giyinmişti; yüzüme dik dik baktı ve taşkın bir şekilde gülmeye başladı. Buz gibi bir ürpertiyle sarsıldım.

"Eh, Saygıdeğer Kont Hazretleri," diye konuştu genç adam nihayet. "Kılığınız gerçekten de mükemmel, şahane! Saygıdeğer hanımefendinin önceden haberi olmasa, bütün kalbiyle sevdiği kişiyi tanıyamazdı gerçekten. Üniformanızı ne yaptınız, saygıdeğer beyefendi?" "Aşağıya, uçuruma attım," diye kof ve donuk bir cevap verdim; zira gayriihtiyarı dudaklarımdan dökülen bu sözleri söyleyen ben değildim. İçime kapanmış, gözlerimi uçurumdan aşağı dikmiş, kontun kanlı cesedi, tehditler savurarak ayağa kalkacak mı, diye öylece bekliyordum. Onu ben öldürmüşüm gibi geliyordu. Kılıcını, şapkasını ve evrak çantasını hâlâ sımsıkı elimde tutuyordum. O esnada genç adam konuşmasına devam etti: "Evet, saygıdeğer efendim, şimdi ben atı alıp yoldan aşağı, küçük şehre doğru gideceğim; orada büyük giriş kapısının hemen solundaki evde saklanacağım. Siz de hemen aşağıya inip saraya gitmelisiniz; sizi bekliyor olmalılar. Şapkanızla kılıcınızı ben alayım." İkisini de verdim. "Şimdi, hoşça kalın Kont Hazretleri. Sarayda talihiniz açık olsun," diye seslendi genç adam ve şarkılar söyleyip ıslık çalarak fundalıklarda kayboldu. Orada bağlı duran atı çözüp götürdüğünü işittim. Sersemliğim geçip de olayın tümünü

gözden geçirince, bir dokunuşla beni son derece olağandışı koşullara sürükleyen kaderin oyununa teslim olmam gerektiğini itiraf ettim kendi kendime. Yüz hatlarımın ve vücudumun talihsiz kontla büyük bir benzerlik göstermesi belli ki yaverini bile yanıltmıştı; kont yakındaki sarayda nasıl bir macera yaşayacaksa, bunun için Kapuçin kıyafetine girmeyi tercih etmiş olmalıydı. Ecel onu erken yakalamış, bu tuhaf olay bir anda beni onun yerini almaya itmişti. Bu talihsizliğin işaret ettiğini düşündüğüm, kont rolüne devam etme fikri, üzerimde karşı konulmaz bir baskı yaratıyordu; içimden yükselen, beni cinayet işlemekle ve pervasızca bir isyankârlıkla suçlayan sesleri bastırıyor, bütün tereddütlerime meydan okuyordu. Elimde kalan evrak çantasını açtım; birtakım mektuplar ve çok sayıda senet döküldü önüme. Kontun içinde bulunduğu durumu öğrenebilmek için kâğıtları teker teker gözden geçirmek isterdim, ama içimdeki büyük huzursuzluk, kafamda uçuşan binlerce düşünce buna izin vermiyordu.

Birkaç adım attıktan sonra yine durdum, bir kayanın üstüne oturdum, biraz daha sakinleşmek istiyordum. Böyle yabancı kişilerle dolu bir çevreye büsbütün hazırlıksız girmeye cesaret etmenin ne denli tehlikeli olabileceğinin farkındaydım. O esnada ormandan neşeli boru sesleri geldi. Naralar, coşkulu çığlıklar atan birileri gitgide yaklaşıyordu. Kalbim hızla atıyor, nefesim tıkanıyordu. O anda yepyeni bir dünya, yepyeni bir hayat açılıyordu önümde. Dik yamaçtan aşağıya doğru inen dar bir patikaya saptım; çalıların arasından çıktığım anda, vadinin tabanında karşıma büyük, çok güzel inşa edilmiş bir saray çıktı. Kontun macera yaşamayı aklına koyduğu yer burası olmalıydı. Cesaretle ilerledim. Çok geçmeden, sarayı çevreleyen parkın yollarında buldum kendimi. Loş, ağaçlıklı bir yan yolda gezinen iki adam gördüm. Bunlardan biri, din görevlisi kıyafeti giymişti. Bana doğru yaklaştılar ama konuşmaya dalmış oldukları için fark etmeden geçip gittiler. Din adamı kıyafetli olanı, genç bir adamdı; güzel yüzü, derinden derine içini kemiren bir kederin etkisiyle ölü gibi solgundu. Diğeri, sade ama düzgün giyimli biriydi. Yaşı hayli ilerlemiş görünüyordu. Sırtları bana dönük olarak taş bir banka oturdular. Konuştukları her kelimeyi anlayabiliyordum. “Hermogen!” dedi ihtiyar. “Bu inatçı suskunluğunuzla ailenizi üzüyorsunuz, ürkütücü efkârınız günden güne koyulaşıyor. Gençliğinizin verdiği güç kırıldı,

çiçeğiniz soluyor. Din adamı olma kararınız babanızın bütün ümitlerini, bütün hayallerini yıkıyor. Sizi bu genç yaşınızda böyle bir karara iten, eğer ta başından beri gerçekten içinizden gelen bir misyon, karşı durulmaz bir inziva tutkusu olsa, buna karşı çıkmaya kalkışmaz, kaderin tecellisi olarak görüp hayallerinden seve seve vazgeçerdi. Her halinize yansıyan bu ani değişim açıkça gösteriyor ki inatla sakladığınız bir olay, iç dünyanızı korkunç bir şekilde sarsmış ve sizi yıkmaya devam etmekte. Siz aslında neşeli, rahat, yaşama sevinci dolu bir delikanlıydınız. Sizi, hasta ruhunuza bir insanın göğsünde teselli bulmaktan korkutacak kadar insanlara yabancılaştıran şey ne olabilir? Neden susuyorsunuz? Neden gözünüzü dikip öylece önünüze bakıyorsunuz, içinizi çekiyorsunuz? Hermogen, siz aslında babanızı az rastlanır bir içtenlikle severdiniz. Oysa şimdi, ona yüreğinizi açmanız artık imkânsız bir hale gelmiş görünüyor. Hiç olmazsa korkunç kararınızın nişanesi olan bu kıyafetle dolaşarak ona işkence etmeyin. Size yalvarıyorum, bu nefret edilesi giysileri çıkarıp atın. İnanın bana, dış görünüşle ilgili bazı eşyalarda, siz beğenseniz de, gizemli güçler saklı olabilir. Beni gayet iyi anladığınızı sanıyorum. Şu an elbette biraz yadırgatıcı bulabilirsiniz ama benim aklıma, bir kostüme bürünerek o yabancı ruhtan esinlendiklerini hisseden, böylece canlandıracakları karakterin içine daha kolay giren tiyatro oyuncuları geliyor. Bırakın, mizacıma uygun olarak, normalde yakışık aldığından daha da açık konuşayım. Bu uzun elbisenin adımlarınızı korkunç bir ağırlıkla engellediğini, o olmasa yine eskisi gibi süratle ve neşeyle yürüyebileceğinizi, hatta koşup zıplayabileceğinizi düşünmüyor musunuz? Omuzlarınıza takılı apoletlerin göz kamaştırıcı pırıltılarının bu solgun yanaklara yeniden gençlik ateşi vereceğini, şıkırdayan mahmuzlarınızın sesinin, sizi her zaman kişneyerek, neşeyle karşılayan, sevinçle dans ederek sevgili sahibine boynunu uzatan keyifli atınıza güzel bir müzik gibi geleceğini düşünmüyor musunuz? Tamam, baron! Size yakışmayan bu kara giysiyi çıkarın artık. Friedrich, üniformanızı hazırlasın mı?"

Yaşlı adam ayağa kalktı; tam gidecekken, delikanlı kollarına atıldı. "Bana eziyet ediyorsunuz, iyi kalpli Reinhold!" diye konuştu yorgun bir sesle. "Bana anlatılamaz bir şekilde eziyet ediyorsunuz. Siz içimdeki tellere, eskiden ahenkle tınlayan o tellere dokundukça,

kaderin ağır pençelerinin beni nasıl kavradığını, nasıl ezdiğini, içimde kırık bir lavta gibi sadece bet seslerin kaldığını hissediyorum!" "Size öyle geliyor, sevgili baron," diye atıldı ihtiyar. "Sizi pençesine almış canavarca bir kaderden dem vuruyorsunuz; ama nasıl bir şey olduğunu söylemiyorsunuz. Sizin gibi yürek gücüyle, gençlik ateşiyle donanımlı bir delikanlı, kaderin ağır pençesine karşı kendini savunabilmeli. Tabiatın ilahî ışığıyla, yazgısının üstesinden gelmeli, içinde saklı, yüce varlığı uyandırarak, ateşleyerek bu zavallı hayatın getirdiği azabın üzerine yükselebilmeli. Böyle güçlü bir iradeyi hangi yazgı yıkabilir, bilemiyorum, baron." Hermogen bir adım geri çekildi, ürkütücü, güçlükle bastırdığı bir öfkeyle yanıp tutuşan, içinde ürkütücü bir şeyler gizli gözlerini ihtiyara dikerek boğuk, ruhsuz bir sesle haykırdı: "Öğren o zaman! Zira beni mahveden kader, bizzat benim, ben kendim. Üzerimde muazzam bir cürmün ağırlığını taşıyorum, utanç verici bir isyankârlığın vebalini, sefillik ve acılar içinde ödüyorum. Onun için, bana merhamet et ve benim duvarların ardına sığınmama izin vermesi için babama yalvar!" "Baron!" diye atıldı yaşlı adam. "Siz tamamen, ruhu paramparça olmuş biri gibi konuşuyorsunuz. Gitmemelisiniz, asla gitmemelisiniz! Şu sıralar Aurelie ile barones gelecekler. Onlarla görüşmelisiniz." Bunun üzerine delikanlı alayla yüklü korkunç bir kahkaha attı ve içime işleyen bir sesle haykırdı: "Kalmalı mıyım, kalmaya mı mecburum? Evet, elbette ihtiyar, sen haklısın; burada kalayım ki kefaretimi ödemem ıssız duvarların ardında olacağından daha da korkunç bir hal alsın." Böyle diyerek fundalıkların arasına atladı ve başını eğip ellerinin arasına alan, görünüşe göre tümüyle acılarına teslim olan ihtiyarı yalnız bıraktı. "Yüce İsa'ya selamlar olsun!" diyerek yaklaştım. Ayağa kalktı ve hayretle bana baktı. Görünüşümde kendisine aşina gelen bir şeyler varmış da hatırlamak istermiş gibi konuşmaya başladı: "Ah, hiç kuşkusuz sizsiniz o muhterem beyefendi. Baronesin bir süre önce mateme gömülmüş bu aileye teselli vermek üzere geleceğini haber verdiği beyefendi sizsiniz, değil mi?" Onayladım. Reinhold'un kendisine has olduğu belli olan keyfi hemen o anda yerine geldi. O güzel parkın içinden yürüdük ve nihayet sarayın hemen yanındaki, dağlara bakan muhteşem manzaralı koruluğa geldik. Sarayın kapısından içeriye seslendi, bunun üzerine bir hizmetkâr koşup geldi;

derhal mükemmel bir kahvaltı hazırlandı. Dolu kadehlerimizi tokuşturduğumuz esnada Reinhold, bana gitgide daha dikkatle bakıyormuş gibi geldi; yarı silinmiş bir hatırayı gayretle canlandırmaya çalışıyordu sanki. Nihayet atıldı: "Tanrı'm, muhterem beyefendi! Eğer siz ...deki Kapuçin manastırından Peder Medardus değilseniz, ben de hiçbir şey bilmiyorum. Bu nasıl olabilir? Ama oldu işte. Kuşkusuz, sizsiniz o. Söyleyin haydi!" Reinhold'un bu sözleriyle, günlük güneşlik havada yıldırım çarpmış gibi bütün uzuvlarım titredi. Kendimi ifşa olmuş, yakalanmış, cinayetle suçlanmış biri gibi hissettim; ama çaresizlik içinde can havliyle bir anda güçlendim. Bu bir ölüm kalım meselesiydi. "Ben gerçekten de ...deki Kapuçin manastırından Peder Medardus'um," dedim. "Tam yetkiyle görevli olarak Roma'ya gidiyordum." Bunları, büyük bir gayretle takınmaya çalıştığım sakin ve rahat bir edayla söylemiştim. "O zaman, yolculuğunuz esnasında, belki de sadece bir tesadüf eseri anayoldan ayrılıp yanlışlıkla buraya gelmiş olmalısınız," dedi Reinhold. "İyi ama baronesin sizinle tanışması, sizi buraya göndermesi nasıl oldu?" İçimde fısıldayan yabancı sesin söylediklerini, hiç düşünmeden, körlemesine tekrar ettim: "Yolculuk esnasında, baronesin günah çıkardığı pederle ahbap olduk, o bana burada, bu evde söz konusu vazifeyi ifa etmemi tavsiye etti," dedim. "Doğrudur," diye atıldı Reinhold. "Barones hanım da mektubunda öyle yazmıştı. Bu evin selameti için sizi bu yola sevk eden Tanrı'ya da, sizin gibi inançlı ve dürüst bir adamın burada bu hayırlı görevi ifa etmek üzere seyahatini ertelemeye razı olmasına da şükürler olsun. Birkaç yıl önce tesadüfen ...deydim. Kürsüde yaptığınız, uhrevi heyecanlarla dolu görkemli konuşmalarınızı dinledim. İnançlılığınıza, hakiki yeteneğinize, yitik ruhların selameti için mücadele ederken gösterdiğiniz gayrete, içten gelen heyecanınıza ve belagatinize güveniyor, hiçbirimizin yapamadığı şeyi başaracağınıza inanıyorum. Baronla konuşmadan önce size rastlamış olmam iyi oldu. Size ailenin içinde bulunduğu koşulları anlatmak, size, Yüce Tanrı'nın teselli getirsin diye cennetten bizzat göndermiş saydığım bu kutsal kişiye, olabildiği kadar açık yürekli davranmak boynumun borcudur. Siz de zaten, doğru istikamette, gerekli tesirleri yaratma gayretinizle, benim şahsen dile getirmek istemediğim bazı şeylere, hiç olmazsa ima yoluyla temas edersiniz nasıl olsa. Her şeyi anlatmak için fazla söze

gerek yok. Baron ile ben birlikte büyüdük. Ruhlarımızın benzer yanları bizi kardeş gibi yaptı, doğuştan aramızda bulunan, bizi farklı kılan duvarları ortadan kaldırdı. Onun yanından hiç ayrılmadım. Akademik eğitimimizi tamamladığımız sırada babası ölünce, bu dağlardaki mülkünün sahibi o oldu, buraların sorumluluğunu üstlendi. Ben hep onun en yakın dostu ve kardeşi olarak kaldım. Bu yüzden de ailesinin en mahrem meselelerine bile vâkıf oldum. Babası, dostluğu olan bir aileyle evlilik yoluyla da yakınlık kurmak istiyordu. Baron da kendisi için uygun görülen bu gelinin olağanüstü, doğuştan her bakımdan zengin donanımlı bir kız olduğunu fark edince, karşı konulmaz bir şekilde cazibesine kapıldı ve babasının arzusunu sevinerek yerine getirdi. Babaların iradeleriyle yapılan seçimlerin gerçekten bu denli şanslı bir sonuç verdiği, evlatların söz konusu olabilecek her bakımdan adeta birbirleri için yaratılmış olmaları durumuna nadir rastlanır. Hermogen ile Aurelie işte bu mutlu evliliğin meyveleridir. Kışların büyük bölümünü yakındaki başkentte geçirirdik. Ama Aurelie'nin doğumundan kısa süre sonra barones hastalanmaya başlayıp mutlaka ehliyetli doktorların himayesine ihtiyaç doğunca, o yıl yazı da şehirde geçirdik. Ertesi bahara doğru, tam da iyileşirmiş gibi görünüp barona mutlu ümitler verdiği bir esnada öldü. Biz de buraya, toprağımıza döndük; baronun çektiği derin, yıkıcı ıstırabı ancak zaman dindirebildi. Hermogen fevkalade bir delikanlı olarak yetişiyor, Aurelie de annesine gitgide daha çok benziyordu. Çocukların en özenli şekilde eğitim görmeleri bizim günlük gailemiz ve aynı zamanda sevincimizdi. Hermogen kararlı bir biçimde askerliğe ilgi duyuyordu. Vali, babasının eski arkadaşıydı; onun gözetiminde mesleğine başlayabilmek üzere kendisini başkente göndermesi için babasına ısrar etti. Üç yıl önce baron, hem oğluna –hiç olmazsa bir süreliğine– daha yakın olmak istediğinden hem de dostları onu yeniden aralarında görmek için durmadan ısrar ettiklerinden, uzun zamandan beri ilk kez, Aurelie ve benimle birlikte, bütün kışı eskisi gibi yönetim merkezinde geçirdi. O sıralar, valinin yeğeni olan genç kızın başkente gelmesi genel bir merak uyandırmıştı. Öksüz ve yetim kalan kız, amcasının himayesine sığınmış, bu arada büyük sarayın özel bir kanadına yerleşerek orayı kendi evi haline getirmişti. Orada, adeta dünyanın bütün güzelliklerini etrafında toplama gayretindeydi. Euphemie'yi yakında siz de

göreceğiniz için, muhterem beyefendi, uzun boylu tarif etmeye gerek görmüyorum; ancak, size şu kadarını söylemekle yetineceğim ki, yaptığı her şeyde, bütün konuşmalarında tarif edilemez bir letafet vardı. Bu, endamının kusursuz güzelliğine dayanılmaz bir cazibe katıyordu. Bulunduğu her ortama yeni ve olağanüstü bir hayatiyet kazandırırdı; hararetli bir alakayla karşılanır, kendisine büyük teveccüh gösterilirdi; en sıradan, en ruhsuz kimselere bile nüfuz etmeyi bilirdi; onlar bile, vahiy gelmişçesine, içinde bulundukları kifayetsizlikten sıyrılır, daha seçkin bir hayatın, daha önce tatmadıkları zevklerinin keyfine varırlardı. Elbette, ona tapınanların, bir ilahe yerine koyup yalvaranların sayısı pek de az sayılmazdı. Lakin onun bunlardan kimi tercih ettiği hususunda kimse kesin bir şey söyleyemezdi; kimseyi incitmez, daha ziyade, muzipçe takılmalarla baharat gibi etkileyerek herkesi çözülmez bağlarla kendine bağlar, onlar da büyülenmiş gibi onun o tılsımlı çevresinde sevinçle ve hevesle pervane olurlardı. Bu baştan çıkarıcı büyücünün baron üzerinde de olağanüstü bir etkisi olmuştu. Kadın daha ilk görüşmelerinde ona, masum bir saygıdan kaynaklanıyormuş izlenimi veren bir ilgi gösterdi. Her konuşmalarında, çok gelişmiş bir zekâya ve kadınlarda pek rastlanmayan derin hislere sahip olduğunu gösteriyordu. Tarif edilemez bir incelikle Aurelie'nin de dostluğunu kazandı; onunla öylesine sıcak bir ilişki kurdu ki, giyimine ait en küçük bir ihtiyacını bile küçümsemeden, tıpkı bir anne gibi ilgileniyordu. Saf ve deneyimsiz kıza toplum içinde o kadar zarif bir şekilde destek oluyordu ki, bu destek hiç fark edilmiyor, aksine, Aurelie'nin doğasında zaten mevcut bulunan zekânın ve derin sağduyunun kendiliğindenmiş gibi öne çıkmasını sağlıyordu; öyle ki, genç kız kısa zamanda çevresinde büyük bir saygınlık uyandırmayı başardı. Baron her vesileyle Euphemie'ye övgüler yağdırıyordu; o nedenle de hayatta ilk kez, görüşlerimiz birbirinden tamamen ayrıldı. Ben, toplum içindeyken, alışkanlıklarım üzere, heyecanlı haberler vermek ya da sohbete katılmak için doğrudan ortaya atılmıyor, daha ziyade sessiz ve dikkatli bir gözlemci olarak davranıyordum. Kimseyi görmezden gelmemek gibi bir alışkanlığı olan, bu yüzden arada bir benimle de birkaç nazik sözle sohbet eden Euphemie'yi, son derece ilginç bir kişilik olarak yakından inceledim. İtiraf etmeliyim ki, mevcut

kadınların en güzeli, en olağanüstüsüydü. Her konuştuğunda sözlerinde zekâ ve duygu ışıldıyordu. Ancak yine de, açıklanamaz bir şekilde itici geliyordu bana; bakışları bana iliştiği zamanlarda ya da benimle konuşurken, bir an için kapıldığım tekinsiz duyguyu bir türlü yenemiyordum. Gözlerinde, kendine özgü bir ateş vardı; kendisi, fark edilmediğini düşündüğü anlarda o ateşten, pırıltılı kıvılcımlar saçılıyordu; içinde, kuvvetle parlamasını güçbela zapt edebildiği kavurucu bir ateş yanıyor gibiydi. Üstelik yumuşak hatlı dudaklarında ekseriya nefret dolu bir alaycılık dolaşıyor, bu da beni çoğunlukla haince bir alayın çiğ ifadesi olarak ta derinden sarsıyordu. Onunla pek az ilgilenen, hatta belki hiç ilgilenmeyen Hermogen'e bu şekilde baktığı anlarda, bu güzel maskenin ardında kimsenin farkına varmadığı bir şeyler saklı olduğundan şüphe etmiyordum. Baronun ölçüsüz övgülerine, yüzümde beliren ifadelerden başka bir şekilde itiraz edemiyordum elbette. O ise bunu hiç umursamıyor, benim Euphemie'ye karşı içten içe beslediğim nefreti son derece dikkat gerektiren bir takıntı olarak karşılıyordu. Bana, Euphemie'nin aileye katılma ihtimalinden, onu ileride Hermogen'le evlendirmek için elinden geleni yapacağından söz etti. Büyük bir ciddiyetle bu keyfiyet hususunda konuştuğumuz, benim Euphemie hakkındaki kanaatlerimi savunmak üzere, olabilecek bütün sebepleri ortaya dökmeye çalıştığım esnada, Hermogen odaya girdi. Her konuda süratle ve açıklıkla hareket etmeyi seven baron, Euphemie'yle ilgili planlarını ve isteklerini derhal ona da açıkladı. Hermogen, baronun bu konuda söylediklerini, büyük bir heyecanla yaptığı, Euphemie'yi över nitelikteki konuşmayı sükûnetle dinledi. Övgü faslı sona erince de, Euphemie'nin kendisi için hiçbir şey ifade etmediğini, onu asla sevemeyeceğini ifade etti, bu nedenle de babasından bu evlilikle ilgili planından tez zamanda vazgeçmesini içtenlikle rica etti. Baron bu çok hoşlandığı planın daha ilk adımda böyle yıkılmış olmasından dolayı çok üzüldü. Bununla birlikte, Euphemie'nin bu konudaki niyetlerini bilmediği için, Hermogen'e daha fazla ısrar etmeye de kalkışmadı. Kendine özgü neşeli hali ve rahatlığıyla, sonuçsuz kalan girişimi için kendi kendisiyle alay etti. Hermogen'in, bu kadar güzel ve ilginç bir kadında böylesine ürkütücü ve itici bir şeyler bulma hususunda muhtemelen benimle aynı takıntıya sahip olduğunu ileri sürdü.

Kendisinin Euphemie'yle ilişkisi tabii ki değişmedi; ona o kadar alışmıştı ki, onu görmeden bir gün bile duramıyordu. Sonunda bir gün neşeli ve rahat bir havadayken, kıza, latife olsun diye, çevresinde ona âşık olmayan tek bir kişi bulunduğunu, onun da Hermogen olduğunu söyledi. Kendisi kalpten istediği halde, Hermogen'in onunla evlenmeyi inatla reddettiğini anlattı.

Euphemie, kendisinin böyle bir evliliğe ne diyeceğinin de pek belli olmadığını, baronla yakın bir ilişki içinde olmayı arzu ettiğini, ama bunun kendisine göre çok sert ve aksi mizaçlı Hermogen vasıtasıyla olmaması gerektiğini söyledi. Baronun bana naklettiği bu konuşmadan itibaren Euphemie, barona ve Aurelie'ye karşı gösterdiği ilgiyi iyice artırdı: Barona ima yoluyla usul usul, kendisiyle evlenmesinin mutlu bir evliliğe dair hayallerine tam olarak uygun düşeceği fikrini işliyordu. Aralarındaki yaş farkına ya da başka bazı hususlara dair ileri sürülebilecek her türlü itirazı dokunaklı bir şekilde çürütüyordu. O kadar sessiz, o kadar ince, o kadar maharetli bir şekilde adım adım ilerliyordu ki, baron, Euphemie'nin ağır ağır telkin ettiği bütün bu fikirlerin, bu arzuların, kendi içinden gelmekte olduğu sanısına kapıldı. Güçlü, hayat dolu mizacı dolayısıyla çok geçmeden bir delikanlı gibi yakıcı bir ihtirasa kapıldı. Bu çılgınca gidişi durduramazdım artık. Çok geçti. Kısa bir süre sonra Euphemie bütün başkenti hayretlere düşürerek baronun karısı oldu. Uzaktayken bile beni ürküten bu tehlikeli ve korkunç varlığın doğrudan doğruya hayatıma girmiş olduğunu, bundan böyle uyanık olmam, dostumu ve kendimi özenle korumam gerektiğini düşünüyordum. Hermogen babasının evliliğini soğuk bir kayıtsızlıkla karşıladı. Aurelie, o sevgili, o her şeyden habersiz çocuk ise gözyaşlarına boğuldu.

Evlenmelerinden kısa bir süre sonra Euphemie buraya, dağlara gelmek istedi; biz de geldik. İtiraf edeyim ki, o sevimli tavırları hiç değişmemiş, bende bile gayriihtiyarı bir hayranlık uyandırmıştı. Keyifli, sakin ve sorunsuz iki yıl geçti. İki kışı da başkentte geçirdik; barones oradayken de eşine karşı öylesine sınırsız bir saygı gösteriyor, en önemsiz isteklerini bile öylesine duyarlılıkla karşılıyordu ki, zehirli kıskançlıklara asla mahal bırakmıyordu; baronese rahatça kur yapacak bir ortam buldukları hayaline kapılan genç beylerin hiçbirine, en küçük bir dokundurma için bile izin vermiyordu. Son kış, bir türlü

aşamadığım o eski takıntıya kapılarak yeniden şiddetli bir güvensizlik duymaya başladım.

Zaman zaman başkentte bulunan, şeref kıtasında görevli Binbaşı Kont Viktorin genç, yakışıklı bir adamdı ve baronla evlenmesinden önce Euphemie'nin ateşli hayranlarından biriydi; kadının da ekseriya anlık etkilerle gayriihtiyarı çekimine kapıldığı, diğerlerinden daha fazla ilgi gösterdiği tek kişiydi. Hatta bir ara, görünüşe bakarak, onunla Euphemie arasında daha yakın bir ilişki olabileceği mevzuu olmuş ama bu dedikodu, çıktığı kadar sessizce sönmüştü. Kont Viktorin o kış da başkentteydi ve tabii ki Euphemie'nin çevresindeydi; ama onun ilgisini çekmek için en küçük bir çaba göstermiyormuş, daha ziyade, kasıtlı bir şekilde bundan kaçınıyormuş gibi görünüyordu. Buna rağmen, fark edilmediğini sandıkları zamanlarda bakışları buluştuğunda, derin bir özlemle, şehvetli, yakıcı bir arzuyla yanıp tutuştukları hissine kapılıyordum. Valilikte, o akşam çok müstesna bir toplantı vardı; ben perdelerin zengin dökümlü kıvrımlarının kısmen gizleyebileceği şekilde, pencerelerden birinin hemen dibinde duruyordum; Kont Viktorin iki-üç adım önümdeydi. O esnada yanından, her zamankinden de daha alımlı bir şekilde giyinmiş, bütün güzelliğiyle parıldayarak Euphemie geçiyordu; adam benden başka kimsenin göremeyeceği şekilde, ihtiras dolu bir şiddetle kadını kolundan yakaladı. Kadın gözle görülür biçimde titredi, adama tarif edilemez bir bakışla baktı; ateşli bir aşk bakışıydı bu. Zevke susamış şehvetin ta kendisi. Aralarında, anlayamadığım birkaç kelime fısıldadılar; Euphemie beni görmüş olmalı ki, bir anda hızla arkasını döndü. Ama ben, söylediklerini net olarak işitmiştim: "Birileri bizi fark edecek!"

Hayret, dehşet ve acı içinde kaskatı kesilmiştim. Ah, muhterem efendim, size hissiyatımı nasıl anlatayım, bilmem. Barona karşı duyduğum sevgiyi, ona olan sadakatimi, bağlılığımı bir düşünün. Kötü sezgilerim gerçek olmuştu; zira bu birkaç sözcük, barones ile kont arasında gizli bir ilişki bulunduğunu bana bariz olarak göstermişti. Başlangıçta pek konuşmamalıydım bu konuda, ama baronesi büyük bir dikkatle takip etmem gerekiyordu. Suçundan kesinlikle emin olmam durumunda, bahtsız dostuma ördüğü utanç verici ağları çözmem gerekiyordu. Ama şeytani hainliklerle kim başa çıkabilir ki; bütün gayretlerim boşuna, tamamen boşunaydı. Gördüklerimi, duyduklarımı

barona anlatmam o aşamada gülünç olurdu. Kurnaz kadın hepsine, beni münasebetsiz, hayalet gören bir budala yerine koyacak yeteri kadar açıklama bulurdu.

Geçen bahar buraya taşındığımızda, dağlarda hâlâ kar vardı. Buna rağmen ben arada bir dağlara doğru yürüyüşler yapıyordum. En yakındaki köyde, hali tavrı biraz yabancı gelen bir çiftçiye rastladım. Başını çevirince Kont Viktorin'i tanıdım ama o, aynı anda evlerin arkasında kayboldu, bir daha da göremedim. Baronesle aralarında anlaşmış olmalarından başka hangi sebeple böyle kılık değiştirmiş olabilirdi ki? Baronesi şehirdeyken ziyaret etmemesine bir anlam verememiştim ama şimdi bile onun buralarda olduğundan eminim; yaverini atla geçerken gördüm. Üç kadar ay önceydi, vali ağır hastalanmış, Euphemie'yi görmek istemişti. Euphemie yanında Aurelie'yle birlikte gitmiş, koşullar uygun olmadığı için baron onlara eşlik edememişti. Bunun hemen akabinde evimizin üzerine talihsizlik ve matem bulutları çöktü. Zira gittikten kısa süre sonra Aurelie, barona, Hermogen'in, ansızın çılgın öfke nöbetleriyle tezahür eden bir melankoliye kapıldığını, yalnız başına ortalarda dolaşıp kaderine lanetler yağdırdığını, dostlarının ve doktorların çabalarının şimdiye kadar yetersiz kaldığını anlatan bir mektup yazdı. Bu haberin baron üzerinde nasıl bir etki yarattığını tahmin edebilirsiniz, muhterem beyefendi. Oğlunu o halde görmek onu çok fazla sarsabilir düşüncesiyle şehre, ben yalnız gittim. Hermogen kullandığı ilaçların yardımıyla hiç olmazsa çılgın cinnet nöbetlerinin sert ataklarından kurtulmuştu ama bu kez de, doktorlara iflah olmazmış gibi gelen sessiz bir melankoli baş göstermişti. Beni görünce derinden duygulandı. Onu içinde bulunduğu duruma hangi talihsiz belanın sürüklediğini asla açıklamayacağını, ruhunun ebediyen lanetlenmesinden ancak bir manastır rahibi olursa kurtulabileceğini anlattı. Sizin de az önce gördüğünüz kıyafetleri çoktan giymişti bile, muhterem efendim. Bütün direnmelerine rağmen sonunda onu buraya getirmeyi başardım. Şimdilerde sakin ama daha önce vardığı karardan dönmüyor. Onu bu hale getiren olayı araştırma gayretlerim sonuçsuz kaldı. Onu iyileştirecek etkili yöntemler için belki de önce bu sırra vâkıf olmak gerekiyor.

Sizin gelişinizden bir süre önce barones, günah çıkardığı pederin tavsiyesine uyarak, Hermogen'in çılgınlığı bariz bir şekilde dinî bir mahiyet arz ettiğine göre, belki de her şeyden daha yararlı olacağı düşüncesiyle, onunla ilgilensin, teselli ve cesaret verici konuşmalar yapsın diye buraya görevli bir din adamı göndereceğini yazmıştı. Sizin, başkente gidiyorken şanslı bir tesadüf eseri olarak kaşınıza çıkan bu görevi kabul etmiş olmanız beni yürekten sevindiriyor, muhterem efendim. Eğer gayretlerinizi, Tanrı'nın da lütfuyla, iki amaca yöneltirseniz, bu talihsiz aileye, kaybettiği huzuru yeniden verebilirsiniz. Hermogen'in korkunç sırrını araştırın; kutsal günah çıkarma suretiyle bile olsa, sırrını açıklamak yüreğini rahatlatacaktır. Kilise de böylece onu duvarların ardına gömmek yerine, ait olduğu dünyaya, mutlu hayatına geri vermiş olacaktır. Baronese de yaklaşmaya çalışın. Her şeyi biliyorsunuz. Dikkat çektiğim konuların barones hakkında bir suçlamaya zemin oluşturmaya yetecek mahiyette olmadığına siz de katılacaksınız ancak yine de şüphelerimi tamamen yersiz bulmanın da pek mümkün olmadığını göreceksiniz. Euphemie'yi görüp onunla tanışınca benimle tamamen aynı fikre varacaksınız. Euphemie dinî açıdan heyecanını kaybetmiş durumda. Siz olağanüstü belagatinizle belki de onun kalbinin derinliklerine nüfuz etmeyi, onu ikaz ederek iyileştirmeyi başarabilirsiniz; o da arkadaşıma karşı, kendisini Tanrı'nın selametinden ebediyen yoksun bırakacak olan ihanetinden vazgeçer. Ayrıca bir şey daha söyleyeyim, muhterem efendim, bazı anlarda bana baronun yüreğinde, sebebini bana bile açıklamadığı bir derdi varmış gibi geliyor; zira Hermogen'le ilgili endişelerinin ötesinde, bariz bir şekilde peşini bırakmayan başka bir düşünceyle daha mücadele ediyor sanki. Kötü bir tesadüfün ona, baronesin lanet olası kontla arasındaki sorumsuzca ilişkiyi, bana olduğundan daha da açık bir şekilde göstermiş olduğuna dair bir ihtimal geliyor aklıma. Can dostum barondan da, muhterem efendim, ruhani ilginizi esirgemememenizi rica ederim sizden."

Reinhold, bana pek çok yönüyle azap veren, içimde tuhaf çelişkilerin birbiriyle çatışmasına yol açan hikâyesini bu sözlerle tamamladı. Benliğim, oynak kaderin ürkünç oyununa düşmüştü; farklı kişiliklere ayrışmıştım, olayların kabaran dalgalar misali üzerimde patladığı bir denizde yüzüyor gibiydim. Artık kendimi tanıyamaz

olmuştum. Belli ki Viktorin, benim iradem dışında, sadece elimden çıkan bir kaza eseri uçurumu boylamıştı. Ben onun yerine geçmiştim. Reinhold ise beni, yani Peder Medardus'u, ...deki Kapuçin manastırının vaizini tanımıştı; bu durumda onun gözünde ben gerçekten bendim. Öte yandan, başımda bir de Viktorin'in baronesle sürdürdüğü ilişki meselesi vardı. O durumda da ben Viktorin oluyordum; yani bir yandan göründüğüm kimseydim ama öte yandan olduğum kişi olarak görünmemem gerekiyordu. Kim olduğumu artık kendim bile bilemiyordum; benliğim adeta ikiye bölünmüştü.

İçimde kopan bu fırtınaya karşın, sakin bir din adamı gibi görünmeyi başarmıştım. Baronun karşısına da böyle çıktım. Yaşını başını almış bir adamdı baron; ancak solgun yüzünün çizgilerinde nadir zenginlikte ve güçte ifadeler geziniyordu hâlâ. Geniş ve açık alnındaki derin çizgilerin, saçlarına düşen akların sebebi yaşı değil, daha çok, derin bir kederdi. Buna rağmen, sarf ettiği her sözde, davranışlarının tamamında, herkesi karşı konulmaz bir şekilde kendisine çeken bir canlılık ve rahatlık vardı. Reinhold beni, baronesin, geleceğini haber verdiği kimse olarak takdim ettiğinde, beni delici bakışlarla şöyle bir süzdü. Reinhold, birkaç yıl önce ...deki Kapuçin manastırında beni vaaz verirken dinlediğini, nadir rastlanan belagatime yakından tanık olduğunu anlatınca, bakışları daha dostane bir hal aldı. Baron açık yüreklilikle elini uzattı, o esnada Reinhold'a dönerek, "Bilmem neden, sevgili Reinhold, bu muhterem beyefendinin yüz hatlarında daha ilk gördüğümde bana aşina gelen bir şeyler var gibi geldi; bir türlü tam ve net olarak canlandıramadığım bir hatırayı uyandırdı," dedi.

Bunun ardından, "Bu o, Kont Viktorin!" diye atılacakmış gibi geldi; zira ben de, tuhaf bir şekilde gerçekten de Viktorin olduğuma inanıyordum artık. Kanımın daha hızlı aktığını, yükselip yanaklarıma vurduğunu hissediyordum. Bana yalanmış gibi geldiği halde, beni Peder Medardus olarak tanıtan Reinhold'a güveniyordum: Bu karmakarışık olmuş durumumu hiçbir şey çözemezdi.

Baronun isteği üzere Hermogen'le hemen tanışmalıydım. Oysa o, ortalarda yoktu; dağlara doğru gittiğini görmüşlerdi; daha önce de birkaç kez günlerce bu şekilde ortadan kaybolduğu için, kimse endişe etmiyordu. Bütün gün Reinhold ile baronun yanında kaldım. Kendimi

gitgide öylesine toplamıştım ki, akşam, beni bekler gibi görünen bütün olağanüstü olayları korkusuzca karşılayacak kadar güç ve cesaret kazanmıştım. Gece yalnız kalınca Kont Viktorin'in evrak çantasını açtım ve parçalanmış olarak uçurumun dibinde yatan kişinin o olduğundan emin oldum. İçindekiler, ona yazılmış ama önemsiz içerikli birtakım mektuplardı. Aralarında, beni onun hayat şartlarının ayrıntılarına götürecek bir tek hece bile yoktu. Daha fazla umursamadım, barones gelip beni gördükten sonra olacaklara, kaderin bana çizeceği yola tamamen boyun eğmeye karar verdim. Hemen ertesi sabah, hiç beklenmedik bir anda Aurelie'yle birlikte barones geldi. İkisinin arabadan indiklerini, baron ile Reinhold'un onları karşıladığını, sarayın büyük giriş kapısından içeriye girdiklerini gördüm. İçimde tuhaf birtakım sezgiler, huzursuz bir şekilde odada bir aşağı bir yukarı dolanıyordum; çok sürmedi, aşağıya çağrıldım. Barones bana doğru ilerledi; en parlak çağında, fevkalade güzel bir kadındı. Beni görünce garip bir şekilde heyecanlandı, sesi titriyor, söyleyecek söz bulamıyordu. Onun bu bariz mahcubiyeti bana cesaret verdi, hiç çekinmeden gözlerinin içine baktım, manastır âdetleri uyarınca hayır duası ettim. Sarardı, bir yerlere oturma ihtiyacı hissetti. Reinhold, yüzünde çok mutlu ve memnun bir gülümsemeyle bakıyordu bana. O anda kapı açıldı ve baron, Aurelie'yle birlikte içeriye girdi.

Aurelie'yi gördüğüm an, göğsüme bir ışık huzmesi düştü sanki; en gizli hislerimi, en arzulu özlemlerimi, derin bir aşkın heyecanını, içimde o zamana kadar sadece çok uzak sezgiler olarak kalmış başka ne varsa hepsini birden tutuşturarak canlandırdı. Evet, benim için hayat bütün renkleriyle ve pırıltısıyla işte o anda başlıyordu; daha önceki her şey, ıssız bir gecede ölmüş ve soğumuş gibi gerilerde kalmıştı. Günah çıkarma hücresindeyken gördüğüm o olağanüstü hayalin ta kendisiydi. Koyu mavi gözlerinin buğulu, masum, inanç dolu bakışları, yumuşak kıvrımlı dudakları, sanki dua etmenin verdiği huşuyla öne eğilmiş duran ensesi, uzun boyu, ince bedeniyle Aurelie değil, Azize Rosalia'nın ta kendisiydi. Hatta koyu kırmızı elbisesinin üzerine atılmış gök mavisi şal bile kıvrımlarının fantastik dökümüyle tamamen resimdeki azizenin, aynı zamanda hayalimdeki o yabancı kadının giysisine benziyordu. Aurelie'nin ilahî çekiciliğinin yanında

baronesin dolgun güzelliği ne ifade ederdi ki! Sadece onu görüyordum; etrafımdaki diğer her şey silinmişti. Bu hassasiyetim, etrafımdakilerin dikkatinden kaçmadı. Baron, "Ne oldu size, muhterem beyefendi?" diyerek başladı söze. "Pek fevkalade bir şekilde etkilenmiş görünüyorsunuz." Bu sözler beni kendime getirdi. O anda içimde insanüstü bir kuvvet hissettim, daha önce hiç duymadığım, her şeyin üstesinden gelebilecekmişim gibi bir cesaret gelmişti; o kız, benim mücadelemin ödülü olacaktı.

"Kendinize saadetler dileyin, Baron Hazretleri!" diye haykırdım, ansızın büyük bir heyecana kapılmışçasına. "Kendinize saadetler dileyin! Bu duvarların arasında, aramızda dolaşan bir azize var. Birazdan kutsal bir berraklıkla gökyüzü açılacak, Azize Rosalia'nın ta kendisi, etrafında kutsal melekleriyle birlikte, iman ve inançla kendisine yalvaran bahtsızlara teselli ve saadet dağıtacak. Azize'yi özleyen, onu davet eden aydınlanmış ruhların ilahilerinin parlak bulutlardan aşağıya doğru süzüldüğünü işitiyorum. Azizenin, semavi bir uyanışın nuruyla ışıyarak, başını ona görünen azizler korosuna doğru kaldırdığını görüyorum! *Sancta Rosalia, ora pro nobis!*[6]"

Gözlerim yukarılara dikili, dizlerimin üzerine çöktüm, ellerimi kavuşturarak dua etmeye başladım. Oradaki herkes benim gibi dua etmeye başladı, kimse de başka bir şey sormadı; bu şekilde heyecanlanmamı, ansızın ilham gelmiş olmasına bağladılar, öyle ki baron, sahiden de şehrin en büyük kilisesindeki Azize Rosalia altarında ayin yaptırmaya karar verdi. Böylece kendimi mahcup düşmekten fevkalade bir şekilde kurtarmış oluyordum. Olabilecek her şeyi göze almaya gitgide daha hazır hissediyordum kendimi; zira söz konusu olan şey, Aurelie'ye sahip olmaktı; bunun için canımı feda edebilirdim. Barones epey ilginç bir ruh halinde gibiydi. Gözleriyle beni izliyor ama ben ona hiç çekinmeden bakınca huzursuz oluyor, şaşkınlık içinde gözlerini hemen başka bir yöne kaçırıyordu. Aile başka bir odaya geçti. Bense aşağıya, bahçeye seğirttim ve bu saraydaki hayatımın geleceğine ilişkin bin türlü karar, fikir, plan oluşturarak, kendimle kavgalar ederek yollarda dolaştım. Artık akşam olmuştu ki Reinhold göründü, baronesin benim o inanç dolu heyecanımdan çok etkilenmiş olduğunu, benimle odasında görüşmek istediğini söyledi.

Baronesin odasına girdiğimde, beni birkaç adım öne çıkarak karşıladı, iki kolumdan birden kavradı, bakışlarını gözlerime dikti ve haykırdı: "Mümkün olabilir mi bu? Olabilir mi? Yoksa sen gerçekten Kapuçin Keşişi Medardus musun? Ama ya sesin, ya vücudun, gözlerin, saçların? Konuş, yoksa korkumdan, kuşkumdan öleceğim!" "Viktorinus!" diye fısıldadım usulca. Bunun üzerine dizginlenemez bir arzuyla, ateşli bir şekilde bana sarıldı. Damarlarımın içinde bir ateş seli çağlıyor, kanım kaynıyor, duyularım adlandırılamaz bir haz içinde eriyordu, çılgına dönüp kendimden geçtim. Ancak, günaha girerken gönlümde sadece Aurelie vardı; o anda uğruna yeminimi bozup ruhumun selametini feda ettiğim kişi sadece oydu.

Evet, içimde yaşayan yalnızca Aurelie'ydi; bütün ruhum onunla doluydu. Hemen o akşam, yemekte onu tekrar göreceğimi düşündükçe içimi bir ürperti sarıyordu. O masum bakışlarıyla beni o müthiş günahımdan dolayı suçlayacak, suçum ifşa olacak, yitik bir şekilde utanç içinde yıkıma sürüklenecekmişim gibi geliyordu. Yine aynı şekilde, baronesi de o olanların hemen ardından tekrar görmek konusunda tereddüt ediyordum. Bütün bunlardan dolayı, akşam yemeğe çağırdıklarında, ibadet edeceğimi bahane gösterip odamda kalmayı yeğledim. Bu arada, ürkekliğimi ve çekingenliğimi aşmak için sadece birkaç gün yetti de arttı. Barones şahsen, sevimliliğin ta kendisiydi. İlişkimiz koyulaştıkça, isyankâr zevklerle zenginleştikçe, barona karşı saygısı da katmerleniyordu adeta. Başımdaki tıraş edilmiş bölgenin, doğal sakalımın, artık pek eskisi kadar katı bir biçimde dikkat etmediğim hakiki manastır yürüyüşümün onu başlangıçta çok korkuttuğunu itiraf etti. Hele o ani, o heyecanlı Azize Rosalia yalvarışım esnasında, Viktorin'le birlikte kurdukları o kurnazca planın bir hata sonucu başarısız olduğundan, kaderin şeytani bir oyunla Viktorin'in yerine gerçekten lanet olası bir Kapuçin'i geçirdiğinden şüphesi kalmamış. Tehlikeli bir hata yapmamak için keşişler gibi tepemi tıraş etmem, sakal bırakmam, tavır ve duruşumla rolümü, ona gözümün içine iyice bakma gereğini hissettirecek kadar iyi çalışmış olmam konusunda gösterdiğim özene hayranlık duyuyordu.

Viktorin'in yaveri arada sırada çiftçi kılığına girerek parkın bir köşesine geliyordu. Ben de onunla gizlice konuşmayı, eğer kötü bir tesadüf eseri tehlikeye düşersem, benimle birlikte kaçmak üzere hazır

olması için ikaz etmeyi ihmal etmiyordum. Baron ile Reinhold, benden son derece hoşnut görünüyorlardı. Melankoliye kapılmış olan Hermogen'i bütün gücümü kullanarak tedavi etmem için ısrar ediyorlardı. Lakin henüz onunla tek kelime konuşmak bile mümkün olmamıştı; zira görünen o ki, her fırsatta benimle yalnız kalmaktan kaçıyordu. Baron ve Reinhold'la birlikteyken karşılaştığımızda da beni öyle tuhaf bir şekilde süzüyordu ki, gözle görülecek türden bir çekingenliğe kapılmamak için gerçekten de büyük gayret sarf etmek zorunda kalıyordum. Ruhumun derinliklerine kadar nüfuz edip en gizli düşüncelerimi bile okurmuş gibiydi. Beni görür görmez, solgun yüzünde, yenemediği derin bir hoşnutsuzluk, bastırılmış bir kin, ancak güçlükle dizginlenebilen bir hiddet beliriyordu. Bir keresinde, parkta dolaşırken hiç umulmadık bir şekilde karşıma çıktı; bunun uygun zaman olduğunu düşündüm. Onunla, başına gelen felaketin mahiyetini nihayet açığa çıkarabilirdik. Kaçmaya kalkışınca, derhal elinden tutup durdurdum. Belagatim sayesinde o kadar nüfuz edici, o kadar etkileyici bir şekilde konuşuyordum ki, gerçekten de dikkatini çekmeye başlamışım gibi geldi bana. İçindeki duygulanmayı bastıramıyor gibiydi. Saraya giden yollardan birinin sonundaki taş banka oturduk. Konuştukça heyecanlandım, keder içini kemirirken insanın, Kilise'nin ihtiyaç duyanlara vaat ettiği teselliyi ve yardımı küçümsemesinin, bu suretle Tanrı'nın ona bahşettiği hayatın amacına düşmanca isyankârlık etmesinin büyük günah olduğundan söz ettim. Bizzat suçluların bile Tanrı'nın inayetinden şüphe etmemesi gerektiğini, böyle bir şüphenin, onları tövbe ederek, iman ederek günahlarından arınıp rahmet dileme olanağından yoksun bırakacağını anlattım. Hemen orada bana günah çıkarması, Tanrı'nın huzurundaymış gibi içini dökmesi için ikna etmeye çalıştım, işlediği bütün günahlardan arındıracağıma söz verdim: Bunun üzerine ayağa kalktı, kaşlarını çattı; gözleri kızardı, ölü sarısı yüzünü kor gibi bir kızıllık kapladı. Tuhaf, tiz bir sesle haykırdı: "Sen günahtan arınmış mısın ki, tertemizmişsin, o alay ettiğin Tanrı'ymışsın gibi benim kalbime bakma cüretini gösteriyor, günahlarımı bağışlatmayı vaat ediyorsun; sen ki, kendi günahlarından arınmak için, sana ebediyen kapalı olan cennetten rahmet dilenmek için beyhude yere didineceksin. Sefil sahtekâr, yakında intikam saati vuracak ve sen

zehirli bir solucan gibi toprağa girecek, utanç verici bir ölümün pençesinde yardım dilenmek için boş yere kıvranacak, ölünceye kadar cinnet ve kederler içinde, tarifsiz azaplar içinde inleyeceksin!" Aceleyle uzaklaştı; darmadağın olmuş, yıkılmıştım; bütün itidalim, cesaretim yok olmuştu. Saray tarafından Euphemie'nin geldiğini gördüm; şalı ve şapkasıyla gezmeye çıkmış gibiydi; sadece ondan medet umabilir, yardım bekleyebilirdim. Ona doğru atıldım. Yıkılmış halimden endişe duymuştu; sebebini sordu. Ben de çılgın Hermogen'le aramızda geçen olayı baştan sona, olduğu gibi anlattım. Ayrıca Hermogen'in bilinmez bir tesadüf eseri, sırrımıza vâkıf olmasından kuşku ve endişe duyduğumu da ekledim. Euphemie bütün bunlardan hiç etkilenmemiş gibiydi. Öyle tuhaf bir şekilde gülümsedi ki, ürperdim. "Parka girelim; zira burada bizi görebilirler. Muhterem Peder Medardus'un benimle böyle hararetle konuşması dikkatlerini çekebilir." Oldukça uzak bir fundalığa girmiştik ki, Euphemie tutkulu bir hırsla bana sarıldı; kor gibi öpüşleri dudaklarımı yakıyordu. "Sakin ol, Viktorin," dedi Euphemie. "Seni böyle korkuya ve endişeye düşüren şeyler karşısında sakin ol. Hermogen'le durumun bu surette gelişmesi bence daha iyi oldu; şimdi seninle uzun süredir suskun kaldığım bir konuda konuşabilirim, hatta buna mecburum. Kabul etmelisin ki ben hayatta, etrafımda bulunan her şey üzerinde nadir rastlanır türden zihinsel bir egemenlik kurmayı başarmış bulunuyorum; bu, bir kadın için siz erkeklerden daha kolaydır. Bunun için, tabiatın kadına verdiği, karşı konulmaz derecede cazip bir dış görünüş tek başına elbette ki yeterli değildir; daha fazla bir şeyler gerekir. Cazibeyi aklının gücüyle birleştirip yoğurmak, sonra da ona keyfince hâkim olmak esastır. Bu, kendine özgü, olağanüstü bir kendini aşma durumudur; kendi *ben*'ine farklı bir noktadan bakabilme imkânını verir; böylece kişi kendini, hayattan elde edebileceğinin en fazlasını amaçlayan, daha yüksek bir iradeye uyum sağlayacak bir araç olarak bulur. Hayatta, hayata hükmedebilmekten, hayatın, kendisine hükmeden kişiye bahşettiği bütün olguları, zengin hazları güçlü bir büyüyleymiş gibi ele geçirmekten daha üstün bir şey var mıdır? Sen, Viktorin, beni tam olarak anlayan çok az kişiden birisin. Sen de kendine nereden bakacağını belirlemişsin. Bu yüzden seni, krallara layık bir eş olarak yüce krallıktaki tahtıma yükseltmekten kaçınmadım.

Sır olması, bu ilişkinin cazibesini artırdı. Görünüşteki ayrılığımız, gündelik hayatımızın tali, sıradan ilişkilerini eğlenceli bir şeylere dönüştüren fantastik esinlerimize oyun alanı açmaya yaradı. Şimdiki birlikteliğimiz akıllıca tasarlanmış, alışılagelmiş dar görüşlülüğün acziyle alay eden soğukkanlı bir cesaret örneği değil mi? Senin o çok yadırgatıcı görünümün sadece kıyafetinden kaynaklanmıyor; bende, o kıyafetin gerektirdiği esaslara zihnen de tabi olduğun hissini uyandırıyor; bunun dışa yansıması ise öylesine güçlü ki, maddeten kılık değiştirip başka bir kişiliğe girince, onun gerektirdiği koşullara da tamamen uyum sağlamışsın gibi geliyor. Varlığımın derinliklerinden fışkıran bu fikirlerle alışıldık dar görüşlülüğü nasıl küçümsediğimi, onunla nasıl için için eğlendiğimi görüyorsun. Baron benim için, amacıma hizmet etsin diye kullanmış olduğum, işi bitmiş bir çark sistemi gibi öylece cansız duran, dayanılmaz derecede sıkıcı, iğrenç bir makineye dönüştü. Reinhold, benim saygımı kazanamayaca kadar dar görüşlü. Aurelie ise iyi bir çocuk. Şimdi bizim işimiz Hermogen'le. Sana söylemiştim, onu ilk gördüğümde, üzerimde fevkalade bir izlenim bırakmıştı. Onu katmak istediğim daha seviyeli bir hayata uyum sağlamaya hazır olduğunu sandım. İlk kez olarak yanıldım. Onun içinde, bana karşı dayattığı kararlı ve güçlü bir itiraz, düşmanca bir şeyler vardı. Diğerlerini ellerinde olmadan etkim altına alabildiğim halde, tılsımım onda itici bir etki yaratıyordu. Soğuk, ilgisiz ve ketum tavrını sürdürüyordu. Bana karşı, kendine has olağanüstü bir güçle direnirken, benim hassasiyetlerimle oynuyor, onunla mücadele etme, onu yenik düşürme hevesimi körüklüyordu. Bu mücadeleye, baron bana, Hermogen'le evlenmemi önerdiğinde Hermogen'in koşulsuz olarak reddettiğini anlattığı zaman karar vermiştim. O esnada, birdenbire, baronun kendisiyle evlenme, böylece bir anda bütün o can sıkıcı geleneksel dar kafalı hassasiyetleri yolumdan temizleme fikri, ilahî bir kıvılcım gibi parladı içimde. Seninle bu evlilik konusunda yeterince konuşmuştuk, Viktorin. Senin bu konudaki kuşkularını gerçekten gidermiştim. İhtiyarı birkaç gün içinde hassas, budala bir âşığa çevirmeyi başardım. Ben ne istersem, kendisinin dile getirmeye bir türlü cüret edemediği en içten arzularının ifadesi olarak görüyordu. Oysa benim içimde, arka planda, derin bir yerde, Hermogen'den daha kolay ve daha tatmin edici bir öç alma fikri

yatıyordu. Hamlemi, daha isabetli, daha öldürücü bir sonuç almak üzere ertelenmiştim. Seni bu kadar iyi tanımasam, benim fikriyatımın seviyesine erişmek istediğini bilmesem, geçmişte olup bitmiş bu olayı sana anlatmaktan çekinirdim. Hermogen'i tam yüreğinden vurmak için fırsat kolluyordum. Başkentte, suskun, içekapanık biri gibi göründüm. Bu durumum, ordu hizmetlerine ilişkin yoğun işleriyle keyifle ve hevesle meşgul olan Hermogen'le bir çelişki oluşturuyordu. Amcamın hasta olması, pırıltılı çevrelerden, hatta en yakın muhitimin ziyaretlerinden kaçmama olanak sağlıyordu. Hermogen, belki de sadece üvey annesine karşı kendisini borçlu hissettiği bir vazifeyi yerine getirmek üzere bana geldi. Beni çok suskun, derin düşüncelere dalmış halde buldu; göze batan bu değişikliği yadırgayarak ısrarla sebebini sordu. Ben de gözyaşları içinde, baronun sağlık durumunun artık güçlükle saklanacak şekilde kötüye gittiğini, onu yakında kaybetmekten korktuğumu, bu düşüncenin ne denli ürkünç, ne denli dayanılmaz olduğunu anlattım. Sarsılmıştı. Derin bir duyarlılık içinde, baronla evliliğimin mesut yanlarını, taşradaki hayatımızı en ince ayrıntılarına kadar zarif ve çarpıcı bir şekilde gözlerinin önünde canlandırdım; baronun o muhteşem iç dünyasını, kişiliğini anlatırken, ona karşı nasıl sınırsız bir saygı duyduğumu, tamamen onun için yaşadığımı itiraf edermiş gibi görünüyordum. Bana karşı hayranlığı ve hayreti gitgide artıyordu. Kendi kendiyle mücadele ettiği açıkça belliydi oluyordu. Bütün gücümle içine nüfuz etmiştim bir kere ve bana karşı beslediği, hâlâ direnmekte olan bütün o düşmanca fikirlerine üstün geliyordum. Ertesi akşam tekrar geldiğinde, zaferim kesinleşti.

Beni bir önceki günden daha yalnız, daha suskun, daha gergin buldu. Barondan ve ona kavuşmak için duyduğum tarif edilemez özlemden dem vurdum. Hermogen eski Hermogen değildi artık. Bakışlarımın esiri olmuş, gözlerimin tehlikeli ateşi kor gibi düşmüştü içine. Elimi eline aldığı anlarda elleri kasılarak titriyor, göğsünden derin iç çekişler yükseliyordu. Bu şuursuzca cezbe durumunun doruk noktasını doğru hesaplamıştım. Teslim olacağı akşam, çok kullanılan ama etkisi hiç azalmayan bazı maharetler göstermekten kaçınmadım. Başarılı da oldum! Netice, umduğumdan daha da müthişti. Kudretimin bu kadar parlak bir şekilde kanıtlanması, zaferimi daha da

değerli kılıyordu. Bana karşı, tuhaf sezgiler biçiminde belirtiler gösteren husumetiyle mücadele etmek için başvurduğum bu müthiş güç, sonunda onun aklını dağıttı; bildiğin gibi, senin de şimdiye kadar esas sebebini öğrenememiş olduğun bir cinnete kapıldı. Bu durum aslında çok kendine özgü bir şeydir. Deliler çoğunlukla ruhlarıyla daha yoğun bir ilişki içinde bulunurlar. Aynı zamanda, kendilerine yabancı ruhsal bazı şeylerden hiç farkında olmadan daha kolay etkilenirler. Çoğu kez içimizde sakladığımız bazı şeyleri görebilirler; bunları öyle tuhaf çağrıştırmalarla ifade ederler ki, ikinci bir *ben*'in ürkütücü sesini işitmiş gibi tekinsiz bir korkuya kapılırız. Bu nedenle, senin, Hermogen'in ve benim içinde bulunduğumuz durumun, onun gizemli bir şekilde senin içini okuyabilmesinin, bizim ilişkimiz açısından en küçük bir tehlikesi bile yok. Bir düşün: Sana olan düşmanlığı nedeniyle açıktan açığa bir mücadeleye girişecek olsa, bu durumu dile getirse, güvenmeyin bu rahip maskesi takmış adama, dese, kimin aklına bunun cinnet halinin yarattığı bir hezeyandan ibaret olduğundan başka bir şey gelir ki? Üstelik de Reinhold, bir iyilik yapıp seni Peder Medardus olarak teşhis ettikten sonra? Ancak bu arada mutlak bir durum var ki, o da senin, Hermogen'in, benim istediğim ve tasarladığım surette icabına bakman. Ben intikamımı aldım; Hermogen benim için artık fırlatılıp atılmış bir oyuncak kadar gereksiz. Beni görmesinin, muhtemelen tövbe ibadetleri için gerekli olduğuna inanması, bu yüzden de yaşayan ölü bakışlarıyla sürekli beni izlemesi çok can sıkıcı. O buralardan gitmeli. Bu yüzden de senden, onun manastıra gitme fikrini pekiştirmek üzere yararlanabileceğimizi düşünüyorum. Barona ve aynı anda onun akıl hocası Reinhold'a durumu acilmiş gibi gösterir, onları Hermogen'in ruh sağlığı açısından manastıra gereksinim duyduğuna ikna eder, yumuşatırsan, onun bu isteğine razı olmalarını sağlayabilirsin. Hermogen, benim için gerçekten son derece itici; onu görmek beni sarsıyor. O gitmeli! Ona çok farklı bir gözle bakan tek kişi Aurelie, o uysal, masum kız; Hermogen üzerinde sadece onun aracılığıyla etkili olabilirsin. Ben senin kızla daha yakın bir ilişki içine girmeni sağlayabilirim. Şartların müsait olduğu bir fırsat yakalarsan, Reinhold'a ya da barona, Hermogen'in çok ağır bir suç işlediğini sana itiraf etmiş bulunduğunu, tabii ki senin görevin gereği bu sırrı saklamak zorunda olduğunu izah

edersin. Hatta daha da fazla bir şeyler bildiğini! Şimdi her şeyi öğrendin, Viktorin. Dediğim gibi davran ve öyle devam et. Benimle birlikte, çevremizde dolaşan bu aptal kuklalar âlemine hâkim ol. Hayat bizi kendi daracık sınırlarına sıkıştıramasın, bize en muhteşem hazlarını bahşetsin." Uzaktan baronun yaklaşmakta oluğunu fark ettik ve inançlı bir sohbete dalmışız gibi ona doğru ilerledik.

İçimdeki baskın gücü hissetmem, üstün esasların oluşturduğu bir cereyanın iç dünyamı canlandırması için, Euphemie'nin hayata hangi gözle baktığına dair bu açıklamaları yapması gerekliymiş demek ki. Varlığıma ansızın, her şeyi olduğundan başka türlü, başka renklerde gösteren, farklı bir bakış açısı getiren, insanüstü bir şeyler üşüşmüştü adeta. Euphemie'nin o pek övündüğü zekâ gücü, hayatının üzerinde kurduğunu söylediği hâkimiyet, benim gözümde acı bir alaya konu olabilirdi ancak. Acınası kadın, hayatın en tehlikeli bağlantılarıyla oynadığı, düşüncesizce şansa bıraktığı oyununu açıkladığı andan itibaren, kendini kadere ya da benim ellerimle yönettiğim felaketine teslim etmiş bulunuyordu. Onun, benim kendisinin dostu ve müttefiki olduğuma vehmetmesi, aslında, tesadüfen âşığının dış görünüşüne sahip olmamdan kaynaklanıyordu. Gizemli güçler tarafından ateşlenen kudretim, onu şeytani bir gücün pençesi gibi kavrayacak, hiçbir kurtuluş yolu bırakmayacaktı. Euphemie budalaca, bencilce çılgınlığıyla gözümden düşmüştü. Onunla olan ilişkim de son derece itici geliyordu artık. Dünyevi hazzın en yüce doruğu gibi görünen şeyi hâlâ günah olarak değerlendireceksem eğer, işlediğim günahın tek kabahatlisi sadece içimde yaşayan Aurelie'ydi. Sahip olduğum kudretten azami ölçüde yararlanmak üzere sihirli değneği elime almaya, etrafımdaki herkesin benim keyfime göre hareket edeceği bir çember çizmeye karar verdim. Baron ile Reinhold, saraydaki hayatımı kolaylaştırmak için birbiriyle yarışıyorlardı; Euphemie'yle ilişkimize dair en küçük bir şey bile sezinlememişlerdi. Aksine baron, sık sık, gayriihtiyarı içini dökermişçesine, benim sayemde Euphemie'ye yeniden kavuştuğunu ifade ediyordu. Bu da Reinhold'un, baronun tesadüfen Euphemie'nin yasak ilişkilerini sezinlemiş olduğuna dair tahminlerinin doğru olduğuna işaret ediyordu. Hermogen'i nadiren görüyordum. Bariz bir korku ve sıkıntıyla benden kaçıyordu; baron ile Reinhold, bunu benim kutsal ve

inançlı kimliğime, onun yıkılmış ruhunu okuyabildiğim ruhani kudretime yoruyorlardı. Aurelie de kasıtlı olarak bakışlarımdan kaçıyor, benden çekiniyordu sanki. Konuşurken o da Hermogen gibi ürkek ve tedirgin davranıyordu. Çılgın Hermogen'in, beni titreten o korkunç sezgilerini Aurelie'yle paylaşmış olduğundan neredeyse hiç şüphem kalmamıştı; ama yine de bu kötü izlenimleri bertaraf etmek elimdeymiş gibi geliyordu. Muhtemelen, beni, Hermogen üzerinde etkili olabilmem için Aurelie'yle yakınlaştırmak isteyen baronesin arzusu üzerine baron, Aurelie'ye dinimizin ulvi sırları hususunda ders vermemi rica etti. Böylece Euphemie, parlak düş gücümün çizdiği binlerce hayal içinden en güzeline erişebilmem için gerekli ortamı sağlamış oluyordu bana. Beni yönlendiren yüce kudretin bana vaat ettiği, sadece ona sahip olursam, içimde kabaran, beni azgın dalgalar üzerindeymişim gibi savuran fırtınanın dineceğini umduğum, kilisede gördüğüm hayalin ta kendisi değil miydi o? Aurelie'yi görmek, onun yakınında olmak, giysilerine temas etmek beni alevlere atıyordu. Damarlarımda akan ateş, hissedilecek derecede yükselerek düşüncelerimin gizemli faaliyet alanına sızıyordu. Bu nedenle de dinin o olağanüstü gizemlerini, aslında ateşli, arzulu bir aşkın şehvetli çılgınlığı şeklinde yorumlanabilecek ateşli imgeler vasıtasıyla anlatıyordum. Konuşmalarımın ateşi böylece Aurelie'nin içine elektrik şokları gibi nüfuz edecek, onun kendini savunma gayretlerini etkisiz kılacaktı. Ruhuna saldığım bu hayaller, o farkına bile varmadan şaşılacak bir biçimde yayılacak, daha parlak, daha ateşli, daha derin anlamlar yüklenerek açılacak, hiç tatmadığı hazların sezgileriyle yüreğini dolduracak, o da özlemin tarifsiz ıstırabına kapılarak kendini benim kollarıma atacaktı. Güya ders saatleri için özene bezene hazırlanıyor, konuşmamın etkisini güçlendirmeye çalışıyordum. İnançlı çocuk, gözleri kapalı dinliyordu beni. Lakin bir kıpırdanma ve küçük bir iç çekişle bile olsun, sözlerimden derinden derine etkilenmiş olduğuna dair bir ipucu vermiyordu. Çabalarım bir yere varmıyordu. İçimdeki kor, Aurelie'yi baştan çıkaracak, onu yakacak ateşi tutuşturacak yerde, daha ziyade bana acı veriyor, beni kavuruyordu. Acıdan ve arzudan çıldırmış vaziyette Aurelie'nin felaketini hazırlayacak planlar kuruyordum; bu arada Euphemie'ye, kendisinden hoşlanır ve haz alırmış gibi görünüyordum ve bu durum, içimi

kavuran bir nefretin filizlenmesine yol açmıştı. Baronesle birlikteykenki tuhaf, tutarsız davranışlarım vahşi ve ürkütücü bir hal almıştı; bu da onu korkutuyordu. Kalbimde saklı sırrımın izlerini fark etmekten çok uzaktı. İstemese de, üzerinde kurmuş olduğum egemenliğimi genişletmeme fırsat tanıyordu. Aklıma sık sık, Aurelie'yi yenik düşürmek ve azabıma bir son vermek için iyice ölçüp biçerek zora başvurma fikri geliyordu; ama Aurelie'ye bakınca, sanki yanında bir melek duruyormuş da ona siper oluyor, onu koruyor, ona şeytanın kudretine direnme gücü veriyormuş hissine kapılıyordum. Bedenimde bir ürperti dolaşıyor, kötü niyetimi soğutuyordu. Nihayet aklıma onunla birlikte dua etmek geldi. Zira dua esnasında huşu ateşi daha hararetle akar, duygular gizliden gizliye uyanır, çağlayan dalgalar gibi yükselir, yüreklerden fışkıran o tarifsiz özlem kendisini dindirecek olan meçhulü yakalamak için ahtapot kollarını uzatır. Bundan sonra da dünyevi arzular semaviymiş gibi görünerek pervasızca ortaya çıkar, aşka gelmiş ruhlara coşkularını büyük bir haz vererek bastıracağını vaat eder; tutkular bilinçsizce buna kanar ve kutsala, uhrevi olana ulaşma çabaları, dünyevi ihtirasın hiç bilmediği adsız büyüleri içinde kırılıp kalır. Benden öğrendiği duaları tekrarlamasının hain emellerime hizmet edeceğine inanıyordum. Öyle de oldu. Zira gözlerini göğe çevirmiş, yanımda diz çöküp dualarımı tekrarlarken yanakları kızarıyor, göğsü inip kalkıyordu. Duanın hararetiyleymiş gibi yapıp ellerini tuttum ve göğsüme bastırdım. O kadar yakındım ki, vücudunun sıcaklığını hissediyordum; dağılmış bukleleri omzuma dökülüyordu. Çılgınca bir ihtirasla kendimden geçtim, vahşi bir arzuyla ona sarıldım. Yakıcı öpüşlerim dudaklarında, gerdanında geziniyordu. O anda yırtıcı bir çığlık atarak kollarımdan sıyrıldı; onu tutacak gücüm yoktu; sanki bir yıldırım düşmüş, beni lime lime etmişti! Hızla yandaki odaya kaçtı; o anda kapı açıldı, Hermogen göründü. Durmuş, ürkünç, dehşet verici bakışlarıyla bu çılgınca cinnet durumumu seyrediyordu. Derhal gücümü toplayıp pervasızca üzerine yürüdüm, dik ve buyurgan bir sesle bağırdım: "Ne arıyorsun sen burada? Defol git, deli!" Lakin Hermogen sağ elini bana uzatarak boğuk, tüyler ürpertici bir sesle, "Seninle dövüşmek isterdim ama kılıcım yok," dedi. "Sen, caninin ta kendisisin. Zira gözlerinden kan damlıyor, sakallarına yapışıyor!"

Kapıyı hırsla çarparak gitti ve beni yalnız bıraktı. Kendimi bir anda kapıp koyuvermiş olduğum için kapıldığım öfkeyle dişlerimi gıcırdatıyordum; beni ele verirse, mahvıma sebep olabilirdi. Kimse ortalarda görünmedi. Cesaretimi toplamak için yeterli zamanım vardı. İçimde saklı ruh, bu kötü girişimimin doğuracağı istenmedik neticelerinden kaçmam için yollar gösteriyordu bana.

Fırsatını bulur bulmaz Euphemie'ye koştum ve fütursuz bir coşku içinde, Aurelie'yle olanları anlattım. Bu konuyu beklediğim kadar hafife alamamış gibiydi. O pek ünlü akıl gücüne, geniş görüşlülüğüne karşın içinde basit bir kıskançlık hissetmiş olabileceğini anladım; üstelik Aurelie'nin beni şikâyet etmesinden, böylece başımdaki kutsallık halesini yitirmemden, bu yüzden de sırrımızın tehlikeye girmesinden korkuyordu. Kendi kendime bile açıklayamadığım bir ürkeklikle, Hermogen'in oraya gelişini, içime işleyen dehşet verici sözlerini aktaramamıştım.

Euphemie birkaç dakika suskun kaldı; beni garip bir biçimde süzerek derin düşüncelere daldı.

"Aklımda ne denli olağanüstü fikirlerin dolaştığını tahmin edemezsin, Viktorin," dedi sonunda. "Edemesen de, şimdi geçeceğim cüretli uçuşta beni takip edebilmek için kanatlarını hazır tut. Hayatın bütün olgularının üzerinden tam bir hâkimiyetle uçması gereken senin gibi birinin, vasat güzellikte bir kızın yanında ona sarılıp öpmeden diz çökememesine, içinde kabaran arzuya, kızmasam bile, hayret ediyorum. Aurelie, tanıdığım kadarıyla, utanacağı için olay hakkında konuşmayacaktır. Olsa olsa, bir bahane uydurup senin fazla tutkulu derslerinden kaçacaktır. Bu yüzden, senin ihtiyatsızlığının, tutkularını dizginleyememenin doğurabileceği kötü sonuçlardan pek endişe etmiyorum. Bu Aurelie denen kızdan nefret etmesem de, arkasında küçümsenemez ölçüde bir kibrin gizli olduğu iddiasız hali, sakin ve inançlı görüntüsü beni öfkelendiriyor. Güvenini kazanmak için türlü oyunlar oynamaktan çekinmediğim halde, hep çekingen ve ketum kaldı. Bana yaklaşmaktan kaçınması, gururla benden uzak durması, bende çok ters duygular uyandırıyor. Parlak renklerinin bütün ihtişamıyla böylesine böbürlenen bir çiçeği, koparılmış ve solmaya yüz tutmuş halde görmek çok ince bir fikir. Bu ince fikri gerçekleştirme fırsatını tanıyacağım sana. Amaca kolayca ve kesin olarak ulaşman için

hiçbir araç eksik kalmamalı. Bu suç, Hermogen'in başına patlamalı ve onu yok etmeli." Euphemie, planları hakkında daha başka şeyler de anlattı; söylediği her sözle ona olan nefretim artıyordu, zira onda sadece bayağı, cani ruhlu bir kadın görüyordum. Çılgın aşkımın kalbimi parçalayan sonsuz ıstırabından kurtulmak için tek çare olarak Aurelie'nin felaketine susamış olsam da, Euphemie'yle işbirliği yapmak çok adice geliyordu. Bu yüzden, onu bir hayli şaşırtmak pahasına da olsa bu teklifini geri çevirdim. Euphemie'nin bana destek vermek için ısrarlı olduğu bu işi, kendi gücümle gerçekleştirmek için kesin kararlıydım.

Baronesin tahmin ettiği gibi Aurelie, bir mazeret beyan ederek odasına kapandı ve sonraki günlerde derslerime gelmedi. Hermogen alışık olunanın aksine Reinhold ve baronla daha çok muhabbet ediyor, daha az içe dönük ama daha yabani, daha öfkeli gibi görünüyordu. Onlara sık sık yüksek sesle, üstüne basa bir şeyler söylediğini işitiyordum. Yollarımızın kazara kesiştiği anlarda, bastırmaya çalıştığı bir kinle bana baktığını fark ediyordum. Baron ile Reinhold'un davranışları da, birkaç gün içinde çok tuhaf bir şekilde değişti. Görünürde bana saygı ve ilgide hiç kusur etmeseler de, garip bir sezginin etkisiyle, her zaman konuşmalarımıza renk katan o rahat havayı bulamaz gibiydiler. Benimle yaptıkları konuşmalar öylesine zorlama ve öylesine donuktu ki, bazı vehimlere kapılmamak, hiç olmazsa rahatmış gibi görünmek için ciddi bir gayret göstermem gerekiyordu.

Euphemie'nin, anlamını her zaman doğru değerlendirdiğim bakışları, onu çok öfkelendiren bir şeylerin dönmekte olduğunu söylüyordu. Ancak gün boyu kimsenin dikkatini çekmeden konuşmamız mümkün olmadı.

Gece geç vakit, sarayda herkesin çoktan uyumuş olduğu bir saatte, odamda daha önce fark etmediğim gizli bir kapı açıldı ve Euphemie içeriye girdi; daha önce hiç görmediğim, çökmüş bir hali vardı. "Viktorin," dedi. "Yakalanma tehlikesiyle karşı karşıyayız. Hermogen, o deli Hermogen, tuhaf sezgileriyle izimizi sürmüş, sırrımızı keşfetmiş. Üzerimizde hüküm süren karanlık bir güç gibi, barona türlü imalarla şüphelerini işlemiş; o da açığa vurmaksızın, azap verici bir şekilde beni takip etmekte. Senin kim olduğunu, bu kutsal kıyafetin altında Kont

Viktorin'in saklı olduğunu henüz pek anlamamış; buna rağmen üzerimize yağacak olan bütün hainliklerin, kalleşliklerin, felaketlerin senden kaynaklandığını, ruhuna şeytani güçler sızmış bir keşişin, iblisin ta kendisi gibi eve girmiş olduğunu, melun hıyanetler peşinde olduğunu iddia etmekte. Bu böyle devam edemez. Çocuk ruhlu ihtiyarın, hasta edici bir kıskançlıkla, görünüşe göre attığım her adımı kuşkuyla izlemesine, bana uyguladığı bu baskıya dayanamam. Canımı sıkmaya başlayan bu oyuncaktan kurtulmak istiyorum artık ve sen, Viktorin, benim isteğime canla başla uyacaksın. Zira sen de tehlikedesin ve yakalanmamız halinde, zekâmızla yarattığımız bu dâhiyane ilişkinin alelade, bayat bir maskaralığa, yavan bir evlilik hikâyesi durumuna düştüğüne tanık olmak istemezsin herhalde. Müziç ihtiyar yok olmalı. Bunun en iyi nasıl gerçekleşeceği konusunu tartışırız ama sen önce benim fikrimi dinle. Baronun her sabah, Reinhold meşgulken, yalnız başına dışarıya çıkıp dağlara gittiğini, kendince oralarda başını dinlediğini biliyorsun. Bir gün ondan hemen önce sessizce dışarı çık, parkın çıkışında ona rast gelmeye çalış. Buraya yakın bir yerde ürkünç bir kayalık vardır. Tırmandıkça, insanın yanı başında siyah, dipsiz bir uçurum ağzını açarmış gibi olur. İşte orada, uçurumun üzerine doğru uzanan, "Şeytan'ın Koltuğu" denen bir yer vardır. Rivayete göre, uçurumdan zehirli gazlar yükselir, aşağıda neler saklı olduğunu araştırmak için tedbirsizce aşağı bakanları sarhoş eder, iflah olmaz şekilde ölüme sürüklermiş. Baron bu masala gülüp geçer, oradan görünen manzaranın keyfini çıkarmak üzere sık sık, uçurumun üzerine uzanan o kayaya tırmanır. Seni o tehlikeli yere götürmesini sağlamak zor olmayacaktır. Oraya gittiğinizde o, etrafı seyrederken, sen sertçe şöyle bir itsen, bizi bu aciz budaladan ebediyen kurtarmış olursun." "Hayır, asla!" diye haykırdım şiddetle. "O dehşetengiz uçurumu biliyorum ben, Şeytan'ın Koltuğu'nu da... Asla! Git! Benden beklediğin bu isyankârlığı da unut!" O anda Euphemie ayağa fırladı, gözlerinde çılgın ateşler yanıyordu. Yüzü, içinde kabaran tutkunun öfkesiyle çarpılmıştı. "Sefil korkak!" diye haykırdı. "Budalaca bir ödleklikle benim kararıma karşı gelmeye cüret ediyorsun ha? Benimle birlikte her şeye hükmetmeyi reddediyor, utanç verici bir boyunduruğa sığınıyorsun, öyle mi? Ama elimdesin. Seni, benim ayaklarımın dibinde tutan güçten boş yere kurtulmaya çalışıyorsun!

Emrimi yerine getireceksin. Hemen yarın! Görmeye katlanamadığım o kişi yarın artık hayatta olmayacak!”

Euphemie’nin bu sözleri söylerkenki zavallı böbürlenmeleri karşısında engin bir küçümseme duygusuna kapıldım. Acı bir alayla kahkahalarla gülerek karşılık verdim. Sarsıldı, korku ve dehşetten beti benzi attı. “Çılgın kadın!” diye haykırdım. “Hayata hükmettiğini, onun getirdikleriyle oyun oynadığını sanıyorsun. Dikkat et, o oyuncak keskin bir silaha dönüşüp önce seni öldürmesin. Şunu bil ki, sefil kadın, ben, şuursuz kuruntulara kapılarak hükmettiğini sandığın kişi, seni, uğursuzluğun ta kendisi olarak ellerimde tutmaktayım. Günahkârca oyunun, kafeste bağlı vahşi bir hayvanın çaresiz debelenmelerinden ibaret... Şunu bil ki, sefil kadın, âşığın, o uçurumun dibinde paramparça yatıyor. Sen, onun yerine, onun intikam almak için gönderdiği hayaletine sarılıyordun! Şimdi git ve derdine yan!”

Euphemie sendeledi; çırpınıyor, sarsılıyordu. Yere yığılacaktı ki, yakaladım, gizli kapıdan dışarıya, geçitten aşağıya doğru itekledim. Onu öldürmüş olabileceğim düşüncesine kapıldım bir an. Kendimi bu düşünceye bıraktım. Zira gizli kapıyı kapatırken, bu işi kastım olmadan, bilinçsizce gerçekten de yapmış olduğumu sandım. Aşağıdan tiz bir çığlık ve kapıların çarptığı işitilmişti.

Şimdi, bilindik insani davranışlardan çok uzak düşen bir duruma getirmiştim kendimi. Artık adım adım ilerlemem gerekiyordu. Şimdi, kendini “intikamın kötü hayaleti” diye ilan etmiş biri olarak, gaddarlığımı tamamlamalıydım. Euphemie’yi bitirmeye kararlıydım. Nefretin ateşi, aşkın derin içtenliğiyle birleşerek, içimde yaşayan insanüstü ruha layık düşecek bir haz vermeliydi. Euphemie’nin bittiği anda Aurelie benim olmalıydı.

Euphemie’nin ertesi gün rahat ve neşeli görünmesini sağlayan gücüne hayran oldum. Kendiliğinden, gece bir tür uyurgezerlik yaşadığını, sonra da şiddetli sancılar çektiğini anlattı. Baron da onu onaylıyor gibi görünüyordu. Reinhold’un bakışlarından kuşku ve güvensizlik okunuyordu. Aurelie ise yine odasında kalmıştı. Onu görmeyi başaramadıkça, içimdeki öfke daha da çılgınca kabarıyordu. Sarayda el ayak çekildikten sonra, Euphemie beni her zamanki gibi sessizce odasına çağırdı. Bunu zevkle kabul ettim. Zira onun kötü

kaderinin gerçekleşme ânı gelmişti. Delikanlılığımdan beri taşıdığım, büyük bir maharetle tahta yonttuğum küçük, sivri bıçağı rahip kisvemin altına gizledim ve öldürmeye kararlı olarak ona gittim. "Sanırım," diye başladı söze, "ikimiz de dün ağır, korkulu rüyalar gördük. İçinde derin uçurumlara dair bir sürü şey vardı. Ama şimdi geçti." Sonra da, her zaman olduğu gibi kendini benim günahkârca okşamalarıma bıraktı. Dehşet verici, şeytani bir alayla dopdoluydum. Sadece onun alçaklığını istismar ediyor olmaktan zevk alıyordum. Kollarımda yattığı sırada, bıçağım kayıp düştü. Ölüm korkusuna kapılmış gibi büzüldü. Bıçağı acele ortadan kaldırdım; böylece, az sonra elime geçecek başka silahları beklerken cinayeti biraz ötelemiş oluyordum. Euphemie, masaya İtalyan şarabı ve meyve şekerlemeleri koydurmuştu. Ne kadar da aptalca ve bayat bir fikir, diye düşündüm. Bardakları maharetle değiştirdim ve ikram ettiği meyveleri yiyormuş gibi yapıp geniş kol yenlerimden içeri doldurdum. Sarayda sesler işitmiş gibi yaparak hemen gitmemi rica ettiği sırada Euphemie'nin kendi kadehine kendi için koyduğu şaraptan iki-üç kadeh kadar içmiştim. Onun niyeti, benim kendi odamda can vermemdi. Loş koridorlardan süzüldüm; tam Aurelie'nin odasının önünden geçiyordum ki, sımsıkı bağlanmış gibi durdum. Onu görüyordum; sanki havada uçuyor, hayallerimde gördüğüm gibi bana aşkla bakıyor, peşinden gitmem için el sallıyordu. Elimi dokunmamla kapı açıldı. Kendimi odanın içinde buldum. Yatak odasının kapısı aralıktı ve içeriden baş döndürücü bir rayiha yükseliyor, aşkımın ateşini daha da körüklüyor, beni sarhoş ediyordu. Güçlükle nefes alıyordum. Yatak odasından korku dolu, derin iç çekişler geliyordu. Kız belki de ihanet ve cinayet rüyaları görüyordu; uykusunda dua etmekte olduğunu fark ettim. "Haydi, davran, davran. Ne bekliyorsun? Zaman geçiyor." İçimdeki yabancı güç bu sözlerle yönlendiriyordu beni. Yatak odasından içeriye bir adım atmıştım ki, arkamdan biri haykırdı: "Melun, cani birader! İşte şimdi düştün elime!" Arkamdan dev bir gücün beni kavradığını hissettim. Hermogen'di bu. Bütün gücümle döndüm, sonunda elinden kurtuldum. Tam kaçarken, beni yeniden arkamdan kıstırdı. Çılgın gibi ısırarak ensemi parçalıyordu. Acı ve öfke içinde onunla uzunca bir süre boş yere mücadele ettim. Sonunda kuvvetle iterek kendimden güçbela uzaklaştırdım; ama o yeniden

üzerime atıldı; o anda bıçağımı çektim, iki darbe indirdim. Hırıltılar çıkararak yere yığıldı. Koridorlarda boğuk bir yankı işitildi. Umutsuzca mücadele ederken odanın dışına kadar sürüklenmiştik.

Hermogen düşer düşmez, delice bir hırsla merdivenden aşağıya koştum. O esnada bütün sarayda kulakları tırmalayan çığlık sesleri yükseldi. "Cinayet! Cinayet!" Orada burada ışıklar dolaşıyor, uzun koridorlarda koşarak yaklaşanların ayak sesleri yankılanıyordu. Korkudan kafam karışmış, yan merdivenlerin en uzaktakine atılmıştım. Sarayın içi gitgide daha gürültülü bir hal alıyor, daha aydınlık oluyordu. O iğrenç, "Cinayet! Cinayet!" çığlıkları gitgide daha da yaklaşıyordu. Seslerinden baron ile Reinhold'un, telaş içinde hizmetkârlarla konuştuklarını anlıyordum. Nereye kaçabilir, nereye saklanabilirdim? Daha birkaç dakika önce, Euphemie'yi öldürmeye niyetlendiğim, Hermogen'i öldürdüğüm bıçak elimde olduğu sürece, bu kanlı cinayet aletinin verdiği güçle pervasızca çıkıp gidebileceğime güveniyor, herkesin korkuya kapılacağını, kimsenin beni durdurmaya kalkışmayacağını sanıyordum. Oysa şimdi, ölüm korkusuna kapılan bizzat bendim. Sonunda, en sonunda, ana merdivene ulaştım. O esnada kalabalık, baronesin odasına yönelmiş, ortalık biraz sakinleşmişti. Üç büyük sıçrayışta aşağıya vardım; büyük giriş kapısına birkaç adım kalmıştı. O anda koridorlarda kulak tırmalayıcı, bir önceki gece işittiğime benzer canhıraş bir çığlık işitildi. "Euphemie ölmüş olmalı, bana hazırladığı zehirle kendi ölmüş," diye söylendim boğuk bir sesle kendi kendime. Sesler hâlâ net bir şekilde Euphemie'nin odasından geliyordu. Aurelie korku içinde yardım istiyordu. Bir kez daha o iğrenç "Cinayet! Cinayet!" çığlıkları çınladı. Hermogen'in cesedini taşıyorlardı. Reinhold'un, "Koşun, caniyi yakalayın!" diye haykırdığını işittim. Bunun üzerine kötücül bir kahkaha attım. Bütün koridorlar inledi. Korkunç bir sesle haykırdım: "Be hey gafiller, isyankâr günahkârları infaz eden kaderi mi yakalayacaksınız siz?" Herkes kulak kabarttı. Kafile donmuş gibi merdivende durakalmıştı. Artık kaçmak istemiyordum. Aksine, onların karşısına dikilip gök gürültüsünü andıran sözlerle, Tanrı'nın günahkârlardan intikam aldığını haber vermek niyetindeydim. Lakin önümde korkunç bir hayal belirdi, hemen önümde Viktorin'in kanlı görüntüsü duruyordu. O sözleri söyleyen ben değildim, oydu. Dehşetten saçlarım diken

diken olmuş vaziyette, çılgınca bir korku içinde kendimi dışarıya, parka attım. Çok geçmeden dışarıdaydım. Arkamdan nal sesleri geliyordu. Takipten kaçmak için canımı dişime takmıştım ki, bir ağaç köküne takılıp yere düştüm. Bunun üzerine atlar gelip yanımda durdu. Gelen, Viktorin'in yaveriydi. "İsa aşkına, saygıdeğer beyefendi," diye başladı söze. "Sarayda neler oluyor? Cinayet, diye bağrışıyorlar. Bütün köy ayaklandı. İçimden bir ses, ne olursa olsun toparlanıp şehirden buraya gelmemi söyledi; ihtiyacınız olan her şey atınızın üzerindeki valizde, saygıdeğer beyefendi. Şimdilik ayrılmamız gerekiyor. Eminim ki çok tehlikeli bir şeyler oldu. Öyle değil mi?" Toparlanıp kalktım, ata binerken yavere şehre geri dönmesini, orada kalıp emirlerimi beklemesini söyledim. Karanlığın içinde epey uzaklaştıktan sonra attan indim; atı, önümde uzanan çam ormanına doğru ihtiyatla yürüttüm.

6 . (Lat.) Azize Rosalia, bizim için dua et. (Ç.N.)

3
Seyahat maceraları

Güneşin ilk ışıkları karanlık çam ormanından içeriye süzülmeye başladığı sırada, kaygan çakıllar üzerinde akmakta olan temiz, berrak ve ışıklı bir derenin yanındaydım. Çalılıkların arasından güçlükle geçirdiğim at, sakin, yanımda duruyordu. Atın üstündeki valizi incelemek için daha münasip bir zaman olamazdı. Çamaşırlar, giysi parçaları ve altın dolu bir kese geldi elime. Hemen kıyafet değiştirmeye karar verdim; valizin ceplerinden birinde bulduğum bir makas ve bir tarak yardımıyla sakalımı kestim, saçlarımı olabildiği kadar düzelttim. Arasında küçük, belalı bıçağımı, Viktorin'in evrak çantasını, içinde şeytan iksirinden artakalanın bulunduğu matarayı sakladığım kisvemi çıkardım. Çok geçmeden, başımda bir seyahat şapkası, dünyevi bir kılığa bürünmüştüm bile; dereye düşen aksimi kendim bile zor tanıdım. Kısa süre sonra ormanın çıkışına ulaştım. Uzaklarda yükselen duman, berrak çan sesleri, yakında bir köy olduğunu gösteriyordu. Önümdeki yükseltiye varır varmaz, içinde büyük bir köyün bulunduğu sevimli, güzel bir vadi açıldı karşımda. Kıvrılarak aşağı doğru inen geniş yola saptım. Yamacın daha az dik olduğu bir yerde, oldukça yabancısı olduğum biniciliğe biraz olsun alışayım diye ata bindim. Kisvemi, ormanda bir ağaç kovuğuna saklamıştım. Onunla birlikte, sarayda başıma gelen bütün kötü olayları da ormanın karanlığına hapsetmiş olmalıyım ki, kendimi mutlu ve yürekli hissediyordum. Viktorin'in kanlar içindeki iğrenç görüntüsünün aşırı tahrik olmuş fantezimin eseri olduğunu, peşime düşenlere söylediğim son sözlerin ise, büyük heyecan içinde, farkına

varmadan kendi içimden kopup gelmiş olduğunu düşünüyordum; o sözlerle, orada yaptıklarımın müsebbibinin beni saraya getiren kaderin gizli bağları olduğunu açıkça ifade etmiş oluyordum. Orada belanın ta kendisi olarak ortaya çıkmış, kötü niyetli bir isyankârlığı cezalandırmış, isyankârlıkta bulunan günahkârları da, sonlarını hazırlayarak günahlarından arındırmıştım. Yalnızca Aurelie'nin güzel hayali vardı içimde, her zaman olduğu gibi. Onu kalbim sıkışmaksızın, içimi kemiren gerçekten de fiziki bir acı duymaksızın aklıma getiremiyordum. Yine de, onu belki de uzak ülkelerde tekrar görecekmişim, o zaman sanki karşı koyamayacağı güdülere kapılarak bana çözülmez bağlarla bağlanacak, benim olacakmış gibi geliyordu.

Karşılaştığım kişilerin durup hayretle bana baktıklarını fark ettim. Hatta köydeki hancı beni görünce şaşkınlıktan konuşamamış, bu da beni epeyce ürkütmüştü. Ben kahvaltımı eder, atım yemlenirken, hanın odasına birkaç çiftçi toplandı, ürkek bakışlarla beni yan yan süzüyor, aralarında fısıldaşıyorlardı. Ahali gitgide kalabalıklaşıyor, etrafımı sarıyor, aptal bir şaşkınlık içinde gözlerini dikmiş bakıyordu. Sükûnetimi ve rahatlığımı muhafaza etmeye gayret ettim. Yüksek sesle hancıyı çağırdım, atımı eyerlemelerini ve valizimi yüklemelerini söyledim. Manidar bir tebessümle dışarı çıktı ve yanında uzun boylu bir adamla geri döndü; adam, yüzünde karanlık bir memur ifadesi, gülünç, abartılı bir resmiyetle bana doğru ilerledi, keskin bakışlarla süzdü; ayağa kalkıp karşısına dikilerek bakışına karşılık verdim. Bu onun cesaretini biraz kırmış gibi görünüyordu. Etrafta toplanmış çiftçi kalabalığına ürkekçe bir baktı. "Söyleyin, neler oluyor?" diye bağırdım. "Bana bir şeyler söylemek ister gibi bir haliniz var." Bunun üzerine ciddi adam hafifçe öksürüp sesini temizledi ve sesine önem yüklemeye çalışarak, "Beyefendi!" dedi. "Kim olduğunuzu, doğum yeriniz, içtimai durumunuz, mevkiiniz gibi hususiyetlerinize dair bütün bilgilerinizi, nereden geldiğinizi, nereye gitme niyetinde olduğunuzu, yer, yön, bölge, şehir adları vererek ve buna ilişkin başka önemli ne varsa burada görevli hakime tafsilatlı olarak bildirmeden önce buradan ayrılamazsınız. Bütün bunların dışında yazılı, imzalı, mühürlü bütün nitelikleriyle geçerli bir pasaport ibraz etmek zorundasınız." Bir isim edinmenin gerekli olacağı hiç aklıma gelmemişti. Giyim kuşamımın ve kötü kesilmiş sakal izlerimin yarattığı tuhaf, keşiş tarzına da pek uygun

olmayan yadırgatıcı görünümümün beni her an mahcup duruma düşüreceğini, kimliğimin araştırılmasına yol açacağını hiç düşünmemiştim. Köy hakiminin soruları hiç beklenmedik bir biçimde çıkmıştı karşıma. Ona tatmin edici bir cevap bulmak için boş yere kafa yoruyordum. Kararlı bir şekilde umursamaz davranmanın ne ölçüde etkili olabileceğini denemeye karar verdim. Sert bir sesle şöyle dedim: "Kim olduğumu açıklamamak için geçerli nedenlerim var. Bu yüzden pasaportumu göreceğinizi hiç sanmayın. Ayrıca kendinize dikkat edin. Cahilce haddinizi aşarak bu mevkideki bir kişiyi bir anlığına bile yolundan alıkoyamazsınız." "Vay, vay!" dedi köy hakimi, büyük bir enfiye kutusu çıkarırken. O aksırınca, arkasında duran mahkeme görevlilerine ait beş el birden, içinden irice tutamlar çıkarabilmek üzere kutuya daldı. "O kadar sert çıkmayın, saygıdeğer beyefendi. Ekselansları, bir hakimin sözünü dinleyecek ve pasaportunu gösterecektir. Zira çok kısa bir süre önce açıkça ifade edildi ki, bu dağlık alanda bir zamandır birtakım şüpheli kişiler dolaşıyormuş. Arada bir ormandan çıkıyor, iyi saatte olsunlar misali yeniden kayboluyorlarmış. Üstelik bunlar, bu lanet olası hırsız, eşkıya çetesi, gezginlere pusu kuruyor, türlü cinayetler işliyor, yangınlar çıkarıyormuş. Siz de, beyefendi, yüce hükümetimizin biz hakimlere dağıttığı, büyük hayduda ve çete reisine ait, tafsilatlı bir şekilde çizilmiş resme ve tariflere her bakımdan şaşılacak derecede benziyorsunuz. Onun için işi fazla uzatıp resmiyete dökmeden söyleyeyim, ya pasaportunuzu gösterirsiniz ya da kuleye hapsedilirsiniz!" Adamla başa çıkamayacağımı anlayınca başka bir denemeye girişmeyi uygun gördüm. "Müsamaha gösterin, hakim bey!" dedim. "Eğer lütfedip sizinle yalnız konuşmama müsaade ederseniz, bütün şüphelerinizi giderebilirim. Sizin ferasetinize güvenerek, beni bu dikkat çekici kıyafete bürünmeye zorlayan sırrı ifşa edebilirim." "Vay, vay, demek sır ifşa edeceksiniz," dedi hakim. "Bunun ne anlama geldiğini anlar gibiyim. Pekâlâ, dışarıya çıkın beyler. Kapıları pencereleri tutun, kimsenin girip çıkmasına izin vermeyin." Baş başa kaldığımızda, anlatmaya başladım: "Karşınızda kadersiz bir kaçak var, hakim bey. Utanç verici bir şekilde düştüğü hapisten dostlarının yardımıyla kaçmayı, ebediyen bir manastıra kapatılma tehlikesinden kurtulmayı başardı. İzin verin, intikam peşindeki bir ailenin

dolaplarıyla ve kötülükleriyle dolu hikâyemi size daha ayrıntılı olarak anlatayım. Çektiğim acıların sebebi, aşağı tabakadan bir kıza olan aşkımdır. Hapiste geçirdiğim uzun süre içinde sakalım uzadı. Başımın tepesindeki yuvarlak, tıraş edilmiş bölgeyi fark etmişsinizdir. Zira daha hapiste çürümekteyken bile keşiş kisvesiyle dolaşmak zorundaydım. Kaçtıktan sonra burada, ormanda bir fırsatını bulup kılığımı değiştirdim; yoksa beni yakalayabilirlerdi. Kılığımın neden böyle olduğunu şimdi anlıyorsunuz, değil mi; sizi böyle kötü şüphelere düşürdüğüm için müteessirim. İstediğiniz pasaportu ibraz edemem ama sözlerimin hakikaten doğru olduğunu sizin de kabul etmeniz için bazı sebepler var." Bu sözlerle para kesemden üç tane parlak duka çıkarıp masanın üstüne koydum. Hakim beyin ağırbaşlı ciddiyeti, yerini keyifli bir tebessüme bıraktı. "İleri sürdüğünüz sebepler, beyefendi, elbette ki oldukça açıklayıcı," dedi. "Ama kusura bakmayın, bütün hususlarıyla ikna edici olması için hukuken bazı eksikleri var. Eğer eğriyi doğru olarak kabul etmemi istiyorsanız, gerekçeleriniz de ona göre olmalı." Hınzırın ne dediğini anlamıştım, birkaç duka daha ekledim. "Şimdi anladım ki, şüphelenmekle size haksızlık etmişim. Yolunuza devam edebilirsiniz artık. Ama şüphe celp eden kılığınıza tam manasıyla bir çekidüzen vermedikçe anayoldan uzak durun, alışık olduğunuz gibi yan yollardan gidin." Kapıları açtı ve toplanan kalabalığa yüksek sesle bağırdı: "Bu içerideki adam, her bakımdan kibar bir adam... Gizli sorgulama esnasında bana, yani hakime, neden tebdili kıyafet, yani sizin anlayacağınız dille söylersek, tanınmayacak bir şekilde seyahat ettiğini açıkladı. Sizin bunu bilmeniz ve öğrenmeniz lüzumsuz çocuklar! İyi seyahatler, saygıdeğer beyefendi!" Ben atıma atlarken, çiftçiler saygıyla susarak şapkalarını çıkardılar. Süratle kapıdan dışarıya fırlama niyetindeydim ki, at şahlanmaya başladı. Binicilikteki tecrübesizliğim ve beceriksizliğim yüzünden, onu oralardan uzaklaştırmak için gösterdiğim bütün çabalar sonuçsuz kalıyordu. At, bir çember içinde dönüp duruyordu. Sonunda çiftçilerin çıngıraklı kahkahaları arasında, yardımıma koşan hakim ve hancının kollarına fırlattı beni. "Kötü bir at bu," dedi hakim, gülmesini tutarak. "Kötü bir at," diye tekrarladım, üzerimdeki tozları silkelerken. Yeniden binmeme yardım ettiler ama at yine şahlanmaya, burnundan soluyup kişnemeye başladı. Kapıdan geçirmek imkânsızdı. Yaşlı bir

çiftçi, "Aa, bakın, orada kapının yanında küfürbaz kadın oturuyor. İhtiyar Liese; sayın beyefendinin dışarıya çıkabilmesine engel olan o. Ona para vermediği için edepsizlik ediyor." Bunun üzerine gözüm paçavralar içindeki dilenci kadına takıldı. Kapının dibine çömelmiş oturuyor, deli bakışlarıyla bana gülüyordu. "Bu küfürbaz cadı hemen çekilsin yoldan!" diye bağırdı hakim. Ama ihtiyar kadın, gıcırtılı bir sesle bağırıp duruyordu: "Kan kardeşim bana bir kuruşçuk bile vermedi. Önümde yatan cesedi görmüyor musunuz? Kan kardeşi bunun üzerinden geçemez. Ceset ayağa kalkıyor ama eğer kan kardeş bana bir kuruş verirse, ben onu yeniden yatırırım yere." Hakim, atı dizginlerinden yakalamış, ihtiyar kadının delibozuk çığlıklarına aldırmadan beni kapıdan geçirip dışarıya çıkarmak istedi ama gayretleri boşa gitti. Bu arada ihtiyar kadın ürkünç bir şekilde, "Kan kardeşi, kan kardeşi, kuruşumu ver, kuruşumu ver!" diye haykırıyordu. Bunun üzerine cebime davrandım ve parasını kucağına fırlattım. Kadın sevinç çığlıkları atarak havalara sıçradı. Bir yandan da sesleniyordu: "Bakın, kan kardeşin bana verdiği güzel kuruşa!" Atım yüksek sesle kişnedi ve hakimin elinden kurtulup kapıya doğru dörtnala hamle etti. "Şimdi her bakımdan nasıl iyi, nasıl fevkalade bir süvari olduğunuzu gösterin, sayın beyefendi," dedi hakim. Peşimden koşup kapının önüne kadar gelen çiftçiler, hayvanın neşeli sıçrayışlarıyla bir aşağı bir yukarı hopladığıma bakıp gülmekten kırılıyor, "Bakın, şuna bakın, adeta bir Kapuçin gibi at biniyor!" diye bağrışıyorlardı.

Köydeki bu olaylar, özellikle de deli kadının uğursuz sözleri, enikonu asabımı bozmuştu. Şimdi öncelikli olarak bazı önlemler almam gerekiyordu; göze batan bu kılığımdan ilk fırsatta kurtulmalı ve kendime, fazla dikkat çekmeksizin insanların arasına karışabileceğim türden bir isim bulmalıydım. Hayat, karşımda karanlık, arkasında ne olduğu görünmeyen bir uğursuzluk gibi duruyordu. Bu sürgünlük durumunda kendimi, beni önüne katmış, durmadan sürükleyen akıntının dalgalarına bırakmaktan başka ne yapabilirdim ki? Belli bir hayat düzenine bağlayan bütün ipler kesilmişti; bu nedenle de benim için dur durak kalmamıştı artık. Anayol gitgide daha hareketleniyor, her şey, daha çok uzaklardan, zengin, hayat dolu ticaret şehrine yaklaşmakta olduğumu gösteriyordu. Birkaç güne kalmadan şehir,

gözlerimin önüne serilmişti bile. Kimse bir şey sormadan, hatta dikkatle bakmadan, atımla dış mahallelerine girdim. Kapısının üzerinde kanatlı, altın bir aslan bulunan parlak, ayna gibi pencereleriyle büyük bir bina gözüme takıldı. İnsanlar kalabalık gruplar halinde girip çıkıyor, arabalar gelip gidiyordu. Alt kattaki pencerelerden kulağıma kahkahalar ve kadeh sesleri geldi. Kapının önünde durur durmaz, evin uşağı telaşla fırladı, atımın dizginlerini tuttu ve ben indikten sonra atı içeri aldı. Şık giyimli bir otel görevlisi, elindeki anahtar destesini şıkırdatarak geldi, önüme düşerek merdiveni çıktı; ikinci kata vardığımızda, bana şöyle kaçamak bir bakış attı, ardından bir kat daha yukarıya çıkarıp o katta ufak bir oda açtı, öncelikli olarak ne emrettiğimi sordu nezaketle. Saat ikide, birinci katta on numaralı salonda yemek yeneceğini filan söyledi. "Bana bir şişe şarap getirin." Bunlar, bu emre amade, gayretkeş insanlara yetiştirebildiğim ilk laflar oldu.

Yalnız kalır kalmaz kapı vuruldu. Şimdiye kadar gördüklerimin en komiği olan, maskeye benzer bir surat içeriye bakıyordu. Sivri, kırmızı bir burun, bir çift küçük, pırıltılı göz, uzun bir çene, buna ek olarak kabartılmış, pudralanmış, ensesinde sonradan fark ettiğim, abartılı buklelerle devam eden bir peruk, büyük bir boyunbağı, altından iki kalın saat kösteğinin sarktığı kıpkırmızı bir jile, bir pantolon ve bazı yerleri dar, bazı yerleri bol, özetle hiçbir yeri oturmayan bir frak... Daha kapıdan girerken selam vermeye başladı, iki büklüm eğilmiş halde, bir elinde şapkası, diğerinde bir makas ve tarak, konuşarak odanın ortasına kadar yürüdü: "Ben bu binanın berberiyim. Size, büyük bir itaatkârlıkla, benzersiz, çok yönlü hizmetlerimi arz etmek isterim." Kısa boylu, üflesem uçacak bu adamın öyle komik bir hali vardı ki, gülmemek için zor tutuyordum kendimi. Yine de hoş gelmişti. Fazla uzatmadan, uzun yolculuklar yüzünden dağılmış, üstelik de kötü kesimli saçlarıma çekidüzen vermeyi göze alabilir mi, diye sormaktan kendimi alamadım. Başıma sanatçı gözüyle, eleştirel bir bakış attı, sağ elini kibarca bükerek, parmakları ayrık vaziyette göğsüne bastırdı. "Çekidüzen vermek mi? Ah Tanrı'm! Pietro Belcampo! Sümsük kıskançların, tıpkı o ilahî alay borazancısı ve kornocu Giacomo Punto'ya Jakob Stich dedikleri gibi, kısaca Peter Schönfeld adını verdikleri Pietro Belcampo! Seni tanımadılar. Ama

haklılar; ışığını dünyaya saçmak yerine tevazu gösteren sen değil misin? Ellerinin şekli, gözlerinden fışkıran, fışkırırken burnunu sevimli bir şafak kırmızısına boyayan deha kıvılcımları, diğer her şeyin, daha ilk bakışta, içinde yaşayan, en mükemmeli hedefleyen ruhu ele vermedi mi? Çekidüzen vermek mi! Ne kadar ruhsuz bir söz bu, beyefendi!"

Bu şaşılası, yerden bitme adama bu kadar celallenmemesini, onun maharetine sonuna kadar güvendiğimi söyledim. "Maharet mi?" diye hararetle sürdürdü sözlerini. "Maharet ne demek? Kimdir mahir olan? Beş fersahtan ölçü alan, sıçrayıp otuz arşın uzaktan sipere atlayan mı? Yirmi adım öteden mercimek tanesini dikiş iğnesinin deliğinden geçiren mi? Beş kantarı bir değneğe asıp burnunun ucunda altı saat, altı dakika, altı saniye ve bir an boyunca dengede tutan mı? Söyleyin, nedir mahir olmak? Bu kavram, sanatla, kutsal sanatla dolu Pietro Belcampo'ya yabancıdır. Sanat, beyefendi, sanat! Benim fantezim, tıpkı hafif bir rüzgâr esintisinin dalgaların halkalarını yaratması, sonra yeniden bozması gibi, sanatkârane dokunuşlarla harikulade bukleler arasında gezinir. O alanda yaratır, o alanda çalışır. Evet, sanatta tanrısal bir şeyler vardır. Zira, beyefendi, sanat, sadece o üzerinde çokça konuşulan sanatlardan ibaret değildir. Sanat her şeyi kapsar, onlardan doğar! Beni anlıyorsunuz, değil mi, beyefendi? Buklelerinize bakarak, düşünen bir kafanız olduğuna karar veriyorum. Bu derece saygın bir alına, doğru bir el dokunmalı." Ona, kendisini gayet iyi anladığıma dair teminat verdim. Yerden bitmenin deliliklerinden müthiş keyif almıştım; gayretkeşliğine ve tumturaklı üslubuna hiç müdahale etmeden, o pek övündüğü sanatından yararlanmaya karar verdim. "Bu berbat haldeki saçlarımdan nasıl bir şeyler çıkarmayı düşünürdünüz?" dedim. "Sizin istediğiniz her şeyi," diye karşılık verdi yerden bitme. "Ama eğer sanatçı Pietro Belcampo'nun tavsiyelerinin hükmü varsa, önce münasip bir mesafeden başınıza, bütün şekli şemailinize, yürüyüşünüze, yüzünüzün ifadelerine, vücut hareketlerinize dair ne varsa, enine boyuna incelememe izin verin. Ondan sonra size söylerim; daha çok antikçağa mı romantik döneme mi, kahramanlıklara mı yüceliğe mi heybetli olmaya mı yoksa naifliğe mi sakinliğe mi, muzipliğe ve nüktedanlığa mı eğilimlisiniz, size söylerim.

Sonra da Caracalla'nın,[7] Titus'un, Charlemagne'ın, IV. Henry'nin, Gustav Adolf'un ya da Vergilius'un, Tasso'nun, Boccaccio'nun ruhlarını çağırırım. Onlardan aldığım ilhamla parmaklarımın kasları kasılır, makasımın kulağa hoş gelen şıkırtıları arasında bir başyapıt ortaya çıkar. Sizin kendinize has özelliklerinizin hayatta bulması gereken ifadeyi bütünleyen kişi ben olacağım. Ama şimdi odanın içinde birkaç kere aşağı yukarı yürüyün; incelemek, not almak ve görmek istiyorum. Lütfen!"

Bu şaşılası adamın söylediklerini yapmak zorundaydım; o yüzden odanın içinde bir aşağı bir yukarı yürüdüm. Bu arada, manastırdan ayrılalı çok zaman geçmiş olsa da insanın kolay kolay kurtulamadığı, rahiplere özgü o malum tarzımı gizlemek için elimden gelen gayreti gösteriyordum. Yerden bitme, beni dikkatle inceledi; lakin az sonra küçük adımlarla etrafımda dolaşmaya başladı. İçini çekiyor, inliyordu; mendilini çıkarıp alnındaki ter damlalarını sildi. Nihayet durdu. Saçlarıma ne yapacağına dair bir karara varıp varmadığını sordum. İçini çekerek konuştu: "Ah, beyefendi! Nedir bu anlamıyorum! Kendinizi doğal halinize bırakmıyorsunuz siz. Hareketlerinizde bir zorlama var, birbiriyle kavgalı iki mizaç mücadele ediyor adeta. Birkaç adım daha atın, beyefendi!" Ona yeniden gösteri yapma fikrini kestirmeden reddettim; eğer saçımı nasıl keseceğine hâlâ karar verememişse, sanatından yararlanmaktan vazgeçmem gerektiğini söyledim. "Git ve kendini toprağa göm, Pietro!" diye haykırdı yerden bitme, telaş içinde. "Zira vefanın, dürüstlüğün kalmadığı bu dünyada senin kıymetini bilen de olmaz. Lakin, beyefendi, siz, derinleri gören gözlerimi takdir etmeli, dehama saygı göstermelisiniz. Her halinizde, bütün hareketlerinizde bazı çelişkili yönler gizli. Bunları birleştirmek için epey uğraştım ama nafile. Yürüyüşünüzde bir din adamına işaret eden bir şeyler var. *Ex profundis clamavi ad te Domine. Oremus. Et in omnia saecula saeculorum. Amen!"*[8] Yerden bitme, bu sözleri rahiplere öykünerek kısık, titrek bir sesle, gerçeğe çok yakın bir duruş ve yüz ifadesiyle, ilahi okur gibi söyledi. Altarın önündeymiş gibi döndü, diz çöktü ve yeniden ayağa kalktı. Ancak hemen ardından kibirli ve inatçı bir tavır takındı, alnını kırıştırdı, gözlerini iri iri açarak konuştu: "Bu dünya benim! Ben, siz köstebeklerin tümünden daha zengin, daha

akıllı, daha zekiyim; hepiniz önümde eğilin! Görüyor musunuz, beyefendi," dedi yerden bitme. "Bunlar, sizin tavrınızda dıştan bakınca görülebilen temel bileşkenler. Eğer isterseniz, hatlarınızı, vücudunuzu, düşünce tarzınızı göz önünde tutarak Caracalla, Abaelardus ve Boccaccio'dan bir şeyleri bir araya döker, o ateşten bir form ve kişilik yaratmak üzere, antik-romantik yapıda uçucu bukleler ve buklecikler üzerine çalışabilirim." Yerden bitmenin saptamalarında o kadar gerçekçi noktalar vardı ki, ona aslında din adamı olduğumu, başımda, şimdilerde mümkün olduğunca gizlemeye çalıştığım, tıraşlı bir yuvarlak bulunduğunu söylemenin yerinde olacağına kanaat getirdim.

Yerden bitme, tuhaf sıçrayışlar, yüzünde türlü ifadeler, garip konuşmalar eşliğinde saçımla uğraşmaya başladı. Bir an karanlık ve suratsızmış gibi görünüyor, hemen ardından gülümsüyor, kâh atletik bir tavır takınıyor kâh parmak uçlarında yükseliyordu; kısacası, hayatta hiçbir zaman iradem dışında bu kadar güldüğüm olmamıştır. Sonunda işini bitirdi. Çoktandır dilinin ucunda tuttuğu sözlerini ortaya dökmeden önce davranıp, saçım gibi tarumar olan sakalımı da ele alabilecek birini yukarı yollamasını rica ettim. Bunun üzerine oldukça tuhaf bir şekilde gülümsedi, ayak parmaklarının üzerinde yavaşça odanın kapısına doğru süzüldü ve kapıyı açıp kapattı. Sonra tekrar usulca sekerek odanın ortasına geri geldi. "Saçla sakalın erkeğin süsü olarak, zengin buklelerle bir bütün halinde döküldüğü, sanatçının tatlı çilesi olduğu ey altın çağlar! Geçip gittiniz. Erkekler süslerinin en güzelini kaldırıp attılar. Dehşet verici aletlerle sakallarını ta diplerine kadar kazıtan, utanç verici bir sınıf türedi. Ah sizi sümsük, aşağılık sakal kazıyıcılar, sakal temizleyiciler; bıçaklarınızı kötü kokulu yağlar emdirilmiş kayışlarda, sanatla alay edermiş gibi bileyin bakalım şimdi. Püsküllü keselerinizi sallayın, sabunlarınızı köpürtün, sağa sola tehlikeli, kaynar sular saçarak tıngırdatın leğenlerinizi. Müşterinize küstah bir isyankârlıkla, başparmağınız üzerinden mi yoksa kaşık sırtından mı tıraş edilmek istediklerini sorun. Neyse ki sizin bu aşağılık işlerinize karşı direnen, sakalları yok etmek gibi alçakça davranışlarınıza karşı, gönül indirip zamanın dalgalarını aşarak bir şeyler kurtarmaya çalışan Pietro'lar var. Yoksa o bin türlü değişik favorinin varlığını neye bağlamalı? Kâh sevimli eğimlerle ve kıvrımlarla yanak çizgilerine yumuşakça uyum sağlayan kâh hüzünlü

bir şekilde boynun derinliklerine sarkan kâh küstahça dikilerek dudak kenarlarından dışarı taşan kâh tevazu içinde daralarak ince bir çizgiye ya da açılıp genişleyerek sakin buklelere dönüşen favorileri nasıl açıklamalı? Bütün bunlar bizim sanatımızın güzele, kutsala erişme gayretlerinden doğan buluşlar değil mi? Haydi, Pietro, içinde nasıl bir ruh var, o tahammül edilmez sakal kazıyıcılarının seviyesine inerek sanat uğruna nelere katlanmaya razı olduğunu göster." Bu sözlerle birlikte yerden bitme, eksiksiz berber takımını ortaya çıkararak hafif ve deneyimli dokunuşlarla beni sakalımdan kurtarmaya başladı. Gerçekten de onun ellerinden tümüyle başka biri olarak çıktım. Şimdi artık dış görünüşümle, en azından tehlikeli olabilecek meraklar uyandırmayacak tarzda, daha az göze çarpan yeni elbiselere ihtiyacım kalmıştı sadece. Yerden bitme, içten bir memnuniyet ifadesiyle gülümseyerek orada öylece duruyordu. Ona, şehrin tümden yabancısı olduğumu, buraların âdetlerine uygun bir şekilde giyinmek istediğimi söyledim. Hem zahmetlerine karşılık hem de bu iş için aracı olmaya teşvik etmek üzere eline bir duka tutuşturdum. Mutluluktan uçacak gibi oldu. Açık avucundaki dukayı seyrederek, "En değerli destekçim, velinimetim benim," diye başladı söze. "Hakkınızda yanılmamışım. Ellerimi yöneten, ruhumdu; favorilerinizin kartal kanatları, yüksek zihniyetinizi çok net biçimde ifade ediyor. Bir dostum var; bir şeytan, bir kâhin; benim başınızla başlattığımı, bedeninizde de aynı ferasetle, aynı dâhiyane anlayışla tamamlayacak; şunu bilin ki, beyefendi, o bir kostüm sanatçısıdır; yani ben sıradan, beylik bir ifade olan *terzi* yerine onu böyle adlandırıyorum. İdealin peşinden gitmeyi sever; fantezisinde formlar ve kişilikler yaratır; bu son derece değişik giysileri bir mağazada biriktirir. Görünmek istediğiniz her kılığa uygun olarak, ister havalı, cüretli, göz kamaştırıcı, ister içekapanık, ihmalkâr, ister naif, uçarı, ister alaycı, esprili, keyifsiz, hüzünlü, uyumsuz, taşkın, zarif, hayta; modern anlamda bir şıklığı, bir anda bütün nüanslarıyla, gözlerinizin önüne serer. Annesinin ya da özel hocasının baskıcı tavsiyelerine kulak asmaksızın ilk ceketini diktiren bir yeniyetme de, kırlaşan saçlarını pudralamak zorunda olan bir kırklık da, yaşama sevinci dolu bir ihtiyar da, dünyayı dolaşan bir bilgin, zengin bir tüccar, hali vakti yerinde bir burjuva da, kısaca herkes, şeytanımın dükkânında kendisi için bir şeyler bulabilir. Birkaç dakikaya kalmaz,

dostumun şaheserleri gözlerinizin önüne serilecektir.” Hızla sıçrayarak çıkıp gitti; ardından da uzun boylu, güçlü kuvvetli, düzgün giyimli, yerden bitmeyle hem dış görünüşü hem de her haliyle tam bir tezat oluşturan, az önce şeytanım, diye söz ettiği adamla birlikte geri döndü. Şeytan beni gözleriyle şöyle bir ölçtü biçti, sonra da peşindeki delikanlının taşıdığı paketten, belirttiğim isteklere tamamen uygun düşen bir kıyafet çıkartı. Neticede, hiçbir şekilde göze batmaması, fark ettirmeden fark edilmesi, saygı uyandırması, mevki, meslek filan gibi konularda hiçbir merak uyandırmadan dolaşma imkânı vermesi bakımdan bu denli doğru bir seçim yaptığı için, kostüm sanatçısının, yerden bitmenin “tam isabetli” diye tanımladığı ince zevkini teslim ettim. “Kıyafetin genel karakterinin, kişinin hangi işle uğraştığı konusunda herhangi bir tahmin yürütmeye izin vermediği, kimsenin bu konuda akıl yürütmeye kalkışmayacağı bir şekilde giyinmek aslında zor iştir. Dünyevi burjuvanın kostümü, daha ziyade sadece menfiliği icap ettirir; onda teşekkül etmiş tavır, yapmak yerine ihmal etmektir.” Yerden bitme, muhtemelen benim gibi kendisine kulak vermeye teşne biri nadiren çıktığı için mutluluktan uçarak ışığını iyice parlatmak üzere yakası açılmamış grotesk laflar döktürüyordu. Şeytan, bana göründüğü kadarıyla ciddi ve anlayışlı bir adam olarak birdenbire onun sözünü kesti, omzundan tutup, “Schönfeld!” dedi. “Bugün yine iyice çılgın gevezelikler etme havasındasın; bahse girerim ki bu beyefendinin senin anlattığın saçmalıklardan kafası şişmiştir.” Belcampo, mahzun, boynunu büktü, ardından da tozlu şapkasını hızla kaptı, kapıya doğru sıçrarken seslendi: “En yakın dostlarım tarafından işte böyle küçük düşürülüyorum.” Şeytan, beni saygıyla selamlarken, “Bu Schönfeld tamamen kendine has pimpiriklinin biridir,” dedi. “Fazla okumaktan mı nedir, yarı delirdi; ama onun dışında iyi niyetli bir adamdır. Kendi mesleğinde mahirdir, onun için de ona katlanıyorum; zira insan hiç olmazsa bir konuda iyi iş çıkarabiliyorsa, haddini biraz aşma hakkına sahiptir.” Yalnız kaldığımda, odada asılı büyük aynanın karşısına geçip şekil bakımından biraz yürüme alıştırması yaptım. Yerden bitme berber bana doğru bir işaret vermişti. Keşişlerin yürüyüşünde, adımlarını sınırlayan uzun elbiselerden ve aldıkları eğitim gereği hızlı hareket etme gayretlerinden kaynaklanan, kendilerine mahsus bir ağırlık, bir hantallık vardır. Aynı şekilde,

bedenlerinin arkaya kaykılışı, aşağı sarkıtmalarına izin verilmeyen kollarını tutuşları, dua için kavuşturmadıkları zamanlarda ellerini kisvelerinin geniş kol yenlerinin içine saklamaları, keşişlerin dikkatli birinin asla gözünden kaçmayacak tipik özelliklerdir. Mesleğimin izlerini tamamen silmek için bütün bunlardan kurtulmaya çalışıyordum. İç huzurumu sağlamak için hayatımı yaşayıp bitirmiş olduğumu, bir bakıma onun üstesinden geldiğimi varsayıyor, bununla teselli buluyordum. Şimdi yeniden, yeni bir ruhla yeni bir kişilik doğuyordu; onun vücut bulmasıyla eski varoluşumun anıları gitgide zayıflayacak, sonunda tamamen yok olacaktı. Sokakları hareketlendiren insan kalabalıkları, iş hayatının sürekli gürültüsü benim için çok yeni şeylerdi ve o komik yerden bitmenin bana kazandırdığı keyifli ruh halini korumam açısından oldukça elverişliydi. Düzgün yeni kıyafetimle aşağıya inip konuk sofralarına oturmaya cesaretim gelmişti. Kimsenin beni fark etmediğini, hatta yanımda oturan kişinin bile zahmet edip dönüp bakmadığını görünce, bütün çekingenliğim geçti. Konuk listesine kaydolurken, beni serbest bırakan başrahibi hatırlayarak, kendi keyfi için seyahat eden bir rantiye olarak kendimi tanıtıp Leonard adını verdim. Şehirde bu şekilde seyahat eden çok kişi olmalıydı; böylece daha başka sorgulamalara mahal bırakmamış oldum. Caddelerde dolaşmak, zengin mağazalara bakmak, asılı resimleri, bakır işlerini seyretmek kendine mahsus bir keyif veriyordu. Akşamları, herkesin gezdiği yerlerde dolaşıyordum. Bu hareketli insan kalabalığının ortasında yapayalnız olmak, içimde sık sık acılı duygular uyandırıyordu. Kimse tarafından tanınmamak, kimsenin yüreğinde kim olduğuma, kaderin hangi garip oyununun beni buralara attığına dair, en hafifinden bile olsa bir merak uyanmasını beklememek, evet, bütün bunları içime gömmek, içinde bulunduğum koşullarda en doğrusu olsa da, benim açımdan gerçekten korkunçtu. Kendisini hayata bağlayan her şey çoktan ölüp gittiği halde hâlâ dünyanın üzerinde dolaşan, yalnız bir hayalet gibi hissediyordum kendimi. Bir zamanlar ünlü bir kürsü vaiziyken herkesin nasıl sevgiyle, saygıyla selamladığını, sohbetime katılmak, ağzımdan birkaç söz duymak için ne kadar istekli olduğunu hatırlıyor, acı bir kedere kapıyordum. Ama o kürsü vaizi, Peder Medardus'tu; o ölmüş ve dağların arasında uçurumların dibine gömülmüştü. Ben o değildim,

zira ben yaşıyordum; bana zevkler vaat eden hayat daha yeni başlıyordu. Sarayda geçen o olayları rüyamda tekrar gördüğüm zaman da böyle hissediyordum. Sanki orada olanlar bana değil, bir başkasına olmuştu; o başkası da ben değil, yine o Kapuçin'di. Eski varlığımla şimdikini bağlayan, sadece Aurelie'nin hayaliydi. Lakin bu hayal, derin, baş edilmez bir ıstırap olarak, içimde doğan her hevesi öldürüyordu. O sıralar temasta olduğum, hayatımı gitgide daha fazla renklendiren çevrelerden bir anda kopuyordum. Halka açık, içinde içki içilen, oyun oynanan, eğlenilen ve benzer şeyler yapılabilen mekânlara uğramayı ihmal etmiyordum. Bu türden yerler arasında, iyi cins şaraplarından dolayı çok sayıda topluluğu buluşturan bir oteli pek sevmiştim. Yan salondaki bir masada hep aynı insanları görüyordum. Sohbetleri canlı ve zekiceydi. Önceleri bitişik masada oturup sessizce ve tevazu içinde şarabımı yudumlarken, nihayet, bir türlü bulamadıkları ilginç bir edebiyat yazısını bulmak ve paylaşmak suretiyle, masalarında kendime bir yer açmayı, dışa kapalı bir çevre oluşturmuş olan bu adamların arasına sokulmayı başardım. Konuşmalarımı, her geçen gün bilimin, şimdiye kadar bana kapalı kalan bütün dallarına girerek genişlettiğim zengin bilgilerimi takdir ederek bana memnuniyetle aralarında yer açtılar. Böylece hoşuma giden bir ahbap çevresi edinmiş oldum. Dünyevi hayata gitgide daha iyi alışıyor, ruh halim her gün daha rahat ve daha keyifli oluyordu. Önceki hayat tarzımdan artakalan bütün sivri köşelerimi törpülüyordum.

Birkaç akşamdır topluluk içinde sıklıkla, yabancı bir ressamın geldiğinden ve resimleri için bir sergi düzenlediğinden söz ediliyordu. Benim dışımda herkes resimlerini görmüştü ve mükemmelliğini övüyordu. Bunun üzerine ben de sergiye gitmeye karar verdim. Sergi salonuna girdiğimde, beni ressam karşılamadı; onun yerine yaşlı bir adam rehberlik yaptı ve kendininkilerin yanı sıra sergilenen diğer yabancı resimleri, ressamlarının kimler olduğunu anlattı. Olağanüstü parçalardı. Çoğu, ünlü ustaların orijinal eserleriydi ve onları görmek beni sevindirdi. İhtiyarın, büyük fresklerden alınma kopyalar diye üstünkörü açıkladığı bazı resimlerin karşısında, ruhumda en erken yaşlarıma ait anılar canlandı. Canlı renkleriyle içimde gitgide daha sarih, daha diri bir şekilde beliriyorlardı. Bunlar besbelli Heilige

Linde'den alınma kopyalardı. "Kutsal Aile"ye dair bir resimde Yusuf'un yüz hatlarında, bana o olağanüstü oğlan çocuğunu getiren yabancı hacının yüzünü fark ettim. İçime derin bir keder duygusu saplandı. Ama gözüm gerçek büyüklükte bir portreye takılıp da prensesi, manevi annemi görünce, yüksek sesle bir çığlık atmaktan kendimi alamadım. Muhteşemdi; Aziz Bernard Günü'nde, tören sırasında üzerinde kıyafeti, rahibelerin önünde yürürkenki hali, Van Dyck'ın portreleri gibi, yüzünün en derin ifadelerini kapsayan bir benzerlikle resmedilmişti. Ressam, duanın tamamlanmasından sonra, kilisede arka planda hazır vaziyette sabırla bekleyen halka doğru açılan bir perspektif içinde, geçit törenini başlatmak üzere odasından çıktığı ânı yakalamıştı. Muhteşem kadının gözünde, Tanrı'ya yönelmiş bir ruhun ifadesi vardı. Ah, bu bakış, kendisini annesinin kalbinden zorla koparan, isyankâr ve küstah bir günahkârın bağışlanması için bir yalvarıştı sanki. O günahkâr ise bizzat bendim. Uzun zamandır uzak kaldığım duygular doldu yüreğime; anlatılamaz bir özlem beni koparıp aldı oradan; Cistercium Manastırı'nın köyünde, iyi kalpli papazın yanında, Aziz Bernard Günü geldi diye sevinç çığlıkları atan o şen, rahat, mutlu çocuk oldum yeniden. Onu görüyordum! "Yeterince uslu ve iyi bir çocuk oldun mu, Franz'çık?" Yumuşak ve sevimli bir şekilde benimle konuşurken, sesinin tınısından buram buram sevgi tütüyordu. Ah, ona nasıl bir cevap verebilirdim ki? Günah üstüne günah işlemiş, Tanrı'ya ettiğim yemini bozmuştum, sonra da bunu bir cinayet izlemişti! Derin bir yeis ve nedamet içinde, içim parçalanarak yarı baygın halde dizlerimin üzerine çöktüm; gözlerimden yaşlar fışkırıyordu. Yaşlı adam endişe içinde üzerime atıldı ve telaşla sordu: "Ne oldu size, beyefendi?" "Resimdeki başrahibe, zalim bir ölümle yitirdiğim anneme o kadar benziyor ki," dedim boğuk bir sesle, kendi kendime söylenir gibi. O esnada ayağa kalkıp mümkün olduğunca itidalimi korumaya çalıştım. "Gelin, beyefendi," dedi yaşlı adam. "Bu tür anılar çok acı verir. Bunlardan uzak durmak gerek. Bakın, burada bir portre daha var. Üstat en iyi eseri olarak değerlendiriyor. Resim gerçeğine uygun olarak yapılmış; biteli çok olmadığı için tam kurumamış. Boyaları güneşten bozulmasın diye önüne perde çektik." İhtiyar beni o resmin önündeki uygun ışığa doğru götürdü ve hızla perdeyi açtı. Bu, Aurelie'ydi! Öyle bir dehşete kapıldım ki, baş edecek

gücü kendimde bulamıyordum. İblisin yakında bir yerde olduğunu, beni zorla, daha yeni kurtulduğum o kabaran sellere sürüklemek, beni mahvetmek istediğini hissediyordum. Gizemli karanlıkların içinden üzerime atılan bu canavara karşı direnmek üzere yeniden bir cesaret geldi.

Aurelie'nin, büyük bir canlılık içinde ışıldayan resimden dışarı yayılan cazibesini, ihtiras dolu bakışlarla içime çektim. İnançlı çocuğun masum bir yumuşaklıkla bakan gözleri ağabeyinin alçak katilini şikâyet eder gibiydi. Ama nedamete dair her türlü duygu, içimde yükselen, zehirli dikenleriyle beni o güzel hayatımdan koparan, şeytani, acı bir alay içinde eriyip gidiyordu. Artık canımı sıkan tek şey, saraydaki o uğursuz gecede Aurelie'ye sahip olamayışımdı. Hermogen ortaya çıkarak teşebbüsümün sonuçsuz kalmasına sebep olmuş, bedelini de ölümle ödemişti! Aurelie hayattaydı ve bu, ona sahip olma ümidini beslemem için yeterli nedendi. Zira onun kurtulamayacağı felaket hâlâ bakiydi ve ben o felaketin ta kendisiydim.

Gözlerimi dikmiş resme bakıyor, günah işlemek için cesaret topluyordum. İhtiyar beni şaşkınlıkla izliyordu. Resmin tonları, renkleri üzerine bir sürü lakırdı sarf ediyordu; ama hiçbirini işitmiyordum. Aurelie'nin hayali, sadece ertelenmiş olduğunu düşündüğüm kötü emelimi gerçekleştirme ümidi içimi öylesine doldurmuştu ki, hayatıma dair bir dizi işaret içeren bu resimlerin bilmediğim gizli bağlamları hakkında büyük olasılıkla daha fazla bilgi alabileceğim o yabancı ressamın kim olduğunu bile sormadan oradan hızla ayrıldım. Aurelie'ye sahip olmak için her şeyi göze almaya kararlıydım; kendimi, hayatıma dair bütün olguların üzerinde bir yere koymuştum adeta; oradan bakınca, korkacağım, cesaret edemeyeceğim hiçbir şey olamazdı. Amacıma ulaşmak için türlü planlar, düzenler kuruyordum. Öncelikle yabancı ressamdan bazı şeyler öğrenebileceğimi düşünüyordum; hedefime varmak için hazırlık olarak, pek bilmediğim ama öğrenirsem işime yarayacak bazı ilişkileri araştırmalıydım. Bu şimdiki yeni kılığımla saraya geri dönmekten başka bir şey gelmiyordu aklıma; bu bile, öyle çok şaşılacak türden pervasızca cüretli bir işmiş gibi görünmüyordu gözüme. Akşam yine o arkadaş çevresine katıldım; ruhumun gitgide tırmanan gerginliğine,

tahrik olmuş düş gücümün durdurulamaz çalışmasına bir sınır koymalıydım.

Yabancı ressamın resimleri üzerinde çok konuşuldu; en çok da portrelerine verebildiği, benzerine nadir rastlanan ifadeler üzerinde duruldu. Ben de, Aurelie'nin inançlı, melekler kadar güzel yüzüne yayılan tarifsiz çekiciliği, aslında içimi kavuran, bir ateş gibi yanan aşağılayıcı alayın yansımasından ibaret olan parlak ifadelerle tasvir ederek bu övgülere katılma imkânını buldum. Birisi, ressamın yaptığı bazı portreleri hâlâ kendi yerlerinde muhafaza ettiğini, oldukça yaşlanmış olmasına rağmen bu ilginç ve mükemmel sanatçıyı yarınki toplantıya getirmek istediğini söyledi.

Ertesi akşam garip hislerle ve ne olduğunu kestiremediğim bazı sezilerle dolu olarak, âdetim olduğundan biraz daha geç bir saatte toplantıya gittim. Yabancı, bana sırtı dönük olarak oturuyordu. Masaya yerleşip ona baktığım anda, Aziz Antonius Günü'nde köşedeki sütuna yaslanmış duran, korkulara ve endişelere kapılmama neden olan yabancının yüzüyle karşılaştım. Gözlerini dikti, beni uzun süre derin bir ciddiyet içinde süzdü. Lakin Aurelie'nin resmini gördüğüm andan itibaren içinde bulunduğum ruh hali, bana bu bakışa tahammül edecek cesareti ve kuvveti veriyordu. İblis, somut bir şekilde hayatıma girmiş bulunuyordu; onunla bir ölüm kalım savaşının başlaması söz konusuydu artık. Önce onun saldırıya geçmesini beklemeye karar verdim; ardından, gücüne güvendiğim silahlarımla karşı saldırıya geçecektim. Yabancı bana pek fazla önem vermedi, aksine bakışlarını çevirerek, içeriye girdiğim sırada başlamış olduğu sanat konuşmasına devam etti. Konu resimlerine geldi ve bilhassa Aurelie'nin resmine övgüler yağdırıldı. Birisi çıktı, ilk bakışta bir portre gibi görünmesine rağmen, bir azize resmine temel oluşturacak türden bir çalışma olarak değerlendirilebileceğini söyledi. Daha önce o resmi bütün üstün özellikleriyle mükemmel bir biçimde tasvir etmiş olduğum için, benim fikrimi de sordular; düşünmeden Azize Rosalia'yı, bu resimde gördüğüm yabancı kadından daha farklı tasavvur edemediğim sözleri döküldü ağzımdan. Ressam sözlerimi işitmemiş gibi aynı anda lafa girdi: "Portrenin, aslına sadık olarak temsil ettiği kadın, gerçekten de savaş sırasında cennet mertebesine yükselmiş inançlı bir azizedir. Onu, dehşetengiz felaketin ortasında,

teselliyi dinde ararken, bulutların üzerinde hüküm süren ebedi felaketten kurtulmak için medet umarken çizdim. Resme, ancak fani dünyanın üzerine yükselmiş ruhlarda barınabilen bu ümit ifadesini verdim." Başka konulara girildi, yabancı ressamın onuruna o gün daha iyi bir şarap seçilmiş, her zamankinden daha çok içilmişti. Keyifler yerindeydi. Herkes eğlenceli bir şeyler anlatıyordu. Yabancı her ne kadar sadece içinden gülüp bunu gözlerine yansıtmakla yetinse de, araya birkaç etkili söz katarak genel havayı özel bir canlılık noktasında tutmayı biliyordu. Onunla ne zaman göz göze gelsem, kapıldığım tekinsiz, ürkünç hissi bastıramıyordum; yine de, onu ilk gördüğüm anda düştüğüm dehşet verici ruh halini gitgide aşmaktaydım. Herkesin tanıdığı komik Belcampo'yu anlatıyordum; onları eğlendirmek için o müthiş pimpirikli halini epeyce parmağıma doladım; karşımda oturan, keyfi oldukça yerinde görünen, rahat halli şişman tüccar, gülmekten gözleri yaşarırken, uzun zamandır geçirdiği en eğlenceli akşam olduğuna yemin ediyordu. Kahkahalar dinmeye başladığı esnada yabancı ansızın bir soru sordu: "Siz hiç şeytan gördünüz mü, beyler?" Bu soruyu bir nüktenin giriş bölümü sanarak, hep birlikte, o şerefe henüz nail olmadıklarına dair teminat verdiler. Bunun üzerine yabancı devam etti: "Ama ben az kalsın o şerefe nail olacaktım; hem de Baron F.nin dağlardaki sarayında." Titredim. Diğerleri gülerek bağrıştılar: "Haydi devam edin, devam edin!" "Eğer dağlarda seyahat etmişseniz, muhtemelen o vahşi, ürkünç bölgeyi bilirsiniz," diye yeniden söze başladı yabancı. "Yolcular sık çam ormanından çıkıp yüksek kayalıklara tırmanırken derin, karanlık bir uçurumla karşılaşırlar. 'Şeytan Çukuru' diye bilinir. Üzerinde de öne doğru, 'Şeytan Koltuğu' diye bilinen bir kaya parçası uzanır. Anlatıldığına göre Kont Viktorin, kafasında bir takım kötü niyetlerle bu kayanın üstünde otururken, ansızın şeytan ortaya çıkmış; Viktorin'in kötü emelleri pek hoşuna gitmiş, onları kendisi gerçekleştirmek istediği için de kontu uçuruma atmış. Ondan sonra şeytan, Kapuçin kılığında baronun sarayına gitmiş. Orada baronesten hevesini aldıktan sonra, onu da cehenneme yollamış; kontun, bu kılık değiştirmiş şeytana tahammül edemeyen, yüksek sesle, 'Bu, şeytandır!' diye ilan eden deli oğlunu da öldürmüş; lakin bu suretle, delikanlının şeytanın oyununa gelerek ebediyen lanetlenmiş olan inançlı ruhunu kurtarmış oluyormuş. Arkasından Kapuçin,

anlaşılmaz bir şekilde ortadan kaybolmuş. Söylendiğine göre mezarından kalkan, kanlar içindeki Viktorin'den korkup kaçmış. Ona ne isterse o olsun ama ben size şu kadarını söyleyeyim; barones zehirlenerek öldürülüp Hermogen de alçakça katledildikten kısa süre sonra baron kederinden ölmüş. Bu dehşetengiz olaylar cereyan etmeden önce sarayda portresini yapmış olduğum Aurelie, o inançlı azize de, ortada kalmış bir yetim olarak uzak bir memlekette, babasının başrahibesini tanıdığı bir Cistercium Manastırı'na sığınmış. Galeride o muhteşem kadının resmini de gördünüz. Ama her şeyi bu bey (beni göstererek) daha etraflıca ve daha iyi anlatacaktır sanırım. Zira kendisi tam da o olaylar esnasında sarayda bulunuyordu." Bütün bakışlar hayretle bana çevrildi. İnfial içinde ayağa fırladım ve hiddetli bir sesle haykırdım: "Aman beyefendi, benim sizin bu budalaca şeytan masallarınızla, cinayet hikâyelerinizle ne ilgim olabilir? Beni bir başkasıyla karıştırdınız herhalde, gerçekten de karıştırıyorsunuz. Rica ederim, beni bu oyunun dışında bırakın." İçim kabarmıştı; bu yüzden sözlerime kayıtsız bir hava vermek oldukça zordu. Ressamın esrarengiz konuşmalarının etkisi de, boş yere gizlemeye çalıştığım dayanılmaz tedirginliğim de artık bariz bir şekilde görünür olmuştu. Neşeli hava birden dağıldı; konuklar, herkese tamamen yabancıyken nasıl yavaş yavaş onlara sokulduğumu hatırlamışlardı, bana güvensiz gözlerle, şüpheyle bakıyorlardı.

Yabancı ressam ayağa kalktı. Bir zamanlar Kapuçin Kilisesi'nde olduğu gibi donuk, yaşayan ölü gözlerini dikmiş, delici bakışlarla süzüyordu beni. Tek kelime etmiyordu; kaskatı, ölü gibi öylece duruyordu ama o hortlaksı görüntüsü, tüylerimi diken diken etmeye yetiyordu; alnımda soğuk terler birikmişti, kapıldığım dehşetin şiddetinden bütün dokularım titriyordu. "Defol!" diye haykırdım kendimi kaybedip. "Sen iblisin ta kendisisin. Günahkâr cani sensin. Ama benim üzerimde hiçbir hükmün olamaz!"

Herkes yerinden fırladı: "Ne oluyor, ne demek oluyor bu?" diye hep bir ağızdan bağrışıyorlardı. Salonda oyun oynamakta olanlar sesimin ürkünç tonundan korkmuş, oyunu bırakıp salondan dışarı uğramışlardı. "Sarhoşun biri, delinin teki, atın onu dışarı, atın!" diye bağırdı birileri. Ama yabancı ressam gözlerini dikmiş, hiç kıpırdamadan bana bakmaya devam ediyordu. Öfkeden ve

çaresizlikten çılgına dönmüş halde, yanımda taşıdığım, Hermogen'i öldürdüğüm bıçağı yan cebimden çıkarıp ressamın üzerine atıldım. Ancak o, bir hamlede beni yere savurdu; alay ederek korkunç kahkahalar atıyor, sesi salonda çınlıyordu: "Birader Medardus, Birader Medardus, oyunun bozuldu. Şimdi git, utanç içinde, nedamet içinde kıvran dur." Konukların, beni yakaladığını fark ettim. Cesaretimi topladım ve kalabalığa öfkeli bir boğa gibi dalıp saldırdım. Birkaç kişi yerlere yuvarlandı, ben de kapıya doğru bir yol açtım kendime. Koridorda hızla koşuyordum ki, yan tarafta küçük bir kapı açıldı, biri beni karanlık bir odaya doğru çekti. Direnmedim, zira zaten insanlar köpürmüş halde peşimdeydi. Kalabalık geçip gidince, yan merdivenden avluya indik, sonra da arkadaki binadan geçerek caddeye çıktık. Sokak lambalarının ışığında kurtarıcımın kim olduğunu fark ettim; komik Belcampo. "Bu kez de kısmetime bu yabancı ressam çıktı gibi geliyor bana," dedi. "Yan salonda oturmuş, bir kadeh bir şey içiyordum, gürültü başladı. Binanın imkânlarını iyi bildiğim için sizi kurtarmaya karar verdim; zira bütün bu olup bitenlerin suçlusu benim." "Nasıl olur?" diye sordum şaşkınlıkla. "Kader ânına kim hükmedebilir, kim yüce ruhun buyruklarına direnebilir!" diye devam etti yerden bitme, etkileyici bir şekilde. "Saçınızı düzenlerken, muhterem, aklıma *comme à l'ordinaire*[9] çok ince fikirler geldi; kural tanımaz düş gücümün çılgın ataklarına kaptırıp koyuvermişim kendimi; sadece başınızın tepe noktasındaki öfke buklesini gerektiği gibi yumuşak bir yuvarlaklığa dönüştürecek şekilde yatırmayı unutmakla kalmamış, korku ve endişeye ait yirmi yedi adet teli alnınızda bırakmışım. Aslında bir tahayyülden ibaret olan ressamın donuk bakışları karşısında bunlar ayağa kalktı ve inleyerek, tıslayıp çıtırdayarak dağılan öfke buklesine doğru eğildi. Hepsini gördüm. Siz o anda öfkeden tutuşarak bir bıçak çektiniz, muhterem; bıçağın ucunda değişik kan damlaları vardı. Ama *onu* zaten ait olduğu Orcus'a[10] göndermek beyhude bir gayret olurdu. Zira bu ressam, Gezgin Yahudi Ahasverus'tur ya da Bertram de Born ya da Mephistopheles ya da Benvenuto Cellini ya da Aziz Petrus, kısacası önemsiz bir tahayyüldür. Aslında *o* olan hayaletini kor gibi bir saç maşasıyla kıvırmak ya da tahayyülünü beslemek için emdiği

düşünceleri elektrikli taraklarla ütülemek dışında hiçbir şekilde yok edilemez. Görüyorsunuz ki, muhterem, *benim* gibi meslekten bir sanatçı, bir yaratıcı için bunları bilmek gerçek merhem değerindedir; sanatıma dair bu deyiş de, hakiki karanfil yağı içeren pomatlara göre, sanıldığından çok daha etkilidir." Tuhaf sıçrayışlarına, komik suratına bakıp arada bir katıla katıla gürültülü kahkahalar atsam da, cadde boyunca yanımda, benimle birlikte yürüyen yerden bitmenin gevezeliklerinde, o anda benim açımdan ürkütücü bir şeyler vardı. Nihayet odama vardık; Belcampo eşyalarımı toplamama yardım etti, kısa sürede yola çıkmaya hazır hale geldim. Eline birkaç duka sıkıştırdım, sevinçten havalara sıçradı, yüksek sesle haykırdı. "Yaşasın, hürmete layık bir param oldu artık, kalp kanına batırılmış, kızıl ışıklar saçan çil çil altınlar. Bu dâhiyane bir fikir, beyefendi, hem de çok eğlenceli bir fikir; başka bir şey değil."

Onun böyle bağırmasını yadırgadığımı görünce, devam etmekten vazgeçti; öfke buklesine uygun kıvrımı vermek, endişe tellerini daha kısa kesmek ve anı olarak da kendisine bir sevgi bukleciği kesip alıkoymak için izin istedi; verdim. Her şeyi son derece komik hareketler, mimikler eşliğinde yapıyordu. Son olarak da, üstümü değiştirirken masanın üstüne bıraktığım bıçağı eline aldı, eskrimde hamle pozisyonuna girerek havada bir yerlere sapladı. "Hasmınızı öldürüyorum!" diye bağırdı. "O sadece boş bir hayal ürünü olduğu için hayalen öldürülebilir olmalı. Böyle olunca da, etkisini güçlendirmek için kendi hayalimi uygun beden hareketleriyle desteklersem, benim hayallerimle ölecektir. '*Apage Satanas apage, apage, Ahasverus, allez-vous-en!*'[11] İşte şimdi işi bitti," dedi bıçağı bırakırken; güç bir işin üstesinden gelmek için çok çabalamış biri gibi nefes nefese alnını kuruluyordu. Bıçağı hemen ortadan kaldırmak istedim, sanki üzerimde keşiş kisvem varmış gibi kolumun yenine sokmaya yeltendim; yerden bitme fark etti ve hınzırca gülümsedi. O esnada binanın önünde posta arabasının borusu öttü. Bunun üzerine Belcampo, sesinin tonunu ve tavrını ansızın değiştirdi, küçük bir mendil çıkarıp gözyaşlarını siler gibi yaptı, saygılarını sunmak üzere art arda birkaç kez eğildi, el etek öperek yalvardı. "Hazımsızlıktan ölen büyükannem için iki, istemeden tuttuğu oruçlar yüzünden can veren

babam için dört Komünyon ayini rica ediyorum sizden, muhterem efendim. Ben ölünce de, benim için haftada bir kere. İşlediğim pek çok günahın bir an evvel bağışlanması için. Ah muhterem efendim, benim içimde rezil, günahkâr bir adam gizli; bana diyor ki, 'Peter Schönfeld, maymunluk etme. Senin *sen* olduğunu zannetme. *Sen* sandığın, aslında benim. Adım da Belcampo. Ben dâhiyane bir fikirim. Eğer buna inanmazsan, kıldan keskin bir hayalle seni öldürürüm.' Belcampo denen bu şeytani adamın, muhterem efendim, türlü kötü alışkanlıkları var. Sık sık mevcudiyetinden şüpheye düşüyor, çok içki içiyor, kavga ediyor, genç güzel kızların hayalleriyle ahlaksız şeyler yapıyor. Bu Belcampo beni, Peter Schönfeld'i, şaşırtıyor, kafasını karıştırıyor. Öyle ki, sık sık yakışıksız davranışlarda bulunuyorum, beyaz ipek çoraplar giyip *dulci jubilo*[12] malum yere oturup masumiyetin rengini lekeliyorum. Hem Pietro Belcampo hem de Peter Schönfeld adına şefaat dile!" Önümde diz çöküp şiddetle hıçkırıyormuş gibi yaptı. Adamın deliliklerinden sıkılmıştım. "Aklını başına topla!" diye bağırdım. O esnada komi, eşyalarımı taşımak için içeriye girdi. Belcampo ayağa fırladı, eğlenceli muzipliği geri dönmüştü; yardım ediyor, bir yandan da komiye, o telaş içinde, ben ne dersem onu yapması için habire laf yetiştiriyordu. "Bu adam ödleğin tekidir, fazla yüz vermeye gelmez," diye seslendi komi, arabanın kapısını kapatırken. Manidar bir bakış atıp parmağımı dudaklarıma bastırarak sus işareti yapınca, Belcampo şapkasını salladı ve seslendi: "Son nefesime kadar!"

Gün ağarırken, şehir çok gerilerde kalmıştı; beni akıl sır ermez türden bir tılsım gibi korkuya ve dehşete düşüren o adamın sureti de kaybolmuştu. Arabacının, "Nereye?" sorusu her seferinde, hayatla olan bütün bağlarını koparmış, kaderin kabaran dalgalarına teslim olmuş, öylece ortalıkta gezinen biri olduğumu hatırlatıyordu bana yeniden. Ama sırf o içimde barınan ruh, heybetli kanatlarını sınırsız bir güçle açıp uçabilsin diye, beni alışık olduğum her şeyden koparan, o karşı konulmaz kudret değil miydi? Bu harikulade topraklarda durup dinlenmeden ilerliyordum. Hiçbir yerde huzur bulamıyordum; o kudret beni durmadan aşağıya, güneye sürüklüyordu. Farkına bile varmadan, Leonardus'un belirlediği seyahat güzergâhından kayda

değer bir sapma yapmamıştım; demek ki beni dünyaya savurduğu vuruş, büyülü bir güç gibi doğru istikamette devam etmemi sağlıyordu.

Karanlık bir geceydi; arabacının ifadesine göre, ta gelecek durağa kadar devam edecek sık bir ormandan geçiyorduk. Arabacı onunla birlikte sabahı beklememi tavsiye etti; ama ben, benim için de bir sır olan menzilime mümkün olduğu kadar erken varabilmek için bunu kabul etmedim. Daha hareket eder etmez uzaklarda şimşekler çakmaya başladı. Çok geçmeden, fırtınanın biriktirdiği, uğuldayarak önüne katıp sürüklediği kapkara bulutlar belirdi. Gök gürültüsü bin katlı yankılarla çınlıyor, kırmızı şimşekler göz alabildiğine ufku yarıyordu. Ulu çamlar köklerinden sarsılarak çatırdıyor, yağmur bardaktan boşanırcasına yağıyordu. Her an, devrilen bir ağacın altında kalma tehlikesiyle karşı karşıyaydık. Atlar şimşeklerin ışıklarından ürkmüş, şahlanıyordu. Çok geçmeden, ilerleyemez hale geldik. Sonunda araba öylesine şiddetli bir şekilde savruldu ki, arka tekerleği kırıldı. Olduğumuz yerde kalıp fırtınanın dinmesini, ayın bulutlardan çıkmasını beklemek zorunda kaldık. Arabacı, o anda, karanlıkta yoldan bir hayli uzaklaşmış, bir dağ yoluna sapmış olduğumuzu fark etti. Mümkün mertebe bu yola devam etmekten başka çaremiz yoktu; gün doğarken bir köye ulaşabilirdik belki. Arabaya ağaç dallarından bir destek yapıp adım adım ilerleyerek yola devam ettik. Ben önden yürüyordum; kısa süre sonra ileride bir ışık parladığını fark ettim, köpek havlamaları işitir gibi oldum. Yanılmamıştım; zira birkaç dakika daha ilerledikten sonra köpek seslerini daha net olarak duyduk. Duvarlarla çevrilmiş bir bahçe içinde büyük, gösterişli bir eve gelmiştik. Arabacı kapıyı çaldı; köpekler hırlayarak, havlayarak üzerimize sıçrıyorlardı; ama ev hâlâ bir ölüm sessizliği içindeydi. Sonunda arabacı borusunu çaldı. Bunun üzerine evin üst katında, uzaktan ışığını görmüş olduğum pencere açıldı, kalın, pürüzlü bir ses aşağıya seslendi: “Christian, Christian!” “Evet, buyurun, benim haşin efendim,” diye bir karşılık geldi aşağıdan. “Birileri kapıya vuruyor, boru çalıyor,” diye devam etti yukarıdaki ses. “Köpekler, şeytan görmüş gibi. Fenerle üç numaralı av tüfeğini de al, git bak bakalım ne varmış.” Hemen ardından Christian’ın köpekleri uzaklaştırdığını işittik; nihayet elinde fenerle geldi. Arabacı, ormana girer girmez dümdüz

ilerleyeceğimiz yerde yana doğru sapmış olduğumuzdan şüphesi olmadığını iddia ediyordu, zira korucu evine varmıştık ve korucu evi son istasyondan sağ tarafa doğru bir saatlik bir mesafedeymiş. Christian'a başımıza gelenleri anlatınca, avlu kapısının iki kanadını birden açtı ve arabayı içeri almamıza yardımcı oldu. Köpekler sakinleşmiş, kuyruklarını sallıyor, bizi tepeden tırnağa kokluyorlardı. Yukarıdaki adam, pencereden ayrılmamıştı; habire aşağıya doğru sesleniyordu: "Ne oluyor, neler oluyor orada? Ne biçim bir kervan bu?" Ne Christian ne de biz bir açıklama yaptık. Atları ve arabayı içeri yerleştirdikten sonra Christian kapıyı açtı, ben de sonunda eve girebildim. Yüzü güneş yanığı, uzun boylu, yapılı bir adam karşıladı; başına yeşil tüylü, büyük bir şapka geçirmişti; onun dışında üzerinde sadece uzun bir gömlek, ayaklarında da terlikler vardı. Elinde, kılıfından çıkarılmış bir av tüfeği tutuyordu. Kaba bir tavırla bana bağırdı: "Nerelisin sen? Ne arıyor bu insanlar burada gecenin bu saatinde? Burası ne han ne de yolcu istasyonu. Burası bölge korucusunun evi, burada korucu oturur; o da bizzat benim! Christian, kapıyı açmakla eşeklik etmiş." Alttan alarak, başıma gelen kazayı, buraya zaruretten dolayı gelmiş olduğumuzu anlattım; bunun üzerine adam biraz sakinleşti. "Evet, elbette, fırtına çok şiddetliydi; ama yanlış yola girip arabayı parçaladığına bakılırsa, arabacı işe yaramazın tekiymiş. Onun gibiler, gözü kapalı dolaşabilmeli ormanda, buraları avucunun içi gibi bilmeli." Av tüfeğini bırakıp beni yukarı götürdü, şapkasını çıkardı, ceketini omzuna alırken, bu kaba karşılama yüzünden kusuruna bakmamamı rica etti. Bu ücra evde her yerden daha fazla tetikte olması gerektiğini, ormanda sık sık çapulcu çetelerinin dolaştığını, özellikle de birkaç kez neredeyse hayatına kasteden, o efsanedeki gibi büyülü mermiler atan, attığını vuran avcıların açık hedefi olduğunu anlattı. "Lakin," diye devam etti, "o serseriler bana bir şey yapamazlar. Zira Tanrı'nın izniyle görevimi sadakat ve dürüstlükle yerine getiriyorum ben. Tanrı'ya olan inancımla, güvenimle ve silahımla onlara karşı koyabilirim." Fazla düşünmeden, bir türlü elden bırakamadığım eski alışkanlığım gereği, Tanrı'ya inanmanın önemi üzerine vaaz tonunda birkaç söz söyledim. Korucu gitgide daha heyecanlandı, bütün itirazlarıma rağmen karısını uyandırdı. Karısı yaşını başını almış ama neşeli, hareketli, anaç bir

kadındı. Uykusundan uyandırıldığı halde konuğunu nezaketle karşıladı, kocasının isteği üzerine hemen akşam yemeği hazırlamaya başladı. Arabacı, korucunun takdir ettiği ceza uyarınca hemen o gece, tekeri kırık arabasıyla, geldiği istasyona geri dönmek zorundaydı. Benim gelecek durağa kadar ulaşmamı, ne zaman istersem korucunun kendisi sağlayacaktı. Bu durum daha çok işime geliyordu; zira kısa bir süre dinlenmeye ihtiyacım vardı. Dolayısıyla korucuya, günlerdir ara vermeden sürekli yolculuk etmenin yol açtığı yorgunluğu üzerimden atmak için, ertesi gün öğleye kadar orada kalmak istediğimi ifade ettim. "Size bir tavsiyede bulunmama izin verin, beyefendi," diye cevap verdi korucu. "Yarın, bütün günü burada geçirin, gitmek için öbür günü bekleyin. Prensliğin yönetim merkezine göndermiş olduğum en büyük oğlum dönsün, sizi gelecek durağa kadar o götürsün." Bu benim de işime geldi. Buraların bu münzevi halinin beni pek cezp ettiğini söyleyerek methettim. "Bakın beyefendi," dedi korucu, "burada münzevilik diye bir şey bahis konusu değil. Sizler şehirli anlayışınıza uygun olarak, meskeni ormanın içinde olan, orada oturan herkesi, kim olduğuna bakmaksızın münzevi sayıyorsunuz. Ama bu çok tartışılacak bir şey. Evet, bu eski av köşkü, kendini dört duvara hapsetmiş, ormana, ava gitmeye hevesi olmayan, asık suratlı bir ihtiyar oturduğu sıralarda münzevi bir yer sayılabilirdi; ama o öldükten, saygıdeğer prens binayı korucu evi olarak döşettikten sonra, burası oldukça hareketlendi. Siz orman ve avcılık merakı hakkında pek bir şey bilmeyen bir şehirli olarak, biz avcıların ne kadar şahane, ne kadar neşeli bir hayat sürdüğümüzü tasavvur edemezsiniz. Ben ve avcı delikanlılarım bir aile gibiyizdir; size tuhaf gelebilir belki ama ben bu aileye akıllı ve becerikli köpeklerimi de dahil ederim, onlar beni anlar, sözlerime, işaretlerime dikkat ederler ve ölesiye sadıktırlar. Bakar mısınız benim orman adamıma, nasıl da anlarmış gibi dinliyor; zira ondan söz ettiğimi biliyor. İşte böyle, beyefendi, burada ormanda her zaman yapacak bir iş vardır. Akşamdan, ertesi gün için hazırlıklar tamamlanır, ev işlerini hallederiz. Gün ağarır ağarmaz yataktan kalkıp dışarıya çıkarım, av borumla neşeli bir avcı havası çalarım. O esnada herkes bir telaş uyanıp ayaklanır. Köpekler havlar, keyifle, ava çıkma hevesiyle sevinç sesleri çıkarırlar. Delikanlılar acele av elbiselerini giyer, av çantalarını sırtlanır, silahları omuzlarında, yaşlı karımın avcı

kahvaltısını hazırladığı odaya doluşurlar; böylece şenlik şamata başlamış olur. Yaban hayvanlarının saklandığı yerlere gideriz, herkes diğerinden ayrı kendi yerini alır, köpekler başlarını yere eğip koklar, iz sürerler. Arada bir akıllı gözlerle, insan gibi, avcılara bakarlar. Avcı, bulunduğu yerde soluğunu tutmuş, tetiği gerili, kök salmış gibi bekler. Av çalılıktan çıktı mı, tüfekler patlar, köpekler peşinden atılır, ah, beyefendi, o anda insanın yüreği öyle bir çarpar ki, adeta başka biri olur. Her ava çıkışım yeni bir olaydır; zira her seferinde, daha önce olmamış, çok farklı bir şeylerle karşılaşırım. Sadece av hayvanlarının mevsimlere göre değişmesi, bir gün birinin, bir gün diğerinin ortaya çıkması bile o kadar muhteşem bir şeydir ki, yeryüzünde kimse buna doyamaz. Aslında, beyefendi, orman kendi başına bile o kadar eğlenceli ve hareketlidir ki, kendimi hiç yalnız hissetmem. Oradaki her yeri, her bitkiyi, her ağacı tanırım; her bir ağaç, gözlerimin önünde büyümüş gibidir; göklere yükselen pırıltılı ve kıpırtılı tepeleri, onlara bakıp büyüttüğüm için beni hakikaten tanırmış, severmiş gibi gelir. Evet, bütün kalbimle inanırım ki, onlar hayret verici bir güzellikle hışırdarken, fısıldarken, kendilerine has sesleriyle konuşurlar; bu da Tanrı'ya ve onun her şeye kadir gücüne bir övgü, kelimelerle ifade edilemeyecek türden gerçek bir duadır. Kısacası, namuslu, inançlı avcılar, keyifli, güzel bir hayat sürerler. Çünkü insanların kendi kendilerine ördükleri duvarların zindanında, türlü şatafat içinde, yapmacıklarla kendilerine eziyet etmedikleri, eski hikâyelerde okuduğumuz gibi tam anlamıyla tabiatın içinde yaşadıkları, doğayı sevdikleri, onunla dost oldukları, Tanrı'nın nimetleriyle huzur bulup kıymetini bildikleri günlerden, bütün o eski güzel özgürlüklerden geriye bir şeyler kalmıştır onlara."

İhtiyar korucu bütün bunları öyle bir ses tonu ve ifadeyle söylemişti ki, her şeyi yüreğinin derinlerinde hissettiğinden kuşku duyulamazdı. Nitekim onun, bu mutlu hayatına, benimkine hiç benzemeyen, sağlam temellere dayalı sakin ruh haline gıpta ettim.

Bir başka açıdan, burası, görebildiğim kadarıyla oldukça geniş binaydı. İhtiyar beni küçük, güzel döşenmiş bir odaya götürdü; eşyalarım da çoktan oraya konulmuştu. Ayrılırken, sabah erken saatte evdeki gürültülerden uyanmayacağımı, odamın evin diğer sakinlerinden epey uzakta olduğunu, ne kadar istersem o kadar

uyuyabileceğimi, ne zaman aşağıya seslenirsem o zaman kahvaltımı getireceklerini, kendisinin ise delikanlılarla birlikte ava çıkacağı ve öğleden önce dönmeyeceği için ancak öğle yemeğinde görüşebileceğimizi söyledi. Kendimi yatağa attım. Yorgunluktan hemen derin bir uykuya daldım; ama gördüğüm korkunç rüya beni çok tedirgin etti. Rüya, tuhaf bir şekilde, uykuya daldığımın bilincindeymişim gibi başladı: Kendi kendime, “Hemen dalmam harika bir şey. Böyle derin ve sakin bir uyku çekersem yorgunluğumu tümüyle atar, dinlenmiş olurum; yeter ki gözlerimi açmayayım,” diyordum. Ama buna rağmen bunu başaramıyordum sanki. Gözlerimi açtım; yine de uykum dağılmamıştı. O esnada kapı açıldı, içeriye kapkaranlık bir suret girdi; dehşet içinde fark ettim ki, bu giren, Kapuçin kıyafetimle, sakalım ve başımın rahip tıraşıyla bendim. Suret, yatağıma iyice yaklaştı; yerimden kıpırdayamıyordum. Sesimi çıkarmak istiyordum ama kaskatı kesilmiş bir halde sesim boğazımda tıkanıyordu. Suret gelip yatağıma oturdu; müstehzi bir şekilde sırıtarak baktı. “Şimdi benimle birlikte gelmek zorundasın,” dedi. “Dama çıkalım birlikte. Baykuşların düğünü için düğün marşı çalan rüzgârgülünün altına... Orada dövüşelim; kim ötekini aşağıya atarsa, kral o olsun ve kan içmeyi hak etsin.” Suretin beni yakaladığını, havaya kaldırdığını hissettim. O anda can havliyle kuvvetimi yeniden toplamıştım. “Sen, ben değilsin, sen şeytansın!” diye haykırdım, sanki pençelerim varmış gibi korkunç hortlağın suratına atıldım. Ama parmaklarım göz yerine derin oyuklara girmişti sanki. Suret, yeniden tiz bir sesle kahkahalar attı. O an, ani bir darbeyle sarsılır gibi uyandım. Odada yankılanan kahkahalar hâlâ devam ediyordu. Ayağa fırladım. Pencerede sabahın ilk ışıkları parlıyordu. Masanın başında, sırtı bana dönük vaziyette, Kapuçin kıyafetli birinin oturduğunu gördüm. Korkudan donakaldım; korkunç rüya gerçeğe dönüşüyordu. Kapuçin, masanın üstündeki eşyalarımı karıştırmaktaydı. O esnada bana döndü; karşımda yabani, siyah sakalıyla, gözlerindeki anlamsız cinnet ifadesiyle gülen yabancı bir yüz görünce, bütün cesaretim geri geldi. Bazı hatları uzaktan Hermogen’i andırıyordu. Yabancının ne yapacağını görmek için beklemeye, ancak zarar verebilecek bir işe kalkışırsa müdahale etmeye karar verdim. Kısa hançerim yanımdaydı. Kendi gücüme güveniyor, yabancı birilerinin yardımına ihtiyaç

duymuyordum. Eşyalarımla çocuk gibi oynar görünüyordu. En çok da kırmızı cüzdanımdan hoşlanmıştı sanki. Pencereye doğru tutarak evirip çeviriyor, bu arada garip bir şekilde havaya zıplıyordu. Sonunda, içinde o esrarlı şaraptan artakalanın bulunduğu matarayı eline geçirdi; açtı, kokladı, bütün vücudu sarsılmaya başladı; odada boğuk ve ürkütücü bir şekilde çınlayan bir çığlık attı. Binanın berrak sesli çanı, saat üçü vuruyordu. Müthiş bir sancıya tutulmuş gibi uludu, derken yeniden rüyamda işittiğime benzer tiz kahkahalar attı. Büyük adımlarla salınarak şişeden birkaç yudum içti, sonra da şişeyi fırlatıp kapıya doğru koştu. Hemen kalkıp peşine düştüm ama çoktan gözden kaybolmuştu. Merdivenden indiğini, sonra da bir kapının sertçe çarpılarak kapandığını işittim. Yeni bir ziyarete engel olmak için kapımı sürgüledim ve kendimi yeniden yatağa attım. Uzun süre uyanık kalamayacak kadar bitkindim. Güneş odanın içinde ışıldarken, dinlenmiş ve gücümü kazanmış olarak uyandım. Korucu, söylediği gibi, oğulları ve diğer delikanlılarla birlikte ormana gitmişti. Korucunun küçük kızı, nazik, güzel bir genç kız, kahvaltımı getirdi. Ablası, annesiyle birlikte mutfakta meşgulmüş. Kız, burada hep birlikte, nasıl her günü ayrı bir huzur içinde yaşayıp gittiklerini, sadece prensin bölgede ava çıktığı ve burada gecelediği zamanlar kalabalık ve kargaşa olduğunu pek cana yakın bir şekilde anlattı. Böylece birkaç saat aktı gitti. Öğle olmuştu. Neşeli çığlıklara ve boru seslerine bakılırsa, korucu, en küçüğü ancak on beş yaşlarında, her biri ayrı ayrı yakışıklı delikanlılar olan dört oğlu ve diğer iki avcıyla birlikte geri dönmüştü. Korucu, geceyi nasıl geçirdiğimi, rahat uyuyup uyumadığımı, sabahki gürültüden rahatsız olup olmadığımı sordu. Ona, başımdan geçen serüveni anlatmak istemedim; zira o ürkünç keşişin canlı görüntüsü, rüyamda gördüklerime o kadar sıkı bir şekilde eklenmişti ki, rüyanın nereden sonra gerçeğe dönüştüğünü ayırt edemiyordum. Sofra hazırdı; çorbanın dumanı tütüyordu. İhtiyar dua etmek için beresini çıkarmıştı ki, kapı açıldı, içeriye gece gördüğüm Kapuçin girdi. Yüzündeki cinnet ifadesi silinmişti; yine asık suratlı, dik başlı bir hali vardı. “Hoş gelmişsiniz, saygıdeğer beyefendi!” diye seslendi ihtiyar. “Şükran duanızı edin, sonra da bizimle birlikte yemeğe oturun.” Bunun üzerine keşiş, öfkesinden şimşekler çakan gözleriyle etrafına şöyle bir bakındı ve korkunç bir sesle haykırdı: “Şeytan çarpsın

seni de, saygıdeğer beyefendini de, lanet olası dualarını da! On üçüncü kişi olayım da o yabancı cani beni öldürsün, diye çağırdın buraya, değil mi? Beni, senin efendin ve egemenin olan kontunu, kimse tanımasın diye bu keşiş kisvesine sokan da sen değil misin zaten? Ama benim öfkemden sakın kendini, lanet olası!" Keşiş böyle diyerek masanın üstünde duran ağır bir testiyi yakalayıp ihtiyara doğru savurdu. İhtiyar kafasını dağıtabilecek olan atıştan çok kıvrak bir hareketle güçbela kurtuldu. Testi duvara çarpıp parçalandı. Delikanlılar, öfkeli adamı ânında sımsıkı yakaladılar. "Ne yani!" diye haykırdı korucu. "Seni gidi Tanrı'ya küfreden, lanet olası herif seni! Sen ne cüretle bu imanlı insanların arasına karışıp ortalığı birbirine katıyorsun; ne cüretle benim, seni o acımasız koşullarda ebediyen yitip gitmekten kurtaran kişinin, hayatına kastediyorsun yeniden? Defol git, kulene git!" Bunun üzerine keşiş, dizlerinin üzerine çöktü, ağlayarak merhamet dilenmeye başladı; ama ihtiyar şöyle dedi: "Kuleye gideceksin şimdi; gözlerini kör eden iblisten vazgeçinceye kadar da buraya dönmeyeceksin bir daha. Yoksa ölürsün." Keşiş, umarsız bir acı ve ölüm korkusuyla haykırıyordu; ama avcı delikanlılar onu alıp götürdüler. Geri döndüklerinde de, keşişin, kuledeki odasına girer girmez sakinleştiğini söylediler. Onunla ilgilenen Christian, delikanlılara, keşişin bütün gece evin koridorlarında gürültü ettiğini, özellikle de sabaha karşı, "Şarabından biraz daha ver, hepten kulun kölen olayım. Biraz daha şarap, biraz daha!" diye bağırdığını anlatmış. Böyle sert, sarhoş edici bir içkiyi nereden bulmuş olabileceğine akıl erdiremese de, keşiş sarhoşmuş da yalpalıyormuş gibi gelmiş Christian'a. Bunun üzerine geceki macerayı anlatmak için daha fazla tereddüt etmedim; bu arada, boşalmış mataraya değinmeyi de ihmal etmedim. "Aman, bu çok kötü!" dedi korucu. "Ama ben yine de sizin yürekli ve inançlı bir adam olduğunuzu düşünüyorum. Başkası olsa korkusundan ölürdü." Bu çılgın keşiş meselesinin mahiyeti hakkında daha etraflıca bir şeyler anlatmasını istedim. "Uzun, garip bir hikâyedir bu, şimdi yemekte anlatmanın pek sırası değil," diye karşılık verdi. "Bu utanmaz adamın tam da, Tanrı ne verdiyse mutlu bahtiyar tadını çıkartacakken, günahkâr halleriyle bizleri rahatsız etmesi yeteri kadar kötü oldu zaten. Şimdi hemen sofraya oturalım." Böyle diyerek beresini çıkardı, huşu içinde, inançla şükran duasını okudu; neşeli, mutlu konuşmalar

eşliğinde, yöreye özgü, doyurucu ve lezzetli yemeğimizi yedik. Konuğunun şerefine ihtiyar, iyi cins bir şarap getirtti, ataerkil ananelere uygun olarak güzel bir kupayla ikram etti. O arada sofra toplanmıştı. Avcı delikanlılar duvarda asılı borulardan birkaçını alıp bir avcı şarkısı çalmaya başladılar. Nakarat bölümünde kızlar da şarkıya katıldılar, korucunun oğulları da son kıtayı onlarla birlikte koro halinde tekrarladılar. İçim hayret verici bir şekilde ferahlamıştı. Uzun zamandır, bu sade insanların yanında olduğum kadar rahat olmamıştım. Kulağa hoş gelen birkaç şarkı daha söylediler. Sonunda ihtiyar ayağa kalktı, "Kır işlerinin hakkını veren bütün efendi adamlar çok yaşasın!" diyerek kadehini tepesine dikti. Hepimiz ona katıldık; böylece benim şerefime şaraplarla, şarkılarla şenlendirilmiş keyifli öğün sona ermiş oldu.

İhtiyar, "Şimdi, beyefendi, ben yarım saat kadar uyuyacağım; ama ondan sonra ormana gideriz birlikte; size bu keşişin evime nasıl geldiğini, daha başka ne biliyorsam, hepsini anlatırım. O zamana kadar da alacakaranlık çöker, pusu yerine gideriz; Franz'ın dediğine göre, beçtavukları varmış orada. Siz de elinize iyi bir silah alır, şansınızı denersiniz." Bu konu, bana yabancıydı. Seminerde öğrenciyken hedef tahtalarına nişan almışlığım vardı ama yaban hayvanlarına hiç ateş etmemiştim. Bu nedenle korucunun teklifini kabul ettim; o da sevinmiş göründü. Açık yüreklilikle ve iyi niyetle, daha yatmaya gitmeden önce bir telaş, bana atıcılık sanatının ilk ve en vazgeçilmez ilkelerini öğretmeye çalıştı.

Bir filinta ve bir avcı çantası kuşanarak korucuyla birlikte ormana gittim. Orada bana o tuhaf keşişin hikâyesini anlatmaya başladı.

"Önümüzdeki sonbahar iki yılı dolacak; benim delikanlılar burada, ormanda sık sık korkunç bir ağlama işitirlermiş. İşe yeni giren çırağım Franz, insan sesine pek benzemese de, sesin bir insandan çıkabileceğini düşünüyordu. Bu ağlayan canavar, musallat olmak için Franz'ı seçmiş olmalı; zira oğlan avlak yerine gittiğinde ağlama o kadar yakından geliyormuş ki, hayvanlar ürküyorlarmış. Bir seferinde tam nişan almışken, çalılardan kıllı, tanınmaz halde bir yaratık çıkmış ve çocuğun atışı boşa gitmiş. Franz'ın kafası, babasının anlattığı bir sürü hortlaklı avcı efsanesiyle doludur. Dolayısıyla bu yaratığın şeytanın ta kendisi olduğuna, kır işlerinde keyfini kaçırmak ya da onu herhangi bir

şekilde kışkırtmak istediğini düşünmeye teşnedir. Diğer delikanlılar, oğullarım da dahil, canavara tesadüf etmişler, onlar da onunla aynı fikre varmışlar. Bunun üzerine meseleyi benim yakından takibe almam gerekti; zira bunu, delikanlıları avlaktan ürkütmek için büyülü fişekler atan efsane avcıların bir hilesi olarak görüyordum. Bunun üzerine oğullarıma da diğer delikanlılara da, eğer o yaratık bir daha görünürse, ona seslenmelerini, durup tekmil vermezse, avcı hukukuna uygun olarak hiç tereddüt etmeden ateş etmelerini söyledim. Heyula, avlakta ilk olarak Franz'ın yoluna çıkmış. Franz silahını doğrultup seslenmiş ama suret sıçrayıp çalıların arasına kaçmış. Franz arkasından ateş etmiş, tutturamamış. Bunun üzerine korku ve dehşet içinde ağlayarak, biraz uzağında olan diğer arkadaşlarının yanına gitmiş; onlara, iyi bir nişancı olduğu halde, bu heyula peşine düşeli beri tek hayvan vuramadığına bakılırsa, onun şeytanın ta kendisi olduğundan, kendisine savaş açıp avları ürküttüğünden, silahını büyülediğinden şüphesi kalmadığını anlatmış. Ormanda hayaletler dolaştığına dair bu söylentiler hızla yayıldı. Köyde bile iblisin Franz'ın yoluna çıktığı, ona büyülü fişekler verdiği ve daha bir sürü çılgınca şey konuşulur oldu. Henüz hiç karşılaşmamış olduğum bu kötü yaratığı görüldüğü yerlerde takip ederek işini bitirmeye karar verdim. Uzun süre şansım yaver gitmedi; nihayet sisli bir kasım akşamı, avlakta, tam Franz'ın heyulayı ilk gördüğü yerde, yakınımdaki çalılar hışırdadı. Hayvan sanarak tüfeğimi doğrulttum ama karşıma çirkin, gözlerinden kırmızı ışıklar saçılan, siyah saçları dimdik, paçavralara bürünmüş biri çıktı. Heyula korkunç ağlama sesleri çıkararak gözlerini dikmiş, bana bakıyordu. Ah, beyefendi, değme yürekli adamı ürkütecek bir görüntüydü bu. Ben de şeytan karşımda duruyor sandım bir an; korkudan her yanımdan ter fışkırdığını hissediyordum. Ama yüksek sesle, güçlü bir şekilde dualar ederek kendi kendime olabildiğince cesaret verdim. Dua esnasında ne zaman İsa'nın adını telaffuz etsem, heyula daha da öfkeyle uluyordu. Sonunda, Tanrı'ya hakaretlerle dolu dehşet verici beddualar etmeye başladı. Bunun üzerine bağırdım: 'Seni melun serseri; Tanrı'ya hakaret etmeyi kes ve teslim ol, yoksa seni vururum.' Herif mızıldanarak yere yığıldı, merhamet dilenmeye başladı. Adamlarım yetiştiler, derdest edip eve götürdük, yandaki kuleye hapsettik. Niyetim, ertesi sabah durumu üst makamlara bildirmekti. Kuleye varır varmaz, kendinden

geçip bayıldı. Ertesi sabah yanına gittiğimde, ona hazırlattığım saman döşekte oturmuş, hüngür hüngür ağlıyordu. Ayaklarıma kapanıp ona merhamet etmem için yalvardı. Haftalardır ormanda yaşıyormuş; ot ve yabani yemişler dışında hiçbir şey yememiş. Uzak bir manastırdan gelmiş, gariban bir Kapuçin keşişiymiş. Deli diye kapattıkları hapisten kaçmış. Adam gerçekten acınası bir durumdaydı. Merhamet duydum, karnını doyuracak kadar yiyecek ve şarap getirttim. Bunun üzerine gözle görülür şekilde kendine geldi. Birkaç gün burada kalmasına razı olmam, ona yeni bir kisve temin etmem için ısrarla yalvardı. Sonra kendiliğinden manastırına döneceğini söyledi. İsteklerini yerine getirdim. Deliliği düzelir gibi olmuştu. Sinir krizleri daha hafiflemiş, seyrelmişti. Cinnet nöbetleri esnasında ürkünç lakırdılar sarf ediyordu. Bu sebeple sertçe çıkışıp ölümle tehdit ettiğimde, derin bir pişmanlık duygusuna kapılıp kendini cezalandırma durumuna geçiyor, hatta kendisini bu cehennem azabından kurtarmaları için Tanrı'yı, azizleri yardıma çağırıyordu. Arkasından kendini Aziz Antonius'un yerine koyuyor, cinnet esnasında bazen de kendisinin kont ve egemen bir bey olduğunu, hizmetkârları gelince hepimizi öldürteceğini haykırıyordu. Bilincinin açık olduğu zamanlarda, Tanrı aşkına onu terk etmemem için yalvarıyor ancak benim yanımda kalırsa şifa bulacağını hissettiğini söylüyordu. Yalnız bir seferinde, prensin bu bölgede avlandığı ve geceyi bizim evde geçirdiği sırada, sert bir atak geçirdi. Prensin o parlak çevresiyle birlikte görünce, keşiş tamamen değişti, huysuz ve içine kapanık bir hal aldı; biz dua ederken ne zaman dindarca bir söz işitse her bir yanı seğiriyor, hızla uzaklaşıyordu. Bu arada kızım Anne'yi öyle şehvetli bakışlarla süzüyordu ki, her ihtimale karşı onu uzaklaştırmaya karar verdim. Planımı uygulamaya geçirmeden hemen önceki gece, koridordan gelen tiz bir çığlıkla uyandım. Yataktan fırladım, ışık yakıp kızlarımın yattığı odaya seğirttim. Keşiş onu geceleri kapattığım kuleden kaçmış, hayvani bir arzuyla kızlarımın odasına gelmiş, bir tekmeyle kapıyı açmış. Tesadüfen o esnada Franz çok susamış, oğlanların yattığı odadan çıkıp su almaya mutfağa giderken, keşişin koridorda çıkardığı gürültüleri işitmiş. Koşmuş ve tam kapıyı tekmelediği anda ensesinden yakalamış; ama gözü dönmüş adamı durdurmaya delikanlının gücü yetmemiş. Onlar itişip kakışırlarken, kızlar uyanmış ve kapının önünde bağrışmaya

başlamışlar. Tam keşişin delikanlıyı yere yatırıp kalleşçe gırtlağına sarıldığı anda yetiştim. Hiç düşünmeden keşişi yakalayıp Franz' tan ayırdım. Ama ansızın, nasıl olduğunu anlayamadan, keşişin elinde bir bıçak parıldadı; bana çekmişti. Franz kendini toplayıp adamın kolunu yakaladı. Bütün gücümü topladım, keşişi duvara öyle bir şiddetle bastırdım ki, neredeyse nefesi kesilecekti. Bu arada oğlanların hepsi birden gürültüye uyanmıştı, koşup geldiler. Keşişi bağlayıp kuleye attık. Derhal av kırbacımı aldım, bir daha böyle münasebetsizliklere kalkışmasın diye uyarı niteliğinde biraz sertçe okşadım. Acınası halde sızıldanmaya, ağlamaya başladı. 'Yaptığın utanmazlık için bu az bile. Kızlarımı baştan çıkarmaya kalkıştın ve benim hayatıma kastettin; aslında senin ölmen lazım,' dedim. Dehşet ve korku içinde uluyarak ağlıyordu; ölüm korkusu onu hepten bitiriyordu sanki. Ertesi sabah onu göndermek mümkün olamadı. Zira kendinden geçmiş, ölü gibi yatıyordu; görünce gerçekten acıdım. Daha iyi bir oda ve daha iyi bir yatak hazırlattım. Karım baktı ona; şifalı çorbalar pişirdi, evdeki ilaçlardan ona yarayacak bir şeyler verdi. Karımın, yalnız başına kaldığında, ilahi söylemek gibi iyi bir alışkanlığı vardır. İçini iyice rahatlatmak isterse, şarkıyı o berrak sesiyle kızım Anne de söylesin ister. Hastanın başında da öyle yapmışlar. Sık sık derinden iç geçiriyor, karımla Anne'ye kederli gözlerle bakıyor, çoğu kez de gözyaşları yanaklarından süzülüyormuş. Arada bir elini ve parmaklarını haç çıkarmak ister gibi oynatıyor ama başaramıyor, eli güçsüzce aşağı düşüyormuş. Bazen de şarkıya katılmak ister gibi yavaşça mırıldanıyormuş. Sonunda gözle görülür biçimde iyileşmeye yüz tuttu; keşiş âdetlerine uygun olarak sık sık haç çıkarmaya ve usulca dualar etmeye başladı. Ama bir seferinde, hiç umulmadık bir biçimde Latince bir ilahi okumuş; karımla Anne, sözlerini anlamasalar da, hasta adamın çıkardığı o olağanüstü kutsal sesler yüreklerine işlemiş, dinlemeye doyamamışlar. Keşiş artık ayağa kalkıp evin içinde dolaşabilecek kadar kendine gelmişti. Görünüşü de, genel durumu da tamamen değişmişti. Gözleri, o kötü ateşler saçan haline göre çok daha yumuşak bakıyor, ellerini manastır âdetlerine uygun şekilde kavuşturup sessizce ve dindarca ortalıkta dolaşıyordu. Deliliğinin bütün izleri silinmişti. Sebze, ekmek ve su dışında ağzına bir şey koymuyordu. Soframıza oturup yemeklerden tatmaya ya da bir

yudum şarap içmeye nadiren razı edebiliyordum. O zamanlarda da şükran duası okuyup kimsenin kolay kolay beceremeyeceği güzel konuşmalarıyla bizi ihya ediyordu. Sık sık ormanda tek başına dolaşmaya çıkıyordu. Bir seferinde ona rastladığımda yeri geldi, pek düşünmeden, yakında manastıra dönüp dönmeyeceğini soruverdim. Çok duygulanmış gibi görünüyordu; elimi tuttu, 'Sevgili dostum, ruhumun selameti için sana minnet borçluyum,' dedi. 'Beni ebediyen yok olmaktan sen kurtardın. Senden ayrılamam. Bırak yanında kalayım. Ne olur, bana, benim gibi, iblisin yoldan çıkardığı birine merhamet et; eğer o korku dolu anlarında yalvardığı aziz, onu cinnet içinde bu ormana sürüklemeseydi, geri dönmez bir şekilde yitip gidecekti.' Bir süre sustuktan sonra sürdürdü sözünü keşiş. 'Siz beni, tamamen berbat bir haldeyken buldunuz. Bir zamanlar, tabiatın zengin yeteneklerle donattığı bir delikanlı olduğumu, tutkulu bir hevesle hayattan elimi eteğimi çektiğimi, kendimi manastırda derin fikirli çalışmalara verdiğimi hâlâ bilmiyorsunuz tabii. Manastırdaki biraderlerimin istisnasız hepsi beni severdi. Bir manastırda olabileceği kadar mutlu bir hayat sürüyordum. Dindarlığımla ve örnek tavırlarımla sivrilmiştim. Bana artık geleceğin başrahibi gözüyle bakıyorlardı. Günün birinde biraderlerden biri uzun bir seyahatten döndü. Manastıra çeşitli kutsal emanetler getirmişti. Aralarında, Aziz Antonius'un şeytandan almış olduğu, içinde baştan çıkarıcı bir iksirin bulunduğu kapalı bir şişe vardı. Emanetlerin aslında ibadet ruhuna hizmet etmesi gerektiği anlayışına pek uymadığı, hatta bence tamamen tersine pek münasebetsiz göründüğü halde, o da özenle korunurdu. Fakat tarifi mümkün olmayan bir merak duygusu, bu şişenin içinde ne bulunduğunu araştırmaya zorladı beni. Şişeyi elime geçirmeyi başardım ve onu açtım. İçinde harika kokulu, tatlı, sert bir içecek vardı. Son damlasına kadar içtim. Bütün duygularımın nasıl değiştiğini, dünyanın zevklerine karşı nasıl kavurucu bir susuzluk hissettiğimi; baştan çıkarıcı bütün kötü alışkanlıkların gözüme nasıl da hayatın doruklarıymış gibi göründüğünü anlatamam. Kısacası, hayatım utanç verici bir cürümler silsilesine dönüştü; şeytanca kurnazlığıma rağmen ihbar edildim ve başrahip, beni müebbet hapse mahkûm etti. O bunaltıcı rutubetli zindanda birkaç hafta geçirdikten sonra, kendime, bütün varlığıma lanet ettim; Tanrı'ya, azizlere hakaret ettim.

İşte o zaman kırmızı bir parıltı içinde iblis göründü ve bana, eğer Tanrı'dan yüz çevirir, ruhumla sadece kendisine hizmet edersem, beni serbest bırakacağını söyledi. Ağlayarak diz çöktüm, "Hizmet ettiğim bir tanrı yok, benim efendim sensin, hayatın zevkleri senin ateşinden yağıyor," diye haykırdım. Gökler bir anda hortum çıkmış gibi uğuldadı, duvarlar depremle sarsılır gibi gürüldedi, zindanda keskin bir ıslık öttü, pencerelerin demir parmaklıkları parçalanıp yerlere saçıldı; görünmez bir güç tarafından savrulmuş gibi manastırın avlusunda buldum kendimi. Ay, bulutların arasından parlıyor; ışığı, avlunun ortasındaki fıskiyeli havuzun yanına dikilmiş Aziz Antonius heykeline vuruyordu. Yüreğimi tarifsiz bir korku sardı; kendimi pişmanlık içinde azizin önünde yere attım, kötülükten döneceğime dair yeminler ederek merhamet dilendim. Fakat o anda tepemde kara bulutlar toplandı, havada yeniden kasırgalar koptu; aklım başımdan gitti; ancak o ormanda yeniden kendime gelebildim. Açlık ve çaresizlik içinde sağa sola saldırıyordum; beni siz kurtardınız.' Keşişin hikâyesi işte böyleydi. O kadar derinden etkilendim ki, aradan yıllar geçse bile, kelimesi kelimesine tekrarlayabilirim. O zamandan beri keşiş öylesine inançlı ve iyi niyetli davranıyordu ki, hepimizin sevgisini kazandı. Dolayısıyla, önceki gece deliliğinin yeniden nüksetmesine bir anlam veremedim."

"Bahtsızın, hangi Kapuçin manastırından kaçtığı konusunda hiç fikriniz yok mu?" diye kestim korucunun sözünü. "Bunu bana söylemedi," diye karşılık verdi. "Daha fazla da soru sormak istemiyorum, zira kısa süre önce sarayda bulunduğundan söz edilen bahtsızla aynı kişi olduğundan neredeyse eminim; onun bu yakınlarda olduğunu tahmin edemezler, keşişin iyiliği için benim tahminimin sarayda yüksek sesle dile getirilmesini istemedim." "Ama ben pekâlâ öğrenebilirim," diye cevap verdim. "Ne de olsa ben bir yabancıyım ve kesinlikle çenemi tutacağıma söz veririm." "Şunu bilmelisiniz ki, prensesimizin kız kardeşi, ...deki Cistercium Manastırı'nın başrahibesidir," dedi korucu. "Kocası, bizim sarayla bazı esrarengiz ilişkileri olan, yoksul bir kadının oğlunu manastıra kabul etmiş ve onu yetiştirmiş. Çocuk heves edip Kapuçin keşişi olmuş, kürsü vaizi olarak her yerde ün kazanmış. Başrahibe, kız kardeşine sık sık, yetiştirdiği bu çocuğu anlatan mektuplar yazarmış. Bir süredir de, onun izini

kaybettiği için yas tutmaktaymış. Çocuk, manastırdaki emanetlerden birini kötüye kullanarak büyük günaha girmiş, onca zamandır gözbebeği olduğu manastırdan sürülmüş. Bütün bunları bir süre önce prensin özel hekiminin saraydaki bir başka beyle yaptığı, benim de kulak misafiri olduğum bir konuşmadan öğrendim. Hikâyenin tamamını çok iyi bilmediğim için, söz ettikleri bazı ilginç durumları pek kavrayamadım; onun için de pek aklımda kalmamış. Keşiş, hapisten kurtuluşunu başka bir şekilde, yani kendisini kurtaranın şeytan olduğunu anlatsa da, bunun cinnet anlarından artakalmış bir vehim olduğu, keşişin de başrahibenin din adamı olmak üzere yetiştirdiği, ama şeytanın türlü günahlara soktuğu, Tanrı'nın huzurunda kötü bir cinnetle cezalandırılan Birader Medardus'tan başkası olmadığı kanaatindeyim."

Korucu, Medardus adını zikredince, korkuyla içim titredi; hikâyenin tamamı, derinden derine içime dokunan öldürücü darbeler gibi ıstırap vermişti. Keşişin gerçeği söylediğinden fazlasıyla emin olmuştum. Zira ancak hırsla içtiği o cehennem içkisi onu lanet olası, Tanrı'ya küfrettiren bir çılgınlığa sürüklemiş olabilirdi. Ancak ben, kendimi özgür sanırken, kurtuluşu olmayacak şekilde kısıldığım bir kafesin içinde hareket eden, beni çözülmez bağlarla bağlı tutan, esrarengiz, kötü gücün sefil oyuncağı durumuna düşmüştüm. İnançlı Cyrillus'un kulak asmadığım o güzel öğütleri, kont ile onun düşüncesiz özel öğretmeninin ortaya çıkışları, bunların hepsi birden aklıma üşüştü. İçimin bu ani kabarmalarını, ruh halimde meydana gelen değişikliklerin nereden kaynaklandığını anlıyordum artık. İsyankâr davranışlarımdan utanç duyuyordum. Bu utanç duygusu o anda gözümde, duyduğum derin nedamet ve pişmanlığın gerçek kefareti anlamını taşıyordu. Derin düşüncelere dalıp gitmiştim; yeniden av mevzularına giren, büyülü fişekler kullanan efsane avcılarla tutuştuğu kavgaları bana anlatan ihtiyarı işitmiyordum bile. Akşam alacası çökmüştü; yabanördeklerinin bulunduğu çalılıkların önünde durduk. Korucu, beni yerime yerleştirdi ve konuşmamamı, fazla kıpırdamamamı ve elim tetikte kulak kesilmemi tembih etti. Avcılar usulca yerlerine geçtiler. Hava gittikçe kararıyordu ve ben yalnız başıma kalmıştım. O esnada ıssız ormanda, hayatımda yeri olan kişilikler belirmeye başladı birer birer. Annemle başrahibeyi gördüm

önce, gözleriyle cezalandırır gibi bakıyorlardı. Euphemie, yüzünde ölüm beyazlığı, kor gibi yanan kara gözlerini dikmiş, hızla üzerime geliyordu; kanlı ellerini tehdit eder gibi yukarı kaldırmıştı. Bunlar, Hermogen'in ölümcül yarasından fışkıran kan damlalarıydı; haykırdım! O anda tepemde sert kanat çırpışlarıyla bir şeyler havalandı; rastgele havaya ateş ettim ve iki ördek vurularak yere düştü. "Bravo!" diye seslendi yakınımdaki genç avcı, üçüncü ördeği yere indirirken. Her yandan silah sesleri geliyordu. Avcılar, her biri, ellerinde kendi avlarıyla bir araya toplandılar. Genç avcı, bana manidar manidar bakarak ördekler, başımın üzerinden havalandığında nasıl avaz avaz bağırdığımı, korkudan nişan bile almadan körlemesine havaya ateş ettiğimi ama yine de ördeklerin vurulduğunu anlattı; o karanlıkta tüfeği tamamen ters yönde tutuyormuşum gibi gelmiş ona; ama iki ördek yine de vurulmuştu işte. Yaşlı korucu, ördeklerden ürküp kendimi korumak üzere ateş etmeme kahkahalarla güldü. "Ayrıca, beyefendi, sizin namuslu, inançlı bir kır adamı olduğunuzu, keyfince ateş eden, kötüyle birlik olup attığını öyle sektirmeden vuran büyülü avcılardan biri olmadığınızı ümit etmek isterim," diyerek şakacı bir şekilde sözüne devam etti. İhtiyarın kesinlikle iyi niyetle yaptığı bu şaka, içime dokunmuştu. O gerginlik ve korku içinde yaptığım atışın, kaderin bir oyunu olarak başarıyla sonuçlanması, içimi endişeyle doldurdu. Kendi kendimle ilgili hiçbir zaman olmadığı kadar büyük bir şüpheye düşmüş, kendi gözümde müphem bir nitelik kazanmıştım; bütün varlığımı yıkıcı kuvvette bir ürküntü sarmıştı.

Eve döndüğümüzde, Christian, keşişin kulede oldukça sakin davrandığını, tek kelime konuşmadığını, yemek de istemediğini bildirdi. "Onu uzun zaman yanımda tutamam artık," dedi korucu. "Görünüşe göre iflah olmaz çılgınlığının bir süre sonra yeniden patlak vermeyeceğine, burada yine dehşetengiz bir kötülük yapmayacağına kim kefil olabilir? Yarın erkenden Christian ve Franz'la birlikte şehre gidecek; bütün bu süreçle ilgili raporum çoktandır hazır; bununla bir tımarhaneye yatırılabilir."

Odada yalnız kaldığımda, Hermogen'in sureti gözlerimin önüne dikilmişti. Gözlerimi kısıp daha iyi görmek istediğimde, o çılgın keşişe dönüşüyordu. Zihnimde ikisi birbirinin içinde eriyor, böylece, Ulu Tanrı'nın gönderdiği, bana uçurumun hemen kenarında olduğumu

hatırlatan bir uyarı oluşturuyordu. Ayağım, hâlâ yerde durmakta olan mataraya çarptı. Keşiş son damlasına kadar boşaltmıştı; dolayısıyla içmeye kalkışmak gibi bir şansım kalmamıştı. Yine de bu belalı iksirin olası etkilerini bertaraf etmek üzere, hâlâ keskin, sarhoş edici kokular salan şişeyi açık pencereden avlu duvarının dışına fırlattım. Neden sonra sakinleştim; her halükârda, benimkine benzer bir içkinin çılgına çevirdiği o keşişten, akıl bakımından daha üstün olduğum düşüncesiyle cesaret buluyordum. Dehşetengiz uğursuzluğun, yanımdan nasıl geçip gittiğini hissediyordum. Yaşlı korucunun, keşişi, bahtsız Medardus'un, yani benim yerime koyması, Yüce Tanrı'nın beni hâlâ tesellisi olmayan bir sefilliğe gömmek istemediğine dair bir işaret olmalıydı. Tehlikeli hayalet ressamın suretine bürünerek bana göründüğüne inandığım şeytanın karşısında, her seferinde beni açıkça ısrarlı bir şekilde uyaran, yoluma çıkıp kendi içimi görmemi sağlayan şey, cinnet olmuyor muydu?

Yönetim merkezi, karşı durulmaz bir şekilde cezp ediyordu beni. Sık sık gördüğüm resimlerinden hatırladığım kadarıyla, beni yetiştiren başrahibeye çok benzeyen kız kardeşi, beni bir zamanlar yaşadığım inançlı, masum hayata döndürebilirdi; zira içinde bulunduğum ruh halinde sadece onu görmeye, onun içimdeki anıları uyandırmasına ihtiyacım vardı. Ona yaklaşmayı kadere bırakacaktım.

Avluda korucunun sesini işittiğimde, daha yeni sabah oluyordu; oğluyla birlikte erkenden yola çıkacaktım. O yüzden hemen giyindim. Aşağıya indiğimde, oturma yerleri samandan bir at arabası yola çıkmaya hazır, kapının önünde bekliyordu. Ölü gibi bembeyaz ve tedirgin bir suratla insanların kendisini yönlendirmelerine sabırla razı olan keşişi getirdiler. Sorulara cevap vermiyor, bir şey yemiyordu; çevresindeki insanları fark etmiyordu sanki. Arabaya bindirdiler, durumu biraz düşündürücü göründüğü, içinde saklı hiddetin her an patlayabileceğinden çekindikleri için iplerle sıkıca bağladılar. Kollarını bağladıkları sırada yüzü kasıldı, usulca inledi. Hali yüreğimi burktu; ona karşı yakınlık duydum; zira kurtuluşumu belki de onun mahvına borçluydum. Christian ile avcı gençler, arabaya binip yanına oturdular. Araba hareket ettiği esnada, gözleri bana takıldı. Bir anda derin bir hayrete kapıldı. Onları duvarın önüne kadar izledik. Araba uzaklaşırken, başı hâlâ geriye çevrili, gözleri bana dikili kalmıştı.

“Görüyor musunuz?” dedi korucu. “Gözlerini nasıl da dikti size. Sanırım delice davranışlarına yeniden başlamasında, yemek odasında hiç beklemediği bir anda sizi görmesinin etkisi oldu; zira en iyi zamanlarında bile hep ürkek davranırdı; bir yabancının gelip onu öldüreceğine dair kötü bir beklentisi vardı. Ölümden fevkalade korkardı. Onu hemen vurdurma tehdidiyle, cinnet nöbetlerine kafa tutardım.”

Yamulmuş, ürkünç yüz hatları sanki benimkileri andıran keşişin uzaklaşmasıyla kendimi daha iyi, daha hafiflemiş hissettim. Yönetim merkezine gideceğim için seviniyordum; zira bu karanlık uğursuzluğun ezici ağırlığı orada hafifleyecek, hayatımı esir alan kötü gücün elinden kurtulma kudretine orada kavuşacakmışım gibi geliyordu. Kahvaltı ettikten sonra korucunun şık, hızlı atlar koşulu seyahat arabası geldi. Beni ağırlarken gösterdiği konukseverlik için karısına biraz para vermeye, resim kadar güzel iki kızına da tesadüfen yanımda bulunan bir-iki şık nesneyi armağan etmeye güçlükle razı edebildim. Bütün aile o kadar içtenlikle veda etti ki, sanki bu evde çok uzun süredir tanınıyordum; ihtiyar, bir süre avcılık yeteneğime takıldı durdu. Keyifle ve sevinç içinde ayrıldım oradan.

7 . MS 188-217 yılları arasında yaşayan ve Roma tarihinin en zalim tiranlarından biri sayılan Roma imparatoru. (Y.N.)

8 . (Lat.) Enginlerden seni çağırdım, Tanrı’m. Dua edelim. Ebediyete kadar. Amin! (Y.N.)

9 . (Fr.) Her zamanki gibi. (Ç.N.)

10 . Roma mitolojisinde ölüler dünyası. (Ç.N.)

11 . (Fr.) Defol iblis, defol, defol Gezgin Yahudi! (Ç.N.)

12 . (Lat.) Mest olmuş, zevkten kendinden geçmiş bir halde. (Ç.N.)

4

Prensin sarayında hayat

Prensliğin yönetim merkezi, ayrıldığım ticaret şehriyle tam bir tezat oluşturuyordu. Mekânsal olarak epeyce daha küçüktü; daha düzenli, daha iyi inşa edilmişti ama oldukça tenhaydı. Çok sayıda caddesi, ortalarındaki ağaçlı yollarıyla, bir şehre ait olmaktan çok birer park izlenimi veriyordu; her yerde sükûnet ve bir merasim havası hâkimdi; sessizlik nadiren geçen bir arabanın şıkırtılarıyla bölünüyordu. En sıradan kişilere varıncaya kadar, kent sakinlerinin kılık kıyafetlerinde ve tavırlarında belli bir zarafet ve dışarıya karşı terbiyeli görünme çabası hâkimdi.

Prensin sarayı oldukça büyüktü, seçkin bir stilde inşa edilmişti; ayrıca şıklığı ve oranlarının uyumu açısından gördüğüm en güzel binalardan biriydi. Bitişiğinde, açık fikirli prensin, şehir sakinlerinin gezintilerine açtığı bir park vardı.

Gittiğim lokantada, prens ve ailesinin akşamları ekseriya parkta yürüyüşe çıktığını, şehir sakinlerinin çoğunun da hoşgörülü beylerini yakından görme şansını asla kaçırmadığını anlattılar. Söz konusu saatte ben de parka koştum. Prens ile zevcesi, etraflarında birkaç kişiyle birlikte saraydan çıktılar. İşte! O andan itibaren gözüm, beni yetiştiren başrahibeye çok benzeyen prensesten başka bir şey görmez oldu! Aynı asalet, bütün tavırlarında aynı letafet, gözlerinde aynı zekâ dolu bakışlar, aynı açık alın ve ilahî tebessüm. Yalnız, yapı olarak başrahibeden daha dolgun ve daha genç görünüyordu. Prensin ciddi görünüşlü bir adamla ilginç, hararetli bir konuşmaya daldığı esnada da, ağaçlıklı yolda bulunan bir sürü kadınla sempatik bir şekilde sohbet

ediyordu. Prenslik ailesinin ve etrafındakilerin kıyafetleri, terbiyeleri her bakımdan tam bir bütünlük oluşturuyordu. Şehrin tümüne egemen olan bu sakin, görgülü tavrın, bu iddiasız zarafetin saraydan kaynaklandığı açıkça belli oluyordu. Tesadüfen, uyanık bir adamın hemen yanında durmuştum; adam bütün sorularıma cevap veriyor, aralarına da bazı neşeli nükteler sokuşturuyordu. Prenslik ailesi geçip gittikten sonra parkta bir gezinti yapmamızı önerdi; bir yabancı olarak bana, parkın her köşesinde rastlanan zevk ürünü tesisleri göstermek istiyordu. Bu, benim de işime geldi. Her köşeye bir zarafet anlayışı, nizamlara uygun bir zevk sinmiş olduğunu kabul etsem de, parka dağılan yapılarda ancak devasa ölçülerde oldukları zaman bir anlam taşıyan antik form arayışlarının, mimarı bazı basitliklere kaçmaya zorlamış olduğu gözüme çarptı. Uzunca boylu bir adamın neredeyse eliyle yetişebileceği antik sütun başlıkları oldukça gülünçtü. Aynı şekilde, parkın öteki bölümlerinde, tam tersi bir üslupta, gotik tarzda bazı yapılar vardı ki, küçücük boyutları içinde ucuzlukları fazlasıyla göze batıyordu. Sanırım gotik formlara öykünmek, antik arayışlardan daha da tehlikeliydi. Küçük şapellerin yapımında, binanın boyutları ve bunun için ayrılan tahsisatın sınırları, mimarı belli bir üslupta kalmaya zorlar. Bu durumda o da, sivri kemerlerle, tuhaf sütunlarla, kıvrımlarla, şu ya da bu kiliseye öykünmeye kalkışmamalıdır. Sanat açısından hakiki bir şeyler yaratmak isteyen bir mimar, çeşitlilik arz eden bazı unsurlara gönüllerince anlamlı bir bütünlük kazandıran eski ustaların sahip oldukları derin sezgilerle donanımlı olmalıdır. Tek kelimeyle, gotik mimarı yönlendiren, o nadiren rastlanan romantik ruhtur; zira gotik tarzda, antik formlarda olduğu gibi, ekole uygun olma gibi bir durum söz konusu olmaz. Bunların hepsini refakatçime ifade ettim. Görüşlerime tamamen katıldı. Söz konusu basitlikler için, bunların bazen ansızın bozan havalarda ya da yorgunluk atma, dinlenme gibi durumlarda sığınılacak yerler oluşturdukları, park içine bir değişiklik yaratma düşüncesiyle yapıldıkları için de bazı yanlış kararlara neden oldukları yollu mazeretler buldu. Buna karşılık ben, aynı amaçlara hizmet edecek sade, iddiasız, hoş, fundalıkların arasına gizlenmiş, ağaç dikmeler üzerine oturtulmuş saman damlı bahçe evlerinin, benim gözümde bütün bu tapınakçıklardan, şapelciklerden evla olduğunu ifade ettim. İlle de kapalı mekânlar yaratılacak, duvarlar

örülecekse akıllı bir mimarın, basit antik ya da gotik özentilerden kaçınması, eski görkemli örneklere erişmek gibi bir iddiaya kapılmaması, alanın ve maliyetlerin sınırları içinde kalarak sadece hoş, seyredenlerin ruhunu okşayacak etkiler yaratacak bir üslup hedeflemesi gerektiğini ileri sürdüm.

“Sizinle tamamen aynı fikirdeyim,” diye karşılık verdi refakatçim. “Bununla birlikte, bütün bu binalar, tesisler prensin kendi fikirleri; bu da, en azından biz yerli halk açısından, her türlü eleştiriyi güçleştiriyor. Prens, dünyada olabilecek insanların en iyisidir. Oldum olası, memleketin gerçek babası olarak uyruğundakilerin onun yüzü suyu hürmetine var olduğunu değil, kendisinin, uyruğundakilerin yüzü suyu hürmetine var olduğunu öne çıkaran bir temel ilkeyi savunur. Düşündüğü her şeyi açıklayabilme özgürlüğü, vergilerin düşüklüğü, bunun neticesi olarak hayatın ucuz olması; polisin, sadece kötü niyetli bazı taşkınlıklara sessizce sınırlamalar getirecek şekilde tümüyle geride durması, hemşerileri de, yabancıları da bezdirici görev işgüzarlıklarıyla bunaltmaması; iş hayatının, zanaatın her tür askerî baskıdan uzak, huzur içinde devam etmesi; bütün bunlar, burada, memleketimizde kalacağınız süre içinde hoşunuza gidecektir sanırım. Bahse girerim ki, şimdiye kadar kimse size, adınızı ya da içtimai mevkiinizi sormamıştır; otelin sahibi de, başka şehirlerde olduğu gibi ilk çeyrek saat içinde koltuğunun altında koca bir defterle yanınıza sokulup ucu körelmiş bir kalemle, soluk mürekkeple kendisi için gerekli polisiye kayıtlar karalamaya kalkmamıştır. Kısacası, gerçek bir hayat bilgeliğinin egemen olduğu küçük devletimizin bütün düzeni, o fevkalade prensimizin eseridir. Anlatıldığına göre bir zamanlar saray, komşu büyük saraylardan birinin, cepkitabı boyundaki aptal nizamnamesinden alınma bir disiplin yönetmeliğiyle insanlara tepeden bakar, baskı uygularmış. Prens, sanatı ve bilimi sever; bu nedenle de, her maharetli sanatçının, her akıllı bilginin başının üzerinde yeri vardır; prensin en yakın çevresinde yer alıp alamamanın ölçütü, sadece kişinin bilgisinin derecesidir. Lakin sanat ve bilim alanında bu kadar çok yönlü bir şekilde yetişmiş olan prensin, yetişme çağında içine o kılı kırk yaran anlayıştan bir şeyler sızmış olmalı ki, hangi form söz konusu olursa olsun, kendisini ona köle gibi bağlı hisseder. Mimarlara son derece titiz bir kesinlikle binaların her ayrıntısını yazıp çizmiştir.

Erişebildiği her türlü antik eser arasından büyük bir özenle seçtiği örneklerden en küçük bir sapma bile olmasına dayanamaz, sınırlı koşulların dayattığı yeni ölçülendirmelere bağlı olarak oranların bozulmasından çok tedirgin olur. Sevdiği formlara olan aşırı bağlılığından, eski, birbirinden farklı unsurları bir araya getirmekten kaçınmayan üslup anlayışından tiyatromuz da nasibini almış bulunuyor. Prens, başka birilerinin kesinlikle yanına bile yaklaşamayacağı türden, o pek sevdiği meraklarını arada bir değiştirir. Park düzenlenirken, tutkulu bir mimar ve bahçıvandı. Ardından dansla birlikte müzik geldi. Oldukça yetkin nitelikteki orkestramızın kuruluşunu onun bu merakına borçluyuz. Daha sonra, kendisinin de olağanüstü bir varlık gösterdiği resim sanatıyla ilgilendi. Sarayın gündelik eğlentileri için de böyle değişiklikler söz konusudur. Önceleri bolca dans edilirdi. Şimdilerde toplantılarda *faro* diye bir tür kâğıt oyunu oynanıyor; prens aslında kumarla hiç ilgisi olmamasına rağmen, şans oyunlarını izlemekten zevk alıyor. Gündeme yeni bir şeyler getirmesi için yeni bir ilham gelmesi yeterli olur. Meraklarının bu kadar hızla değişmesi, iyi yürekli prens hakkında, ruhunun, hayatın renkleri resimlerini hiç değiştirmeden yansıtan berrak, güneş vurmuş bir göl misali sığ, derinlikten yoksun olduğu gibi bazı serzenişlere yol açtı. Ama bence haksızlık ediliyor; zira onu böyle davranmaya iten sadece zihninin olağanüstü hareketliliği; ilham gelince ona tutkuyla bağlanıyor ama bu yüzden soylu olan diğer şeyleri unutmuyor ya da ihmal etmiyor. Bu parkın gördüğünüz gibi böyle bakımlı kalması, orkestramızın, tiyatromuzun sürekli, mümkün olan her şekilde desteklenmesi ve geliştirilmesi, resim koleksiyonumuzun ciddi bir şekilde zenginleştirilmesi, hep buna bağlı. Saraydaki eğlencelerin değişkenliğine gelince, bunlar hareketli bir hayat süren prensimizin ciddi ve yorucu uğraşlarından sonra dinlenmesine yarayan, eğlenceli oyunlardan ibaret."

O esnada, ressamlara özgü engin bir duyarlılıkla, fevkalade düzenlenmiş fundalıklar ve ağaçlıklar arasından geçiyorduk; refakatçime hayranlığımı ifade ettim; bunun üzerine, “Bu düzenlemeler, bu ağaçlandırmalar, bu çiçeklendirmeler, o harikulade prensesimizin işidir,” dedi. “Kendisi mükemmel bir peyzaj mimarıdır ayrıca tabiat bilgisi, onun en sevdiği bilim dalıdır. Bu nedenle,

gördüğünüz gibi, yabancı ülkelerden getirtilmiş ağaçlar, nadir çiçekler ve bitkiler göstermelik olarak sergilenmiyor; ince bir anlayışla, zorlama olmayan bölümler halinde, sanki suni olarak hiçbir katkıda bulunulmamış da kendi vatan topraklarında yeşermiş gibi düzenlenmiştir. Prenses, eskiden parkta bolca bulunan, beceriksizce yontulmuş, kumtaşından tanrı, tanrıça, su perisi, ağaç perisi heykellerinden nefret ettiğini belirtti. Bunun üzerine heykeller kaldırıldı. Gördüğünüz gibi geriye sadece prensin değerli bazı anıları nedeniyle parkta tutmak istediği, antikçağdan çok iyi kopyalanmış birkaç heykel kaldı; prenses de ince bir duyarlılıkla, eşinin bu masum isteğine anlayış göstererek, onları büyük bir maharetle, mahrem ilişkilere yabancı olanların üzerinde bile şaşılası etkiler bırakacak şekilde yerleştirdi."

Akşamın geç bir saati olmuştu; parktan çıktık. Refakatçim, lokantada birlikte akşam yemeği yeme davetimi kabul etti ve kendisini, prensliğin resim galerisinin müfettişi olarak tanıttı.

Yemekte samimiyetimiz ilerlediği bir sırada, kendisine prensin ailesiyle yakınlaşmayı yürekten istediğimi belirttim. Bunun çok kolay olacağına, iyi eğitimli, akıllı her yabancının saray çevresinde kabul göreceğine dair teminat verdi. Sarayın mabeyincibaşını ziyaret edip beni prense takdim etmesini istemem yeterli olurmuş. Prense ulaşmak için bu diplomatik yöntem pek hoşuma gitmedi. "Nereden geliyorsun?" gibi, içtimai mevkiim ve kişiliğimle ilgili malum sıkıcı sorulardan kaçma şansım olamazdı. Bunun üzerine işi, muhtemelen bana daha kısa bir yol gösterecek olan tesadüfe bırakmaya karar verdim. Nitekim bu da kısa sürede tecelli etti. Bir sabah, tenha bir saatte gezintiye çıkmıştım ki, prensle karşılaştım; üzerinde sade bir ceket vardı; kim olduğunu pek bilmezmiş gibi selam verdim. Durdu, buraların yabancısı olup olmadığımı sorarak konuşmayı başlattı. Yabancı olduğumu belirttim, birkaç gün önce geldiğimi, aslında sadece buradan geçme niyetinde olduğumu ama şehrin cazibesine kapıldığımı, özellikle rahatlığının ve burada her yere hâkim olan sükûnetin beni bir süre kalmaya davet ettiğini ekledim. Hiçbir bağı olmayan, sadece bilim ve sanat için yaşayan biri olarak, bütün bu çevre, bana fevkalade hitap etmiş, beni cezp etmişti; bu yüzden uzunca bir süre kalmayı düşünüyordum. Bunlar prensin hoşuna gitmiş

gibiydi; bana rehberlik ederek parktaki tesisleri göstermeyi önerdi. Buraları daha önce görmüş olduğumu belli etmekten kaçınarak bütün o yapay mağaraları, tapınakları, gotik şapelleri, pavyonları gezdirmesine razı oldum, tesislere dair kapsamlı açıklamalarını sabırla dinledim. Hepsinde hangi örnekten yola çıkılarak çalışıldığını zikrediyor, ortaya konan eserlerin inşasındaki özene dikkatimi çekiyordu. Sözü genel olarak parkın düzenlenmesinde esas alınan anlayışa, oradan da bunun bütün parklarda egemen olması gerektiğine getirdi, benim de fikrimi sordu. Mekânın güzelliğini, zengin bitki örtüsünü övdüm, bu arada binalara dair, galeri müfettişine yaptığım eleştirileri dile getirmeyi ihmal etmedim. Dikkatle dinledi, bazı yargılarıma tümüyle karşı çıkmıyormuş gibiydi; ancak, fikir olarak haklı olsam bile, bunları uygulama ve hayata geçirmenin gerçek yöntemlerine dair bilgilerimin yetersiz göründüğünü ifade etti, konuyu daha fazla tartışmak istemedi. Sohbet sanata yöneldi; resimden iyi anladığımı ve fiilen bir müzisyen olduğumu ileri sürdüm. Cesaret gösterip onun, zeki ve kesinlikle kendinden emin olduğunu ele veren bazı yargılarına itiraz ettim. Sanat kültürü, büyük mevkilerde bulunan kişilerin normal olarak bildiklerinin katbekat üstündeydi; ama öte yandan da, sanatçıların içinde hakikiliğe ulaşma çabasının ilahî kıvılcımını tutuşturan gerçek sanatın doğduğu derinlikleri kavramak için fazla yüzeysel kalıyordu. İtirazlarım ve görüşlerim, onun gözünde genel olarak, gerçek pratik deneyimlerle beslenmemiş olmamın bir neticesiydi ve amatör olduğumu gösteriyordu. Resim sanatındaki, müzikteki temel akımlar, yağlıboya resim teknikleri ve opera hakkında bilgiler verdi. Renk kullanma, kumaş dekorasyonu, piramit şeklindeki gruplar, ciddi müzik ve güldürü müziği, primadonna için sahneler, korolar, loş ışıklandırmanın etkileri ve benzeri konularda pek çok şey öğrendim ondan. Bu konuşmadan çok hoşnut görünen prensin sözünü hiç kesmeden dinledim. Sonunda kendi sözünü kendi keserek bana hızla, "*Faro* oynar mısınız?" diye bir soru yöneltti. Oynamadığımı söyledim. "Harikulade bir oyundur," diye devam etti. "Fevkalade sade, gerçekten zeki adamlara göre bir oyundur. İnsan adeta kendi kendinin dışına çıkıyor ya da daha doğrusu, şans dediğimiz esrarlı gücün görünmez iplerle yarattığı hayret verici düğümlenmeleri, çözülmeleri

görebileceği bir duruma geliyor. Kazanç ve kayıp, bizim harekete geçirdiğimiz, içindeki ruhla bunu kendi inisiyatifine göre devam ettiren esrarlı bir makinenin, aralarında gidip geldiği iki uç. Bu oyunu öğrenmelisiniz. Hocalığınızı bizzat ben üstleneceğim." Hep fazlasıyla tehlikeli ve yıkıcı olabileceği söylendiği için, herhangi bir oyuna şimdiye kadar hiç heveslenmediğimi anlattım. Prens gülümsedi, canlı, parlak gözleriyle bana keskin bir bakış atarak sözüne devam etti: "Ama bunları iddia edenler, çocuk ruhlu kişiler olmalı. Yoksa siz, beni neticede sizi ağa düşürecek bir kumarbaz mı sandınız? Ben, prensim. Bu şehir hoşunuza gittiyse, kalın burada. Arada bir *faro* oynadığımız çevreleri ziyarete gelin. Kimsenin bu yüzden düzeninin bozulmadığını söyleyemem; buna rağmen oyuna ilgi göstermek gerek; zira şans, ona önemli şeyler sunulmadıkça, işi ağırdan alır."

Ayrılmak üzereyken prens geri döndü, "Kiminle konuştum acaba?" diye sordu. Adımın Leonard olduğunu, bilimadamı olarak serbest çalıştığımı, ayrıca asaletle bir ilişkim olmadığı için, saraya kabul edilmek gibi bir lütuftan muhtemelen hiç yararlanamayacağımı söyledim. "Asalet mi, asalet mi?" diye şiddetle tepki gösterdi prens. "Kanaatimce siz gayet iyi bir eğitim görmüş, zeki bir adamsınız. Bilgi, size asalet katıyor ve çevreme katılma hakkını veriyor. Hoşça kalın, Herr Leonard; yine görüşmek üzere!" Böylece arzum, umduğumdan daha erken ve daha kolay gerçekleşmiş oluyordu. Hayatımda ilk kez bir prenslik sarayına girecek, hatta bir anlamda sarayda yaşayacaktım. Aklımdan yaratıcı roman ve oyun yazarlarının ürünü, entrikalara, dolaplara, düzenlere dair saray maceraları geçiyordu. Onların anlattıklarına göre, kralın etrafı her türden kötü adamlarla kuşatılmış, gözleri bağlanmış olurdu; ama özellikle mabeyincibaşı, kibirli ve kaşarlanmış bir herif olarak, entrikacı, muhteris adamların elebaşıydı; soylu oda sorumluları da, kızları baştan çıkaran edepsiz adamlardı. Hepsinin yüzleri kibar hatlara sahipti ama bunlar hep suniydi; kalpleri yalan dolanla doluydu; nezaketten ve zarafetten kırılıyor, eğilip bükülüyorlardı; lakin her biri diğerinin can düşmanıydı, sinsice çelme takıp ayağını kaydırmanın, yerine geçmenin derdindeydiler; ta ki kendi başlarına da aynı şey gelinceye kadar. Saray kadınları çirkin, kibirli ve entrikacıydı, üstüne üstlük bir de âşıktılar; insanın yangından kaçar gibi kendini kollaması gereken ağlar örüyor, tuzaklar kuruyorlardı.

Papaz okulunda hakkında epey bir şeyler okuduğum saray, zihnimde böyle canlanıyordu. Bana sanki şeytan böyle bir yerde oyunlarını rahatça oynayabilir gibi geliyordu; Leonardus'un, bulunduğu bazı saraylara dair benim bu konudaki düşüncelerime hiç uymayan bazı şeyler anlatmış olmasına rağmen, içimde saraylara karşı belli bir ürkeklik kalmıştı; bu da şimdi, tam da bir saray göreceğim sırada ortaya çıkıyordu. Prensese yakın olabilme arzumun yanı sıra, içimden yükselen bir ses bana sürekli, kaderimin burada tayin edileceğine dair karanlık sözler söylüyordu sanki ve bütün bunlar beni karşı durulmaz biçimde peşinden sürüklüyordu. Belirlenen saatte, içim daralmış bir halde prenslik sarayının ön salonunda yerimi aldım.

O imparatorluk ve ticaret şehrinde geçirdiğim uzun süreler sayesinde, hareketlerime yapışmış, manastır hayatımdan kalma, eğilip bükülmez, katı, köşeli ne varsa tümüyle törpülenmişti. Doğuştan kıvrak, özellikle de iyi biçimli vücudum, dünyevi insanlara özgü rahat ve özgür hareketlere kolayca alışmıştı. Güzel bir çehreye sahip olsa bile, genç bir keşişi diğerlerinden ayıran solgunluk yüzümden silinmişti. Gücümün dorukta olduğu yaşlardaydım; bu durum yanaklarımı pembeleştiriyor, gözlerimi ışıldatıyordu. Koyu kumral buklelerim, tepemdeki, keşişlere özgü, tıraş edilmiş bölgeden artakalan izleri örtmeye yetiyordu. Bütün bunların ötesinde, ticaret şehrinden gelirken getirdiğim, ince, zarif, en yeni zevklere hitap eden siyah bir kıyafet giymiştim. Görünüşümün, orada toplanmış olanlar üzerinde hoş bir etki yaratmaması için bir sebep yoktu; onlar da kibarlık sınırları içinde davranarak aralarında aykırı kalmadığımı hissettiriyorlardı. Romanlardan ve tiyatro oyunlarından çıkardığım teori uyarınca prensin parkta benimle konuşurken, “Ben prensim,” diyerek aceleyle ceketinin düğmelerini açıp kocaman bir yıldızla gözlerimi kamaştırma gereğini duyduğu gibi, çevresindeki bütün bu beyler de, gösteriş için işte böyle işlemeli ceketlerle, kaskatı saç biçimleri ve diğer şeylerle dolaşıyorlardı. Sade, zevkli bir giysiyle ortaya çıkarak fark edilmiş olmama pek hayret ettim. Saraydaki hayat üzerine düşüncelerimin safça önyargılar olabileceğini düşününce çekingenliğim geçti; prens de, “Bakın hele, Herr Leonard,” sözleriyle yanıma gelip parkta sergilediğim katı sanat eleştirmeni tavırlarıma takılınca iyice cesaretim geldi. Kapının kanatları açıldı ve prenses

sadece iki nedimesinin refakatinde toplantı salonuna girdi. Onu görünce ta içimden ürperdim; ışıkların altında, beni yetiştiren başrahibeye ne kadar da benziyordu. Kadınlar, etrafını sarıp beni takdim etti. Bana bakışında, içinde kıpırdayan bazı duygulanmaları ele veren bir şaşkınlık vardı. Pek anlayamadığım birkaç sözcük fısıldadı, ardından yaşlı bir hanıma dönerek usulca bir şeyler söyledi, o da bu sözler üzerine huzursuz olup dik dik bana baktı. Bütün bunlar bir anda olup bitmişti. Topluluk şimdi büyüklü küçüklü gruplara ayrılmış, aralarında hararetli konuşmalar başlamıştı. Özgür ve rahat bir hava egemendi; gerçi insan bir saray çevresinde, bir prensin yakınında bulunduğunu hissediyordu ama bu duygu, üzerinde herhangi bir baskı yaratmıyordu. Daha önce tahayyül ettiğim saray görüntüsüne uyan tek bir kişi bile göremedim. Sarayın mabeyincibaşı yaşlı, yaşama sevinciyle dolu, zeki bir adamdı. Oda sorumlusu beyler de neşeli delikanlılardı, hiç de öyle içlerinde bir kötülük varmış gibi görünmüyorlardı. Prensese eşlik eden iki nedime birbiriyle kardeşti galiba. Çok genç ve aynı derecede sıradandılar; şans eseri oldukça iddiasız bir şekilde süslenmişlerdi. En çok dikkatimi çeken kişi, kalkık burunlu, hayat dolu ışıldayan gözlerle etrafa bakan, siyah elbiseli, kısa boylu bir adam oldu. Yanında uzun, çelik kılıcı, inanılmaz bir süratle topluluğun arasında dönüp dolaşıyor, oradan oraya yetişip hiçbir yerde oyalanmadan, hiçbir konuşmaya takılmadan, kıvılcım gibi ortaya saçtığı bin bir türlü nükteyle, takılmalarla her tarafa canlılık katıyordu. Kendisi, prensin özel hekimiymiş. Prensesin konuştuğu yaşlı kadın fark ettirmeden, öylesine büyük bir beceriyle beni köşeye kıstırdı ki, ne olduğunu anlamadan kendimi, pencerenin önünde onunla baş başa buldum. Benimle hemen sohbete girişti; ne kadar kurnazca davranırsa davransın, tek amacının benim hayat şartlarımı sorgulamak olduğu belliydi. Buna benzer şeyler için hazırlıklıydım. Böyle durumlarda en sade, en iddiasız hikâyenin, en zararsız ve en tehlikesizi olduğundan şüphem yoktu. Dolayısıyla ona, bir zamanlar teoloji tahsil ettiğimi, zengin babamdan miras kalınca da, zevk için, sevdiğim için seyahat ettiğimi anlatmakla yetindim. Doğum yerim olarak, Prusya'nın Polonya bölgesini gösterdim; ihtiyar kadına öylesine barbarca diş kıracak türden, dil dönmeyecek isimler verdim ki, kulakları tırmalandı, bir kez daha sormaya kalkışmadı. "Öyle bir yüzünüz var ki

beyefendi, burada bazı kimselerde belli birtakım acıklı anılar uyandırabilir," dedi yaşlı kadın. "Belki de siz, görünmek istediğinizden farklı birisiniz, zira tavrınız bir teoloji öğrencisininkine hiç benzemiyor."

Soğuk içkiler ikram edildikten sonra, *faro* masasının hazırlandığı salona geçildi. Sarayın mabeyincibaşı oyunun kasası oldu ama bana söylendiğine göre prensle bir nevi ittifak içindeymişler; bütün kazançları denetliyor, kayıplar, kasanın fonlarını eritecek gibi olursa prens telafi ediyormuş. Oyuna katılmayan hanımların yanında kalan özel hekim dışında beylerin tümü, masanın etrafında toplandılar. Prens beni yanına çağırdı; onun yanında oturacaktım. Kısa sözlerle bana oyunun işleyişini açıkladıktan sonra kartlarımı seçti. Prensin bütün kartları kaybediyordu; onun tavsiyelerine uydukça ben de sürekli kaybediyordum; en düşük pot bir Louis altını olunca da, kaybım gitgide büyüyordu. Param tükenmek üzereydi. Son Louis altınımı da harcadıktan sonra neler olabileceğini düşünmeye başladım. Beni bir anda yoksul düşürebilecek olan bu oyun, bir felaketti. Yeni bir tur başlamıştı ki prense, kesinlikle şanssız bir oyuncu olduğumu, bu yüzden onun da kaybetmesine sebep olduğumu, beni kendi başıma bırakmasını söyledim. Prens gülerek, oyuna ancak tecrübeli bir oyuncunun tavsiyelerine uyarak devam edersem zararımı telafi edebileceğimi, lakin kendisinin, eğer kendime bu denli güveniyorsam, neler yapabileceğimi görmek istediğini söyledi. Kartlarımın arasından, hiç bakmadan, rastgele birini çektim; bu bir damdı. Söylemesi tuhaf gelebilir ama kartın üstündeki soluk ve cansız resimde Aurelie'nin yüz hatlarını görür gibi oldum. Gözlerimi dikip baktım, içimdeki kıpırtıları zorlukla gizliyordum. Kasanın, "Oynayacak mısınız?" diye seslenmesiyle kendime geldim. Hiç düşünmeden, cebimde kalan son Louis altınını da çıkarıp dama koydum. Dam kazandı. Ondan sonraki sefer de dama oynadım; kazancım artınca daha yüksek oynadım. Paramı dama koydukça, her seferinde oyuncular, "Hayır, bu mümkün olamaz; dam bu kez sadakat göstermeyecek!" diye bağırıyorlardı. Diğer oyuncuların kartları hep kaybediyordu. Her taraftan, "Bu bir mucize, böyle şey görülmemiştir," sesleri yükseliyordu. O esnada ben kendi içime kapanmış, bütün aklımı Aurelie'ye vermiştim; kasanın birbiri ardına önüme sürdüğü altınları umursamıyordum bile. Son dört

elde aralıksız dam kazanmıştı, benim de ceplerim altınla dolmuştu. Damın uğuru sayesinde 2.000 Louis altınım olmuştu. Bütün çekingenliğimi bir kenara atmıştım ama yine de içimdeki tekinsiz duygudan kurtulamıyordum. Kısa bir süre önce beçtavuklarını yere indirmiş olduğum o isabetli atış ile bugünkü şansım arasında hayret verici, esrarlı bir ilinti kuruyordum. Bütün bu görülmemiş şeylerin denetiminin bende değil, varlığıma girmiş yabancı bir gücün elinde olduğunu, benimse iradesiz bir oyuncak gibi, yabancısı olduğum bir amaca hizmet ettiğimi hissediyordum bariz bir şekilde. İç dünyamı düşmanca ikiye bölen bu çelişkinin farkına varmak, bir yandan da teselli veriyordu; güçlenmekte olduğumu, bu gücün ağır ağır büyüyerek beni düşmana karşı direnebilecek hale getireceğini, onunla mücadele edebileceğimi gösteriyordu. Aurelie'nin hayalinin böyle ikide bir önüme çıkması, beni kötü birtakım işler için baştan çıkaracak lanet olası bir aldatmacadan başka bir şey değildi ve bu inançlı, sevgili yüzün böyle günahkârca istismar edilmesi beni korkutuyor, tiksindiriyordu.

Sabahleyin, kasvetli bir ruh hali içinde parkta dolaşıyordum ki, aynı saatlerde gezintiye çıkmış olan prensle karşılaştım. "Ee, söyleyin şimdi, Herr Leonard!" diye seslendi bana. "*Faro* oyununu nasıl buldunuz? Bütün acemiliğinizi hoş görüp sizi altınlara boğan bu şans oyununa ne diyeceksiniz? Şans eseri favori karta rastladınız. Ama favori karta her zaman böyle gözü kapalı güvenmemelisiniz." Etraflı bir şekilde favori kart konusuna girdi, şansı yakalamanın çok ince hesaplanmış kurallarına değindi, son olarak da, benim bundan böyle oyunda şansımı denemeye hararetle devam edeceğimi iddia etti. Bense buna karşılık, bundan böyle asla elimi kartlara sürmemenin en temel ilkem olacağını açık yüreklilikle söyledim. Prens hayretle baktı. "Bu karara varmamın esas sebebi, dünkü olağanüstü şansım oldu," diye devam ettim. "Zira bu oyunun ne kadar tehlikeli ve yıkıcı olabileceğine dair duyduklarım, böylece doğrulanmış oldu. Rastgele çektiğim sıradan bir kartın, içimde sancılı, yürek burkan bir hatırayı uyandırmasında, meçhul bir gücün beni ellerine alıp cansız bir kartın üzerinden parlak renklerle ışıldayan bir varlığı aklıma getirmesiyle, şansın gizemli dolambaçlarını öğrenmişim de ona hükmüm geçermiş gibi, sanki içime doğmuşçasına onca para kazandırarak önüme

yığmasında, bence korkunç bir şeyler gizliydi." "Sizi anlıyorum," diye sözümü kesti prens. "Ümitsiz bir aşka düşmüşsünüz siz. Kartın üstündeki solgun, ablak resmi canlı olarak tahayyül etmek, izninizle, bana biraz gülünç gelse de, elinize gelen kupa damı, yitirdiğiniz sevgilinin hayalini yeniden canlandırmış olmalı. Bir an sevgilinizi düşündünüz, o da size oyunda, belki de gerçek hayattakinden daha sadık ve iyi davrandı. Bunda korkunç ve ürkütücü ne var, hiç anlamıyorum. Şansın yüzünüze gülmesi, daha ziyade sevindirici bir şey olmalı. Her neyse, oyundaki şansınızın sevgilinizle bağlantılı olduğu şüphesi size bu kadar tekinsiz geliyorsa, bunun suçlusu oyun değil, sizin kişisel ruh halinizdir." "Olabilir, saygıdeğer beyefendi," diye cevap verdim. "Ayrıca kuvvetle hissediyorum ki, oyunu böylesine yıkıcı kılan şey, sadece önemli kayıplarla insanı zor durumlara düşürmesi değil; daha ziyade, karanlıklardan ışıldayarak çıkan, baştan çıkarıcı hayallerle bizi alay eder gibi eline geçirip un ufak ezeceği bir alana çekmek isteyen gizli güçle doğrudan doğruya açık bir kavgaya tutuşmak için verdiği cesaret. O gizli güçle arasındaki çekişme, safça kendine güvenen insanın, cazip bir bahis oyunu sanıp seve seve kendini kaptırdığı, bir kez başlayınca da, ölüm döşeğinde bile hâlâ kazanma ümidiyle bir türlü vazgeçemediği bir mücadeledir. Bu nedenle de *faro* oyuncularının çılgınca tutkularının asıl bundan kaynaklandığı, onları yıkan derin ruhsal sarsıntılara sadece para kaybının yol açamayacağı kanaatindeyim. Diğer, ikincil bir açıdan bakılırsa da bu oyun, ruhuna şeytani tutkunun henüz girmemiş olduğu, sırf ortama uymak için oynayan tutkusuz bir oyuncuyu da bin türlü nahoş duruma, örneğin tam bir yoksulluğa düşürebilir. İtiraf edeyim ki, saygıdeğer beyefendi, dün seyahat paramın tümünü tükettiğim düşüncesine kapıldım bir an." "Ben bunu fark ederdim," diye atıldı prens hızla. "Kaybınızı da iki-üç katıyla telafi ederdim; zira benim eğlencem yüzünden kimsenin dara düşmesini istemem; aslında ben varken böyle bir şey olmaz. Çünkü ben oyuncularımı tanırım, gözümü üzerlerinden ayırmam." "Ama böyle bir müdahale, oyunun serbest akışını bozar, saygıdeğer beyefendi," diye karşılık verdim. "Sizin gözünüzde oyunu bu kadar ilginç kılan, şansın kendine mahsus gidişatına sınır konulmuş olur. Oyun tutkusuna karşı konulmaz bir şekilde kendini kaptırmış biri, mahvına engel olmaya kalkacak

olanların elinden kaçmanın bir yolunu bulur nasıl olsa; ne yapsanız, o yine hayatının dengesini bozup onu yıkıma uğratacak kötü koşullara düşecektir sonunda. Açıksözlülüğümü bağışlayın, saygıdeğer beyefendi. Ayrıca, öyle sanıyorum ki, özgürlüklere getirilen her tür sınırlama, riayet edilmese bile baskı yaratır, insanın tabiatına ters düşer, bir neticeye varmaz." "Siz görünüşe bakılırsa, benim fikirlerime her bakımdan muhalifsiniz, Herr Leonard," diye bir çıkış yaptı prens ve hafif bir "hoşça kal" savurarak hızla uzaklaştı. Kendimi bu denli açık yüreklilikle ifade etme noktasına nasıl geldiğimi hiç anlamadım. Büyük ticaret merkezinde bulunduğum sırada önemli kasaların arkasında seyirci olarak durmuş olmam dışında, bu oyun hakkında fikirlerimi şimdi istemeden dudaklarımdan döküldüğü şekilde sıraya sokacak kadar düşünmemiştim hiç. Prensin teveccühünü kazanma fırsatını kaçırmış, saray çevrelerinde bulunma ve prensese yaklaşma imkânını yitirmiş olmaktan dolayı üzgündüm. Ama bu konuda yanılmıştım; zira hemen o akşam saraydaki konsere bir davetiye geldi ve prens yanımdan geçerken, dostane bir şekilde, "İyi akşamlar, Herr Leonard, dilerim orkestram bugün bir şerefe nail olur da müziğim, parkımdan daha çok hoşunuza gider," diyerek takıldı.

Müzik gerçekten iyiydi. Her şey mükemmel gidiyordu. Buna rağmen parça seçimi bana biraz talihsiz geldi. Çünkü parçalardan biri, diğerinin etkisini yok ediyordu. Özellikle de ısmarlama bir şekilde bestelenmiş gibi görünen uzun bölümde yüreğime sıkıntılar bastı. Gerçek düşüncelerimi açıklamaktan kaçındım tabii ki. Böyle yapmakla da akıllılık etmişim zira daha sonra tam da o uzun bölümün prensin kendi bestesi olduğunu söylediler.

Üzerinde fazla düşünmeme gerek kalmadan kendimi yine saraya yakın çevrelerde buldum; prensin benimle barışması için kendiliğimden *faro* oyununa katılmak istiyordum. Ama *faro* masasını ortalarda göremeyince çok şaşırdım. Başka bazı bilindik oyun masaları kurulmuştu. Oyuna oturmayıp prensin etrafını alan beyler ile hanımlar arasında canlı ve esprili bir sohbet başlamıştı. Herkes eğlenceli bir şeyler anlatıyordu; bu arada iğneleyici fıkralar da eksik kalmıyordu. Konuşma yeteneğim çok işime yaradı; kendi hayatımdan bazı hikâyeleri romantik edebiyat süsü vererek cazip bir şekilde anlattım, böylece çevrenin dikkatini ve beğenisini üzerime topladım.

Ancak prens daha ziyade neşeli ve esprili şeyleri seviyordu, bu konuda da bin türlü komik buluşları, bitmez tükenmez nükteleri ve deyimleriyle, özel hekimle kimse yarışamazdı.

Eğlence bu şekilde devam etti; herkes bir şeyler yazıyor, sonra da yazdıklarını topluluğun önünde okuyordu. Bu suretle ortam, prensin başkanlığını yaptığı ve herkesin kendi ilgi alanında bir şeylere değindiği, iyi düzenlenmiş bir edebiyat ve güzel sanatlar derneği toplantısı görünümü kazandı. Bir ara, başarılı ve engin fikirli bir fizikçi olan bir bilimadamı, kendi alanındaki yeni ve ilginç icadıyla, topluluğun, profesörün konuşmasını bilimsel açıdan anlayabilecek seviyede olan kısmını çok şaşırttı; ama konuya yabancı kalan diğerlerini de o ölçüde sıktı. Prensin kendisi de profesörün fikirlerine pek fazla ilgi duymamış, konuşmanın bitmesini sabırsızlıkla bekler gibiydi. Profesör nihayet sözünü tamamladı. Özel hekim bundan fevkalade memnun olmuştu. Övgülerini ve hayranlığını dile getirdikten sonra, bu engin bilimselliğin ardından ruhları neşelendirecek bir şeylerin iyi gidebileceğini, kendisinin de bu amaca hizmet dışında başka bir iddiası olmadığını ekledi. Kendilerine yabancı gelen bilimin ağırlığı altında ezilmiş olanlar, yerlerinde şöyle bir doğruldular; prensin yüzünde bile, günlük hayata geri dönmekten ne denli hoşnut olduğunu gösteren bir tebessüm uçuştu.

"Bilirsiniz, sayın beyefendi," diye söze başladı özel hekim, prense dönerek. "Seyahatlerimde, hayata damgasını vuran eğlenceli olayları, özellikle de karşılaştığım kendine özgü komiklikleri büyük bir sadakatle seyahat notlarım arasına kaydetmekten hiç vazgeçmem. Şimdi de sizinle bu notlardan birini, pek fazla ehemmiyet arz etmese de eğlenceli bulduğum birini paylaşmak niyetindeyim. Önceki yıl yaptığım bir seyahatte, bir gece geç vakit B.ye dört saat uzaklıkta, güzel, büyük bir köye gelmiştim. Gösterişli konukevinde kalmaya karar verdim; nazik, uyanık bir hancı karşıladı beni. Yorgundum, uzun seyahatten dolayı bitkin vaziyette hemen odama gidip kendimi yatağa atmak, iyice bir uyku çekmek niyetindeydim. Saat biri vurmuş olmalı, yakınlardan gelen bir flüt sesiyle uyandım. Hayatımda hiç böyle bir flüt sesi duymamıştım. Adamın körük gibi ciğerleri olmalı; zira çalgının karakterine hiç uymayan, tiz, keskin, kulak tırmalayıcı bir tonda art arda sürekli aynı pasajı tekrarlıyordu; bundan daha müziç,

daha tatsız bir şey düşünülemez. Uykumu kaçıran, kulaklarımı tırmalayan bu çılgın, kahrolası flütçüye küfürler ettim, lanetler savurdum; fakat o, kurulmuş zemberek misali, aynı pasajı tekrarlayıp duruyordu. Sonunda, sanki duvara bir şey fırlatılmış gibi boğuk bir darbe işittim; ondan sonra ses kesildi, ben de rahatça uykuma devam edebildim.

Sabahleyin binanın alt katından şiddetli bir ağız dalaşı geldi kulağıma. Hancının sesine sürekli, 'Lanet olsun sizin evinize, keşke eşiğinden içeri adımımı hiç atmasaydım. Şeytan getirdi beni bu eve. Ne bir şey içebildim ne de yiyebildim. Her şey berbat, manyak gibi de pahalı. Alın işte paranızı, hoşça kalın. Beni bu lanet olası meyhanenizde bir daha asla göremeyeceksiniz!' diye bas bas bağıran birinin sesi karışıyordu. Sırtında kahverengi bir ceket, tilki kızılı yuvarlak perukasının tepesinde yamuk, şekli hepten bozuk gri bir şapka, kısa boylu, tüysıklet bir adamın hızla dışarı fırladığını, ahıra doğru seğirttiğini, hemen ardından da yaşlı bir beygirin sırtına atlayıp ağır aksak, dörtnala avludan ayrıldığını gördüm.

Tabiatıyla, onun hancıyla kavga eden bir yabancı olduğunu, şimdi de handan ayrıldığını sanmıştım; bu yüzden, öğleyin lokantada otururken, sabahleyin çıkıp giden o komik kahverengi ceketli, tilki kızılı perukalı kişinin içeri girip kurulu sofraya rahatça yerleştiğini görünce pek şaşırdım. O güne kadar gördüğüm en çirkin, en komik surattı. Adamın bütün mevcudiyetinde öylesine gülünç bir ciddiyet vardı ki, insan bakarken gülmekten kendini alamıyordu. Yemeği birlikte yedik; hancı ile aramızda, kendini yemeğe kaptırmış yabancının katılmak istemediği kısa bir konuşma geçti. Sonradan anladığıma göre hancı, belli ki sırf kötülüğünden, konuşmayı maharetle ulusal özelliklere getirdi ve bana doğrudan İrlandalıları tanıyıp tanımadığımı, İrlanda gafları hakkında bir şeyler bilip bilmediğimi sordu. 'Elbette,' diye karşılık verdim; aynı anda aklımdan böyle bir dizi fıkra geçti. 'İrlandalıya sormuşlar, neden çorabını ters giydin diye, o da saf saf, "Sağ tarafında bir delik vardı," diye yanıtlamış.' Derken aklıma, öfkesi burnunda bir İskoçyalıyla aynı yatakta yatan İrlandalının fıkrası geldi; adam çıplak ayağını yorgandan dışarı çıkarınca, odada bulunan bir İngiliz, çizmesinden çıkardığı mahmuzu aceleyle İrlandalının ayağına bağlamış. İrlandalı, uykusunda

ayağını yeniden yorganın altına çekince mahmuz, İskoçyalıya batmış. O da uyanıp İrlandalıya sıkı bir tokat patlatmış. Bunun üzerine aralarında şöyle anlamsız bir konuşma geçmiş: 'Hangi şeytan dürttü seni, niye vurdun bana?' 'Sen de beni mahmuzunla yaraladın.' 'Nasıl olur, ben çıplak ayak yatağımda yatıyorum.' 'Öyle oldu ama işte, bak!' 'Tanrı benim belamı versin, sen haklısın. Lanet olası uşak olacak herif çizmemi çıkartmış ama mahmuzumu bırakmış.' Hancı kahkahadan kırılıyordu. Lakin yabancı, yemeğini bitirip koca bir bira devirdikten sonra dönüp ciddiyetle bana baktı. 'Çok haklısınız, İrlandalılara dair böyle fıkralar vardır; ama bunlar cevval ve zeki halkın kendisinden kaynaklanmaz,' dedi. 'Daha ziyade, oraların kahrolası havasından ileri gelir; insana nezle gibi böyle budalalıklar bulaştırır. Zira, beyefendi, ben her ne kadar İngiliz'sem de, İrlanda'da doğdum, orada yetiştim. Bu nedenle de o lanet olası saçmalık hastalığına yakalandım.' Hancı daha da şiddetle kahkahalar atıyor, ben de ona katılıyordum; zira kendisi bizzat fıkra gibi bir İrlandalının, İrlandalı gaflarından bahsetmesi çok eğlenceliydi. Yabancı bizim gülüşmemizden zerre kadar alınmamış gibi gözlerini kocaman açıp parmağını burnuna dayayarak şöyle dedi: 'İrlandalılar, İngiltere'de, lezzet katmak için topluma karıştırılmış sert bir baharattır. Ben de şahsen biraz o eşsiz Falstaff'a benzerim; sadece nükteli olmakla kalmam, başkalarının da şakacılığını harekete geçiririm; bu da bu akılcı zamanlarda az şey sayılmaz. Düşünsenize, bu ruhsuz, tenha birahane bile sadece benim sayemde canlanıyor. Bu hancı, iyi bir hancıdır. Kendi sınırlı nükte sermayesine hiç el atmaz, zenginler meclisinde olsa olsa arada bir yüksek faizle bir tanesini borç alır. Baktı ki, şimdi olduğu gibi, faizler garantili değil, o zaman da en fazla, büyük kitabının cildini gösterir; bu, onun kırılırcasına kahkahalarıdır; zira şakacılık adına nesi varsa bu gülüşün içine saklamıştır. Tanrı'ya emanet olun, beyler!' Bu ilginç adam, böyle diyerek kapıdan çıktı. Hancıdan derhal onun hakkında bildiklerini anlatmasını istedim. 'Bu İrlandalının adı Ewson; ailesinin kökenleri İngiltere'ye dayandığı için İngiliz'den sayılmak ister,' dedi hancı. 'Kısa bir süredir burada; yirmi iki yıl filan olmalı. Genç bir delikanlıyken bu konukevini almıştım; düğünümü yapıyordum; o sıralar bu Herr Ewson da genç bir adamdı ama o zaman da bu tilki kızılı perukası, gri şapkası, şimdikiyle aynı kesimde kahverengi bir

ceketi vardı. Vatanına dönerken yolu buradan geçiyormuş; düğünde çalan neşeli dans müziğine kapılıp gelmiş. Daha çocukken öğrendiği üzere, sadece gemiciler danstan anlarmış. Bunu kanıtlamak için dişlerinin arasından ıslıkla feci bir gemici dansı çalıp oynamaya başladı. Lakin büyük bir sıçrayış esnasında ayağını öyle bir burktu ki, bir süre yanımda kalıp tedavi görmek zorunda kaldı. O günden beri de benden hiç ayrılmadı. Onunla başım büyük dertte. Yıllardır her gün benimle kavga eder, buradaki hayat şartlarını küçümser, onu kazıkladığımı, rozbif ile siyah birası olmadan daha uzun süre yaşayamayacağını söyler, valizini toplayıp üç perukasını da üst üste takıp veda eder, yaşlı beygirine atlayıp gider. Ama bu, sadece bir at gezintisidir. Zira öğleyin öteki kapıdan içeri girer, bugün gördüğünüz gibi sakin sakin sofraya oturur, yenemeyecek dediği yemeklerden üç kişilik yer. Her yıl eline sağlam bir para geçer; o zaman pek hüzünlü bir şekilde veda eder, "Sen en iyi dostumsun," diyerek gözyaşları döker; o arada benim de gözlerimden yaşlar süzülür ama gülmemek için kendimi tutmaktan... "Gitmek var, dönmek yok," diye vasiyetini hazırlayıp bütün servetini büyük kızıma miras bıraktığını söyledikten sonra, kederli bir şekilde ağır ağır şehre doğru yola çıkar. Ama üçüncü, bilemedin dördüncü gün yine buradadır. Yanında iki tane kahverengi ceket, üç tilki kızılı peruka, biri diğerinden parlak altı gömlek, yeni bir gri şapka ve kıyafeti için daha ne gerekiyorsa onlar... Çok sevdiği büyük kızıma ise on sekizine varmış olmasına rağmen, çocukmuş gibi bir kesekâğıdı şekerleme getirir. Bir daha da ne şehirde kalmayı ne de memleketine döneceğini getirir aklına. Her akşam hesabını gözden geçirir, her sabah bir daha dönmemecesine ayrılırken kahvaltısı parasını öfkeyle önüme fırlatır. Bunun dışında dünyanın en iyi kalpli insanıdır; çocuklarıma her fırsatta hediyeler verir, köydeki yoksullara iyilikler yapar, bir tek vaize tahammül edemez. Zira okulun hocasından öğrendiğine göre, bir seferinde iane kutusuna attığı bir altını değiştirip yerine bir sürü bakır kuruş koymuş. O günden beri onu gördü mü yolunu değiştirir, kiliseye hiç uğramaz; o yüzden vaiz, onu dinsiz ilan etti. Dediğim gibi, onunla sık sık başım derde girer. Zira öfkesi burnundadır ve aklına pek çılgın fikirler gelir. Daha dün, eve dönerken ta uzaktan şiddetli bir bağırtı duydum, Ewson'ın sesini tanıdım. Eve girdiğimde, oda hizmetçisiyle sıkı bir kavgaya tutuşmuş buldum onu. Öfkesinden her zaman olduğu

gibi perukasını fırlatmış, ceketini çıkarmış, üzerinde gömleği, çıplak kafasıyla sokulmuş, elindeki koca kitabı kızın burnuna dayayıp, avaz avaz bağırıp lanetler savurarak parmağıyla bir şeyler gösteriyordu. Kız elleri belinde, kendine şakalaşacak başka birini bulmasını söylüyor, onun hiçbir şeye inanmayan kötü bir adam olduğu yollu bir şeyler haykırıyordu. Kavgacıları güçlükle ayırdım ve meselenin ne olduğunu öğrendim. Herr Ewson, mektuplarını mühürlemek için hamur tedarik etmesini istemiş. Kız önce hiç anlamamış, sonra da aklına bunun akşam yemeğinde tüketilecek bir şey olabileceği gelmiş, derken Herr Ewson'ın Komünyon ayininde papazın dağıttığı hamursuz ekmekle ilgili kâfirce bir şaka yaptığını sanmış; zira vaizin yekten, onun Tanrı'yı inkâr ettiğini söylediğini işitmiş. Bu sebeple de itiraz etmiş. Herr Ewson iyi telaffuz edememiş olduğunu, bu yüzden anlaşılmadığını düşünerek derhal İngilizce-Almanca sözlüğünü getirmiş; tek harf bile okuyamayan köylü kızına gösteriyor, bu arada İngilizceden başka bir şey konuşmuyor, kız da bunu şeytanın kafa karıştırıcı zırvalıkları olarak kabul ediyormuş. Araya girip Herr Ewson'ın kıza dayak atmasını zor önledim.'

Hancının bu komik adama dair hikâyesini bölerek, 'Gece o feci flüt sesiyle beni rahatsız edip kızdıran da sakın o Herr Ewson olmasın?' diye sordum. 'Ah, bayım!' diye devam etti hancı. 'Bu da Herr Ewson'ın marifetlerinden biridir. Neredeyse bütün müşterilerimi ürkütür. Üç yıl önce şehirden oğlum gelmişti. Delikanlı çok güzel flüt çalar. Buradayken de çok çalıştı. Bunun üzerine Herr Ewson da bir zamanlar flüt çaldığını hatırladı, Fritz yüklü bir para karşılığında ona flütünü ve yanında getirdiği bir konçertoyu satıncaya kadar da yakasını bırakmadı. İlk allegrosunun ikinci solosuna kadar ancak gelebildi. Orada çıkaramadığı bir pasajla karşılaştı. Üç yıldır her gün o pasajı yüzlerce kere art arda çalar, sonunda öfkelenip önce flütü, sonra da perukasını duvara fırlatır. Buna pek az flüt uzun süre dayanacağı için sık sık bir yenisine ihtiyaç duyar. Şimdilerde elinde üç ya da dört tane flüt var. Bir vidası kırılsa, bir anahtarı bozulsa, "Lanet olsun, işe yarar çalgı aletleri yalnızca İngiltere'de yapılır zaten!" diye pencereden fırlatıp atar. En korkuncu, bu flüt çalma tutkusunun ekseriya geceleri baş göstermesi ve müşterilerimin derin uykularından bu seslerle uyanması. Ama inanır mısınız, bu evde neredeyse Herr Ewson kadar

uzun bir süreden beri bir İngiliz doktor kalıyor. Adı, Green. Herr Ewson'la aynı derecede nevi şahsına münhasır, aynı derecede tuhaf bir mizah duygusuna sahiptir. Hiç durmadan hırlaşırlar ama biri diğeri olmadan da yapamaz. Şimdi aklıma geldi: Herr Ewson bu akşam için punç ısmarlamıştı; malmüdürü ile Doktor Green'i davet etmiş. Lütfedip yarın sabaha kadar kalırsanız, beyefendi, burada, bir araya gelebilecek en komik üçlüyü görürsünüz.'

Tahmin edebileceğiniz gibi, sayın beyefendi, seyahatimi ertelemeyi seve seve kabul ettim. Zira Herr Ewson'ı bütün görkemi içinde görmeyi umuyordum. Akşam olunca odama geldi, beni de punç içmeye davet etme nezaketini gösterdi. Bu arada beni, buralarda punç dedikleri, bir şeye benzemeyen içkiyle ağırlamak zorunda kaldığı için ne kadar müteessir olduğunu, hakiki puncun sadece İngiltere'de içilebileceğini, kendisinin de yakında oraya döneceğini, eğer bir gün İngiltere'ye yolum düşerse, bana bu leziz içkiyi nasıl hazırladığını göstermeyi umduğunu ekledi. Bu konuda ne düşünmem gerektiğini biliyordum. Kısa süre sonra, davet edilmiş olan diğer konuklar geldiler. Malmüdürü, kısa boylu, yusyuvarlak, son derece nazik bir adamdı; keyifli bakışları ve kırmızı, küçücük bir burnu vardı. Doktor Green, orta yaşlarında, iriyarı bir adamdı. Siması dikkat çekici bir şekilde ulusunun özelliklerini taşıyordu; burnunda gözlüğü, başında şapkasıyla zamana uygun ama özensiz bir şekilde giyinmişti. 'Bana sek verin ki, gözlerim kızarsın!' diye seslendi heyecanla; bu arada hancının üzerine yürümüş, onu göğsünden yakalamış, şiddetle sarsıyordu. 'Seni haylaz Kambyses[13] seni, söyle nerede prensesler? Kahve kokuyor burası, tanrıların içkisinden değil!' 'Bırakın beni, kahramanım, çekin güçlü elinizi üzerimden; kaburgalarımı ezeceksiniz öfkeden!' diye haykırdı hancı nefes nefese. 'Seni ödlek pısırık,' diye devam etti hekim. 'Ortalığa yayılıp dolmadıkça burnuma puncun o tatlı buharı, bırakmam seni asla, ey değersiz hancı.' Ama bunun üzerine Ewson, öfkeyle hekimin üzerine yürüdü ve bağırdı: 'Seni aşağılık Green, hemen bırakmazsan eğer şu rezilliği, kederler karartsın, yaşlar bürüsün gözlerini!' "Tamam, şimdi kavga gürültü çıkacak," diye düşündüm ama hekim, 'Saygıdeğer Ewson, ciddiye almayacağım bu ödlek gafilleri, bekleyeceğim senin hazırlayacağın o tanrısal içkiyi,' diyerek hancıyı

bıraktı; o da hızla kaçıp uzaklaştı. Doktor, yüzünde bir Cato[14] ifadesiyle masaya oturdu, dolu piposunu kavradı ve havaya büyük duman bulutları savurmaya başladı. 'Tiyatrodaymışız gibi, değil mi?' dedi nazik malmüdürü bana dönüp. 'Hayatta eline Almanca bir kitap almamış olan hekim, tesadüfen elimdeki Schlegel'in Shakespeare'ini gördü, o gün bu gündür ifadelerinde, bildik, kadim melodileri bilinmedik bir çalgıyla çalar gibi oldu. Farkına varmış olmalısınız, hancı bile kafiyeli konuşuyor. Doktor onu da sözüm ona vezne soktu.' Hancı buharı tüten punç kâsesini getirdi. Ewson ile Green, içilmez olduğuna yemin etmelerine rağmen koca koca bardakları peş peşe deviriyorlardı. Oldukça hoş bir sohbet sürdürüyorduk. Green az konuşuyor, nadiren kendince bir şeyler söylüyor, her şeye komik bir şekilde muhalefet ediyordu. Sözgelimi, malmüdürü şehirdeki tiyatrodan söz edip başrol oyuncusunun fevkalade oynadığını söylediğinde, hekim, 'Ben hiç de öyle bulmuyorum. Adam bin kez daha iyi oynayabilirdi, alkışı asıl o zaman hak ederdi,' diye atıldı. Bu görüşe katılmak durumundaydım; lakin ben de, şefkatli babaları hep acınası bir trajedinin içine düşüren oyuncunun bin kez daha iyi oynaması gerektiğini ileri sürdüm. 'Ben öyle bulmuyorum,' dedi Green yine. 'Adam içinde ne varsa onu veriyor. Kötülüğe eğilimi varsa ne yapsın? Kötü adam rolünde mükemmele oldukça yaklaşmış, bunun için övgüyü hak ediyor.' Malmüdürü, yönlendirici bir rol üstlenerek, her ikisinin de çılgınca esprilerine ve fikirlerine çanak tutmak üzere aralarına oturmuştu. Sert punç tesirini iyice gösterinceye kadar bu böyle devam etti. Derken Ewson iyice neşelendi, çatlak sesiyle milli marşlar söylemeye başladı. Perukası ile ceketini pencereden avluya fırlattı ve son derece tuhaf yüz ifadeleriyle öylesine komik bir şekilde dans etmeye başladı ki, insan gülmekten kırılırdı. Doktor ciddiyetini koruyordu ama onun da çok tuhaf tahayyülleri vardı. Punç kâsesini kontrbas olarak görüyor, kepçeyi yay gibi sürterek Ewson'ın şarkılarına eşlik etmeye kalkışıyor, hancı ısrarla karşı çıkarak onu güçlükle engelleyebiliyordu. Malmüdürü ise gitgide daha sessizleşmişti. Sonunda tökezleyerek odanın bir köşesine gitti, orada oturup hüngür hüngür ağlamaya başladı. Hancının işaretini anlayıp adama neden ağladığını sordum. 'Ah, ah!' diye hıçkırarak çözüldü. 'Prens Eugen,

büyük bir mareşaldi. Ve bu kahraman yürekli prens öldü gitti. Ah, ah!' Böyle diyerek daha da şiddetle ağlamaya koyuldu. Gözyaşları yanaklarından süzülüyordu. Çoktan geçip gitmiş bir asra ait bu kahraman prensin kaybından dolayı onu elimden geldiğince teselli etmeye çalıştım ama nafile. Bu esnada Doktor Green eline büyük bir mum makası geçirmiş, bununla habire açık pencereye doğru atılıyordu. Aklınca, odaya pırıl pırıl dolan mehtabın saçaklarını temizlemekteydi. Ewson sıçrayıp şeytan çarpmış gibi seslendi. Nihayet uşaklardan biri işitip parlak ay ışığına rağmen elinde büyük bir fenerle odaya dalarak bağırdı: 'Geldim, beyler, şimdi devam edebilirsiniz!' Doktor hemen onun karşısına dikilip piposunun dumanlarını yüzüne üfledi, 'Hoş geldin, ahbap, sen yoksa ay ışığı taşıyan Squenz[15] misin? Hani şu elinde fener, köpeğiyle, çalı çırpıyla filan gezen! Senin saçaklarını temizlemiştim ya, hergele. Onun için parlıyorsun böyle. Haydi, size iyi geceler. Zira ben bu berbat şerbetten biraz fazla içmişim. İyi geceler, değerli hancım, iyi geceler, Pylades!'[16] Ewson evden ayrılanın boynunu kıracağına yeminler etti ama kimse aldırmadı; uşak, hekimi bir koluna, Prens Eugen'in ardından hâlâ gözyaşı döken malmüdürünü öbür koluna taktı, yalpalayarak sokağa çıkardı, konukevinden uzaklaştırdı. Uçuk Ewson'ı odasına güçlükle götürdük. Gecenin yarısını flütüyle gürültü ederek geçirdi, gözümü bile kırpamadım; ancak ertesi gün arabada uyuyarak handaki çılgın gecenin yorgunluğunu üzerimden atabildim."

Özel hekimin hikâyesi sık sık, saray çevresinde her zaman işitilmeyen yüksek sesli kahkahalarla bölünmüştü; prens çok eğlenmiş görünüyordu. "Ama resimdeki bir figürü arka planda bıraktınız," dedi özel hekime. "Yani kendinizi... Bahse girerim siz de arada bir kara mizahınızla uçuk Ewson'a da, patetik doktora da bin türlü muzırlıkla çanak tutmuşsunuzdur. Gözü yaşlı malmüdürüne atfettiğiniz yönlendirici konumda siz olmalıydınız." "Sizi temin ederim ki, saygıdeğer beyefendi," diye karşılık verdi özel hekim, "nadir rastlanır çılgınlıklardan oluşan bu kulüp, bir kompozisyon olarak kendi içinde öyle bir bütünlük gösteriyordu ki, eklenecek her tür yabancı unsur, falso olurdu. Müzikal benzetmelerle devam edecek olursak bu üç kişi, bir üçlü oluşturuyordu. Her biri başka tonda söylüyordu ama bir arada

ahenk içindeydiler. Hancı bir yedili[17] olarak araya giriyordu." Bu minval üzerine bir süre daha konuşuldu, sonunda her zaman olduğu gibi prenslik ailesi odalarına çekildi. Topluluk da gayet keyifli bir şekilde dağıldı. Hayat dolu, yepyeni bir dünyadaydım. Yönetim merkezinde ve saraydaki bu sakin, rahat hayatın akışına kapıldıkça, hüsnü kabul görerek edindiğim bu yeri haysiyetle korumayı sürdürdükçe, geçmişimi de, şimdiki konumumun gün gelip değişebileceğini de daha az düşünür olmuştum. Prens benden çok hoşlanır görünüyordu. Arada bir bulunduğu hafif imalara bakarak, bir şekilde yakın çevresinde kalmamı istediğine kanaat getirdim. Buradaki yapının bir bakıma biraz tekdüze olması, şehirdeki bilimsel ve sanatsal faaliyetlerin tamamında saraydan yayılan tarzın kabul görmesi, burada kalmak zorunda olan, koşulsuz özgürlüğe alışmış birinin keyfini kaçırabilirdi kuşkusuz. Öte yandan, sarayın tekyönlülüğünün yarattığı sınırlamalar arada bir benim de canımı sıksa bile, daha önce, en azından dış görünüşümü tanzim eden bir şekilciliğe olan alışkanlığım dolayısıyla biraz da işime geliyordu. Manastırda geçen hayatım, hiç belli olmasa da, burada da üzerimdeki etkisini sürdürüyordu elbette. Prens bana ne kadar önem verirse versin, ben prensesin dikkatini çekmek için ne kadar gayret gösterirsem göstereyim, o hep soğuk ve ketum kalıyordu. Hatta mevcudiyetim, onu belli bir şekilde huzursuz ediyor gibiydi. Başkalarına olduğu gibi bana da bir çift nazik söz edebilmek için büyük bir çaba göstermesi gerekiyordu. Etrafındaki kadınlar açısından daha şanslıydım; dış görünüşüm oldukça seçkin bir izlenim bırakmış gibiydi. Sık sık aralarına karıştığım için, centilmenlik denen, aslında görünüş itibarıyla bulunduğu ya da gittiği yere yakışan, sohbet ortamına da aktarılabilen bedensel uyumdan ibaret olan o malum, harikulade dünyevi terbiyeyi edinmiştim. Bu, önemli laflar döktürmeksizin, kadınlara, nasıl olduğunu açıklayamadıkları bir şekilde kendilerini iyi hissettirmeyi sağlayan, fevkalade bir yetenektir. Hantal iltifatlarla ifade edilmeyen bu soylu ve kendine özgü erkeksi nezaket, telaffuz edilen kelimelerin arasından süzülür, yüzeysel bir gevezelik içinde bile olsa, kulağa, tapılana söylenmiş bir ilahi gibi gelir. Etkisi kişinin öylesine içine işler ki, kendini yeniden tanır gibi olur, benliğinin bu yansıması hoşnutluk olarak dışarı vurur. Bu durumda,

içimdeki keşişi kim fark edebilirdi ki! Benim için en tehlikeli olan yer kiliseydi. Orada ibadetlerin manastıra özgü o belli ritim ve ölçülerine kendimi kaptırmamam çok zor oluyordu.

Eşit sikkeler misali her şeye vurulmuş bu damgayı kabullenmeyen bir tek özel hekim vardı. Bu, beni ona yakınlaştırıyordu; o da, başlangıçta muhalefette kalmış olsam da, açık yürekli ifadelerim prens tarafından katı açıklamalar olarak algılanmış olsa da, o nefretlik *faro* oyununu bir seferde bitirdiğimi bildiği için etkilenmiş ve benim yanımda yer almıştı.

Bu sebeple sık sık bir araya gelir olduk; bazen bilimden, sanattan, bazen de yaşadığımız hayattan konuşuyorduk. Özel hekim de benim gibi prensese büyük bir saygı besliyordu. Prensin zevksizliklerinin bazılarını onun engellediğini, yüzeyde kalıp sağa sola savrulmasına sebep olan o tuhaf can sıkıntısını, eline hiç fark ettirmeden zararsız bir oyuncak tutuşturarak gidermeyi bildiğinden emin olduğu söylüyordu. Bunu fırsat bilerek, benim mevcudiyetimin prenseste çoğunlukla dayanılmaz bir memnuniyetsizlik yaratıyor gibi görünmesinin sebebini bir türlü anlayamadığımdan yakındım. Özel hekim hemen yerinden kalktı, o sırada zaten onun odasında bulunduğumuz için yazı masasından küçük bir resim getirdi, dikkatle, iyice bir bakmamı söyleyerek elime tutuşturdu. Baktım ve resimdeki adamın hatlarının benimkilere benzediğini görünce çok şaşırdım. Portreyi benim portreme dönüştürmek için yalnızca saç biçimini ve eski modaya göre çizilmiş elbiseyi değiştirmek, Belcampo'nun şaheseri favorilerimi eklemek yeterli olabilirdi. Bunu hiç saklamadan açıkladım hekime. "Ne zaman yanına gitseniz, prensesi korkutan ve huzursuz eden, işte bu benzerlik," dedi hekim. "Zira yüzünüz onda, yıllar önce sarayda vuku bulmuş, yıkıcı bir darbe etkisi yaratmış dehşet verici bir olayın hatırasını canlandırıyor. Birkaç yıl önce ölen, sarayda görev yapmış, kendi yerine beni yetiştiren, bir önceki özel hekim, prenslik ailesiyle ilgili bu olayı nakletmiş, aynı zamanda bana prensin o zamanki gözdesi Francesko'nun, gördüğünüz gibi sanat açısından da bir başyapıt olan bu resmini vermişti. Resim, o sıralar sarayda bulunan, o zamanki trajedide de başrol oynayan tuhaf, yabancı bir ressamın eseridir." Resme bakarken, içimde boş yere netlik kazandırmaya çalıştığım birtakım karışık sezgiler kıpırdadı. O olay bana, beni de ilgilendiren

bazı sırları açıklayacak gibi görünüyordu. Bunun üzerine hekime, eğer öğrenirsem Francesko'yla benzerliğimi izah edecek gibi görünen şeyleri anlatması için ısrar ettim. "Elbette," dedi hekim. "Bu fevkalade ilginç bir durum; merakınızı celp ediyorsa, kaldırmayı pek fazla düşünmediğim bir sır perdesi altındaki bu olay hakkında konuşmayı sevmesem bile, bildiğim her şeyi anlatırım. Esas kahramanlar sahneden çekileli uzun yıllar oldu. Geride sadece, düşmanca izler bırakan hatıralar kaldı. Şimdi öğreneceklerinizi kimseye söylememenizi rica edeceğim." Söz verdim, o da hikâyesini anlatmaya başladı:

"Prensimiz evlendikleri sırada, kardeşi, Alman olduğu halde Francesko adını taşıyan biriyle ve de bir ressamla birlikte uzun bir seyahatten dönmüş. Genç prens, rastlanabilecek en yakışıklı adamlardan biriymiş; prensimizi, canlılığı ve zekâsıyla olmasa da yakışıklılığıyla gölgede bırakıyormuş. O zamanlar ele avuca sığmayan prensesin canlılığı yanında kocası fazla biçimsel ve soğuk kalıyormuş. Genç prens, genç prensesin üzerinde nadir bir etki yaratmış, kendisi de aynı surette ağabeyinin genç ve dünya güzeli karısına ilgi duymuş. Cezaya müstahak bir ilişki olduğunu akıllarına getirmeksizin birbirlerinin içini karşılıklı olarak ateşlemiş, birbirlerini etkileyerek varlıklarını birbiri içinde eriten alevi körüklemiş, o karşı durulamaz güce boyun eğmek zorunda kalmışlar. Bu hususta, her bakımdan arkadaşının yanında duran bir tek Francesko varmış; zira o da, genç prensin, ağabeyinin karısını etkilediği gibi, prensesin ablasını etkilemiş. Francesko ne denli talihli olduğunu hemen fark etmiş, ince hesaplı bir kurnazlıkla bundan yararlanıyormuş. Prensesin Francesko'ya meyli, kısa zamanda, şiddetle yakıp kavuran bir aşka dönüşmüş. Prens, karısının erdemine fazlaca güveniyor, erkek kardeşi ile aralarındaki gerilimli ilişkiden tedirgin olsa da haince dedikodulara pek kulak asmıyormuş; nadir zekâsı ve bilgece dirayeti sebebiyle kalbini kazanan Francesko, prensin itidalini korumasına yardımcı oluyormuş. Prens, onu birinci derecede mevkilere getirmek istiyormuş ama Francesko birinci derecede bir gözde olmanın gizli imtiyazlarıyla ve prensesin aşkıyla yetiniyormuş. Bu ilişkiler yumağı içinde sarayda hayat olabildiği kadar iyi gidiyormuş. Ancak kurdukları, başkalarına kapalı bu aşk Eldorado'sunda[18] mutlu olanlar, birbirine gizli bağlarla bağlı bu

dört kişiden ibaretmiş. Daha önce genç prense eş olarak düşünülen, kendisinin de, seyahati sırasında, babasının sarayında bulunduğu sıralarda ilgi duyduğu İtalyan prensesin kimsenin haberi olmaksızın, büyük bir debdebe içinde saraya gelmesini örgütleyen de prensin ta kendisi olmalı. İtalyan prensesin müstesna bir güzelliğe sahip, letafet ve zarafet timsali bir kadın olduğu, galeride asılı harikulade portreden de belli oluyor. Onun mevcudiyeti, can sıkıntısına gömülmüş ıssız saraya bir canlılık getirmiş, prenses ile ablası dahil, herkese ışık saçmış. İtalyan prensesin gelişiyle, Francesko'nun hali tavrı dikkat çekecek bir şekilde değişmiş; sanki gizli bir keder, hayatının çiçeğini kemiriyormuş; huysuzlaşmış ve içine kapanmış, sevgilisi prensesi ihmal eder olmuş. Genç prens de aynı şekilde derin düşüncelere dalmaya başlamış. Karşı duramadığı ani duygulara kapılıyormuş. İtalyan kızın gelişi prensesin ablasının da kalbine bir hançer gibi saplanmış. Francesko'nun aşkının sönmesiyle birlikte, flört etme merhalesindeki prensesin de hayatının bütün neşesi kaybolmuş. Böylece, kıskanılacak kadar mutlu olan dörtlü, yeise ve kederlere gömülmüş. Bu durumda kendini ilk toplayan genç prens olmuş; yengesinin katı erdeminden sonra, bu güzel ve şuh İtalyan kadının davetkâr hallerine fazla direnememiş; prensese karşı o çocuksu, duygusal alaka, İtalyan kadının vaat ettiği tarifsiz zevklerin karşısında sönüp gitmiş. Böylece çok geçmeden, kısa zaman önce kurtulduğu aşk zincirlerine yeniden vurulmuş. Genç prensin aşkı koyulaştıkça, Francesko'nun hali tavrı da dikkat çekici bir hal almış. Sarayda pek görünmüyor, etrafta tek başına dolaşıyor, şehirden haftalarca uzak kalıyormuş. Buna karşılık o tuhaf, insanlardan kaçan ressam her zamankinden daha çok ortalarda görünüyor, en çok da İtalyan prensesin hazırlattığı, saraydaki atölyede zevkle çalışıyormuş. Kadını benzersiz ifadelerle defalarca çizmiş. prensese uzak duruyor, asla onun resmini yapmak istemiyormuş. Buna karşılık, bir kere bile olsun poz vermediği halde ablasının portresini son derece iyi benzeterek mükemmel bir şekilde çizmiş. İtalyan kız, ressama çok önem veriyor, o da karşılığında ona son derece samimi bir nezaket gösteriyormuş; öyle ki genç prens kıskançlığa kapılmış. Bir seferinde ressamı atölyesinde yine kendinden geçmiş, prensin gelişini bile fark etmeyecek halde, gözleri İtalyan kızın yüzüne kenetli çalışırken bulunca, "Lütfen bir iyilik yapın ve bir daha burada çalışmayın,

kendinize yeni bir atölye bulun," demiş kısaca. Ressam sakince fırçasını bırakmış, suskun, resmi şövaleden indirmiş. Genç prens son derece öfkeli bir şekilde, resmin çok güzel olduğunu, dolayısıyla ona sadece kendisinin sahip olması gerektiğini söyleyerek çekip almış. Ressam, sükûnetini ve itidalini koruyarak, birkaç çizgiyle tamamlayabilmek için izin istemiş. Prens, resmi yeniden şövaleye yerleştirmiş. Birkaç dakika sonra ressam geri vermiş; prens, portrenin dönüştüğü, iğrenç bir şekilde yamulmuş yüzü görüp korkunca da, kahkahalarla gülmüş; ardından ağır ağır salondan çıkıp gitmiş, lakin kapıya yaklaşırken geri dönüp prense delici bir bakış atmış, sonra da kısık ve ağdalı bir sesle, 'Sen bittin artık!' demiş. Bu olay, İtalyan kızın prensle nişanlı olduğu sırada cereyan etmiş. Birkaç gün sonra resmî düğün yapılacakmış. Arada bir delilik nöbetleri geçirdiği söylentilerinin dolaşması nedeniyle, genç prens, ressamın davranışına pek önem vermemiş. Anlatıldığına göre ressam küçük odasında, şövaleye gerili büyük bir tuvale günlerce gözlerini dikip oturuyor, muhteşem yağlıboyalar üzerinde çalıştığını iddia ediyormuş; böylece o, sarayı unutmuş, saray da onu...

Genç prensle İtalyan kızın düğünü, prensin sarayında en görkemli şekilde kutlanmış. Hükümdarın eşi olan prenses de kaderine razı olmuş, anlamsız ve asla bir neticeye varamayacak olan alakasından vazgeçmiş. Ablası prensesin ise yüzünde güller açıyormuş; zira sevgili Francesko'su her zamankinden daha pırıltılı, yaşama sevinciyle dolu, geri dönmüş. Prens, karısıyla sarayın, prensin bu amaçla dekore ettiği kanadında kalacakmış. İnşaat süresince prens kendini tam anlamıyla bu işe vermiş. Etrafında mimarlar, ressamlar, döşemeciler, koca koca kitaplar karıştırır, önünde yayılı, bir kısmını kendi çizdiği, bazıları pek de başarılı olmayan planlar, kesitler, eskizler arasında kaybolmuş halde görülüyormuş. Düğün günü, akşamın geç saatlerinde, prensin, çiçekli bir bahçeye benzeyen o muhteşem salondaki bir baloyla düğünü bitirmek üzere onları resmî bir kafile eşliğinde oraya götürmesinden önce, ne genç prens ne de nişanlısı zevkli bir ihtişamla dekore edilmiş bu mekânları görebilmişler. Sarayın, genç prense tahsis edilmiş kanadında geceleyin boğuk bir gürültü işitilmiş. Sesler gitgide yükselince prens de uyanmış, içinde kötü bir sezgiyle fırlayıp bir muhafızla birlikte o uzak kanada koşmuş. Koridora daldığı esnada,

gelin odasının önünde boğazına saplanmış bir bıçakla katledilmiş olarak bulunan genç prensi taşımaktalarmış. Prensin kapıldığı dehşeti, kardeşinin genç eşinin yürek parçalayan üzüntüsünü tahmin edebilirsiniz. Prens biraz sakinleşince, cinayetin nasıl işlenmiş olabileceğini, katilin, her köşesi muhafızlarla dolu koridorlardan nasıl kaçabildiğini araştırmaya başlamış. Köşe bucak aranmış ama nafile. Genç prense hizmet eden soylu delikanlı, efendisinin korkulu bir önseziyle huzursuz olduğunu, odasında uzun süre bir yukarı bir aşağı gezindiğini, nihayet soyunduğunu, kendisinin de şamdanla gelin odasının giriş bölümüne kadar ona ışık tuttuğunu anlatmış. Genç prens, şamdanı elinden alıp onu göndermiş; ama daha odadan çıkar çıkmaz, boğuk bir feryat, bir darbe sesi ve yere düşen şamdanın şakırtısını işitmiş. Hemen geri dönmüş, yerde yanmaya devam eden mumun ışığında prensin, gelin odasının kapısının hemen önünde, yanında küçük, kanlı bir bıçak, yerde yattığını görmüş ve hemen seslenip bağırmaya koyulmuş. Bahtsız prensin eşinin anlattığına göre, oda hizmetçisi kadınları gönderir göndermez, kocası elinde mum olmaksızın aceleyle odaya dalmış, bütün ışıkları hızla söndürmüş, yarım saat kadar yanında kaldıktan sonra tekrar çıkıp gitmiş; birkaç dakika sonra da cinayet işlenmiş. Katilin kim olabileceğine dair çeşitli tahminler yürütülmüş; ama failin izine götürecek tek ipucu bile bulunmamış. O sırada, kapısı açık duran yan odalardan birinden, prensin ressamı suçüstü yakalayıp onunla kapıştığına tanık olan bir oda hizmetçisi çıkmış ortaya; olayı bütün ayrıntılarıyla anlatmış. Ressamın anlaşılmaz bir biçimde saraya sızmış olduğundan ve genç prensi katlettiğinden kimsenin şüphesi kalmamış. Ressam derhal tutuklanmalıymış; fakat kendisi iki gün önce evinden ayrılmış, kimse de nereye gittiğini bilmiyormuş; bütün soruşturmalar sonuçsuz kalmış. Saray derin bir yasa gömülmüş, bütün şehir bu yası paylaşıyormuş. Bir tek Francesko sürekli saraya gelerek, dar aile çevresinin içinde bulunduğu karanlık bulutların arasından birazcık güneş ışığı sızdırabiliyormuş.

İtalyan prenses hamile kaldığını fark etmiş; kendisini meşum emellerine alet eden kişinin, kocasının katili olduğu açıklık kazanınca, cehennemlik günahın meyvesinin, hizmetkârların boşboğazlığı

yüzünden bahtsız kocasını âlemin gözünde küçük düşürmemesi için, doğumunu gizli tutmak üzere prensin ücra saraylarından birine gitmiş.

Francesko'nun prensesin ablasıyla olan ilişkisi, bu yas döneminde gitgide daha yoğun, daha derin bir mahiyet kazanmış. Aynı şekilde prens ile prensesin ona karşı dostlukları da güçlenmiş. Prens zaten çoktandır Francesko'nun sırrına vâkıfmış; karısının ve onun ablasının ısrarlarına karşı durmamış ve Francesko'nun, baldızıyla gizlice evlenmesini onaylamış. Francesko bu arada uzaklardaki bir sarayın hizmetinde askerî, yüksek bir rütbeye atanacak, prensesin ablasıyla evliliği de ondan sonra resmen açıklanacakmış. O zamanlar, prensin ilişkileri sayesinde söz konusu sarayda böyle bir şey yapmak mümkünmüş.

Nikâh günü gelmiş; prens, eşi ve güvenilir iki adamı (bunlardan biri de benim halefimmiş) sarayın küçük şapelinde kıyılan nikâhta hazır bulunmuşlar. Bu sırra vâkıf olan soylu bir hizmetkâr da kapıda nöbet tutuyormuş.

Çift, altarın önünde duruyormuş. Prensin günah çıkardığı yaşlı, muhterem bir papaz sessizce ayini yapıp belgeyi hazırlamaya koyulmuş. O esnada Francesko sapsarı kesilmiş, gözlerini ana altarın köşesindeki sütuna dikerek acı bir sesle, 'Ne istiyorsun benden?' diye haykırmış. Ressam, tuhaf, yabancı bir kıyafet içinde, omuzlarında eflatun bir pelerin, köşe sütununa yaslanmış duruyor, çukur gözlerinde hortlaksı, delici bir bakışla Francesko'ya bakıyormuş. Prensesin ablası bayılmak üzereymiş. Herkes korkuya kapılmış, titriyormuş. Bir tek rahip sükûnetini koruyarak Francesko'ya, 'Eğer vicdanın rahatsa, bu adamın görüntüsü seni neden bu kadar korkutuyor?' demiş. O esnada hâlâ diz çökmüş vaziyette olan Francesko ayağa fırlamış, elindeki küçük bıçakla ressamın üzerine atılmış ama daha ona ulaşamadan acı bir çığlık atarak baygın halde yere yığılmış; ressam ise sütunun arkasında kaybolmuş. O anda herkes bir sarhoşluktan ayılır gibi kendine gelmiş, ölü gibi yerde yatan Francesko'nun yardımına koşmuş. Güvenilir iki adam, kimsenin dikkatini çekmeden onu prensin odasına taşımış. Francesko ayılıp kendine geldikten sonra, ısrarla kendisini evinde yalnız bırakmalarını istemiş, kilisedeki esrarengiz olayla ilgili olarak prensin bir tek sorusuna bile cevap vermemiş. Ertesi sabah, Francesko, genç prensin ve ağabeyinin armağanı olan değerli eşyalarla

birlikte şehirden kaçmış. Prens, ressamın nasıl olup da hortlak gibi ortaya çıktığına dair ipuçları bulmak için her yolu denemiş. Şapelin sadece iki girişi varmış. Bunlardan biri sarayın iç mekânlarından geçerek ana altarın yanındaki locaya çıkıyormuş. Diğeri ise şapelin ortasındaki altara giden geniş ana koridora açılıyormuş. Meraklı birileri yaklaşmasın diye burada soylu hizmetkâr nöbet tutmaktaymış. Diğer giriş ise kapalıymış. Dolayısıyla ressamın şapele nasıl girebildiği, sonra da nasıl ortadan kaybolduğu anlaşılamamış. Francesko'nun ressama çektiği, baygınken bile kaskatı kesilmiş elinden bırakmadığı bıçak, o talihsiz düğün gecesinde genç prensin soyunmasına yardım etmiş olan ve şapelin kapısında nöbet tutan soylu hizmetkârın iddia ettiğine göre, o gece genç prensin yanında bulunan bıçakmış; parlak gümüş sapı nedeniyle dikkatini çekmiş. Bu esrarengiz olayın üzerinden çok zaman geçmeden, İtalyan prensesten haber gelmiş. Francesko'nun nikâhının kıyılacağı gün bir oğlan doğurmuş ama doğumdan hemen sonra ölmüş. Zifaf gecesinin esrarı bütün ağırlığıyla bu kızın üzerinde kaldıysa da, onun hakkında belki de haksız bir şüphe uyandırdıysa da prens, onun ölümünün ardından yas tutmuş. Günahkâr ve lanetli amelin meyvesi, uzak ülkelerde Kont Viktorin adıyla yetiştirilmiş. Prensesin ablası, bu kadar kısa bir süre içinde başına gelen bu korkunç olaylardan sonra derinden incinmiş bir halde manastırı seçmiş. Kendisi, sizin de bildiğiniz gibi ...deki Cistercium Manastırı'nın başrahibesidir. Sarayımızda vuku bulan bu olaylarla fevkalade ilginç ve esrarlı bir bağlantı içinde, bundan kısa bir süre önce Baron F.nin sarayında da bir hadise cereyan etmiş, bizim sarayda olduğu gibi orada da aileyi tarumar etmiş. Başrahibe, Heilige Linde'deki hacdan dönüp kucağında küçük bir çocukla manastıra gelen yoksul, zavallı bir kadına acımış..."

Sözün tam burasında bir ziyaretçi, özel hekimin hikâyesini böldü, ben de böylece içimde kopan fırtınayı gizleme imkânını buldum. Açıkça anlamıştım; Francesko benim babamdı. Genç prens, benim Hermogen'i öldürdüğüm bıçakla öldürmüştü! Birkaç gün içinde İtalya'ya hareket etmeye ve nihayet kötücül düşman kuvvetin beni hapsettiği çevreden çıkmaya karar verdim. Aynı akşam saray çevrelerinde boy gösterdim; dünya güzeli, harikulade bir genç kızdan bahsediyorlardı. Bugün ilk kez, saraya mensup kadınlardan biri olarak prensesin yakın çevresinde yerini alacakmış; zira daha dün gelmiş.

Çift kanatlı kapılar açıldı, prenses içeriye girdi; yanında da o yabancı kız... Görür görmez tanıdım. Aurelie'ydi.

13 . Ahameniş Hanedanı'ndan Pers Kralı II. Kambyses, kendisini bir deli olarak tanıtan Herodotos aracılığıyla tanınır. (Ç.N.)

14 . Romalı devlet adamı. (Y.N.)

15 . Peter Squenz. XVII. yüzyıl Alman yazarı Andreas Gryphius'un aynı adlı absürd komedisinin kahramanı. (Ç.N.)

16 . Yunan mitolojisinde arkadaşı Orestes'e verdiği destekle dostluğun simgesi sayılan kahraman. (Y.N.)

17 . Müzikte üçlü akora eklenen, başka bir akora geçmeyi sağlayan nota. (Ç.N.)

18 . Bugünkü Bogota yakınlarındaki masalsı "altın ülke". Günümüzde çabuk ve kolayca zengin olunabilecek yerleri belirtmekte kullanılır. (Y.N.)

İKİNCİ CİLT

1
Dönüm noktası

Kimin hayatında bir kerecik olsun, yüreğinin en derin köşesinde, gizli bir aşkın o harikulade esrarı uyanmamıştır ki? Şimdi bu sayfaları okumakta olan kişi, her kim olursan ol, o güzelim güneşli günleri hatırla; aşkın ta kendisi olarak karşına çıkmış olan o latif kadının hayalini getir gözlerinin önüne. O anda, yalnızca onda kendini, kendi yücelmiş varlığını bulduğuna inanmıştın. Çağlayan suların, fısıldayan fundalıkların, okşar gibi esen akşam rüzgârlarının nasıl da işitebileceğin şekilde sana ondan, onun aşkından bahsettiğini hatırlıyor musun? Parlak, sevgi dolu gözleriyle sana bakan çiçeklerin onun selamlarını, öpüşlerini getirdiklerini görüyor musun hâlâ? Ve o gelir, bütün varlığıyla senin olmayı istemektedir; yakıcı bir arzuyla sarılırsın ona; ayakların yerden kesilmiş, derin bir özlem içinde tutuşmak üzeresindir. Fakat muradına eremezsin; sevdiğinle uzaklara, sana vaat edilmiş öte dünyalara kanatlanmak üzereyken karanlık bir güç seni zorla, hoyratça, aşağıya, toprağa doğru çekmiştir. Ümitlenmeye cesaret ettiğin anda, onu yitirmişsindir. Bütün sesler, nağmeler eriyip yok olmuş, yapayalnız bir adamın ümitsiz yakarışları, ıssız boşluklarda ürkünç bir şekilde inildemektedir artık. Sen, ey yabancı, sen, tanımadığım kişi, seni de böylesine tarif edilemez bir acı ezip parçalamışsa eğer, karanlık hücresinde aşkının güneşli günlerini hatırlayıp katı döşeğini kanlı gözyaşlarıyla ıslatan, ölüm korkusuyla dolu iç çekişleri gecenin sessizliğinde ıssız manastır koridorlarında yankılanan, saçlarına ak düşmüş keşişin ümitsiz feryadını anlarsın. Sen, içinde, benimle yakınlık kurmuş olan sen, aşkın en yüce

mutluluğunun, vuslatın ancak ölümle geleceğini göreceksin. Dünyevi değerlerle ölçülemeyecek kadar kadim zamanlardan bu yana üzerimizde yankılanan karanlık kehanetin sesleri, bunu böyle söyler; yeni doğanların dünyaya gelişlerinin gizemli ayinlerle kutlanması misali, bizim için de ölüm, aşkın kutsama törenidir!

İçime bir yıldırım düştü, soluğum kesildi, nabzım hızlandı, kalbim sancılarla kasıldı, göğsüm çatlayacak gibi oldu. Ona koşmak, ona koşup onu çılgın bir ihtirasla kendime çekmek istedim. "Neden direniyorsun, talihsiz kadın, seni bana ayrılamaz biçimde zincirlemiş olan kuvvete neden direniyorsun? Sen benim değil misin? Ebediyen benim değil misin?" Delice tutkumun patlak vermesini bu kez, Aurelie'yi baronun sarayında ilk gördüğüm sefere göre daha iyi frenlemiştim. Bütün gözler zaten Aurelie'ye çevriliydi; bu suretle, durumdan habersiz kişilerin arasında, kimse beni fark etmeden, bana hitap etmeden hareket etmeyi başarabildim; zira yalnızca *onu* görmek, onu işitmek, onu düşünmek istediğim bir anda, buna dayanamazdım.

Sade bir ev elbisesinin, güzel bir kıza gerçekten en yakışan kıyafet olduğunu bana kimse söylemesin; zira kadınların süslenmesi, kolay kolay karşı durulmaz esrarengiz bir büyü yaratır üzerimizde. Çiçeklerin, en parlak renkleriyle zengin bir dolgunlukla açtıkları zaman en mükemmel şekilde görünmeleri gibi, kadınların doğasında da içlerindeki ışıltıyı ve güzelliği süslenerek daha çok ortaya çıkarma eğilimi olmalı. Sevdiğini ilk kez süslenmiş olarak gördüğün zaman senin de sinir uçlarında, damarlarında açıklanamaz duygular kıpırdamamış mıydı? Sana o haliyle yabancı gelmişti belki ama sırf bu yüzden, gözünde daha da tarifsiz bir cazibe kazanmamış mıydı? Gizlice elini sıktığında, mutlulukla ve sonsuz bir şehvetle nasıl da titremiştin! Aurelie'yi daha önce ev kıyafetleri dışında hiç görmemiştim; bugün ise saray âdetlerine uygun olarak baştan aşağı süslenmişti. Ne kadar da güzeldi! Ona bakarken, adlandıramadığım bir hazla, tatlı bir istekle ürperdim. Fakat o anda içimde kötülüğün ruhu gücünü gösterdi, sesini yükseltti ve ben de bilerek isteyerek ona kulak verdim. "Görüyor musun şimdi, Medardus?" diye fısıldıyordu bana. "Kaderine nasıl hükmettiğini, talihinin sana tabi olduğunu, senin kendi ördüğün ağları nasıl da maharetle düğümlediğini şimdi iyice görüyor musun?" Saray çevrelerinde, tam anlamıyla güzel sayılabilecek

kadınlar vardı. Ama Aurelie'nin, ruhları kökünden yakalayan albenisinin karşısında hepsi görünmezlik boyaları sürülmüşçesine soluklaşıyordu. En ağırkanlı kişiler bile kendine mahsus bir heyecana kapılıyor, yaşlıca erkeklerin, yüzeysel anlamlar yüklenmiş birtakım kelimelerden oluşan, saraya özgü alışıldık konuşmalarının düzgünlüğü bile bir anda bozuluyordu. Her birinin bu yabancı kadına karşı, sözleriyle ve ifadeleriyle pazar günü yüzlerini gösterebilmek uğruna gözle görülür bir gayretkeşlikle çabalamalarını görmek çok eğlenceliydi. Aurelie, kendisine gösterilen bu teveccühü, gözlerini yere çevirerek hoş bir zarafet içinde, yanakları pembeleşerek kabul ediyordu. Ama prens, yaşlı beyleri kendi etrafına topladıktan, yakışıklı bazı gençler Aurelie'ye yaklaşıp mahcup, nazik sözler sarf etmeye başladıktan sonra, kız gözle görülür biçimde neşelendi ve rahatladı. En çok da, prensin muhafız alayından bir albay, kızın ilgisini çekmeyi başardı; çok geçmeden hararetli bir konuşmaya dalmış gibi görünüyorlardı. Ben albayı, bütün kadınların gözbebeği olarak tanımıştım. Zararsızmış gibi görünen yöntemlerle, pek fazla uğraşmaksızın kadınların akıllarını ve gönüllerini çelmeyi, onları ağına düşürmeyi başarıyordu. Hassas kulaklarıyla, en usulca verilen sesleri bile işitiyor, gelen istek üzerine benzer akorların tümünü usta bir yorumcu gibi, maharetle titreştiriyordu; öyle ki buna kanan kadın, bu yabancı tonlarda kendi iç müziğini dinlemekte olduğunu sanıyordu. Aurelie'nin pek uzağında değildim; beni fark etmemiş görünüyordu. Ona doğru gitmek istiyordum ama demirden bağlarla bağlanmış gibiydim; yerimden bile kıpırdayamıyordum. Albaya bir daha dikkatlice bakınca, birden Aurelie'nin yanında duran kişinin Viktorin olduğu sanısına kapıldım. Bunun üzerine öfke dolu, alaycı bir kahkaha attım. "Hey, hey, seni alçak; şeytanın uçurumu pek mi rahat geldi de aşka gelip keşişin sevdiğine göz dikiyorsun?"

Bu sözleri gerçekten sarf edip etmediğimi bilmiyorum; ama kendi kahkahamın sesiyle, derin bir rüyadan uyanır gibi kendime geldim; mabeyincibaşı elimi tutup, "Neye seviniyorsunuz bu kadar, Herr Leonard?" diye sorunca, içim buz kesti, ürperdim.

Keşiş kıyafeti giyme töreni sırasında isyankârca gülüşümü fark ettiği zaman Birader Cyrillus da aynı soruyu sormamış mıydı? Güçbela birtakım ilgisiz laflar gevelemeye çalıştım. Aurelie'nin artık

yanımda olmadığını hissediyordum ama yine de bakmaya cesaret edemedim; ışıklı salonlardan koşarak uzaklaştım. Halim pek tekinsiz görünüyor olmalıydı; zira geniş merdivenden inmek yerine aşağıya adeta uçtuğumu görenlerin ürküp kaçtıklarını fark ediyordum.

Saraya gitmekten kaçınıyordum, zira derin sırrımı ele vermeksizin Aurelie'yi tekrar görebilmem imkânsız gibiydi. Kırlarda, ormanda tek başıma yürüyor, sadece onu düşünüyor, onu görüyordum. Karanlık bir uğursuzluğun, onun kaderi ile benimkini birleştirdiğine, bana bazen günahkârca bir isyankârlık gibi gelen şeylerin asla değiştirilemez bir hükmün gerçekleşmesi olduğuna dair kanaatim gitgide daha güçleniyordu. Kendimi bu suretle yüreklendiriyor, Aurelie'nin beni görür görmez Hermogen'in katilini tanıması tehlikesine gülüp geçiyordum. Bu olasılık bana pek uzakmış gibi geliyordu. Boş hayallere kapılıp onun ilgisini çekmeye uğraşan o delikanlılar, ne kadar da acınası görünüyorlardı gözüme. O, tümüyle benimdi, bana aitti; öyle ki onun en hafif hayat nefesi bile, benim indimdeki varoluşunun eseriydi. Rengârenk ceketleri içindeki bu kontlar, baronlar, bu soylu oda sorumluları, bu subaylar da kim oluyordu; pırıltılı altın sırmaları, ışıltılı madalyalarıyla, süslü böceklerden başka bir şey değillerdi; canımı sıkarlarsa, tümünü bir yumrukta ezebilirdim. Keşiş kisvemle dalacaktım aralarına; Aurelie gelinliğini giymiş, kollarımda olacak, bu kibirli, düşman halli prenses de hor gördüğü ama muzaffer keşişin zifaf yatağını kendi elleriyle hazırlayacaktı. Bu türden fikirlere dalıp gitmişken, sık sık yüksek sesle Aurelie'nin adını haykırıyor, kahkahalarla gülüyor, deliler gibi hüngür hüngür ağlıyordum. Çok geçmeden fırtına dindi; sakinleştim ve Aurelie'ye yaklaşabilmek için birtakım planlar yapacak duruma gelebildim. Bir gün, tam da prensin akşamki toplantısına katılmanın isabetli olup olmadığını düşünüyordum ki, arkadan bir el sırtıma dokundu. Döndüm, karşımda özel hekim duruyordu. "Değerli nabzınızı saymama izin verin," diye söze girdi hemen ve gözlerini gözlerime dikerek bileğime davrandı. "Ne demek oluyor bu?" diye sordum şaşkınlıkla. "Önemli bir şey değil," diye sürdürdü sözünü. "Buralarda sessiz sedasız birtakım delilikler ortaya çıkmış; haydut misali, insanlara baskın yapıyor, onlara musallat oluyor, onların bağırıp çığlıklar atmalarına yol açıyor, bu çığlıklar bazen de kulağa manasız kahkahalar gibi geliyormuş. Tabii bu

bir hayal ürünü de olabilir ya da o çılgın şeytan belki de sadece hafif bir ateşle vücut ısısının yükselmesinden ibarettir. Onun için, değerli nabzınızı uzatın bana, sevgili dostum." "Sizi temin ederim ki, beyefendi, bu söylediklerinizden hiçbir şey anlamıyorum," diye atıldım ama özel hekim kolumu yakalamış, gözlerini gökyüzüne dikmiş, nabzımı sayıyordu: bir, iki, üç. Bu hayret verici tavrına bir anlam veremedim, ne istediğini açıklaması için ısrar ettim. "Bütün sarayı korku ve dehşete düşürdüğünüzü hatırlamıyorsunuz demek, değerli Herr Leonard? Sarayın başnedimesi hâlâ kramplarla boğuşuyor, damla hastalığından mustarip olan kardinaller kurulu başkanı, ayaklarına bastığınız için en önemli toplantılarını kaçırıyor, şezlongunda oturmuş, bir sürü iğne yiyerek inlemekte; bütün bunlar, cinnete yakalanmış halde, sebebi belli olmayan, herkesin korkudan tüylerini diken diken eden kahkahalar attıktan sonra salondan dışarı fırladığınız esnada oldu!" O anki halimi ve aklımdan geçenlere gülmüş olduğumu hatırladığımı, lakin bütün bunların bu derece hayret verici tesirlerinin olamayacağını, mabeyincibaşının neye güldüğümü gayet sakin bir şekilde sorduğunu ifade ettim. "Yok, yok!" diye devam etti özel hekim. "Bunun bir anlamı yok, zira o zaten bir *homo impavidus*'tur.[19] Şeytanın kendisini bile görse oralı olmaz, tatlı rahatını bozmaz. Oysa sözünü ettiğim kardinaller kurulu başkanının ifadesine göre, o anda sizin içinizde gerçekten de şeytanın ta kendisi, kendine mahsus bir şekilde gülümsemekteymiş, değerli beyefendi. Güzel Aurelie'miz öyle bir korktu ve dehşete kapıldı ki, beylerin yatıştırma çabaları hepten boşa gitti, kabarık peruklarından aşkın ateşi tüten bir sürü beyin üzülmesi pahasına toplantıyı terk etti. Sizin o sevimli kahkahaları attığınız esnada olmalı, Aurelie tiz ve insanın yüreğine işleyen bir sesle, 'Hermogen!' diye haykırdı. Bakın hele, bu ne demek olabilir ki? Bunu siz bilebilirsiniz belki. Siz aslında sevimli, neşeli, akıllı bir adamsınız, Herr Leonard; size Francesko'nun hikâyesini aktarmış olmaktan dolayı hiç pişmanlık duymuyorum; bu sizin için oldukça ibret verici olmalı." Hekim gözlerini gözlerime dikmiş, kolumu hâlâ sımsıkı tutmaktaydı. "Bilmem ki," dedim, kolumu pek de yumuşak sayılmayacak bir hareketle kurtarırken. "Sizin bu tuhaf konuşmalarınıza bir yorum getiremeyeceğim, beyefendi. İtiraf edeyim

ki, Aurelie'nin etrafının süslü beyler tarafından sarıldığı esnada, sizin de esprili bir şekilde ifade buyurduğunuz gibi kabarık peruklarından aşk ateşinin tüttüğü görünce, ruhumda geçmişte kalan hayatıma dair çok acı veren bir hatıra canlandı. Bazı insanların budalaca davranışları karşısında alaycı bir öfkeye kapılarak elimde olmadan yüksek sesle gülmüşüm demek. İstemeden bu kadar felakete sebebiyet vermiş olduğum için müteessirim. Bunun bedelini, kendimi bir süre saraydan uzak tutmak suretiyle ödeyeceğim. Prenses de, Aurelie de beni mazur görsünler." "Bakın, sevgili Herr Leonard," diye yapıştırdı cevabı hekim. "İnsanlarda zaman zaman bazı tuhaf değişimler olabilir; esas itibarıyla kalbi temizse eğer, kişi bunlarla kolayca baş edebilir." "Yeryüzünde böyle bir şeyle övünebilecek durumda olan herhangi bir kimse var mıdır?" diye sordum karanlık bir şekilde kendi kendime. Hekimin bakışları da, sesinin tonu da ansızın değişti. "Siz gerçekten de hastaymışsınız gibi geliyor bana," dedi şefkatli ve ciddi bir sesle. "Renginiz solgun, rahatsızmış gibi görünüyorsunuz. Gözleriniz içine göçmüş ve tuhaf bir şekilde kızıl kor gibi parlıyor. Nabzınız, ateşiniz varmış gibi atıyor, konuşmanız da kulağa boğuk boğuk geliyor... Size bir şeyler yazayım mı?" "Zehir," dedim güçlükle işitilecek bir şekilde. "Ohoo!" diye haykırdı özel hekim. "Demek o durumdasınız? Yani ilaç yerine, dağılmış toplumun bitirici maddeleri... Bu da olabilir tabii. Yalnız... Ama yine de tuhaf olan... Belki de..." "Rica ederim, beyefendi!" diye haykırdım öfkeyle. "Rica ederim bu kopuk kopuk, anlaşılmaz konuşmalarınızla taciz etmeyin beni; ne söyleyecekseniz yekten söyleyin." "Durun!" diye kesti sözümü özel hekim. "Durun! Hayret verici sürprizler oluyor, Herr Leonard: Şüphe yok ki, anlık bir izlenimin etkisiyle bir hipotez inşa edilmiş; muhtemelen birkaç dakika içinde dağılıp gidecek. Bakın, karşıdan prenses ile Aurelie geliyor; bu tesadüfi karşılaşmadan yararlanın, davranışınızdan dolayı özür dileyin... Aslında, şey... Tanrı'm, netice itibarıyla siz sadece güldünüz... Elbette ki biraz tuhaf bir şekilde... Sinirleri zayıf birileri bundan korkmuşsa, elden ne gelir? Hoşça kalın!"

Hekim, kendine mahsus atikliğiyle uzaklaştı. Prenses, Aurelie'yle birlikte yoldan aşağıya doğru geliyordu. Titriyordum. Bütün gücümle kendimi toparladım. Hekimin o esrarlı konuşmalarından sonra kendimi kanıtlamanın yeri geldiğini hissediyordum. Kendimden emin,

gelenlerin karşısına dikildim. Aurelie beni görür görmez acı bir çığlık atarak ölü gibi yığıldı. Yaklaşmak istedim ama prenses, nefret ve dehşet içinde uzaklaşmamı işaret etti ve yüksek sesle yardım çağırdı. Öç tanrıçaları ile şeytanlar kamçılıyormuş gibi park boyunca koştum. Evime kapandım, öfke ve yeis içinde dişlerimi gıcırdatarak kendimi yatağa attım. Akşam oldu, gece bastırdı, kapının açıldığını, birtakım seslerin aralarında karmakarışık mırıldandığını, fısıldaştığını işittim. Merdiveni sarsarak, ayaklarını vurarak yukarıya çıktılar. Nihayet kapım çalındı; yetkililer adına kapımı açmamı emrettiler. Nasıl bir tehlikeyle karşı karşıya olduğumun tam olarak ayırdına varamasam da, işimin bittiğini hissettim. Kaçarak kurtulabilirdim; böyle düşünerek pencereyi açtım. Binanın önünde silahlı adamlar duruyordu; içlerinden kimileri beni hemen fark edip, "Nereye?" diye seslendiler. O anda yatak odamın kapısı ardına kadar açıldı. İçeriye birkaç adam girdi. İçlerinden birinin elindeki fenerin ışığında askerî polisleri fark ettim. Ağır Ceza Mahkemesi'nin tutuklama emrini gösterdiler; direnmek her bakımdan çılgınlık olurdu. Kapının önünde bekleyen bir arabaya attılar beni; önceden tespit edilmiş olduğu anlaşılan yere vardığımızda, nerede olduğumuzu sordum. "Üst kalenin hapishanelerinde," cevabını aldım. Buraya davaları sürmekte olan tehlikeli suçluları kapattıklarını biliyordum. Çok geçmeden yatağımı getirdiler. Gardiyan rahat etmem için bir şey isteyip istemediğimi sordu. Bir şey istemedim ve sonunda yalnız kaldım. Ayak seslerinin uzun süre yankılanmasına, çok sayıda kapının açılıp kapanmasına bakarak kalenin en içteki hapishanelerinden birinde bulunduğumu anladım. Uzun yolculuk boyunca, kendi kendime bile pek açıklayamadığım bir şekilde sakinleşmiştim; adeta bir tür uyuşukluk içindeymişim gibi, bütün imgelerin gözümün önünden solgun, yarı silinmiş renkleriyle akıp gittiğini görüyordum. Uykuya değil, düşüncelerimi ve düş gücümü felç eden bir baygınlığa teslim olmuştum. Ertesi sabah gün aydınlanıp uyanınca neler olduğunu, nereye getirildiğimi hatırlamaya başladım. Yattığım oda tonozlu ve tam olarak hücre şeklindeydi; küçük penceresindeki kalın demir parmaklılar olmasa ve pencere, dışarıyı görmekten vazgeçtim, elimle bile uzansam erişemeyeceğim kadar yüksek olmasa, gözüme hapishane gibi görünmeyecekti. İçeriye pek az güneş ışığı düşüyordu.

Bulunduğum yerin çevresini araştırma merakına kapıldım; yatağımı çekip masayı onun üstüne koydum. Tam tepesine tırmanacakken, gardiyan içeri girdi; yaptığım işe pek şaşırmış gibiydi. Ne yaptığımı sordu; sadece dışarıya bakmak istediğimi söyledim. Sustu, yatağı ve masayı dışarıya çıkardı ve beni yeniden kilitledi. Bir saat kadar geçmişti ki, iki adamla birlikte tekrar geldi, beni uzun koridorlardan geçirerek, merdivenlerden indirip çıkararak Ağır Ceza hakiminin beklediği küçük salona getirdi sonunda. Hakimin yanında, sorulan sorulara verdiğim bütün cevapları kâtibe sırasıyla yüksek sesle yazdıran genç bir adam vardı. Bana karşı kibar davranıyor olmalarını, daha önce sarayla olan ilişkilerime ve genel olarak bana duyulan saygıya borçlu olmalıydım. Savunmamı, tutuklanmama sadece tahminlerin, esas olarak da Aurelie'nin sezgi niteliğindeki duygularına dayanan tahminlerinin sebep olduğuna dayandıracaktım. Hakim, benden o güne kadarki yaşantıma dair net bilgiler vermemi talep etti; bense, böyle aniden tutuklanmamın sebebini söylemesini rica ettim. Bana isnat edilen suçun ne olduğunu zamanı gelince yeterince dinleyip öğreneceğimi söyleyerek karşılık verdi. Şimdi önemli olan, bu şehre gelmeden önceki hayatımın, en ince ayrıntısına kadar açıklığa kavuşmasıydı. Ağır Ceza Mahkemesi'nin, beyan edeceğim her şeyin doğruluğunu tahkik edecek imkânları olduğunu, dolayısıyla gerçeğe sadık kalmam gerektiğini hatırlattı. Kısa boylu, sıska, tilki kızılı saçlı bu adamın, gülünç bir şekilde gıcırdayan kısık sesiyle, gri gözlerini kocaman açarak bana yönelttiği bu uyarı, uygun bir zemine denk gelmişti; zira bu uyarıyla, saraydayken adımı ve doğum yerimi zikretmek zorunda kaldığım o hikâyede ipuçlarını nereye bırakmışsam oradan alıp örmeye devam etmem gerektiğini hatırladım. Aynı zamanda, dikkat çekebilecek her türlü unsurdan kaçınmalı, alelade bir hayat hikâyesini çok uzak ve bilinmez bir yerlere dayandırmalıydım, böylece daha derin soruşturmalar yürütmeleri için uzaklara açılmak ve müşkülatla mücadele etmek zorunda olduklarını görmeliydiler. O anda, B.deki papaz okulunda tanıştığım bir Polonyalı aklıma geldi. Onun basit hayat şartlarını kendime uyarlamaya karar verdim. Bu suretle işe başladım. "Bana ağır bir suç isnat ediliyor olabilir. Ancak ben burada prensin ve bütün şehrin gözleri önünde sürdürüyordum hayatımı. Burada kaldığım süre içinde, faili ya da suç ortağı

sayılabileceğim hiçbir suç teşebbüsünde bulunulmadı. Geçmiş zamanlarda işlenmiş bir suç nedeniyle şikâyette bulunan kişinin yabancı biri olması gerekiyor. Kendimi her türlü suçtan azade hissettiğime göre, muhtemelen talihsiz bir benzerlik, suçlu olduğum şüphesini uyandırmış olmalı; bu nedenle de boş şüpheler ve önyargılı düşünceler yüzünden azılı bir suçlu gibi Ağır Ceza Hapishanesi'ne kapatılmamı çok gaddarca buluyorum. Neden sorumsuz ya da belki kötü niyetli şikâyetçimle yüzleştirilmiyorum?.. Sonuç olarak bu kesinlikle münasebetsiz bir deli olmalı..." "Ağır olun, ağır olun, Herr Leonard!" dedi hakim çatlak bir sesle. "Kendinize hâkim olun, yoksa talihsiz bir şekilde yüksek şahsiyetlerden birine toslayabilirsiniz. Ayrıca, kastettiğiniz yabancı, Herr Leonard, şey, yani Herr...(hemen dudağını ısırdı) ne sorumsuzdur ne de münasebetsiz... Elimizde oralardan gelen bazı önemli bilgiler var..." Baron F.nin topraklarının bulunduğu bölgenin adını verdi ve böylece her şey kafamda açıklık kazandı. Aurelie beni görür görmez, ağabeyini öldüren keşişi teşhis etmiş olmalıydı. Bu keşiş, B.deki Kapuçin manastırının ünlü kürsü hatibi Medardus'tu. Reinhold, onu o kişi olarak tanımış, keşiş de zaten kendini öyle tanıtmıştı. Başrahibe, Francesko'nun Medardus'un babası olduğunu biliyordu; prenses ile başrahibe aralarında mektuplaşarak benim onunla olan, başlangıçta prensese tekinsiz gelen benzerliğim üzerine şüphelerini paylaşmışlar; böylece şüphe, şüphe olmaktan çıkıp neredeyse gerçeklik kazanmıştı. B.deki Kapuçin manastırından izimi sürerek benim Keşiş Medardus'la aynı kişi olduğum bilgisinin alınmış olması da ihtimal dahilindeydi. Bütün bunları hızla gözden geçirince durumumun ne denli vahim olduğunu anlamıştım. Hakim konuşmaya devam ediyor, bu da benim yararıma oluyordu. Zira bir süredir boş yere düşünüp durduğum, saraydaki yaşlı hanıma doğum yerim olarak zikrettiğim küçük Polonya şehrinin adını nihayet hatırlayabilmiştim. Hakim, buraya kadarki hayat hikâyemi mutlaka anlatmam gerektiğini bir kez daha vurgulayarak nutkunu haşin bir ifadeyle tamamladı. "Adım, aslında Leonard Krczynski; soylu bir adamın tek oğluyum. Babam mülkünü sattıktan sonra Kwiecziczewo'da ikamet etmekteydi," diyerek anlatmaya başladım. "Ne, nasıl?" diye haykırdı hakim, adımı ve doğum yerimi tekrar etmek için beyhude gayretler sarf ederek. Zabıt kâtibi kelimeleri nasıl yazacağını bir türlü bilemiyordu. Bizzat

ben yazdırdım ve sonra da devam ettim: “Görüyorsunuz, beyefendi, benim ünsüz harflerden yana oldukça zengin olan adımı telaffuz etmek, bir Alman için ne kadar zor. Almanya’ya gelince o adımı atıp sadece Leonard’ı kullanmamın sebebi işte buydu. Ayrıca, kimsenin hayat hikâyesi benimki kadar basit olamaz. Babam okumuş bir adamdı, bilime olan merakımı takdir ederek beni Krakow’a, din adamı olan akrabası Stanislaw Krczynski’nin yanına yollayacağı sırada öldü. Benimle ilgilenecek kimse kalmayınca, neyim varsa sattım, biraz da borçlanarak babamdan kalan servetin tümüyle gerçekten de Krakow’a gidip akrabamın himayesinde birkaç yıl tahsil gördüm. Daha sonra Danzig ve Königsberg’e gittim. Sonunda, adeta karşı konulmaz bir güç tarafından sürüklenmişçesine güneye doğru bir seyahate çıktım. Küçük servetimden geri kalanlarla bir süre idare edip sonra da herhangi bir üniversitede görev almayı ümit ediyordum. Eğer prensin *faro* masasında oturup ciddi bir kazanç sağlamasaydım, işler kötüye gidebilirdi; ne burada bu kadar rahat bir şekilde oyalanabilir ne de daha sonra, aklımda olan İtalya yolculuğuma devam edebilirdim. Hayatımda kayda değer çok önemli şeyler olmadı. Yine de belirtmeliyim ki, eğer içinde pasaportumun, seyahat güzergâhımın kayıtlı olduğu ve diğer bazı evrakımın bulunduğu evrak çantamı çok tuhaf bir şanssızlık eseri kaybetmiş olmasaydım, beyanlarımı şüphe götürmeyecek şekilde kanıtlamam daha kolay olurdu.” Hakim gözle görülür bir şekilde öfkelendi, bana sertçe baktı, neredeyse alaycı bir tonda, talep edilen şekilde kimliğimi kanıtlamaktan beni alıkoyanın nasıl bir şanssızlık olduğunu sordu. “Aylar önce,” diye başladım anlatmaya, “dağlık bölgede, buralara doğru ilerliyordum. Hoş bir mevsimdeydik, bölge de çok romantikti; bu nedenle yola yaya olarak devam ediyordum. Bir akşam vakti, yorgun halde, küçük bir köyün hanında oturuyordum; kendime serinletici bir şeyler ısmarlamıştım. Aklıma gelen bir şeyi not etmek üzere evrak çantamdan bir kâğıt çıkardım; çanta masanın üstünde, önümde duruyordu. Az sonra hızla bir atlı geldi. Tuhaf kılığı, yabanileşmiş görünümü dikkatimi çekti. Odaya girdi, içecek bir şeyler istedi, bana karanlık ve ürkekçe bir bakış atarak karşımdaki masaya oturdu. Adam bana biraz tekinsiz gelmişti, onun için dışarıya, açık havaya çıktım. Çok geçmeden atlı da çıktı, hancıya hesabını ödeyip bana da kaçamak bir selam verdikten sonra

atına atlayıp uzaklaştı. Ben de yoluma devam etme niyetindeydim ki, odada masanın üstünde bıraktığım evrak çantam aklıma geldi; yeniden içeriye girdim, çantayı bıraktığım yerde buldum. Ama ertesi gün içini karıştırınca, onun, benim çantam olmadığını fark ettim; muhtemelen, bir yanlışlık sonucu benimkini alan o yabancıya ait olmalıydı. İçinde anlayamadığım bazı notlar ve Kont Viktorin'e yazılmış birkaç mektup vardı. Bu çantaya eşyalarımın arasında rastlayabilirsiniz; benimkinde ise, belirttiğim gibi, bu karışıklık sonucu kaybettiğim pasaportum, seyahat evrakım, bir de şimdi aklıma geldiği üzere, vaftiz belgem vardı."

Hakim, sözünü ettiğim o yabancıyı tepeden tırnağa tarif etmemi istedi. Ben de o kişiyi, Kont Viktorin'inki ile benim Baron F.nin sarayından kaçarkenki eşkalimi büyük bir maharetle birbirine karıştırarak, mümkün olabilecek bütün ayrıntılarıyla anlatmakta kusur etmedim. Hakim, bu olayı en ince noktalarına kadar sorgulamaktan vazgeçmiyordu. Bense her soruya tatmin edici cevaplar yetiştirirken, bir yandan da tabloyu aklımda toparlıyor, çelişkilere düşme tehlikesinin kalmadığını düşünüyordum. Üstelik gerçekten de evrakın arasında bulunan, Kont Viktorin'e yazılmış mektupların, olaylara karıştırmaya çalıştığım o uydurma kişiyi, ileride koşulların getireceği duruma göre, ya kaçak Medardus ya da Kont Viktorin olarak takdim etmek açısından yararlı olacağını, haklı olarak da bunun isabetli bir fikir olduğunu düşünüyordum. Bu arada, Euphemie'nin evrakı arasında, Viktorin'in saraya bir keşiş olarak gelmesi planlarını ele verecek bazı mektuplar bulunması olasılığı aklıma geldi; bu, meselenin gidişatını karartıp karıştırabilirdi. Yargıç sorguladıkça, düş gücüm çalışmaya devam ediyordu. Hiç durmadan, her tür yakalanma olasılığına karşı, en kötü durumda bile kendimi güvenceye alabilecek çözümler ürettiğim kanaatindeydim. Hayatıma dair her şeyi genel çizgileriyle yeterince müzakere ettiğimizi düşünerek, hakimin isnat edilen suç konusuna daha yakından değinmesini bekliyordum artık. Ama öyle olmadı; onun yerine, neden hapisten kaçmak istediğimi sorguladı. Böyle bir şeyin aklımın ucundan bile geçmediğine dair teminat verdim. Ama bu, görünüşe bakılırsa, beni pencereye tırmanmaya çalışırken gören gardiyanın tanıklığıyla çelişiyordu. Hakim ikinci bir teşebbüse karşı beni uyardı. Tekrar zindana götürüldüm.

Yatağım alınmış, yerine samandan bir yer yatağı hazırlanmış, masa zemine vidalanmış, iskemle yerine alçak bir sıra konulmuştu. Kimsenin arayıp sormadığı bir üç gün geçti aradan. Yemek getiren, akşamları da lambamı yakan yaşlı bir uşağın asık suratını görüyordum sadece. Gerginliğim azalmıştı; hayat ile ölüm arasındaki heyecanlı bir kavgada cesur bir savaşçı misali dövüşür gibiydim. Kederli, bezgin, derin düşünceler içindeydim; her şey gözüme önemsiz görünüyordu. Aurelie'nin hayali bile silikleşmişti. Ama kısa süre sonra zihnim yeniden silkinip açıldı, yalnızlığın, boğucu zindan havasının yarattığı, direnemeyeceğim o tekinsiz, hastalıklı duyguya daha da şiddetle kapıldım. Artık uyuyamıyordum. Lambanın ölgün, titrek ışığı duvarlara ve tavana vurdukça, şekilsiz hayaletler sırıtıyordu sanki. Lambayı söndürüyor, samandan yastığıma sığınıyordum ama bu kez de, gecenin sessizliğinde diğer mahkûmların zincir şıkırtıları, boğuk iniltiler daha da dehşet verici bir şekilde yankılanıyordu. Sık sık Euphemie ile Viktorin'in can çekişirkenki hırıltılarını işitir gibi oluyordum: "Sizin mahvınıza ben mi sebep oldum, alçaklar? Benim öç alıcı kollarıma atılan siz kendiniz değil miydiniz?" diye sesleniyordum yüksek sesle. Ama sonrasında, kemerlerin altında, derinlerden uzun bir ölüm soluğu geliyordu kulağıma ve ben dayanılmaz bir yeis içinde yüksek sesle ağlıyordum. "Sensin bu, Hermogen! İntikam çok yakında... Kurtuluş yok artık!" Dokuzuncu gece olmalı, korku ve dehşetten yarı baygın düşmüş vaziyette hapishanenin soğuk zeminine uzanmış yatıyordum. O an, net olarak altımdan doğru, ölçülü, usul bir tıkırdama hissettim. Kulak kabarttım, tıkırdama devam ediyordu. Bu arada birileri zeminden yukarıya doğru tuhaf bir şekilde gülüyordu. Ayağa fırlayıp kendimi saman yatağıma attım. Ama o esnada tıkırdamalar, kahkahalar ve inlemeler hâlâ devam diyordu. Sonunda, çirkin, kısık ve titrek bir ses usulca ama art arda tekrarlamaya başladı: "Me-dar-dus! Me-dar-dus!" Bütün uzuvlarımdan buz gibi bir akım geçti sanki. Kendimi toplayarak haykırdım: "Kimsin? Kim var orada?" Kahkahalar güçlendi, iç çekmeler, inlemeler, sızıldanmalar, vuruşlar ve titrek, kısık, "Me-dar-dus... Me-dar-dus!" diye seslenmeler arttı. Yatağımdan fırlayıp, "Bu delice hayalet oyunlarını yapan kişi, her kimsen çık karşıma, göreyim seni. Ya da bu kaba kahkahalarına, takırdamalarına bir son ver!" Koyu karanlığa işte böyle seslendim. Ama

tam ayaklarımın dibindeki vuruşlar, kekelemeler daha da güçlenmişti: "Hihihi... hihihi... biraderciğim, biraderciğim... Me-dar-dus... buradayım... buradayım... aç kapıyı... aç... o-ormana gidelim... ormana!" Bu kez de ses, meşum bir şekilde aşina gelmeye başlamıştı kulağıma. Bu sesi bir zamanlar işitmiş gibiydim; ama sanırım, böyle kırık dökük, böyle kekelerken değil. Evet, dehşet içinde, kendi konuşma sesimi işittiğim sanısına kapıldım. Gayriihtiyarı, bunun öyle olup olmadığını sınamak istedim, kekelemeyi taklit ettim: "Me-dar-dus... Me-dar-dus!" Bunun üzerine yeniden bir kahkaha attı ama bu kez alaycı ve öfkeliydi. "Biraderciğim, biraderciğim, be-ni ta- nı-dın mı? Tanıdın mı? A-aç kapıyı, aç... o... ormana gi-gidelim... ormana!" diye bağırdı. "Zavallı deli!" diye boğuk ve ürkünç bir ses yükseldi içimden. "Sana kapı filan açamam, seninle güzelim ormana da, dışarıda esen o güzelim, temiz bahar havasına da gidemem! Ben de senin gibi, karanlık, ıssız zindanlara kapatıldım." Bunun üzerine umarsız bir feryatla bir inilti geldi, vuruşlar gitgide yavaşladı, işitilmez oldu; sonunda tamamen sustu. Pencereden şafak söküyordu. Kilitler şıkırdadı, bunca zamandır görmediğim zindancıbaşı içeriye girdi. "Bu gece odanızdan birtakım gürültüler ve yüksek sesli konuşmalar işitmişler," diye lafa başladı. "Ne demek oluyor bu?" "Benim uykuda yüksek sesle ve sertçe konuşma huyum vardır," diye olabildiğince sakin bir şekilde cevap verdim. "Ayrıca, uyanık olsam da kendi kendime konuşmama izin vardır sanıyorum." "Muhtemelen biliyorsunuzdur," diye devam etti zindancıbaşı. "Her türlü firar denemesi ve diğer mahkûmlarla görüşmek, şiddetle cezalandırılır." Hiç böyle bir niyetim olmadığını ileri sürdüm. Birkaç saat sonra yukarıya, Ağır Ceza Mahkemesi'ne çıkarıldım. İfademi alan ilk hakimin yerine, beceriklilik ve tutarlılık açısından çok daha üstün olduğunu ilk bakışta fark ettiğim genç bir adam gelmişti; kibarca davrandı ve oturmamı söyledi. Hâlâ daha capcanlı bir şekilde gözümün önündedir. Yaşına göre oldukça çökmüştü, başında neredeyse hiç saç kalmamıştı ve gözlük takıyordu. Her halinden öyle bir iyilik akıyor, öyle bir rahatlık veriyordu ki, sırf bu nedenle, suçlulardan hiçbirinin, eğer tümüyle dili tutulmamışsa, ona fazla direnemeyeceğini düşündüm. Sorularını rahatça, neredeyse bir karşılıklı konuşma havasında soruyordu. Ama soruları o kadar iyi düşünülmüş, o kadar kesindi ki, sadece belirli cevaplar verilebilirdi.

“Size öncelikle şunu sormalıyım,” diye başladı. “Hayatınız hakkında beyanda bulunduğunuz her şey, gerçeklere mi dayanıyor? Yoksa iyice bir düşünüp taşınırsanız, değinmek istediğiniz başka herhangi bir durum olabilir mi?”

“Basit hayatıma dair söylenecek ne varsa söyledim.”

“Ruhbanla, keşişlerle hiç ilişkiniz olmadı mı?”

“Evet, oldu. Krakow’da... Danzig... Frauenburg... Königsberg. Son bulunduğum yerlerde, kiliselerde papazlarla ve din görevlisi olarak çalışan, tarikata mensup olmayan din adamlarıyla ilişkilerim oldu.”

“Daha önce, Frauenburg’da bulunduğunuzu beyan etmemiştiniz.”

“Hatırladığım kadarıyla, Danzig’den Köningsberg’e yolculuk ederken orada sekiz gün kadar kalmış olmamı kayda değer bulmadığım için beyan etmemiştim.”

“Demek, Kwiecziczewo’da doğdunuz?”

Hakim bunu ansızın Lehçe sormuştu, üstelik gerçek bir Polonya aksanıyla, aynı zamanda fazla tereddüt etmeden. Bir an gerçekten aklım karıştı ama hemen kendimi topladım, arkadaşım Krcszinski’den papaz okulunda öğrenmiş olduğum az buçuk Lehçeyi hatırlayarak yanıt verdim:

“Babamın Kwiecziczewo’daki küçük çiftliğinde.”

“Neydi bu çiftliğin adı?”

“Krcziniewo, aile çiftliğimiz.”

“İtiraf edeyim ki, bir Polonyalı olarak, Lehçeyi biraz fazla Alman aksanıyla konuşuyorsunuz. Nasıl oluyor bu?”

“Uzun zamandan beri Almanca dışında bir dil konuşmuyorum. Daha Krakow’dayken bile, benden Lehçe öğrenmek isteyen Almanlarla yoğun ilişkim oldu; farkında olmadan onların aksanına alışmış olmalıyım; tıpkı insanın taşra telaffuzunu benimseyip daha iyi, daha karakteristik aksanını unuttuğu gibi.”

Hakim bana baktı, yüzünden sessiz bir gülümseme geçti. Ardından zabıt kâtibine dönerek ona usulca bir şey yazdırdı. Net olarak, “Bariz bir çekingenlik içinde...” sözlerini teşhis ettim. Lehçeyi kötü konuşuyor olmam üzerinde daha fazla duracaktım ki, “B.de hiç bulunmadınız mı?” diye sordu hakim.

“Hiç bulunmadım.”

“Königsberg’den buraya geldiğiniz yol oradan geçmiyor mu?”

“Başka bir yoldan geldim.”

“B.deki Kapuçin manastırından bir rahiple hiç tanışmadınız mı?”

“Hayır.”

Hakim zili çaldı ve içeriye giren mübaşire usulca bir direktif verdi. Derhal kapılar açıldı. Peder Cyrillus’u karşımda gördüğüm an, korkuyla ve dehşetle sarsıldım. Hakim sordu:

“Bu adamı tanıyor musunuz?”

“Hayır! ... Onu daha önce hiç görmedim!”

Bunun üzerine Cyrillus, gözlerini bana dikti, ardından yanıma sokuldu, ellerini kavuşturdu, gözlerinden sel gibi yaşlar dökülürken yüksek sesle haykırdı: “Medardus, Birader Medardus! İsa aşkına, nerelerde buluyorum ben seni; cürüm içinde, şeytana uymuş, isyankârlık içinde... Medardus, kendine gel. Suçunu kabul et. Nadim ol... Tanrı’nın sabrı sonsuzdur!” Hakim, Cyrillus’un konuşmasından pek hoşnutmuş gibi görünmüyordu; sözünü bir soruyla kesti: “Bu adamı B.deki Kapuçin manastırından Keşiş Medardus olarak mı teşhis ediyorsunuz?”

“İsa’nın beni kurtaracağı kadar eminim,” diye cevap verdi Cyrillus. “Bu adamın, dünyevi kıyafetler giymiş olsa da, B.deki Kapuçin manastırında benim gözümün önünde keşiş adayı olup takdis edilen Medardus olduğundan eminim. Ayrıca, Medardus’un boynunun sol yanında kırmızı bir haç işareti vardır. Eğer bu adam...” Hakim, keşişin sözünü keserek bana döndü: “Gördüğünüz gibi, bu adam sizin B.deki manastırdan Kapuçin Keşişi Medardus olduğunuzu söylüyor,” dedi. “İşte bu Medardus hakkında ağır bir cürüm ihbarı var. Sizin ifadelerinize göre Medardus’un boynunda bulunan özel bir işaretin sizde olmaması gerek; eğer siz bu keşiş değilseniz, bunu kanıtlamak gayet kolay olacak; elinizde iyi bir fırsat var. Açın boynunuzu.” “Buna gerek yok,” diye cevap verdim, kendime hakim olarak. “Hakkında şikâyet olan, hiç tanımadığım bu Keşiş Medardus ile aramızdaki büyük benzerlik çok talihsiz, çok özel bir durum olmalı; zira benim de boynumun sol tarafında kırmızı bir haç işareti var.” Gerçekten de, başrahibenin pırlanta haçının boynumda açtığı, haç biçimindeki yara, zaman içinde geçmeyen kırmızı bir iz bırakmıştı. “Açın boynunuzu,” diye üsteledi hakim. Dediğini yaptım; bunun üzerine Cyrillus şiddetle haykırdı: “Kutsal Meryem Ana, işte bu o, kırmızı haç!... Medardus...

Ah, Birader Medardus, ebedi selametten tümüyle vaz mı geçtin?" Ağlayarak, yarı baygın, iskemleye yığıldı. "Bu saygıdeğer din adamının iddiasına ne karşılık vereceksiniz?" diye sordu hakim. O anda her yanımı bir yıldırımın alevi sardı sanki. Yılgınlığa kapılır gibi olmuşken, bir anda kurtuldum; evet, bana fısıldayan, şeytanın ta kendisiydi. "Ne yapabilir bu aciz adamlar senin gibi güçlü ve akıllı birine?... Aurelie senin olmayacak mıydı?" Oldukça vahşi ve alaycı bir dik kafalılıkla çıkıştım: "İskemlesinde baygın oturan bu keşiş, bunamış, budala bir ihtiyar. Saçma sapan bir vehme kapılmış, beni kazara benzerlik gösterdiğim, yolunu şaşırmış Manastır Kapuçinlerinden biri sanıyor." Hakim, buraya kadar bakışını da ses tonunu da değiştirmeksizin sükûnetini ve itidalini korumuştu. Ama ilk kez yüzünde karanlık ve delici bir ciddiyet ifadesi belirdi. Ayağa kalktı, dik dik gözlerime baktı. İtiraf etmeliyim ki, gözlüğünün pırıltısında bile tahammül edemediğim, dehşet verici bir şeyler vardı. Konuşmama devam edemedim. Ta içimden kopan, yeis dolu bir öfkeye kapılmıştım; yumruğumu alnıma vurarak, "Aurelie!" diye şiddetle haykırdım. "Bu da nesi? Bu isim ne anlama geliyor?" diye sordu hakim sertçe. "Karanlık bir musibet, beni utanç verici bir ölüme kurban etmekte," dedim acı içinde. "Oysa ben kesinlikle masumum. Tümüyle masumum... Bırakın beni... Merhamet edin... Sinirlerimde, damarlarımda cinnetin dolaştığını hissediyorum... Bırakın beni!" Hakim yeniden sakinleşmişti. Zabıt kâtibine bir sürü şey yazdırdı, çoğunu anlamadım. Sonunda, bana sorduğu bütün soruları ve benim cevaplarımı kapsayan, Cyrillus ile aramızda geçenlerin anlatıldığı bir tutanak uzattı. Adımı yazıp imzalamam gerekiyordu. Daha sonra hakim, Lehçe ve Almanca bir şeyler yazmamı istedi. Dediğini yaptım. Hakim, Almanca yazılı kâğıdı alıp o arada kendine gelmiş olan Peder Cyrillus' a verdi. "Bu elyazısı, manastır kardeşiniz Medardus'un yazısıyla benzerlik gösteriyor mu?" diye sordu. "Bu tamamen onun elyazısı, en ince ayrıntılarına kadar," diye yanıtladı Cyrillus ve yeniden bana döndü. Benimle konuşmak istiyordu ama hakimin bir bakışıyla sustu. Hakim bu kez, Lehçe yazdığım kâğıdı inceledi, ardından ayağa kalktı, iyice yanıma sokuldu, çok ciddi ve kararlı bir sesle konuştu:

"Siz Polonyalı değilsiniz. Bu yazı baştan sona yanlışlarla, gramer ve imla hatalarıyla dolu. Polonya ulusundan kimse böyle yazmaz; bilimsel

olarak sizin kadar eğitimli biri hele hiç..."

"Ben Krcziniewo'da doğdum. Dolayısıyla kesinlikle Polonyalıyım. Velev ki değilim, esrarengiz durumlar mevkiim ve ismimi inkâr etmeye zorlamış olsun, bu yüzden ille de B.deki manastırdan kaçan Kapuçin Medardus olmam gerekmiyor."

"Ah, Birader Medardus," diye atıldı Cyrillus. "Muhterem başrahibimiz Leonardus, sadakatine ve imanına güvenip seni Roma'ya yollamadı mı?... Birader Medardus, İsa aşkına, böyle kâfirce kaçtığın kutsal mevkiini inkâr etme artık."

"Lütfen konuşmamızı bölmeyin," dedi hakim ve bana dönerek devam etti:

"Dikkatinizi çekmeliyim ki, bu muhterem beyefendinin kuşku götürmez ifadesi, sizin gerçekten de söylendiği gibi Medardus olduğunuz iddiasını fevkalade güçlendiriyor. Sizi hiç kuşkusuz keşiş olarak teşhis edecek birkaç kişiyle daha yüzleştireceğimi saklamayayım. Bu kişiler arasında biri var ki, eğer iddialar örtüşürse, cidden korkmanız gerekiyor. Eşyalarınızın arasında, sizin aleyhinize olan şüpheleri destekleyecek bir şeyler bulunmuş. Son olarak, beyan ettiğiniz aile ilişkilerinize dair, Poznań Mahkemesi'nden talep ettiğimiz bilgiler de yakında elimizde olacak. Bütün bunları size, görevimin gerektirdiğinden de daha açık bir şekilde söylüyorum ki, ustaca hilelerinize kanmadığımdan, eğer iddialar sağlam temellere dayanıyorsa, sizi gerçeği itiraf etme noktasına getireceğimden emin olun. Nasıl isterseniz öyle hazırlanın. Eğer itham edilen Medardus gerçekten sizseniz, bilin ki, hakimin gözü en derin örtüleri bile kısa zamanda deler geçer; siz de hangi suçla itham edildiğinizi gayet iyi öğrenirsiniz. Buna karşılık, eğer gerçekten beyan ettiğiniz gibi Leonard Krczinski'yseniz, kaderin cilvesi tuhaf bir işaretle sizi o Medardus'a benzetmişse, bunu net olarak kanıtlamanın bir yolunu bulursunuz. Sizi çok gergin gördüğüm için duruşmaya ara veriyor, böylece size etraflıca düşünme imkânını sağlamak istiyorum. Bugün olanlardan sonra, düşünmek için yeterince konunuz olmalı."

"Beyanlarımı tümüyle asılsız mı buluyorsunuz? Benim o kaçak Medardus olduğumu mu düşünüyorsunuz?" diye sordum; hakim hafifçe eğilerek, "Hoşça kalın, Herr von Krczinski!" dedi. Zindana geri götürüldüm.

Hakimin sözleri içimi ateşten oklar gibi oymuştu. İddia ettiğim her şey, gözüme sığ ve bayat geliyordu. Yüzleştirileceğim ve çok korkmam gereken kişinin Aurelie olduğu apaçıktı. Buna nasıl tahammül edebilirdim ki? Eşyalarımın arasında kuşku uyandıracak ne bulmuş olabilirlerdi? O anda içim yanarak hatırladım ki, Baron F.nin sarayında kaldığım sıralarda, üzerinde Euphemie'nin adı yazılı bir yüzüğüm vardı. Üstelik, kaçarken yanıma aldığım, Viktorin'in valizini, Kapuçin sicimiyle bağlamıştım. Mahvolduğumu düşündüm. Çaresizlik içinde hücremde bir aşağı bir yukarı yürüyordum. O sırada, sanki biri kulağıma fısıldıyor, tıslıyor gibi geldi: "Deli misin sen, cesaretini neden kaybediyorsun? Viktorin'i hatırlamıyor musun?" Şiddetle haykırdım: "Tamam, mahvolmadım! Oyunu kazandım." İçim kıpır kıpır kaynıyordu. Bu, daha önce de aklıma gelmişti. Euphemie'nin evrakı arasında, Viktorin'in saraya keşiş olarak gelmesine dair bazı ipuçları olmalıydı. Buna dayanarak, bir biçimde, Viktorin ile beni yerine koydukları Medardus arasında bir buluşma iddia edecektim. Saraydaki, korkunç şekilde sona eren o macerayı kulaktan dolma bilgilerle aktarıyormuş gibi yapacak, ikisinin arasındaki benzerliği, bana zarar vermeyecek şekilde maharetle kullanacaktım. En ince ayrıntılar bile derinlemesine ölçülüp biçilmeliydi; bu yüzden de beni kurtaracak olan bir roman yazmaya karar verdim. Hayatımın gizli kalan yönlerini ayrıntılı bir şekilde yazabilmem için yazı malzemesi isteğim onaylandı. Büyük bir gayretle gece yarılarına kadar çalışıyor, yazarken düş gücümü harekete geçiriyor, her şeyi edebî bir yumuşaklıkla biçimlendiriyor, gerçeği hakimden gizleme ümidiyle, sonu gelmez yalanlarımı gitgide daha sağlam bir doku oluşturacak şekilde örüyordum.

Kalenin çanı on ikiyi vurduğunda, dün gece beni tedirgin eden o usul ve uzak vuruş işitildi yine. Önce önemsemek istemedim ama gitgide daha yüksek sesle, düzgün aralıklarla vuruluyordu; bu arada yine kahkahalar, inlemeler başladı. Masaya sertçe vurarak yüksek sesle haykırdım: "Hey, siz, aşağıdakiler! Susun." Bu suretle, kapıldığım korkudan kurtulup cesaret bulacağımı sanıyordum; ama bu kez kemerlerde çıngıraklı ve keskin bir kahkaha yankılandı. "Bi-ra-der-cik, bi-ra-der-cik, sa-na, yu-ka-rı-ya geleyim... aç... aç!" diye kekeliyordu. Derken yakınımda, zeminden bir kazıma, şıkırdama ve tırmalama sesi

gelmeye başladı. Bu arada, ağır bazı kütleler yuvarlanıp düşüyormuş gibi boğuk ve gümbürtülü vuruşlar işitildi. Elimde lambayla ayağa kalktım; o anda ayağımın altında bir şey kıpırdadı; bir adım attım ve bastığım yerde, zemindeki taşlardan birinin gevşemiş olduğunu fark ettim. Tuttum, hiç zorlanmadan yerinden kaldırdım. Açıklıktan donuk bir ışık geldi, elinde parlayan bir bıçakla çıplak bir kol uzandı. Derin bir dehşetle ürpermiş titriyordum; geriye çekildim. O anda aşağıdan yukarıya doğru yine bir kekeleme geldi. “Bi-ra-der-cik, bi-ra-der-cik, Me-dar-dus, yukarı-ya... Al! Al! Kaç... kaç... orman-a... o-orma-na!” Aklıma derhal kaçmak, kurtulmak geldi; bütün korkuları aşarak, elin gönüllü bir biçimde uzattığı bıçağı aldım ve telaşla zemindeki taşların arasındaki harcı kazımaya başladım. Aşağıdaki de, cesaretle taşları yukarıya doğru itiyordu. Taşlardan dört-beş tanesi etrafa saçılmıştı ki, ansızın çıplak bir adam kalçasına kadar yukarı fırladı. Gözlerini bana dikmiş, hortlak gibi deli deli sırıtarak dehşetengiz kahkahalar atıyordu. Lambanın bütün ışığı olduğu gibi yüzüne vuruyordu. O yüzde kendimi gördüm. Kendimi kaybetmişim. Derin baygınlığımdan, kollarımda hissettiğim bir ağrıyla uyanıp kendime geldim. Her taraf aydınlanmıştı. Zindancıbaşı gözlerimi kamaştıran bir fenerle karşımda duruyordu. Kemerlerin altında zincir şıkırtıları, çekiç vuruşları yankılanıyordu. Beni demirci kaynağıyla kelepçelemeye uğraşıyorlardı. El ve ayak bileklerime vurdukları kelepçeler dışında, bedenimi de bir halka ve ona bağlı bir zincirle duvara raptetmişlerdi. “Şimdi artık kaçmayı aklına bile getiremez,” diyordu zindancıbaşı. “Ne yapmış ki bu herif?” diye sordu bir demirci yamağı. “Duymadın mı, Jost? Bütün şehir bunu konuşuyor. Lanet olası bir Kapuçin keşişi üç kişiyi katletmiş. Tamamen aydınlanmış olay. Birkaç güne kalmaz, büyük şenlik var. Çarklar dönecek.[20]” Başka bir şey duyamadım zira bütün duyularım yitip gitmişti yeniden. Baygınlığımdan güçlükle uyanabildim. Her şey karanlığa gömülmüştü. Nihayet günün mat ışıklarından birkaç huzme içeriye, en fazla altı ayak yükseklikteki alçak tonozlara vurdu. Beni eski hücremden buraya getirmiş olduklarını fark ettim dehşet içinde. Susamıştım. Yanımdaki su testisine davrandım, ellerimden soğuk ve nemli bir şey kaydı. Şişmiş, iğrenç bir kurbağanın ağır aksak sıçrayıp kaçtığını gördüm. İğrenerek, tiksintiyle testiyi

fırlattım. Üzerime çöken tarifsiz kederle, "Aurelie!" diye inledim. "Mahkeme karşısındaki o sefil inkârlar, yalanlar ne uğrunaydı? O şeytani düzenbazın kaypak oyunları ne uğrunaydı? Kırık dökük, acılarla dolu bir ömrü birkaç saat daha uzatmak için miydi? Sen ne istiyorsun, çılgın? Eşi benzeri görülmemiş bir cürüm vasıtasıyla Aurelie'ye sahip olmak değil mi derdin? Dünyaya sürekli masum olduğun yalanını söylüyorsun. Eğer Hermogen'in kahrolası katilinin sen olduğunu teşhis ederse, senden bütün kalbiyle nefret etmeyecek mi? Sefil, budala deli; nerede kaldı senin o yüksekten uçan planların, istersen kaderini kendi iradene göre yöneteceğine, o olağanüstü güçlerine olan inancın nerede? Yüreğinin damarlarını öldürücü ısırışlarla kemiren kurdu bile öldürmeyi beceremiyorsun. Adaletin eli sana eriştiğinde, umarsız acılarla, utanç içinde sonun gelecek." Böyle yüksek sesle yakınarak kendimi samanların üzerine attım. O anda göğsümde, yeleğimin iç cebindeki sert bir cismin temasını hissettim. Davrandım ve küçük bir bıçak buldum. Zindanda bulunduğum sırada bıçağım yoktu. Hortlaksı benzerimin uzattığı bıçak olmalıydı bu. Güçlükle doğruldum, bıçağı biraz daha güçlenen ışığa doğru tuttum. Gümüş ışıltılarıyla parlayan sapını gördüm. İnanılmaz bir olaydı bu! Hermogen'i öldürdüğüm, birkaç haftadır kayıp olan bıçağın ta kendisi. Bir anda içimde şaşılası bir parlaklıkta tesellinin, utançtan kurtuluşumun ışığı parladı. Anlaşılamaz bir biçimde bıçağa kavuşmam, mutlak iradenin bir işaretiydi; cürmümün vebalini nasıl ödeyeceğimin ve öldükten sonra Aurelie'yle barışacağımın işareti... Aurelie'ye olan aşkım, ilahî bir ışık gibi tertemiz bir ateşle yanıyordu içimde; günahkâr arzularımın tümü kaybolmuştu. Onu sanki Kapuçin manastırında günah çıkarma hücresinde ilk kez gördüğüm haliyle görüyordum. "Seni elbette seviyorum, Medardus ama sen beni anlamadın... Benim aşkım, ölümdür." Aurelie'nin sesi bu minvalde mırıldanıyor, fısıldıyordu etrafımda. Hakime, bütün hatalarımın sebebi olan bu ilginç hikâyeyi açıkça itiraf etmeye karar verdim; hakkımda kesin olarak ölüm kararı vermesini isteyecektim.

Zindancıbaşı içeriye girdi ve her zamankinden daha iyi yemekler ve şarap getirdi. Uşağın taşıdığı masayı donatırken ve beni duvara bağlayan zincirleri çözerken, "Prensin emri bu," dedi. Hakime açıklayacak çok şeyim olduğunu ve bunların yüreğime ağırlık

verdiğini, bunun için yeniden ifade vermek istediğimi iletmesini rica ettim. Dileğimi yerine getirmeye söz verdi. Oysa ifade vermeye götürülmeyi boş yere beklemekteydim. Etrafta kimsecikler görünmüyordu; sonunda, hava iyice karardığında, tavandan sarkan lambayı yakmak üzere bir uşak geldi. İçim her zamankinden daha huzurluydu; ama kendimi çok bitkin hissediyordum. Az sonra derin bir uykuya dalmışım. İşte o esnada, uzun, karanlık, içinde duvar boyunca dizili yüksek iskemlelere oturmuş birtakım siyah cübbeli din adamının bulunduğu kemerli bir salondan geçirildiğimi gördüm. Onların önünde, kan kırmızısı örtüler serili bir masada hakim oturuyordu; yanında, tarikat giysisi içinde bir Dominiken rahibi vardı. "Senin davan şu anda dinî mahkemeye devredilmiş bulunmakta," diye konuştu hakim ciddi, vakur bir sesle. "Sen, dik kafalı, isyankâr keşiş, mevkiini ve ismini beyhude yere inkâr etmektesin. Franziskus, manastır adınla Medardus, söyle, hangi cürümlere karıştın?" Her şeyi, bütün günahlarımı ve isyankârlıklarımı, yaptığım her şeyi açıkça itiraf etmek istiyordum ama dehşet içinde görüyordum ki, aklımdan geçirdiğim ve söylemek istediğim hiçbir şeyi söyleyemiyorum. Nedametimi dile getirecek ciddi ifadeler yerine düzensiz, tutarsız konuşmalar içinde kendimi kaybediyordum. Bunun üzerine Dominiken rahibi dev gibi önüme dikildi, ürkünç bir şekilde pırıldayan delici bakışlarını üzerime dikerek, "İşkenceye gidiyorsun şimdi, inatçı, dik kafalı keşiş," dedi. Etrafındaki tuhaf tipler de ayağa kalktılar, uzun kollarını bana doğru uzatarak kısık sesle, ürkütücü bir ahenkle, "Haydi, işkenceye!" diye bağırdılar. Bıçağımı çektim ve kalbime doğru sapladım. Fakat kolum istemeden yukarıya doğru gitti, bıçak boynuma, haç işaretinin olduğu yere rast geldi, tam orada beni yaralayamadan, cam gibi kırılıp parçalandı. O esnada cellat yamakları beni yakaladılar ve yerin altında derin bir mekâna ittiler. Peşimden Dominiken rahibi ile hakim de aşağıya indiler; bir kez daha itirafta bulunmamı istediler. Onlara bir kez daha itiraf etmek için gayret ettim; ama aklımdan geçenler ile sözlerim yine müthiş bir çelişki içinde kaldı. Nedamet içinde, derin bir utançla ezilerek, dudaklarımdan dökülen her şeyin ne denli yavan, karmakarışık ve anlamsız olduğunun ayırdına vardım. Dominiken rahibinin bir işaretiyle cellat yamakları beni çırılçıplak soydular, kollarımı arkadan

bağladılar, yukarıya doğru çekerlerken gerilen eklemlerimin çatırdayarak kırılacak gibi olduğunu hissediyordum. Korkunç, şiddetli bir acıyla yüksek sesle haykırarak uyandım; bağlı olduğum ağır zincirlerden olsa gerek, ellerimdeki ve ayaklarımdaki sızılar devam ediyordu; ama bunun dışında bir de, açmaya çalıştığım gözlerimin üzerinde bir ağırlık vardı sanki. Başımdaki ağırlık nihayet bir an kalkar gibi oldu. Acele doğruldum. Ot yatağımın başında o Dominiken rahibi duruyordu. Rüyam gerçeğe dönüşmüştü; damarlarımdan sanki buzlar aktı. Rahip kollarını kavuşturmuş, bir heykel gibi kıpırtısız, öylece duruyor, çukura kaçmış siyah gözlerini dikmiş bakıyordu. Bir anda o korkunç ressamı tanıdım ve yarı baygın halde gerisingeri yatağıma yuvarlandım. Acaba bu sadece, gördüğüm rüya nedeniyle ayaklanan sinirlerimin yarattığı bir yanılsama mıydı? Kendimi topladım ve doğruldum; ama rahip hâlâ kıpırdamadan duruyor, çukura kaçmış siyah gözlerini dikmiş bakıyordu. Yeis içinde çılgınca haykırdım: "Korkunç adam, yok ol! Hayır!.. Sen insan değilsin. Sen beni ebedi mahvıma sürükleyen iblisin ta kendisisin. Yok ol, lanet olası, yok ol!" "Zavallı, kör gözlü budala... Seni çözülmez bağlarla bağlamaya çalışan da ben değilim, Yüce Tanrı'nın sana verdiği kutsal görevden caydıran da ben değilim. Medardus! Zavallı kör budala! Ebedi lanetin açık mezarının kıyısında dikkatsizce salındığın o anda gözüne ürkünç, korkunç olarak göründüm; seni uyardım ama sen anlamadın. Kalk, yaklaş bana." Rahip bütün bunları yürek parçalayıcı, derin, şikâyet eder gibi acılı bir sesle söylemişti. Bana her seferinde korkutucu görünen bakışları sakinleşmiş, munisleşmiş, yüzü yumuşamıştı. İçim tarifsiz bir kederle titredi: Beni her zaman korkutan ressam, bu kez Tanrı'nın beni kurtarmak, teselli etmek için gönderdiği bir elçi gibi gelmişti. Yatağımdan kalktım, ona yaklaştım; hayalet değildi. Elbisesine dokundum, gayriihtiyarı önünde diz çöktüm. Beni kutsarmış gibi elini başıma koydu. O anda, aydınlık renkleriyle olağanüstü resimler canlandı içimde. İşte yine o kutsal ormandaydım! Evet, orası, küçüklüğümde, o tuhaf giyimli hacının, o harikulade erkek çocuğu getirdiği yerdi! İleriye doğru yürümek istiyordum; çok yakınımda olan kiliseye girmek istiyordum. Orada tövbe edersem, nedamet getirirsem, ağır günahlarım bağışlanırmış gibi geliyordu. Ama hareketsiz kalmıştım. Kendimi göremiyor, hissedemiyordum. O anda,

boğuk ve kof bir ses, "Aklından geçirmek, yapmak demektir," dedi. Hayaller siliniyordu; bu sözleri söyleyen, ressamdı. "Anlaşılmaz yaratık, o sen değil miydin, o talihsiz sabah vakti imparatorluk şehrinde, B.deki Kapuçin Kilisesi'nde karşıma çıkan sen değil miydin? Ya şimdi?" "Sus!" diye kesti sözümü ressam. "Her yerde seni yıkımdan ve utançtan korumak için yanında hep ben vardım. Ama senin gönlün hep kapalı kaldı. Kendi selametin için yapman gerekenlere de, seçildiğin görevlere karşı da!" "Ah!" diye haykırdım umarsızlıkla. "Neden ellerimi tutmadın o zaman, o kahrolası isyankârlık ânında... O genç adamı..." "Bu kadarına izin yoktu," diye atıldı ressam. "Daha fazla soru sorma. Müdahale edebileceklerim, Yüce Tanrı'nın takdir ettiği kadarıyla sınırlıydı... Medardus, sen hedefine doğru yol almaktasın. Yarın!" Buz gibi bir ürpertiyle sarsıldım, zira ressamı iyi anladığımı düşünüyordum. O, intihar etmeye karar verdiğimi biliyor ve bunu onaylıyordu. Sessiz adımlarla sendeleyerek zindanın kapısına doğru yürüdü. "Ne zaman, seni bir daha ne zaman göreceğim?" Tekrar döndü, görkemli, tavanları inleten güçlü bir sesle, "Hedefine vardığın zaman!" diye bağırdı. "Demek yarın?" Kapı, menteşeleri üzerinde usulca döndü. Ressam gitmişti.

Şafak vakti gün ışırken, zindancıbaşı yamaklarıyla birlikte geldi; yaralı kollarımdaki, ayaklarımdaki kelepçeleri söktüler. Bu, hemen ifade vermeye çağrılacağım anlamına geliyordu. İçime kapanmış, ölümün yakınımda olduğu fikrine alışmış olarak mahkeme salonuna doğru yürüdüm. İfademi, kısa ama en küçük ayrıntıları bile kapsayan bir hikâye olarak hakime anlatacak gibi hazırlamıştım kafamda. Hakim hızla yaklaşarak beni karşıladı. Çok kötü görünüyor olmalıydım ki, bana bakar bakmaz yüzündeki neşeli tebessüm bir anda siliniverdi, yerini derin bir merhamet ifadesi aldı. İki elimi birden yakalayıp beni şefkatle kendi koltuğuna doğru götürdü. Sonra da gözlerini yüzüme dikerek, ağır ve resmî bir şekilde, "Herr von Krcszinski, size iyi bir haberim var. Serbestsiniz!" dedi. "Prensin emriyle soruşturma durduruldu. Sizi bir başkasıyla karıştırmışlar. Bunun nedeni de o kişiyle inanılması güç bir benzerlik göstermeniz. Çok açık, çok net bir şekilde masum olduğunuza karar verildi. Serbestsiniz!" Etrafımdaki her şey vızıldıyor, uğulduyor, dönüp duruyordu. Hakimin görüntüsü titreşiyor, karanlık sisler içinde yüzlerce kez çoğalıyor, her şey yoğun

bir karanlık içinde yitip gidiyordu. Sonunda alnımı suyla kuvvetlice ovmakta olduklarını hissettim; içine düştüğüm baygınlık halinden ayıldım. Hakim bana davanın durdurulduğunu bildirdiğine, zindandan salıverilmem gerektiğine dair kısa bir tutanak okudu. Suskun, imzaladım. Tek kelime edecek halim yoktu. Tarifi mümkün olmayan, içimi kemiren bir his, sevinmeme engel oluyordu. Nitekim, hakimin bana yüreğime işleyen bir iyi niyetle baktığı, suçsuzluğuma kanaat getirip serbest bıraktığı anda, işlediğim bütün o lanet olası cürümleri itiraf ederek bıçağı kalbime saplamak geçti içimden. Konuşmak istiyordum. Oysa hakim, uzaklaşmamı ister gibiydi. Kapıya doğru yürüdüm, peşimden geldi ve usulca şöyle dedi: "Şu anda hakimliğimi bir yana bırakarak konuşuyorum; sizi ilk gördüğüm andan itibaren son derece ilgimi çekmiştiniz. Görünüşte durum ne kadar aleyhinize de olsa (ki siz de bunu kabul edersiniz), ben içimden sizin, gerçekten de, size yakıştırdıkları o nefret edilesi, mücrim keşiş olmamanızı diliyordum. Şimdi size samimiyetle söyleyebilirim; siz Polonyalı değilsiniz. Kwiecziczewo'da doğmadınız. Adınız da Leonard von Krcszinski değil." Sükûnetle ve kararlı bir edayla cevap verdim: "Hayır!" "Bir din adamı da değilsiniz, değil mi?" diye sordu hakim, muhtemelen beni engizisyon bakışlarından kurtarmak amacıyla gözlerini kapatarak. İçim kabardı. "Dinleyin o zaman," diye atıldım. "Susun!" diye kesti hakim sözümü. "İşin hemen başında ne düşündüysem ve hâlâ düşünmekteysem, o doğrulandı. Görüyorum ki, burada gizemli bazı durumlar egemen; siz ve saraydan bazı kişiler, kaderin esrarengiz cilveleriyle birbirinize bağlanmışsınız. Daha derinine inmek benim işim değil, sizin kişiliğinize, görünüşe göre çok özel olan hayat şartlarınıza dair ağzınızdan laf almaya kalkışmayı yakışıksız bir işgüzarlık sayarım. Yine de, huzurunuzu tehlikeye atan şeylerden tamamen kurtulmanız için buralardan ayrılmanız nasıl olurdu acaba, derim. Bu olanlardan sonra burada kalmak size pek de iyi gelmeyebilir." Hakim bunları söyler söylemez, üzerimde baskı yaratan bütün karanlık gölgeler hızla uzaklaştı. Hayatım kurtulmuştu yeniden, bütün damarlarıma pırıl pırıl bir yaşama sevinci doluyordu. Aurelie! Yine *o* geldi aklıma. Yani şimdi buradan ayrılacak, ondan uzaklaşacak mıydım? Derinden bir iç geçirdim. "Onu terk mi edeceğim yani?" Hakim büyük bir hayretle baktı ve sonra hızla

konuştu: "Ah, şimdi apaçık görüyorum; Herr Leonard, Tanrı korusun, içimde şu anda net olarak hissettiğim çok kötü bir sezgi var; dilerim bu gerçekleşmez." İçimde her şey değişiyor, başka bir biçime bürünüyordu. Nedamet hissim kaybolmuştu. İsyankârca bir küstahlık, sahte bir sükûnetle hakime şunu sordum: "Siz beni her şeye rağmen suçlu mu sayıyorsunuz yani?" "İzninizle, beyefendi," diye karşılık verdi hakim büyük bir ciddiyetle. "Güçlü sezgilerime dayanan kanaatlerimi kendime saklayacağım. Sizin Keşiş Medardus olamayacağınız en geçerli şekilde ve usulüne uygun olarak tespit edildi; tıpatıp benzerliğinizle Peder Cyrillus'u yanıltan, kendisi de bizzat o Kapuçin olduğunu inkâr etmeyen Medardus'un burada bulunduğu anlaşıldı. Bu suretle, sizi şüphelerden arındırabilecek, dahası, öyle sanıyorum ki, sizin kendinizi suçtan arınmış hissetmeniz için ne gerekliyse hepsi oldu." O anda mahkeme görevlilerinden biri, hakimi çağırdı ve gitgide canımı sıkmaya başlayan bu konuşma yarım kaldı.

Evime döndüm ve her şeyi nasıl bırakmışsam öyle buldum. Evrakım toplanmış, mühürlü bir paket halinde yazı masamın üstünde duruyordu. Yalnız Viktorin'in evrak çantasını, Euphemie'nin yüzüğünü ve Kapuçin sicimini bulamadım. Hapisteyken yürüttüğüm tahminler doğruydu demek. Çok geçmeden prensin uşaklarından biri çıkageldi, prensten bir pusulayla birlikte, değerli taşlarla süslü altın bir kutu getirdi. "Çok kötü bir oyuna karıştınız, Herr von Krcszinski," yazıyordu kâğıtta. "Ama ne benim ne de mahkemelerimin hatasıydı bu. Çok kötü bir insana inanılmaz derecede benziyorsunuz; ama her şey, sizin lehinize açıklık kazandı. Size iyi niyetimin bir nişanesini gönderiyor, en yakın zamanda sizi yeniden görmeyi ümit ediyorum." Prensin teveccühü de, hediyesi de pek umurumda değildi. Ruhumu öldüren, iliklerime işleyen bu koyu keder, ağır hapsin bir neticesi olmalıydı. Bedenen takviyeye ihtiyaç duyuyordum. Özel hekimin gelişinden bu nedenle memnun oldum. İşin hekimlik kısmını konuşup bitirmiştik ki, "Kaderin ilginç bir cilvesi değil mi?" diye başladı söze özel hekim. "Tam sizin Baron von F.nin ailesine bunca kötülüğü yapan o nefretlik keşiş olduğunuza kesin kanaat getirildiği esnada, keşişin gerçekten ortaya çıkıp sizi bütün bu şüphelerden kurtarması?"

"Serbest bırakılmamda etkili olan keyfiyetin ayrıntıları üzerine henüz bilgilendirilmedim; hakim sadece esas itibarıyla, beni o

sandıkları, hakkında tahkikat sürdürdükleri Kapuçin Medardus'un buraya geldiğini söyledi."

"Gelmemiş, getirilmiş; hem de bir arabaya sımsıkı bağlanmış vaziyette getirilmiş buraya; üstelik de tuhaf bir şekilde, sizin gelişinizle aynı zamanda. Şimdi aklıma geldi; bir ara size vaktiyle sarayımızda cereyan eden hayret verici olayları anlatmaktaydım ki, tam Francesko'nun oğlu, şeytani Medardus'un Baron F.nin sarayındaki lanetlik işlerine sıra geldiğinde, sözümüz yarım kalmıştı. Olayları anlatmaya, o zaman bıraktığımız yerden devam edeceğim. Prensesin ablası, bildiğiniz gibi, B.deki Cistercium Manastırı'nda başrahibedir. Bir zamanlar, Heilige Linde'den, hacdan dönen, çocuklu yoksul bir kadını lütfedip yanına almış."

"Kadın, Francesko'nun dul kalan karısıydı, oğlan da Medardus."

"Aynen öyle. Ama siz bunu nereden bildiniz?"

"Kapuçin Medardus'un hayatıyla ilgili esrarengiz olayları çok tuhaf bir şekilde öğrendim. Onun Baron F.nin evinden kaçtığı âna kadar olanları gayet iyi biliyorum."

"Ama nasıl olur? Kimden duydunuz?"

"Gerçekmiş gibi bir rüya bana her şeyi gösterdi."

"Şaka ediyorsunuz."

"Katiyetle... Karanlık güçlerin elinde oyuncak olmuş bir talihsizin oradan oraya savrulduğunun, cürümden cürme sürüklendiğinin gerçekten de rüyasını gördüm sanki. Seyahatim sırasında ... Korusu'nda arabacı, yolu şaşırmış, beni yanlış bir yöne götürmüştü; o suretle korucu evine geldim ve orada..."

"Ha, şimdi her şeyi anladım. Keşişle orada karşılaştınız."

"Evet, öyle oldu; ama o bir ruh hastasıydı."

"Şimdi artık öyle değilmiş gibi görünüyor. O sıralarda da bilincinin açık olduğu saatler oluyormuş; sizinle her şeyi paylaştı mı?"

"Pek söylenemez. Korucu evinde bulunduğum sırada gece habersizce odama geldi. Eşi görülmemiş benzerliğimiz dolayısıyla onu ürküttüm. O da benim onun tıpatıp benzeri olduğumu düşündü ve bunun ölümünün habercisi olduğunu sanısına kapıldı. Kekeliyor, bazı tutuk itiraflarda bulunuyordu. Yolculuğun yorgunluğuyla istemeden uykuya dalmışım; sanki keşiş, sükûnetle ve serinkanlı bir şekilde konuşmaya devam ediyormuş gibi geldi. Nereden itibaren ve nasıl

rüya görmeye başladığımı gerçekten de kestiremiyorum. Sanırım keşiş, Euphemie ile Hermogen'i kendisinin öldürmediğini, her ikisinin de katilinin Kont Viktorin olduğunu iddia ediyordu."

"İlginç, son derece ilginç... Ama bunları hakime neden anlatmadınız?"

"Kulağa fazlaca serüven kokuyor gibi gelen böyle bir hikâyeye bir nebzecik olsun değer vermesini nasıl umabilirdim ki... Esas itibarıyla, aydınlık fikirli bir Ağır Ceza Mahkemesi, oldukça olağandışı görünen bu tür şeylere itibar eder mi hiç?"

"Hiç olmazsa hemen o anda, sizi o deli keşişle karıştırmakta olduklarını fark edip, Kapuçin Medardus olarak onu teşhis etmeleri gerektiğini akıl edemediniz mi?"

"Ederdim etmesine elbette. Hatta ihtiyar, budala bir moruk, sanırım adı Cyrillus'tu, beni ille de manastır biraderi yerine koymaya kalkıştığında... Ama deli keşişin Medardus olduğu, bana anlattığı cinayetin de şimdiki davanın konusunu teşkil ettiği hiç aklıma gelmedi doğrusu. Zaten korucunun söylediğine göre, adam asla ismini vermiyormuş. Peki, onlar bunu nasıl keşfetmişler ki?"

"Çok basit. Keşiş, bildiğiniz gibi, bir süredir korucunun yanında kalıyormuş; iyileşmiş gibi duruyormuş ama cinneti yeniden öylesine berbat bir biçimde nüksetmiş ki, korucu onu tımarhaneye kapatılsın diye buraya göndermek zorunda kalmış. Tımarhanedeyken gece gündüz donuk bakışlarla, heykel gibi hareketsiz oturuyormuş. Tek kelime konuşmuyor, ellerini kıpırdatmadığı için yemeğini başkaları yediriyormuş. Onu bu donukluktan kurtarmak için başvurdukları her tür yöntem sonuçsuz kalmış. Daha etkili olabilecek bazı yöntemleri de, deliliğinin yeniden saldırgan bir hal alma tehlikesi yüzünden uygulamamışlar. Birkaç gün önce korucunun büyük oğlu, keşişi ziyaret etmek için tekrar tımarhaneye gitmiş. Bahtsız adamın bu ümitsiz durumundan müteessir vaziyette binadan çıkmış; o sırada önünden, B.deki Kapuçin manastırından Peder Cyrillus geçiyormuş. Kendi tarikatından bir din adamıyla konuşmanın keşişe muhtemelen iyi geleceğini umarak ondan bahtsız manastır biraderini ziyaret etmesini rica etmiş. Cyrillus, keşişi görür görmez dehşetle gerisingeriye sıçramış. 'Kutsal Meryem Ana! Medardus, bahtsız Medardus!' diye haykırmış Cyrillus. O anda keşişin donuk gözleri hareketlenmiş. Ayağa

kalkmış ve boğuk bir çığlıkla, güçsüz, yere düşmüş. Cyrillus ve olay sırasında orada bulunanlar derhal Ağır Ceza Mahkemesi'nin başkanına gidip her şeyi anlatmışlar. Sizin aleyhinize olan soruşturma sonuçlarının aktarıldığı hakim, Cyrillus'la birlikte tımarhaneye gitmiş; keşişin, çok bitkin olmakla birlikte, cinnet içinde bulunmadığını görmüş. Adam, B.deki Kapuçin manastırından Keşiş Medardus olduğunu itiraf etmiş. Cyrillus da kendi adına, Medardus'la bu inanılmaz benzerliğin kendisini yanıltmış olduğuna dair teminat vermiş. Herr Leonard'ın, lisanıyla, bakışıyla, yürüyüşüyle, duruşuyla, şimdi karşısında duran Medardus'tan ne denli farklı olduğunun ayırdına varmış. Duruşmanızda bunca önem atfedilen, boynunun sol tarafındaki haç işaretini de bulmuşlar. Onun üzerine keşiş, Baron F.nin sarayındaki bütün olaylarla ilgili olarak sorguya çekildi. 'Ben alçak, lanet olası bir suçluyum,' diyormuş güç işitilir bir sesle. 'Yaptığım her şeyden dolayı derin bir nedamet içindeyim. Kendimin ve ölümsüz ruhumun kandırılmasına izin verdim. Merhamet edin bana! Biraz zaman verin... Her şeyi, her şeyi itiraf edeceğim.' Prens bunu öğrenince, aleyhinize açılan davanın durdurulmasını ve tutukluluk durumunuzun kaldırılmasını emretti. Serbest bırakılmanızın hikâyesi işte bu... Keşiş de Ağır Ceza Hapishanesi'ne götürüldü."

"Her şeyi itiraf etti mi peki? Euphemie ile Hermogen'i o mu öldürmüş? Kont Viktorin meselesi neymiş?"

"Bildiğim kadarıyla, keşiş aleyhine ağır ceza davası daha bugün başlıyor. Kont Viktorin'e gelince, bizim sarayda olanlarla ilişkili her şey karanlık ve meçhul kalmak zorunda gibi görünüyor."

"Baron F.nin sarayında olanlar ile sizin sarayınızdaki felaketlerin birbiriyle nasıl bir ilişkisi olabileceğini gerçekten anlamıyorum."

"Ben aslında olaylardan ziyade, olaylarda rol alan kişilerden söz ediyordum."

"Sizi anlamıyorum."

"Size anlattığım hikâyeyi iyice hatırlıyor musunuz? Genç prensin ölümüyle neticelenen faciayı!"

"Hatırlıyorum elbette."

"O zaman, Francesko'nun meşru olmayan bir biçimde İtalyan kadına âşık olduğunu, genç prensten önce gelin odasına girenin ve prensi bıçaklayanın o olduğunu siz de gayet iyi anlamış olmalısınız.

Viktorin işte bu isyankâr, kötü eylemin meyvesi. O ve Medardus, aynı babanın çocukları. Viktorin, iz bırakmadan ortadan kayboldu. Bütün araştırmalar da sonuçsuz kaldı."

"Keşiş, onu Şeytan Çukuru'na attı. Lanet olsun çılgın kardeş katiline!"

Öfke içinde bu sözleri sarf ettiğim esnada, zindandayken duyduğum o uğursuz hortlak vuruşları usul usul işitildi. Kapıldığım dehşetle boş yere mücadele ediyordum. Hekim ne bu vuruşların ne de içimdeki kavganın farkındaymış gibi görünüyordu. Konuşmasına devam etti: "Ne?... Keşiş, size Viktorin'i de kendisinin öldüğünü mü itiraf etti?"

"Evet! Yani en azından, onun o kopuk kopuk ifadelerine bakarak Viktorin'in ortadan kayboluşunu böyle açıklıyorum; olay böyle gelişmiş olmalı. Çılgın kardeş katiline lanet olsun!" Vuruşlar, iç çekmeler, inlemeler şiddetleniyordu; odanın içinde hafif bir kahkaha uçuşuyor, kulağıma, "Medardus... Medardus... ya... yardım et!" der gibi geliyordu. Hekim, bunu fark etmeden sözlerine devam etti:

"Francesko'nun kökeniyle ilgili çok önemli bir sır olmalı. Büyük olasılıkla prensin ailesiyle bir akrabalığı var. Şu kadarı muhakkak ki, Euphemie..."

Dehşet verici bir vuruşla, kapı, menteşelerinden sökülürcesine açıldı, içeriye doğru keskin bir kahkaha yankılandı. "Hah, ha, ha... biraderciğim!" diye haykırdım çılgın gibi. "Ha, ha, buraya... haydi... haydi... Benimle dövüşmek mi istiyorsun... Baykuşlar düğün yapıyor. Şimdi dama çıkalım ve dövüşelim. Kim ötekini aşağı atarsa, kral o olsun ve kan içmeyi hak etsin." Özel hekim, kollarımdan tuttu ve haykırdı: "Bu da ne demek oluyor? Bu da ne? Siz hastasınız. Gerçekten de tehlikeli bir şekilde hastasınız. Çabuk yatağınıza!" Ama ben gözlerimi dikmiş, acaba o iğrenç tıpatıp benzerim içeri girecek mi, girmeyecek mi diye kapıya bakıyordum. Bir şey göremedim ve beni buz gibi pençeleriyle yakalayan o delice dehşet duygusundan kurtuldum. Özel hekim, düşündüğümden daha hasta olduğumu iddia ediyor ve her şeyi zindana kapatılmış olmama ve genel olarak davanın sebep olduğu ruh haline bağlıyordu. Verdiği ilaçları kullandım ama hızla iyileşmemde onun marifetinden çok, vuruşların artık pek

işitilmemesinin payı oldu; bu, tıpatıp benzerimin beni tamamen terk etmiş olduğu anlamına geliyordu.

Bir bahar sabahıydı, güneş altın ışınlarını odama salmıştı; pencereden içeriye tatlı çiçek kokuları doluyordu. Sonsuz bir özlem beni dışarıya, açık havaya çağırıyordu; hekimin koyduğu yasağa aldırmayıp çıktım, parka doğru yürüdüm. Ağaçlar, benim gibi ölümden dönmüş, iyileşmekte olan birini hışırdayarak, fısıldayarak selamlar gibiydi. Uzun ve ağır bir rüyadan uyanırcasına derin bir nefes aldım. İç çekişlerim, kuş cıvıltılarının, renkli böceklerin neşeyle vızıldamalarına, pırpırlarına karşı kelimelerle dile getirilemez hayranlığımın ifadesiydi.

Evet! Sadece yakın bir geçmişte değil, manastırdan ayrılarak kendimi karanlık bir dünyanın gölgeli yollarında bulduğumdan beri olanlar ağır bir rüya gibi geliyordu şimdi. B.deki Kapuçin manastırının bahçesindeydim sanki. Uzaktaki çalılıkların üzerinden, her zaman bana her türlü ayartılmaya karşı direnebilecek gücü versin diye derin bir içtenlikle yalvardığım yüksek haç görünmeye başlamıştı. Haç, o esnada bana, kendimi yerlere atıp iblisin beni kandırarak gösterdiği günahkâr rüyalarımın vebalini ödemek üzere nedamet getireceğim, tövbe edeceğim yer, erişmem gereken bir hedef gibi görünüyordu. Ellerimi havada kavuşturmuş, gözlerimi haça dikmiş ilerliyordum. Rüzgâr gitgide artmıştı; biraderlerin ilahilerini işittiğimi sanıyordum ama bunlar, ağaçların arasından esen rüzgârın yarattığı, ormanın şaşılası tınılarıydı ve adeta soluğumu kesiyorlardı; o kadar ki, bitkin vaziyette yere yığılmamak için durup bir ağaca sımsıkı tutunmak zorunda kaldım. Yine de, karşı konulmaz bir kuvvet beni uzaktaki o haça çekmekteydi. Bütün gücümü topladım, sendeleyerek ilerlemeye devam ettim. Ama fundalığın hemen dibindeki çimenliğe ancak ulaşabildim. Birdenbire bütün uzuvlarım güçsüz bir ihtiyar gibi ölesiye bitkin, felç olmuş vaziyette, kendimi yavaşça yere bıraktım, sıkışan göğsümü acı bir inlemeye ferahlatmaya çalıştım. Yoldan, hemen yakınımdan bir hışırtı geldi. Aurelie! Bu düşüncenin beni yıldırım gibi çarptığı anda, o karşımda duruyordu. Mavi gözleri içten bir kederin gözyaşlarıyla dolmuştu. Ama yaşlarının arasından tutuşturucu bir ışık parlıyordu; bu, Aurelie’nin yabancısı olduğu yakıcı bir özlemin anlatılamaz ifadesiydi. Sık sık gördüğüm tatlı rüyalarımda, günah

çıkarma hücresinde oturan gizemli varlığın aşk dolu bakışları da işte böyle alevleniyordu. “Bir gün gelir de beni bağışlayabilir misiniz?” diye fısıldadı Aurelie. Bunun üzerine, tarif edilemez bir şekilde, büyülenmiş gibi, çılgın gibi önüne atıldım, ellerini tuttum. “Aurelie, Aurelie... Senin uğruna işkenceye de, ölüme de razıyım.” Beni yavaşça yerden kaldırdığını hissettim. Aurelie göğsüme kapandı, yakıcı öpüşleriyle kendimden geçtim. Yaklaşmakta olan bir sesle irkilerek kollarımdan sıyrıldı; onu durduramazdım. “Özlemlerim de, umutlarım da gerçekleşti,” dedi yavaşça. O anda yoldan prensesin geldiğini gördüm. Fundalıkların arasına daldım ve şaşılası bir şekilde, kuru, gri bir ağaç kökünü büyük kabartmalı haç sanmış olduğumun ayırdına vardım.

Artık yorgunluk filan hissetmiyordum. Aurelie’nin öpüşleri beni yepyeni bir hayatın gücüyle ışıtmıştı. Varoluşumun sebebine dair sırrın parlak ve harikulade bir şekilde aydınlandığı hissine kapılmıştım. Ah, işte bu, saf, parlak ihtişamıyla önüme açılan şey, aşkın olağanüstü gizemiydi. Hayatımın doruk noktasındaydım. Takdiriilâhinin gerçekleşebilmesi için artık iniş başlayacaktı. Tasvir etmeye çalıştığım, Aurelie’yi yeniden gördüğüm o an, beni saran, cennetten inme bir rüya gibiydi. Bir gün bu sayfaları okuyacak olan sen ey yabancı, sen ey tanımadığım kişi, senden hayatının en güneşli zamanını hatırlamanı rica etmiştim daha önce. Ancak o zaman nedamet ve tövbeler içinde içi kararmış bir keşişin umarsız ıstırabını anlar, onun yakarışlarına katılırsın, demiştim. Şimdi senden rica ediyorum; o güneşli ânın içinde canlanmasına bir kez daha izin ver. Zira ben, Aurelie’nin aşkının beni ve etrafımdaki her şeyi nasıl aydınlattığını, ruhumun hayatın içindeki hayatı fark edip onu nasıl canla başla yakaladığını, nasıl ilahî bir heyecana kapıldığımı, içimin cennetin neşesiyle nasıl dolduğunu anlatmakta yetersiz kalırım. Aklımdan tek bir karanlık düşünce geçmiyordu artık; Aurelie’nin aşkı, beni günahlarımdan arındırmıştı. Evet, içimde hayret verici bir şekilde, Baron F.nin sarayında Euphemie ile Hermogen’i katleden o gaddar isyankârın ben olmadığıma, aksine, o işleri korucu evinde karşılaştığım o çılgın keşişin yaptığına dair kesin bir kanaat oluşmaktaydı. Özel hekime açıkladığım her şey bana artık yalan gibi değil de, olayların, benim için de anlaşılmaz olan, gizemli ve gerçek akışıymış gibi geliyordu. Prens beni, yitirdiğini sandığı bir dostunu yeniden bulmuş gibi karşıladı; elbette bu, diğer herkesin

şarkıya katılması için verilen bir ses anlamına geliyordu. Bir tek prenses, eskiden olduğundan daha yumuşak da olsa, ciddi ve çekimser kalmıştı.

Aurelie, bana karşı tümüyle açık yürekli bir rahatlıkla davranıyordu. Aşkı, onun için, dünyadan saklaması gereken bir suç değildi; ben de içinde yaşadığım duyguları gizleme niyetinde değildim. Herkes, Aurelie'yle ilişkimizin farkındaydı ama kimse bunu dillendirmiyordu. Prensin bakışlarından, bizim aşkımızı onaylamasa bile, suskunlukla tahammül edeceği okunuyordu. Böylece Aurelie'yi, koşulları fazla zorlamaksızın sık sık, etrafımızda tanıklar olmaksızın da görebilme imkânını buluyordum. Onu kollarıma alıyordum, o da öpüşlerime karşılık veriyordu; ama bir bakire ürkekliği içinde nasıl da titrediğini fark edince, günahkâr arzularıma fırsat tanıyamıyordum; bütün isyankâr düşüncelerim, içimi kaplayan ürperti karşısında sönüp gidiyordu. Aurelie tehlikenin farkında değilmiş gibiydi; onun için gerçekten de tehlike yoktu. Zira odada baş başa kaldığımızda, yanımda, o meleksi cazibesi her zamankinden daha kuvvetle ışıldarken, içimdeki aşkın ateşi daha da çılgınca parlayacakken, ekseriya bana öylesine anlatılmaz bir munislikle, öylesine iffetli bir şekilde bakıyordu ki, Tanrı'nın bu tövbekâr günahkâra, henüz dünyadayken bir azizenin yanına yaklaşma şansını verdiğini düşünüyordum. Evet, o, Aurelie değil, Azize Rosalia'nın ta kendisiydi, ayaklarına kapanıp yüksek sesle haykırıyordum: "Sen ey inançlı, yüce azize, dünyevi aşk acaba senin yüreğini kıpırdatabilir mi?" Bunun üzerine elini uzatıyor, tatlı, yumuşak bir sesle, "Ben yüce azize değilim ama oldukça inançlıyım ve seni çok seviyorum," diyordu.

Aurelie'yi birkaç gündür görmemiştim. Prensesle birlikte yakınlardaki bir sayfiye sarayına gitmişlerdi. Daha fazla dayanamadım, oraya koştum. Akşamın geç saatinde oraya vardığımda, bahçede oda hizmetçilerinden birine rast geldim; bana, onun odasını gösterdi. Usulca kapısını açtım, içeriye girdim; karşılaştığım harikulade, çiçek kokularıyla yüklü, baygın bir hava aklımı başımdan aldı. Anılar, karanlık rüyalar gibi canlandı gözümde. Aurelie'nin baronun sarayındaki odası olabilir miydi burası? Orada, o odada... Bunu hatırlar hatırlamaz arkamda karanlık bir gölge belirir gibi oldu. İçimde bir ses, "Hermogen!" diye haykırdı. Dehşet içinde öne doğru atıldım; yatak

odasının kapısı sadece üzerine dayalıydı. Aurelie, sırtı bana dönük, üstünde açık bir kitap bulunan sehpanın önünde diz çökmüştü. Korkudan ürpererek gayriihtiyarı dönüp arkama baktım. Kimseleri göremedim. Bunun üzerine, büyük bir heyecanla seslendim: "Aurelie, Aurelie!" O daha ayağa kalkmadan yanına gittim ve ona sımsıkı sarıldım. "Leonard, sevgilim!" diye fısıldadı usulca. O anda içimdeki çılgınca ihtiras, günahkâr arzu içten içe kaynamaya, kabarmaya başladı. Güçsüz bir halde kollarımda yığılmıştı; topuzu açılmış, saçları zengin bukleler halinde omzuma dökülmüştü; genç göğsü kabarıyordu, boğuk bir sesle iç geçirdi. Artık kendi kendimi bilmez bir haldeydim. Onu kaldırdım; gücünü toplamış gibiydi. Gözlerinde daha önce görmediğim bir pırıltı vardı ve öpüşlerime daha ateşli bir şekilde karşılık veriyordu. O anda arkadan sert, güçlü bir kanat hışırtısı geldi, öldürücü bir darbe almış birinin dehşet dolu çığlığına benzer yırtıcı bir çığlık yayıldı odaya. "Hermogen!" diye haykırdı Aurelie ve kollarımın arasından süzülüp baygın halde yere yığıldı. Çılgınca bir korkuya kapılarak kaçtım. Koridorda, gezintiden dönen prensesle karşılaştım. Bana ciddi ve vakur bir bakış atarak konuştu: "Sizi burada görmek benim için gerçekten de çok yadırgatıcı oldu, Herr Leonard." O anda şaşkınlığıma hâkim oldum, neredeyse oldukça kararlı sayılabilecek bir tonda cevap verdim; insanın bazen büyük davetlere karşı nafile yere mücadele ettiğini, uygunsuz gibi görünen şeylerin çoğunlukla en uygunu olabileceğini söyledim. Gecenin karanlığında aceleyle şehre doğru ilerlerken, sanki birisi yanımda yürüyor ve bir ses, " Da... i... ma... yanın... dayım. Birader-ci-ğim... Birader Medardus!" diye fısıldıyordu. Etrafıma bakındım, tıpatıp benzerimin hayaletinin sadece benim hayal gücümün ürünü olduğunu fark ettim. Ama yine de o dehşet verici suretten kurtulamıyordum. Sonunda, onunla konuşmam gerektiği sanısına kapıldım; ona, çılgın Hermogen'in beni korkutmasına izin vermekle budalalık ettiğimi, Azize Rosalia'nın neredeyse benim, tamamen benim olacağını, zira sırf bunun için keşiş olup kutsandığımı anlattım. Bunun üzerine tıpatıp benzerim her zamanki gibi gülerek içini çekti, sonra da kekeledi: "Ama ça... çabuk!" "Sabırlı ol!" dedim yeniden. "Sabırlı ol, oğlum! Her şey yoluna girecek. Hermogen'e bıçağı tam isabet ettirmekle kalmadım; şimdi onun göğsünde de bizim ikimizinki gibi lanet olası bir haç var. Benim atik

bıçağımsa hâlâ keskin, hâlâ sivri." "Hih hih hi! İyi sapla... iyi sapla!" Benzerimin sesi, doğuda parlayan alevin ateş kızılından doğru esen sabah rüzgârının uğultusunda işte böyle fısıldıyordu.

Evime henüz varmıştım ki, prensin geldiğini öğrendim. Bana çok nazik davranıyordu. "Hakikaten de, Herr Leonard," diye başladı söze. "Büyük ölçüde sempatimi kazandınız. Size karşı beslediğim iyi niyetin hakiki bir dostluğa dönüştüğünü saklayamam. Sizi kaybetmek istemiyor, mutlu görmeyi arzu ediyorum. Üstelik, çektiğiniz bütün bu acıları mümkün olduğunca telafi etmek de boynumun borcudur. Hakkınızdaki o berbat davanın tek ve yegâne müsebbibinin kim olduğunu biliyor musunuz? Sizi kimin şikâyet ettiğini?"

"Hayır, muhterem efendim!"

"Barones Aurelie! Şaşırdınız, değil mi! Evet, Barones Aurelie, Herr Leonard, o sizi bir Kapuçin sandı." Yüksek sesle güldü. "Tanrı adına, eğer siz bir Kapuçin'seniz, insanın görüp görebileceği en sevimli Kapuçin olmalısınız. Doğruyu söyleyin, Herr Leonard, birazcık olsun manastır rahipliğiyle bir ilişkiniz var mı?"

"Muhterem efendim, hangi kötü musibetin beni sürekli keşiş yapmaya uğraştığını bilemiyorum."

"Tamam, tamam! Ben sorgucu değilim ama sizi bağlayan dinî bir yemin söz konusu olsaydı, bu bir felaket olurdu. Konuya gelelim. Barones Aurelie'nin başınıza açtığı belaların öcünü almak ister miydiniz?"

"Hangi insan yüreği böylesine güzel bir meleğe karşı bu tür bir düşünce besleyebilir ki?"

"Aurelie'ye âşık mısınız?"

Prens, ciddi ve keskin bakışlarını gözlerimin içine dikerek sormuştu bunu. Elimi göğsüme koyarak suskun kaldım. Prens devam etti:

"Biliyorum, Aurelie'yi prensesle birlikte salona ilk kez girdiği andan beri seviyorsunuz. Karşılığında siz de seviliyorsunuz. Hem de benim munis Aurelie'den hiç beklemediğim kadar ateşli bir şekilde. Yalnız sizin için yaşıyor. Prenses bana her şeyi anlattı. İnanır mısınız, siz tutuklandıktan sonra Aurelie de, onu hasta edip yatağa düşürecek, ölüme yaklaştıracak kadar umarsız, yeis içinde bir ruh haline teslim oldu. Aurelie, sizi o sıralar ağabeyinin katili sanıyordu, bu yüzden de, böylesine acı çekmesi iyice akıl sır ermez bir durumdu. O şartlarda

bile seviliyordunuz. Şimdi, Herr Leonard ya da daha doğrusu Herr von Krczinski, siz asilzadesiniz ve ben sizi, çok hoşunuza gidecek bir şekilde saraya bağlayacağım. Aurelie'yle evleneceksiniz. Birkaç gün içinde nişanınızı kutlarız. Gelinin babasını bizzat ben temsil edeceğim." Dilim tutulmuş, son derece karmakarışık, son derece çelişkili duygular arasında darmadağın olup öylece kalakalmıştım. "Hoşça kalın, Herr Leonard!" diye seslendi prens ve nezaketle el sallayarak odadan çıktı.

Aurelie benim karım! Suçlu bir keşişin karısı! Hayır! Karanlık güçler bunun böyle olmasını ne kadar istese de, zavallı kıza mukadder olsa da, olmaz; ne olursa olsun... Bu düşünce, karşısına çıkacak her şeyi mağlup edecek biçimde güçleniyordu içimde. Derhal isabetli bir karara varmalıydım. Fakat Aurelie'den acısız bir şekilde ayrılmanın yolunu aramak, sadece beyhude bir gayretten ibaretti. Onu bir daha göremeyecek olma düşüncesine katlanamazdım; ama karım olması fikri de, benim bile aklımın almadığı bir tiksintiyle dolduruyordu içimi. Suçlu keşiş, Tanrı'nın altarının önünde kutsal yeminlerle günahkârca bir oyun oynamaya kalkışacak olursa, o yabancı ressamın suretinin, bu kez hapishanedeki gibi şefkat gösterip teselli vermek için değil, Francesko'nun nikâhında olduğu gibi, dehşetengiz bir biçimde intikam almak, beni mahvetmek, sonsuz bir utanç içinde ezelî ve ebedi bir sefilliğe düşürmek üzere orada belireceğini hissediyordum. Lakin bunun hemen ardından, içimin derinliklerinde karanlık bir ses yükseliyordu. "Yine de Aurelie senin olmalı. Bunak deli, sizin yazgınız olan bir şeyi ne hakla değiştirmeye kalkışırsın?" Derken yine başka bir ses, "Yere! Yerin dibine at kendini, yerin dibine!" diye haykırıyordu. "Senin gözün kararmış; günaha giriyorsun. O asla senin olamaz. Dünyevi aşkla sarılmayı düşündüğün kişi, Azize Rosalia'nın ta kendisi." Bu zalim güçlerin çelişkileri arasında bir o yana, bir bu yana savruluyor, bu arada beni bekleyen akıbetten kurtulabilmek için ne yapmam gerektiğini, nasıl bir seçim yapacağımı bir türlü kestiremiyordum. Baron F.nin sarayında kaldığım günlerin, felaketlerle dolu bütün hayatımın, gözüme sadece ağır bir rüyaymış gibi göründüğü o neşeli ruh halim yitip gitmişti. Koyu bir yılgınlık içinde kendimi şehvet düşkünü bir cani olarak görüyordum. Hakime de, özel hekime de anlattıklarım budalaca, kötü uydurulmuş yalanlardan başka

bir şey değildi; o konuşan da, kendi kendimi kandırdığım gibi, içimden gelen bir ses filan değildi.

Derin bir şekilde kendi içime gömülmüş halde, kendim dışında hiçbir şeyi umursamaksızın, hiçbir şeye kulak asmaksızın sokağa süzüldüm. Bir arabacının seslenmesi ve araba gürültüsüyle irkilip kendimi kenara attım. Geçen, prensesin arabasıydı. Özel hekim de o esnada korkuluktan sarkmış, samimiyetle el sallıyor, beni çağırıyordu. Davetine uyup evine gittim. Dışarı fırladı: "Şimdi Aurelie'nin yanından geldim. Size anlatacaklarım var," diye kolumdan tutup yukarıya, odasına çıkardı. "Bakın hele!" diye başladı söze. "Sizi fütursuz, ateşli genç adam sizi! Ne yaptınız bakalım Aurelie'ye? Hayalet gibi aniden ortaya çıkmışsınız; zavallı, sinirleri zayıf yaratık hastalanmış!" Hekim sarardığımı fark etti. "Tamam, tamam!" diye devam etti. "O kadar da kötü değil. Yine bahçede dolaşıyor. Yarın da prensesle birlikte şehre dönecek. Sizden, sevgili Leonard, çok söz etti Aurelie. Sizi tekrar görmek, sizden özür dilemek için yanıp tutuşuyormuş. Davranışının size pek budalaca, pek anlamsız gelmiş olacağını düşünüyor."

Sayfiye sarayında olanları düşününce, Aurelie'nin ifadelerine ne anlam vereceğimi bilemedim.

Prensin benimle ilgili tasavvurlarından hekimin haberi vardı; bunu açıkça belli ediyordu. Etrafındaki her şeye sirayet eden aydınlık canlılığı sayesinde beni o kötümser ruh halimden kurtarmayı başardı, konuşmamız da böylece daha neşeli bir hal aldı. Aurelie'yle nasıl buluştuğunu, onun korkulu rüyadan uyanmış bir çocuk gibi yarı aralık, yaşlı gözleriyle nasıl gülümsediğini, yatağında başını eline dayamış halde nasıl yattığını, hastalıklı bir kâbus gördüğüne dair nasıl yakındığını bir kez daha anlattı. Utangaç kızın, sessiz iç çekişleriyle kesilen sesini taklit ederek söylediklerini tekrarladı; şikâyetlerinin büyük kısmını epeyce hafife alıyordu; o güzel kızın hallerini tatlı tatlı takılarak öylesine sevimli şekilde aktardı ki, kız bütün neşesiyle gözümün önünde canlandı. Bununla tam bir tezat olarak ağırbaşlı düşesi anlatması da çok eğlendiriciydi. "Bu şehre geldiğinizde burada başınıza böyle hayret verici şeyler geleceğini tahmin edebilir miydiniz?" diye sordu sonunda. "Önce sizi Ağır Ceza Mahkemesi'ne

düşüren bir yanlış anlama, ardından dostunuz prensin size sunduğu, gerçekten de kıskanılası bir saadet."

"İtiraf etmeliyim ki, prensin beni dostane bir şekilde karşılaması başlangıçta hoşuma gitmişti hakikaten. Ama şimdi, onun gözünde ve sarayda itibarımın artmış olmasının, kesinlikle maruz kaldığım haksızlığın bir neticesi olduğu kanaatindeyim."

"Sadece bunun neticesi değil; pekâlâ tahmin edeceğiniz başka bazı önemsiz şeylere *de* borçlusunuz bunu."

"Katiyen tahmin edemiyorum."

"Size, siz öyle istediğiniz için, eskisi gibi Herr Leonard demekle yetiniyorlar ama Poznań'dan gelen bilgiler sizin beyanlarınızı doğrular mahiyette olduğu için, artık herkes sizin bir asilzade olduğunuzu biliyor."

"Ama prens, benim saraydaki itibarımın artmasından etkilenmiş olamaz. Zira ilk tanıştığımız, beni saray muhitine girmem için davet ettiği zaman ona, benim sadece bir burjuva olduğumu ifade etmiştim; o zaman da prens, bilgili oluşumun bana asalet kattığını, o çevrelere girebilmeme hak kazandırdığını söylemişti."

"Gerçekten de öyle düşünüyor; bilime ve sanata açık bir anlayışa her zaman yakın bir ilgi duyar. Saray çevrelerinde burjuva birtakım âlimler, sanatçılar bulunduğunu fark etmiş olmalısınız. Lakin bunların içinde ince bir hassasiyete sahip olanlar, kendilerine mahsus rahatlıklarını çabuk kaybederler; hoş bir nüktedanlıkla bazı şeylerin fevkine yükselebilmelerine nadiren rastlanır. Ekseriya biraz dışlanırlar. Ne kadar iyi niyetli olsalar da, her türlü önyargıdan uzakmış gibi görünseler de, soyluların burjuvaya karşı davranışlarında öyle bir şey vardır ki, sanki tenezzül ediyormuşlar, sanki lütfedip yakışıksız bir şeyi hoş görüyorlarmış gibi yansır dışarıya. Hak ettiği onuruyla yaşamaktan mutlu olan, esasında soylu çevrelerde hüküm süren sıradanlığa ve yavanlığa kendisi lütfedip sabır göstermek durumunda olan bir kişi, buna tahammül edemez. Siz de soylusunuz, Herr Leonard; ama duyduğuma göre oldukça din ve ilim ağırlıklı bir eğitim görmüşsünüz. Belki de bu nedenle, benim de mensubu olduğum bu saray çevrelerinde, kötü anlamıyla 'soylu' gibi davrandığını hissetmediğim ilk soylusunuz. Burada bir burjuva olarak peşin hükümlerle konuştuğumu ya da şahsen başıma böyle bir önyargıya yol açacak bir

şeyler gelmiş olduğunu düşünebilirsiniz; ama öyle değil. Ben sadece kabul görmekle kalmayıp kollanıp gözetilen, ayrıcalıklı sınıflardan birine aitim. Hekimler ve günah çıkartma papazları egemen beylerdir; zira bedenlere ve ruhlara hükmederler. Peklik ya da ebediyen cehennem azabı çekmek, saraylı soyluların rahatını diğer herkesten daha mı az kaçırır? Lakin günah çıkartan papazlar açısından bu durum sadece Katolikler için söz konusudur. Protestan vaizler, en azından kırsal bölgelerde, lütufkâr beylerin vicdanına seslenen, sofranın alt başında oturup tevazu içinde etin ve şarabın tadını çıkaran küçük memurlardır. Yerleşmiş önyargılardan kurtulmak zordur; ama burada çoğunlukla bir de iyi niyet eksikliği vardır; zira kimi soylular onların hayatta ancak bu şekilde bir mevki edinebileceklerini, aksi halde bu dünyada onlara hiçbir surette hak verilmeyeceğini düşünürler. Ecdadıyla ve soyuyla böbürlenmek, her şeyin gitgide akla dayanmaya başladığı zamanımızda, çok tuhaf, neredeyse gülünç bir olgu. Şövalyelik, savaşlardan ve silahlardan yola çıkarak, genelde diğer konumda olanları koruyan bir sınıf oluşturur; bu suretle kendiliğinden, korunanların koruyan beyler karşısında ikincil durumda olduğu bir bağımlılık ilişkisi doğar. Âlim ilmiyle, sanatçı sanatıyla, esnaf, tüccar kendi işleriyle övünmeye kalkıştı mı, bakın, der şövalye, münasebetsiz bir düşman geliyor. Savaş tecrübesi olmayan sizler, ona karşı koyamazsınız; ama silah kullanmayı bilen ben, kılıcımla sizin önünüze düşerim, benim içim bir oyun, bir eğlence olan şeyler, sizin hem hayatınızı hem de malınızı, mülkünüzü kurtarır. Ne var ki kaba kuvvet gitgide silinmekte dünyadan. Akıl gitgide daha çok şey başarıyor, daha çok şey yaratıyor. Aklın gücünün her şeyin üstesinden gelebileceği gitgide daha iyi anlaşılıyor. Kol kuvvetinin, zırhların, şatafatlı bir eğri kılıcın, aklın iradesini alt etmeye yetmeyeceği anlaşılacak yakında. Savaşın kendisi de, silahşörlük de, zamanımızın akla dayalı anlayışına teslim olacak. Herkes gitgide başka şeylerden çok, kendine güvenecek; devlet ona dıştan bakılınca göz kamaştırıcı, parlak bir mevki sağlamış olsa bile, dünyanın gözündeki değerini kendi aklının gücüyle kazanacak. Bunun aksi olan zihniyetin, yani şövalyeliğe dayanan, soyuyla, ecdadıyla övünen anlayışın temelinde bir tek cümle yatar: Benim atalarım kahramandı, o zaman ben de kahramanım. Kahramanlık ne kadar yukarılara, ne kadar eskilere uzanırsa o kadar

iyi; zira büyükbabasının kahramanlığı nereden gelmiş, asalet nasıl verilmiş, insana basit bir şeymiş gibi gelir, her konuda olduğu gibi, böyle sıradışı durumlar fazla yakında oldu mu, inandırıcılığını kaybeder. Aslında her şey yine de dönüp dolaşıp kahramanlığa ve beden gücüne dayanır. Güçlü, iriyarı ebeveynlerin, en azından kural olarak, çocukları da kendilerine benzer; savaşçı ruhları ve cesaretleri de aynı şekilde soylarından gelir. Şövalyelik devrinde, şövalye sınıfını ari tutmak şarttı. Soyu eskilere uzanan bir genç kızın, zavallı burjuvalıların, 'Ne olur bize kıyma, bizi diğer soylu delikanlılardan koru,' diye yalvaracakları soylu bir oğul doğurmaktan başka en küçük bir şansı yoktu. Ama akıl zenginliği söz konusu olunca işler değişti. Çok akıllı babalar, ekseriya oğullarının birazcık daha aptal olmasını hedefliyorlar. Ayrıca zaman, fiziksel şövalyeliği psikolojik şövalyeliğin gerisine atınca, Leibniz'in soyundan mı geliyor, yoksa Galyalı Amadis'in[21] mi ya da herhangi bir kadim Yuvarlak Masa şövalyesinin soyundan mı şeklindeki kalıtımsal soyluluk ispatları bir bakıma tehlikeli olmaya başladı. Zamanın ruhu belli bir yönde ilerliyor, ecdadıyla övünen soyluluğun durumu bariz bir şekilde kötüleşmekte. Burjuva olmanın dünyanın gözünde de, devletin gözünde de daha değerli, daha yararlı olduğunu kabul etmek ile o iğrenç 'tenezzül' duygusu arasında kalan soyluların densizce davranışları, aslında karanlık bir yılgınlık duygusunun eseri de olabilir. Bilge insanların gözünde miadını çoktan doldurmuş olan eskimiş zihniyetlerinin yıkıldığını, gülünç acizliklerinin açıkça ortaya çıktığını hissediyorlar. Tanrı'ya şükür ki, zamanın ruhunu kabul eden pek çok soylu kadın ve erkek var. Bunlar, bilimin ve sanatın kendilerine sunduğu hayatın yüceliklerine doğru fevkalade bir şekilde kanat açmaktalar. Bunlar her türden büyümenin gerçek akıl öncüleri olacaklar."

Özel hekimin konuşması, beni yabancısı olduğum bir alana çekmişti. Soyluluk ve onun burjuvayla olan ilişkisi üzerine enine boyuna düşünmek hiç aklıma gelmemişti. Elbette ki özel hekimin, onun ifadesiyle, soyluluğun kibrini taşımayan, ikinci sınıftan biri olduğum hakkında pek fikri yoktu. Ben de B.deki o en kibar, en soylu evlerde bile çok itibar gören, çok onurlandırılan ve günah çıkarılan kişi olmuştum. Biraz daha düşününce, kendi kaderimi kendim

hazırladığımın ayırdına vardım yeniden. Saraydaki yaşlı kadına verdiğim Kwiecziczewo isminden soylu olduğum ortaya çıkmış, böylece prensin aklına beni Aurelie'yle evlendirmek gelmişti.

Prenses, şehre geri dönmüştü. Aurelie'ye koştum. Beni hoş, genç kızlara özgü bir utangaçlıkla karşıladı. Kucakladım ve o anda, onun karım olabileceği düşüncesine aklım yattı. Aurelie her zamankinden daha yumuşak, daha teslimiyetçiydi. Gözleri yaşlarla doluydu. Sesinin tonu, tıpkı önce öfkeye kapılıp sonra da özür dileyen küskün bir çocuğun hüzünlü yalvarışı gibiydi. Prensesin sayfiye evindeki ziyaretimde olanları bilmek zorundaydım; her şeyi öğrenmek için ısrarla üzerine gittim; Aurelie'ye, onu o gün korkutan şeyin ne olduğunu benimle paylaşması için yalvardım. Sustu, gözlerini kapattı; ama gitgide daha güçlü bir şekilde o iğrenç benzerimin düşüncelerine kapılıyordum. Bağırdım: "Aurelie, bütün azizler aşkına söyle, arkamızda nasıl bir şey gördün?" Bana hayretle baktı, bakışı giderek donuklaştı, ardından ansızın sanki kaçmak ister gibi ayağa fırladı. Ama kaçmadı, kaldı; iki eliyle gözlerini kapatıp hıçkırmaya başladı: "Hayır, hayır, hayır!.. O, o değil!" Şefkatle kucakladım onu, bitkin bir şekilde çöküp oturdu. "Kim, kim değil?" diye sordum ısrarla. Aslında içinden geçenleri pekâlâ sezinliyordum. "Ah, dostum, sevdiğim," diye konuştu usulca, kederler içinde. "Sana eğer... her şeyi... her şeyi, saf aşkın mutluluğuyla dopdolu olduğum her sefer beni böylesine tedirgin eden her şeyi anlatırsam, benim çılgın bir hayalperest olduğumu düşünmez misin? Hayatımda korkunç bir kâbus var. Bu kâbus, seni ilk kez gördüğüm o anda olduğu gibi dehşet verici hayaller olarak aramıza giriyor; prensesin sayfiye evinde ansızın odama geldiğinde de öyle oldu, ölümün soğuk kanatları gibi esti üzerimde. Bak dinle, bir zamanlar, ahlaksız bir keşiş, tıpkı senin o anda yaptığın gibi yanıma diz çökmüş, iğrenç bir günah uğruna kutsal duayı kötüye kullanmak istemişti. Vahşi bir hayvanın avını yakalamak için pusuya yatması gibi sinsice peşimde dolaşıp duruyordu; ağabeyimin katili! Ah ve sen... yüzünün hatları, konuşman... o hayal... Bırak artık anlatmayayım, susayım. Bırak susayım!" Aurelie arkasına yaslandı, yarı yatar durumda başını ellerine dayayarak divanın köşesine uzandı. Genç bedeninin yuvarlak hatları giysisinden dışarı taşıyordu. Şehvet dolu bakışlarımla, sonsuz bir aşk ateşiyle kendimden geçmiş, karşısında duruyordum.

Ama içimdeki alaycı şeytan, “Seni talihsiz kadın, seni iblise satılmış! Sen misin dua ederken seni günaha ayartan keşişten kaçan? İşte şimdi onun gelini olacaksın. Gelini!” diye seslenerek keyfimi kaçırıyordu. Hapisten, ölümden kurtulduktan sonra parkta Aurelie’yi yeniden gördüğüm anda göksel bir ışıkla tutuşmuş gibi olan aşkım sönmüştü. İçimi, onun mahvının, benim hayatımın en parlak ânı olacağı fikri doldurmuştu. Aurelie’yi, prensesin yanına çağırdılar. Onun hayatı ile benimki arasında, şimdilik meçhul kalan bazı bağlantılar bulunduğu gözümde iyice açıklık kazanmıştı. Aurelie bütün ricalarıma rağmen, kopuk kopuk ortaya attığı ifadelerini daha ayrıntılı olarak açıklamaktan kaçındığı için, bunları öğrenmenin yolunu bulamıyordum. Ama kader, onun benden saklamayı düşündüğü şeyleri kader bana açık etmekte gecikmeyecekti. Bir gün, prensin ve saray mensuplarının bütün özel mektuplarını postaya vermekle görevli memurun odasındaydım. O, odada bulunmadığı esnada, Aurelie’nin hizmetindeki bir kız, elinde kalın bir mektupla içeriye girdi, mektubu masanın üstünde duran diğerlerinin arasına bıraktı. Kaçamak bir bakışla, başlığından, Aurelie’den prensesin ablası olan başrahibeye yazılmış olduğunu anladım. Aklımdan yıldırım hızıyla, henüz keşfedemediğim pek çok şeyin o mektubun içinde saklı olduğuna dair bir düşünce geçti. Memur odaya dönmeden Aurelie’nin mektubunu alıp kaçtım.

Sen, ister keşiş ol, ister dünya işleriyle uğraşan biri; benim hayatımdan bir ders, bir ikaz çıkarmayı ümit ediyorsan, önüne sereceğim bu sayfaları iyi oku; inançlı, masum kızın, ümitsiz, nadim bir günahkârın acı gözyaşlarıyla ıslanan itiraflarını oku. Onun inançlı ruhu, bu günah ve isyankârlık devrinde, parlak bir teselli gibi açılsın önünde.

Aurelie’den Cistercium Rahibe Manastırı’nın başrahibesine...

Benim değerli, iyi yürekli anacığım!

Çocuğunun mutlu olduğunu sana hangi kelimelerle anlatayım, bilmem; korkutucu, tehditkâr bir hayalet gibi hayatıma giren, bütün çiçeklerimi koparan, bütün ümitlerimi yıkan o karanlık kişilik, nihayet aşkın göksel büyüsüne yakalandı. Ama şimdi sana, bahtsız ağabeyimin, onun kederiyle ölen babamın arkasından beni umarsız kederlerimden kurtaran, yeniden ayağa kaldıran sana,

daha önce neden günah çıkarır gibi içimi tümüyle açmamış olduğum düşüncesi yüreğime ağırlık veriyor. Artık nihayet, yüreğimin derinliklerinde gizli, karanlık sırrı açmak istiyorum sana. Sanki kötü, tekinsiz bir güç, hayatımın en büyük saadetini çarpıtıp baştan sona sahte, ürkünç bir hayale dönüştürür gibiydi. Dalgalı bir denizde oradan oraya savrulup belki de kurtuluşu olmayan bir biçimde batacaktım. Tam sonsuz bir kedere gark olmak üzere olduğum anda, Tanrı, mucizevi bir şekilde yardım etti bana. Her şeyi, her şeyi anlatabilmem için çocukluğuma dönmem gerekiyor. Zira bunca zamandır içimde büyüyen zararlı tohum daha o zamanlar atılmıştı. Üç ya da dört yaşımdaydım; güzel bir bahar mevsimi sarayın bahçesinde Hermogen'le oynuyor, çiçekler topluyorduk. Hermogen aslında çiçeklerle pek ilgilenmediği halde, hatırım için, beni süslemek için taçlar örmeye razı oldu. Her yanımı çiçeklerle donattıktan sonra, "Haydi, şimdi annemin yanına gidelim," dedim. Hermogen hırsla ayağa fırladı, vahşi bir sesle, "Burada kalalım, ufaklık, anne mavi odada şeytanla konuşuyor!" diye bağırdı. Ne demek istediğini anlamadım ama korkudan kaskatı kesildim, sonra da acı acı ağlamaya başladım. "Budala kardeşim benim, niye ağlıyorsun?" diye bağırdı Hermogen. "Annem her gün konuşuyor şeytanla. Şeytan, ona bir şey yapmaz." Hermogen'den ürkmüştüm; karanlık bir şekilde önüne bakıyordu, kaba bir tarzda konuşmuş ve usulca susmuştu. Annem daha o vakitler çok hastaydı; onu, ölümün eşiğine getiren korkunç nöbetler geçiriyordu. O esnada Hermogen ile ben uzaklaştırılıyorduk. Ben sürekli ağlıyordum, oysa Hermogen sessizce kendi kendine konuşuyordu: "Bunu, ona şeytan yaptı!" Böylece o çocuk ruhumda, annemin kötü, çirkin bir hortlakla yakınlığı olduğu fikri doğdu. Şeytanı başka türlü düşünemiyordum; zira o zamanlar Kilise'nin öğretilerini bilmiyordum. Bir gün beni evde yalnız bıraktılar; tekinsiz bir duyguya kapıldım. Hermogen'in iddiasına göre annemin şeytanla konuştuğu mavi yatak odasında bulunduğumu fark edince, korkumdan kaçamadım bile. Kapı açıldı, annem ölü gibi solgun, içeriye girdi, boş bir duvara doğru yürüdü. Ağlamaklı, kısık bir sesle, "Francesko, Francesko!" diye seslendi. O anda duvarın arkasında bir şeyler kıpırdandı, duvar aralandı ve gerçek insan boyutlarında, eflatun bir pelerine sarınmış, tuhaf giyimli, yakışıklı bir adam resmi belirdi. Bu adamın eşkali, yüzü üzerimde tuhaf bir izlenim bıraktı. Sevinçten bir çığlık attım. Annem dönüp de benim orada olduğumu anlayınca, şiddetle bağırdı: "Ne arıyorsun burada, Aurelie? Kim getirdi seni buraya?" Her zaman munis ve iyi huylu olan annem, şimdiye değin hiç görmediğim kadar öfkeliydi. Sebebinin ben olduğumu sandım. Ağlayarak tepindim. "Beni burada yalnız bıraktılar,

burada yalnız kalmak istemiyorum!" Ama resmin kaybolduğunu fark edince, haykırdım: "Ah, o güzel resim, nerede o güzel resim?" Annem, beni havaya kaldırdı, öptü, sevdi. "Sen benim iyi huylu, sevgili yavrumsun ama bu resmi kimsenin görmemesi gerekiyordu. Artık tamamen kayboldu!" Orada neler olduğunu kimseyle paylaşmadım, yalnızca bir kez Hermogen'le konuşurken, "Dinle bak, annem şeytanla değil, yakışıklı bir adamla konuşuyor; hem o sadece bir resim; annem çağırınca duvardan çıkıyor," dedim. Bunun üzerine Hermogen, donuk gözlerle önüne baktı ve mırıldandı: "'Peder, şeytan nasıl isterse öyle görünür,' diyor; korkma, anneme bir şey yapmaz." Korkuya kapıldım, Hermogen'e, bundan böyle şeytandan söz etmemesi için yalvardım. Sonra da başkente gittik. Resim belleğimden tamamen silindi; annemin ölümünün ardından yeniden topraklarımıza döndükten sonra da onu hatırlamadım. Sarayın mavi yatak odasının bulunduğu kanadı yıllarca kullanılmadan kaldı; orası anneme aitti ve babam, acı hatıraları canlanmaksızın oralara giremiyordu. Binada yapılan bir onarım sırasında o odaların da açılması gerekti; tam işçiler zemin döşemesini kaldırmaya çalıştıkları esnada, ben de mavi odaya girdim. İşçilerden biri odanın ortasında yerdeki bir levhayı kaldırdığı anda, duvarın ardında bir şey hışırdadı, duvar aralandı ve arkasından bir yabancıya ait, gerçek büyüklükte bir resim ortaya çıktı. Zeminde, basılınca duvarın arkasında bir mekanizmayı harekete geçiren, duvarı kaplayan levhaları birbirinden ayıran bir yay bulundu. O anda, çocukluk yıllarımdan kalan bir hatıra, bütün canlılığıyla gözlerimde belirdi. Annem yine karşımda duruyordu; yakıcı gözyaşları döküyordum ama bakışlarımı, canlıymış gibi pırıldayan gözleriyle bana bakan o muhteşem yabancı adamdan ayıramıyordum. Neler olup bittiği babama ânında haber verilmişti herhalde. Ben daha resmin önünde duruyorken, içeriye girdi. Resme göz atar atmaz, dehşete kapıldı; kendi kendine usulca mırıldandı: "Francesko, Francesko!" Ardından da derhal işçilere dönüp yüksek sesle bir emir verdi: "Bu resmi derhal duvardan sökün, rulo yapıp Reinhold'a teslim edin." O yakışıklı, tuhaf kıyafetiyle bana soylu bir hayalet prens gibi gelen o muhteşem adamı bir daha asla göremeyeceğim hissine kapıldım. Yine de ürkekliğimi yenip babamdan o resmi imha ettirmemesini rica edemedim. Resmin ortaya çıkmasının üzerimde yarattığı tesir, birkaç gün içinde iz bırakmadan kayboldu. On dört yaşıma geldiğimde deli dolu bir kızdım, ciddi, ağırbaşlı Hermogen'den şaşılacak derecede farklıydım; babam sık sık, onun bir kız kadar sessiz, benimse bir oğlan gibi şamatacı olduğumu söylerdi. Ama bu durum kısa süre sonra değişecekti.

Hermogen büyük bir tutkuyla ve azimle, şövalye olmak için alıştırmalar yapmaya başladı. Mücadele ve savaş için yaşıyordu; aklı fikri bunlarla doluydu. Eğer savaş çıkarsa, derhal askere alınması için babama ısrar ediyordu. O sıralar ben de ne anlam vereceğimi bilemediğim, bütün varlığımı tedirgin eden açıklanmaz bir ruh haline kapılmıştım. İçimde, kendimi tuhaf bir şekilde kötü hissettiren bir şeyler vardı ve bunlar, şiddetle bütün can damarlarımı sarıyordu. Sık sık bayılacak gibi oluyordum; o zaman türlü türlü şaşılası görüntüler, hayaller beliriyordu gözümde; sanki sınırsız mutluluklar, sevinçlerle dolu bir göğe bakacakmışım da, uyku mahmuru bir çocuk gibi gözlerimi bir türlü açamıyor gibi oluyordum. Sebebini bilmeden, kendimi ölesiye kederli ya da fütursuzca sevinçli hissediyorum. En küçük bir bahaneyle gözlerimden yaşlar fışkırıyor, açıklanamaz bir özlem bedensel acılar verecek derecede artıyor, bütün uzuvlarım kramplarla kasılıyordu. Durumumu fark eden babam, bunu aşırı bir sinir gerginliğine bağladı ve hekimden yardım istedi; ama hekimin hazırladığı ilaçların tümü etkisiz kaldı. Nasıl olduğunu hatırlamıyorum ama o tanımadığım adama ait unutulmuş resim öylesine apansız, öylesine canlı bir şekilde gözümün önünde canlandı ki, merhamet dolu bakışlarıyla gerçekten karşımda duruyordu adeta. Bu hayalî resme doğru, "Ah! Yoksa ben ölecek miyim? Bana böyle tarifsiz şekilde azap veren şey nedir?" diye haykırdım. Bunun üzerine yabancı gülümsedi ve, "Sen beni seviyorsun, Aurelie," dedi. "Senin derdin bu... Tanrı'ya adanmış birinin yeminini bozabilir misin?" Hayretler içinde, yabancının Kapuçin kıyafeti giymiş olduğunu fark ettim. Bütün gücümle kendimi toplayıp bu rüya halinden uyanmak istedim; başardım da. Bu keşişin benim hayal gücümün boş, aldatıcı bir oyunu olduğundan şüphem yoktu; ama aşkın gizemiyle tanışmakta olduğumu da büyük bir açıklıkla sezinliyordum. Evet, o yabancıyı, uyanmakta olan duygularımın bütün gücüyle, genç bir kalbin bütün tutkusu, bütün içtenliğiyle seviyordum. Kendimi en kötü hissettiğim anlarda, hayallere dalıp o yabancıyı gördüğümü kuruyordum. Ondan sonra gözle görülür şekilde iyileştim; sinirlerimin gerginliği hafifledi. Yalnız, sürekli o hayalî resme dikili gözlerimle, sadece benim içimde yaşayan bir varlığa duyduğum bu fantastik aşkla, hayaller içinde yaşayan biri gibi görünüyordum. Her konuda suskun kalıyordum. Topluluk içinde hareketsiz, öylece oturuyor, her dakika hayalimle meşgul oluyordum. Ne söylendiğine dikkat etmiyor, ters cevaplar veriyordum; herkes de beni aptal bir yaratık sanıyordu. Ağabeyimin odasında masanın üstünde yabancı bir kitap buldum; açtım, İngilizceden çevrilmiş bir romandı: *Keşiş*. Buz gibi bir ürpertiyle, tanımadığım sevgilimin bir keşiş

olabileceği fikri geçti aklımdan. Tanrı'ya adanmış birisine âşık olmanın günah olabileceğini hiç düşünmemiştim. O anda aklıma, hayalimdeki suretin sözleri geldi: "Tanrı'ya adanmış birinin yeminini bozabilir misin?" İşte o zaman bu sözler, ağır bir yük gibi içime oturdu, beni derinden yaraladı. O kitabın bana bazı ipuçları verebileceği sanısına kapıldım. Alıp okumaya başladım. Şaşılası öyküsü beni sürüklüyordu; ama korkunç keşiş, ilk cinayetini işleyip başka rezilce günahlara girdikçe, sonunda da şeytanla anlaşma yapınca, anlatılmaz bir dehşete kapıldım; zira Hermogen'in, "Annem, şeytanla konuşuyor," sözleri aklıma gelmişti. Romandaki keşiş gibi, o yabancının da ruhunu satmış, beni baştan çıkarmak isteyen biri olduğunu düşündüm. Yine de, içimde yaşattığım keşişe duyduğum aşka söz geçiremiyordum. Artık günahkâr aşkların da var olabileceğini anlamıştım. Buna karşı duyduğum nefret, kalbimi dolduran hislerle çelişiyordu; bu çelişki de beni kendine mahsus bir biçimde hassaslaştırıyordu. Yakınımda bir erkek varsa tekinsiz duygulara kapılıyordum; çünkü bu kişinin, beni ansızın yakalayıp mahvedecek olan o keşiş olduğu sanısına kapılıyordum. Reinhold bir seyahatten dönmüştü; kürsü vaizi olarak yaygın bir üne sahip olan, kendisinin de ...r'de hayranlıkla dinlemiş olduğu "Kapuçin Medardus" diye birinden çokça söz ediyordu. Romandaki keşişi düşündüm ve âşık olduğum ama aynı zamanda korktuğum hayalî kişinin o Medardus olabileceğine dair tuhaf bir sezgiye kapıldım. Bu fikir bana, neden öyle olduğunu ben de bilmediğim halde çok korkunç geldi. Durum, gerçekten de tahammül edemeyeceğim kadar sıkıntı verici, tedirgin edici bir hal aldı. Bir sezgiler ve hayaller denizinde yüzüyordum. Lakin o keşişin hayalini de içimden atmayı bir türlü başaramıyordum; ben, talihsiz çocuk, Tanrı'ya adanmış birine duyduğum günahkâr aşka karşı koyamıyordum. Bir gün, arada bir olduğu gibi, babamı ziyarete bir din adamı gelmişti; iblisin türlü girişimleri konusunda etraflıca konuştu, kötülüğün genç insanların savunmasız ruhlarına hangi yollardan girdiğini, neden pek az bir dirençle karşılaştığını anlattı; babam da buna, sanki benden söz ediyormuş gibi, bazı şeyler ekledi. Din adamı konuşmanın sonunda, yakın dostlara olduğu gibi, dine ve onun hizmetindeki kimselere karşı duyulan sınırsız bir güven ve sarsılmaz bir inanç sayesinde şeytandan kurtulmanın mümkün olabileceğini söyledi. Bu ilginç konuşma beni, çareyi Kilise'de aramaya, nedamet getirip itirafta bulunarak kutsal günah çıkarma yoluyla kalbimi hafifletmeye teşvik etti. Ertesi gün, sabahleyin erkenden, o sıralar şehirde olduğumuz için evimizin hemen yakınındaki manastırın kilisesine gitmeye karar verdim. O geceyi azap içinde kıvranarak berbat bir şekilde

geçirdim. Daha önce hiç görmediğim, hiç düşünmediğim türden iğrenç, günahkâr hayaller uçuşuyordu; ama ardından, hayallerin arasında bir keşiş belirdi, yardım etmek içinmiş gibi elini uzatarak bağırdı: "Beni sevdiğini söyle, bütün dertlerinden kurtul!" Bunun üzerine gayriihtiyarı bağırdım: "Evet, Medardus, seni seviyorum!" Bunun üzerine cehennemin bütün hayaletleri kayboldu. Nihayet kalktım, giyindim ve manastırın kilisesine gittim.

Sabahın ilk ışıkları renkli pencerelerden rengârenk süzülüyor, kiliseye hizmet eden bir birader koridorları temizliyordu. İçeriye girdiğim yan kapılardan birinin hemen yakınında, Azize Rosalia'ya adanmış bir altar vardı. Orada kısaca bir dua ettim, içinde bir keşişin bulunduğunu fark ettiğim günah çıkarma hücresine doğru yürüdüm. Yüce Tanrı'm, sen yardım et! Medardus'tu o. Hiç kuşkum kalmamıştı, yüce bir kuvvet söylüyordu bunu. Delice bir korku kapladı içimi. Ve de aşk... Beni ancak yılmaz bir cesaretin kurtarabileceğini hissettim. Günahkâr aşkımı, Tanrı'ya adanmış olan bu kişinin kendisine itiraf ettim. Hatta daha da fazlasını... Yüce Tanrı'm! O anda umarsız bir yeis içinde, sevgilimi bağlayan bağları lanetliyor, bunun da günahını çıkarıyordum sanki. "Sensin, sen, anlatılamaz şekilde sevdiğim sensin, Medardus." Bunlar söyleyebildiğim son sözler oldu ama o anda kilisenin teskin eden tesellisi, gözüme artık Medardus gibi görünmeyen keşişin dudaklarından cennetten çıkma bir merhem gibi süzüldü. Yaşlı, muhterem bir hacı, beni kollarına alıp koridordan geçirerek kilisenin ana kapısına kadar götürdü. Çok kutsal, harikulade sözler söylüyordu; oysa ben sakin, tatlı sesler eşliğinde beşikte sallanmakta olan bir çocuk gibi uyukluyordum. Kendimi kaybetmişim. Uyandığımda, giyinik vaziyette odamdaki divanda yatıyordum. "Tanrı'ya ve azizlere şükürler olsun, krizi atlattı, kendine geliyor!" diye bağırdı bir ses. Babama bu sözleri söyleyen kişi, hekimdi. Bana, beni sabahleyin kaskatı kesilmiş, ölü gibi bir halde bulduklarını ve bir sinir krizinden şüphelendiklerini söylediler. Görüyorsun ya, sevgili, inançlı anacığım, Keşiş Medardus'a yaptığım itiraf, bir gerginlik ânında, bana gerçek gibi görünen bir rüyadan ibaretmiş. Sık sık yalvardığım, rüyamda bile hayaline seslendiğim Azize Rosalia, art niyetli kötü ruhun kurduğu tuzaklardan kurtulabilmem için bana her şeyi böyle göstermiş. Keşiş kılığındaki aldatıcı hayale karşı duyduğum çılgın aşkım silinmişti içimden. Tamamen iyileştim ve neşeli, rahat bir şekilde hayata döndüm. Ama adaletli Tanrı'm, beni o nefretlik keşişle bir kez daha, hem de öldüresiye korkunç bir şekilde karşılaştırdı. Sarayımıza gelen keşişi görür görmez, rüyamda günah çıkarmış olduğum Medardus'u tanıdım. Bahtsız Hermogen, "Bu,

annemizin konuştuğu şeytan; kolla kendini, kolla kendini! Seni ağına düşürmek istiyor!" diyordu bana sürekli. Ama böyle bir uyarıya gerek yoktu. Günahkâr arzularla ışıldayan gözleriyle bana baktığı o ilk andan, ardından da sahte bir heyecanla, "Rosalia!" diye haykırmasından itibaren keşiş, bana hep tekinsiz ve ürkünç geldi. Ondan sonra olup biten feci şeyleri biliyorsun, benim sevgili, iyi yürekli anacığım. Ama sana, keşişin çok tehlikeli olduğunu, iç dünyamın derinliklerinde bir duyguyu harekete geçirdiğini, böylece içimde ilk kez günah fikrinin uyandığını, kötülüğün ayartmalarına kanmamak için bununla mücadele etmek zorunda kaldığımı itiraf etmeliyim. Öyle anlar oluyordu ki, gözlerim kamaşmış halde keşişin sahte dindar konuşmalarına kanıyordum; o esnada içinde masum, göksel bir aşkı tutuşturacak bir cennet kıvılcımı parlıyor sanısına kapılıyordum. Ama ondan sonra o, huşu içinde ibadet ettiğim bir esnada, ahlaksızca bir hileyle cehennemî bir ateş üfledi bana. Canı gönülden dualar ettiğim azizler o anda, koruyucu bir melek olarak ağabeyimi gönderdiler. Buradaki saraya yeni geldiğim sırada adamın biri yanıma yaklaştı; dünyevi giyimine rağmen ilk bakışta onu Keşiş Medardus'a benzettim. İçine düştüğüm dehşeti bir düşün, sevgili anacığım. Onu görür görmez bayılmışım. Prensesin kollarında uyandığımda, şiddetle haykırdım: "O, o, ağabeyimin katili!" "Evet, o, o!" dedi prenses de. "Manastırdan kaçan, kılık değiştirmiş keşiş. Babasına, Francesko' ya ne kadar da benziyor..." Tanrı yardımcım olsun, bu ismi yazarken bile iliklerime kadar buz gibi ürperiyorum. Annemin odasındaki resim Francesko'ydu... Bana azap veren keşişin aldatıcı hayali de tıpkı onun yüz hatlarına sahipti. Medardus'u, o tuhaf günah çıkarma rüyasında görmüştüm. Benim iyi yürekli anacığım, Medardus, Francesko'nun oğlu; senin dini bütün bir şekilde yetiştirdiğin ama günaha girip isyankârlığa kapılmış olan Franz'ın ta kendisi. Annemin bu Francesko'yla nasıl bir ilişkisi vardı ki, resmini duvarında saklıyordu ve ona bakıp eski güzel zamanlarını hatırlarmış gibi görünüyordu. Nasıl oluyor da Hermogen, bu resimde şeytanı görüyor ve benim o tuhaf kafa karışıklığımı buna bağlıyordu? Hatıralar ve şüpheler içinde boğuluyorum. Yüce Tanrı'm, beni ağına düşüren bu kötü güçten nasıl kurtulurum? Hayır, artık yazmaya devam edemeyeceğim; sanki karanlık bir gecedeyim ve bana izleyeceğim yolu dostça aydınlatacak bir tek ümit yıldızı bile yok.

(Birkaç gün sonra)

Hayır, önümde açılan aydınlık güneşli günlerimi hiçbir karanlık şüphe gölgelememeli artık. Muhterem Peder Cyrillus, vefakâr anacığım, benim aceleciliğim yüzünden Ağır Ceza Mahkemesi'nin eline düşen Leonard'ın davasının nasıl vahim bir hal aldığını sanırım anlatmıştır sana. Gerçek Medardus'un yakalandığını, muhtemelen düzmece olan deliliğinin neredeyse tamamen geçtiğini, günahkâr eylemlerini itiraf ettiğini, müstahak olduğu cezayı beklediğini filan... Daha fazla uzatmayacağım, zira senin için çok kıymetli olan o çocuğun, bir suçlu olarak utanç verici kaderi, yüreğini yaralayabilir. Bu tuhaf dava, sarayda bir süre tek konuşma konusu oldu. Leonard'ı, her şeyi inkâr ettiği için kurnaz, inatçı bir suçlu yerine koyuyorlardı. Yüce Tanrı'm! Bazı konuşmalar yüreğime hançer gibi saplanıyordu; zira içimde tuhaf bir ses, o suçsuz, diyordu. Gün gibi ortaya çıkacak. Ona karşı derin bir merhamet duyuyordum. Kendi kendime itiraf etmeliyim ki, gözümde canlandırdığım hayali, içimde yanlış yorumlanamayacak türden kıpırtılar uyandırıyordu. Evet! Dünyanın gözünde günahkâr bir isyankâr olduğu esnada bile onu tarif edilemez biçimde seviyordum. Onu ve beni kurtaracak bir mucize olmalıydı. Zira Leonard'ın cellatın elinde can vereceği an, ben de ölecektim. O, masum; beni seviyor ve yakında tümüyle benim olacak. Böylece küçük çocukluğuma ait, şeytani bir gücün kötü niyetlerle karartmaya çalıştığı bulanık bir sezgi, harikulade, renkli, neşeli bir şekilde gerçek olacak. Lütfen, sevdiğimden ve benden lütfunu esirgeme, ey inançlı ana! Ah, keşke bu mutlu kızın, cennetlik sevinciyle göğsünde ağlayarak içini boşaltabilseydi. Leonard, Francesko' ya çok benziyor ama ondan daha uzun boylu ve ulusunun karakteristik çizgileriyle ondan da, Keşiş Medardus'tan da ayrılıyor. Onun bir Polonyalı oluğunu biliyorsun. O zeki, o kıvrak, o harikulade Leonard'ı bir an için bile olsa kaçak bir keşiş sanmak gerçekten de budalacaydı. Ama bizim sarayda geçen o feci sahnelerin korkunç etkisi hâlâ o kadar güçlü ki, Leonard hiç beklemediğim bir anda odama girip pırıltılı gözleriyle bana baktığında Medardus'a o kadar benziyordu ki, ister istemez korkuya kapıldım, çocukluk edip sevdiğimi incitecektim neredeyse. Bana öyle geliyor ki, ancak bir rahibin kutsaması, üzerime hâlâ bulutu gölgeler salan bu karanlık hayalleri durdurabilir. İnançlı dualarına beni de, sevdiğimi de dahil et, benim değerli anacığım! Prens, nikâhın bir an önce kıyılmasını istiyor. Gününü sana yazarım ki, hayatının en görkemli ve en müthiş saatinde hatırlayasın çocuğunu.

Dönüp dönüp tekrar okudum Aurelie'nin satırlarını. İçlerinden sanki cennetin ruhu yansıyor, içime doluyor, tertemiz ışığıyla günahkâr ve isyankâr ateşimi tamamen söndürüyordu. Aurelie'ye bakınca kutsal bir huşu duyuyor, onu artık öyle eskisi gibi çılgınca okşamaya cesaret edemiyordum. Aurelie tavrımdaki değişikliği fark etti. Pişmanlık içinde ona, başrahibeye yazdığı mektubu çaldığımı itiraf ettim. Bunu, görünmez yüce bir gücün karşı durulmaz şiddetteki açıklanamaz baskısına bağlayarak özür diledim. Üzerimde etkisi olan bir yüce gücün, günah çıkarma hücresinde o hayali göstererek bize bu derin bağlılığımızın Tanrı'nın takdiri olduğunu bildirmek istediğini ileri sürdüm. "Ve sen, cennetin inançlı çocuğu," dedim. "Ben de bir vakit, senin bana aşkını itiraf ettiğin harikulade bir rüya görmüştüm. Ama o rüyada ben, talihsiz, kaderin ezdiği, kalbi cehennemin bin türlü azabıyla parçalanmış bir keşiştim. Seni, seni sonsuz bir coşkuyla seviyordum, ama aşkım bir günah, hem de iki kat ahlaksızca bir günahtı; zira ben bir keşiştim, sen ise Azize Rosalia." Aurelie korkarak ayağa fırladı, "Tanrı aşkına!" dedi. "Tanrı aşkına! Hayatımızda derin, akıl sır ermez bir esrar var. Ah, Leonard, onu saran bu örtüye hiç dokunmayalım. Arkasında kim bilir ne ürkünç ne dehşet verici bir şeyler saklı. İnançlı olalım, birbirimize sadık bir aşkla sıkıca sarılalım; o zaman belki de, hayaletlerinin bizi düşmanca tehdit ettiği karanlık güce karşı durabiliriz. Mektubumu okuduğuna göre, bu böyle olmalı. Ah, her şeyi sana ben açıklamalıydım. Aramızda hiçbir sır kalmamalı. Bana öyle geliyor ki, sen de eskiden hayatına girmiş, yıkıcı bazı etkileri olmuş bir şeylerle mücadele ediyorsun, ama dile getirmekten gereksiz yere çekiniyorsun. Dürüst ol, Leonard, açık yüreklilikle bir itirafta bulunsan, kalbin kim bilir nasıl da rahatlayacak ve aşkımız nasıl daha da aydınlık bir ışık kazanacak." Aurelie'nin bu sözleri çok acı verdi; içimde ne türden yalancı bir ruh barınıyordu ki, daha birkaç dakika önce bu inançlı çocuğu günahkârca kandırmıştım. Bu hissim şaşılası bir şekilde gitgide güçlendi; Aurelie'ye her şeyi açıklamalı, onun aşkını bütün bunlara rağmen kazanabilmeliydim. "Aurelie, azizem benim, beni kurtaran..." O anda prenses içeriye girdi; onu görmek, beni ansızın alay ve yıkıcı düşüncelerle dolu cehennemime geri gönderdi. Prenses bundan böyle hep bana tahammül etmek zorundaydı. Sükûnetle ve fütursuzca Aurelie'nin nişanlısı olarak takdim ettim

kendimi. Oysa Aurelie'yle baş başa kaldığım anlarda her türlü kötü düşünceden uzak oluyordum; o anlarda içime Tanrı'nın ebedi mutluluğu doluyordu; öyle anlarda, Aurelie'yle evlenmeyi yürekten istiyordum. Bir gece, sanki canlıymış gibi annem geldi yanıma; elini tutmak istedim ama fark ettim ki, o diye sadece havaya dokunuyorum. "Böyle budalaca bir aldatmacaya ne gerek vardı?" diye öfkeyle bağırdım. O anda annemin gözlerinden parlak yaşlar döküldü; gümüş gibi parıldayan, ışıklar saçan yıldızlara dönüştü. Başımın etrafında kutsal bir hale oluşturmak ister gibi dönüyorlardı. Ama siyah, korkunç bir el haleyi sürekli dağıtıyordu. "Sen, her türlü kötülükten arınmış olarak doğurduğum sen," dedi annem sevecen bir sesle. "Hiç mi gücün kalmadı, iblisin ayartmalarına direnemiyor musun? Şimdi senin içyüzünü görebiliyorum artık, zira dünyevi yükler üzerimden alındı. Ayağa kalk, Franz'cığım. Seni kurdelelerle, çiçeklerle süslemek istiyorum çünkü Aziz Bernard Günü geldi ve sen yeniden o inançlı genç çocuk olmalısın!" O an Tanrı'ya övgü olarak bir ilahi söyleyecek gibi oldum, ama şarkımın arasına birdenbire müthiş gürültüler girdi ve şarkım, vahşi bir ulumaya dönüştü. Annemin sureti ile aramıza, hışırdayarak siyah tüller indi. Bu rüyadan birkaç gün sonraydı, sokakta Ağır Ceza hakimiyle karşılaştık. Nazik bir şekilde yanıma yaklaştı, "Biliyor musunuz?" diye söze başladı. "Kapuçin Medardus'un davası yeniden açmaza girdi. Büyük bir ihtimalle idama mahkûm olacakken, yeniden cinnet emareleri gösterdi. Ağır Ceza Mahkemesi'ne annesinin ölüm haberi ulaşmıştı; bunu, ona ben açıkladım. Duyunca çılgın kahkahalar attı ve en yürekli kimseleri bile dehşete düşürecek bir sesle, 'Ha, ha, ha! (Bizim prensin öldürülen kardeşinin karısını kastederek) prenses von... çoktan öldü!' diye haykırdı. Şimdi yeniden tıbbi müşahede altına alınma gereği doğdu; yine de, keşişin deliliğinin düzmece olduğu sanılıyor." Annemin ölüm gününü ve saatini söylemesini istedim. Tam bana göründüğü saatte ölmüştü; çoktandır unuttuğum annem, ruhuma ve duygularıma seslenerek yakında benim olacak olan o temiz, göksel ruh ile aramızda aracılık etmişti. Sakinleşmiş ve rahatlamış bir halde, Aurelie'nin aşkının ne anlama geldiğini ilk kez anlar gibiydim. Beni koruyacak bir azize olarak onu asla bırakmamalıydım. O artık beni sıkıştırmadığına göre, karanlık sırrım, yüce güçlerin takdir ettiği bir keyfiyet olarak, açıklanmadan

kalacaktı. Prensin tespit ettiği düğün günü gelip çattı. Aurelie, nikâhımızın sabahın erken saatinde, yakındaki manastırın kilisesinde, Azize Rosalia altarının önünde kıyılmasını istiyordu. Bütün geceyi, uzun zamandan bu yana ilk kez bu kadar içten dua ederek geçirdim. Ne var ki ben gafil, günah işlemek için bu dualara sığınmanın aslında cehennemlik bir günah olduğunu hiç aklıma getirmiyordum. Aurelie'ye gittiğimde, beyazlar giymiş, kokulu güllerle süslenmiş, bir melek güzelliğiyle karşıladı beni. Kıyafeti de, saç biçimi de, tuhaf bir şekilde eski zamanları hatırlatıyordu. İçimde bazı karanlık hatıralar uyandı; önünde nikâhımızın kıyılacağı altarın üstündeki resmi capcanlı karşımda görünce derin bir ürpertiyle sarsıldım. O resim, Azize Rosalia'nın, inancı uğruna şehit düşüşünü tasvir ediyordu ve azize tıpkı Aurelie gibi giyinmişti. Bunun, üzerimde yarattığı tüyler ürpertici etkiyi gizlemek çok zor oldu. Aurelie bana gökler kadar engin, sevgi ve mutlulukla ışıldayan gözleriyle bakarak elini uzattı. Onu göğsüme bastırdım, kondurduğum tertemiz heyecanlarla dolu bir öpücükle içim, ruhumun ancak Aurelie'yle kurtulacağına dair kesin bir hisle doldu. Saray görevlilerinden biri, konukların bizi karşılamak için hazır olduklarını haber verdi. Aurelie aceleyle eldivenlerini giydi, koluna girdim; o anda oda hizmetkârı kız, Aurelie'nin saçının dağıldığını fark ederek topuz iğnesi getirmeye koştu. Kapının önünde bekliyorduk; Aurelie burada beklemekten rahatsız olmuş gibi görünüyordu. O anda sokakta anlaşılmaz bir gürültü oldu. Birileri, boğuk seslerle karmakarışık bir şekilde bağrışıyordu; ağır aksak ilerleyen bir araba şıkırtısı işitildi. Pencereye koştum. Sarayın tam önünde, cellat yamaklarından birinin sürdüğü bir saman arabası duruyordu; arkada bir keşiş oturuyordu. Önünde bir Kapuçin, onunla birlikte gayretle, yüksek sesle dua ediyordu. Keşişin ölüm korkusuyla beti benzi uçmuş, sakalları fırça gibi olmuştu. Nefretlik benzerimin yüz hatları bütün bunlara rağmen, bariz şekilde bana benziyordu. Bir an için durmuş olan araba, arkadaki halk kitlesinin itmesiyle yeniden yürümeye başladığı anda, kıvılcımlar saçan gözleriyle yukarıya, bana doğru, donuk ve dehşet verici bir bakış attı, kahkahalarla gülerek, böğürür gibi, "Güvey, güvey! Gel... gel dama çıkalım, dama çıkalım, orada dövüşelim. Kim ötekini aşağı atarsa, kral o olsun, kan içmeyi hak etsin," diyordu. "Korkunç herif, ne istiyorsun benden? Ne

istiyorsun?" diye haykırdım. Aurelie bana sıkıca sarılmış, beni pencereden zorla uzaklaştırmaya çalışıyor, bir yandan da, "Tanrı ve Meryem Ana'mız adına! Keşiş Medardus'u götürüyorlar. Ağabeyimin katilini idama götürüyorlar!" diye bağırıyordu. O anda içimdeki cehennem ruhları uyanarak isyankâr, melun gücün onlara verdiği kuvvetle ayaklandılar. Aurelie'yi öylesine şiddetli bir öfkeyle yakaladım ki, korkudan büzüldü. "Ha, ha, ha! Çılgın, budala kadın... Ben, ben senin âşığın, senin güveyin ben, Medardus'um. Ağabeyinin katili benim! Sen, sen, keşişin gelini, kocana bela mı okuyacaksın?... Kral benim... Senin kanını içeceğim!" Cinayet bıçağını çektim, Aurelie'yi yere iterek bıçağı sapladım. Kanı elime fışkırdı. Merdivenden aşağı atıldım, halkı yararak arabaya ulaştım, keşişi aşağıya çekerek yere indirdim. Beni sımsıkı yakaladılar. Bıçağımı öfke içinde etrafımdakilere savurdum ve kendimi kurtardım, fırlayıp kaçtım; etraftan sıkıştırıyorlardı. Bıçaklandığımı, böğrümden yaralandığımı hissettim ama sağ elimle bıçağımı, sol elimle sert yumruklar savurarak parkın yakındaki duvarlarından birine ulaştım, müthiş bir sıçrayışla üzerinden dışarıya atladım. "Cinayet! Cinayet! Yakalayın! Yakalayın katili!" diye sesler geliyordu arkamdan. Şangırtılar işittim; parkın kapalı kapısını açmaya uğraşıyorlardı. Hiç durmadan kaçtım, parkı hemen bitişiğindeki ormandan ayıran geniş hendeğe kadar geldim. Uzun bir sıçrayışla onu da aştım; artık karşı tarafındaydım. Ormanın içlerine doğru hiç durmadan koşmaya devam ettim; ta ki bitkin vaziyette bir ağacın altına yığılıncaya kadar... Derin bir baygınlıktan ayılır gibi uyandığımda, gecenin karanlığı çoktan çökmüştü. Ürkmüş bir hayvan gibi sadece kaçma fikri vardı aklımda. Ayağa kalktım, daha birkaç adım atamadan çalılar hışırdadı, herifin biri sırtıma çullandı ve kollarını boynuma doladı. Onu silkelemek için boş yere uğraştım. Kendimi yerlere attım, sırtımı ağaçlara yaslayarak bastırdım. Hiçbir yararı olmadı. Herif kıkırdıyor, alaycı kahkahalar atıyordu. O esnada karaçamların arasından parlak bir ay yükseldi. Keşiş Medardus sanılan benzerim, ölü gibi sararmış iğrenç suratıyla, tıpkı arabadan yukarıya doğru baktığı gibi gözlerini dikmiş bakıyordu. "Hi, hi, hi!.. Biraderciğim, biraderciğim, ben hep senin yanındayım. Kendini bırakma... Bırakma kendini... Ben senin gibi koşamam... Beni sen taşımak zorundasın... ta... taşımak... Darağacından geliyorum ben.

Beni tekerleğe geçireceklerdi. Hi, hi!..” Ben delice korkumun verdiği güçle, dev gibi bir yılana yakalanmış bir kaplan misali havaya sıçrarken, iğrenç hortlak böyle kahkahalar atıp böğürüyordu. Beni bıraksın diye, öldüremesem bile ağır yaralamak için ağaçlara, kayalıklara doğru deli gibi koşuyordum. O zaman daha da yüksek sesle gülüyordu; çok canım yanıyordu. Çenemin altında bağladığı ellerini gevşetmek istedim, ama o zaman da o müthiş kuvvetiyle gırtlağımı sıkması tehlikesi vardı. Çılgınlar gibi koşmamın sonucunda nihayet ansızın yere düştü; ne var ki daha bir-iki adım uzaklaşamadan yeniden sırtıma tırmandı, kikirdeyerek, kahkahalar atarak o dehşetengiz sözleri kekelemeye başladı. Yeniden deliler gibi hiddetlendim, yeniden çabaladım, yeniden kurtuldum, derken korkunç hortlak bir kez daha boynuma sarıldı. Benzerimin beni ne kadar takip ettiğini, benim karanlık ormanda ne kadar kaldığımı söyleyebilmem mümkün değil. Yemeden, içmeden sanki aylarca böylece sürüp gitmiş gibi geliyor bana. Net olarak hatırlayabildiğim tek bir an var; ardından bilincimi tümüyle kaybettim. Benzerimi sırtımdan atmayı yeni başarmıştım ki, ormana parlak bir güneş ışığı düştü, onunla birlikte hoş, güzel birtakım sesler duyuldu. Sabah duası için çalan manastır çanlarını ayırt ettim. “Sen, Aurelie’yi öldürdün.” Bu düşünce beni ölümün buz gibi kollarıyla sardı ve bilincimi kaybederek yere yığıldım.

19 . (Lat.) Korkusuz adam. (Ç.N.)

20 . Tekerlekle idam kastediliyor. Mahkûm büyük bir tekerleğin dışına bağlanır, tekerleğin kayalıklar ya da kazıklar üzerine yuvarlanmasıyla infaz gerçekleşir. (Ç.N.)

21 . Bilinen en eski şövalyelik romanının kahramanı. Galyalı Amadis’in maceraları, Rönesans ve Barok dönemleri boyunca, Batı Avrupa’da en sevilen ve en çok okunan kitaplar arasında yer alır. (Y.N.)

2
Kefaret

İçime tatlı bir sıcaklık aktı. Ardından damarlarımın tümünün tuhaf bir şekilde attığını ve karıncalandığını hissettim. Bu his yavaşça düşüncelere dönüştü; ama yüz parçaya ayrılmış gibiydim; her bir parçanın hareketi kendinden menkuldü sanki ve kafam, ayaklanmış vasallar misali, egemenliği altında toplanmak istemeyen sadakatsiz uzuvlarıma boş yere emirler veriyordu. Derken her bir parçam hayalen, parlak noktalar olarak dönmeye başladı; gitgide daha hızlı, daha hızlı döndü, sonunda ateşten bir çember oluşturdu. Hızı arttıkça çember küçüldü, küçüldü, sonunda durağan bir ateş topuna dönüştü; dışarıya doğru kor kırmızısı ışınlar fışkırdı ve rengârenk yanıp duran bir alev oyununa dönüştü. "Bu kıpırdayanlar benim uzuvlarım; şimdi ayılıyorum." Tam olarak bunları düşündüm; ama o anda müthiş bir acı hissettim. Kulaklarımda berrak çan sesleri çınlıyordu. "Kaçmalıyım, kaçmaya devam etmeliyim! Devam!" diye yüksek sesle haykırdım. Acele kendimi toparlamak istedim ama bitkin vaziyette gerisingeriye düştüm. Gözlerimi ancak o zaman açabildim. Çan sesleri devam ediyordu. Kendimi hâlâ ormanda sanıyordum; çepçevre etrafımdaki eşyaları ve de kendimi fark edince şaşırdım. Üzerimde Kapuçin tarikatının kıyafeti, yüksek tavanlı, sade döşenmiş bir odada, kabarık bir döşek üstünde uzanmış yatıyordum. Bir çift hasır iskemle, küçük bir masa ve yoksul bir yatak dışında hiçbir şey yoktu. Bu bilinçsiz halim, epey bir zamandır sürüyor olmalıydı, o süre zarfında nasıl olduysa, hastaları kabul eden bir manastıra getirilmiştim. Muhtemelen giysilerim yırtılmıştı ve bana geçici olarak bir rahip kisvesi vermişlerdi.

Bana öyle geliyordu ki, tehlikeden kurtulmuştum artık. Bu düşünceyle tamamen sakinleştim. Neler olacağını görmek için beklemeye karar verdim; zira çok geçmeden hastanın durumunu görmek için birilerinin geleceğini umuyordum. Kendimi bitap hissediyordum ama ağrım sızım yoktu. Böyle bilincim tam olarak açık vaziyette birkaç dakika geçmişti ki, uzun bir koridordan yaklaşan ayak sesleri işittim. Kapımı açtılar, biri burjuva kılığında, diğeri Hospitalier tarikatı kisvesinde iki adam gördüm. Usulca yaklaştılar. Burjuva kılıklı, dikkatle gözlerime bakıyor, pek hayret etmiş görünüyordu. "Yeniden kendime geldim, beyler," diye konuşmaya başladım yorgun bir sesle. "Tanrı'ya şükürler olsun ki, beni hayata döndürdü. Neredeyim acaba? Buraya nasıl geldim?" Burjuva kılıklı bana cevap vermeden din adamına dönerek İtalyanca konuştu: "Bu gerçekten hayret edilecek bir durum. Bakışı tamamen değişti, konuşması da pürüzsüz; biraz bitkin, o kadar. Çok özel bir kriz geçirmiş olmalı." "Bana öyle geliyor ki," diye yanıtladı din adamı. "Bana öyle geliyor ki, iyileşmiş olduğuna şüphe yok." "Bu, önümüzdeki günlerde nasıl olacağına bağlı," diye yanıt verdi burjuva kılıklı. "Onunla konuşacak kadar Almanca biliyor musunuz?" "Maalesef hayır," cevabını verdi din adamı. "Ben İtalyanca anlarım; konuşurum da," diye atıldım. "Söyleyin bana, neredeyim ve buraya nasıl geldim?" Burjuva kılıklı, anlayabildiğim kadarıyla hekimdi; hem şaşırmış hem sevinmişti. "Ah, bu çok iyi!" diye bağırdı. "Saygıdeğer beyefendi, iyileşmeniz için mümkün olan her türlü önlemin alındığı bir yerdesiniz. Üç ay önce çok düşündürücü bir durumda getirildiniz buraya. Çok hastaydınız ama ihtimamımız ve bakımımız sayesinde iyileşmeye yüz tutmuş gibi görünüyorsunuz. Sizi tamamen iyileştirme şansımız olursa, rahatça yolunuza devam edebilirsiniz; zira duyduğum kadarıyla Roma'ya gitme niyetindeymişsiniz, değil mi?" "Beni bulduğunuzda bu kılıkta mıydım?" diye sormaya devam ettim. "Elbette," diye karşılık verdi hekim. "Ama soru sormayı bırakın şimdi. Her şeyi öğrenirsiniz; yeter ki siz huzursuz olmayın. Sağlığınızla ilgili sorumluluğumuz her şeyden önde gelir." Nabzımı tuttu. Din adamı bu arada bir kâse getirip verdi. "Bunu için," dedi hekim. "İçin ve sonra bana söyleyin. Bu size ne gibi geliyor?" İçtim, sonra da, "Bu, çok yoğun hazırlanmış et suyu," dedim. Hekim memnun memnun gülümsedi ve din adamına, "İyi, çok iyi!" diye seslendi. İkisi de yanımdan ayrıldı.

Tahminimde yanılmamıştım. Halka açık bir hastanedeydim. Besleyici gıdalar ve etkili ilaçlarla tedavi ediyorlardı beni; üç gün içinde ayağa kalkacak hale gelmiştim. Din adamı bir pencere açtı, içeriye hiç solumadığım kadar ılık, çok güzel bir hava doldu. Binanın hemen bitişiğinde bir bahçe uzanıyordu. Tanımadığım türde harikulade ağaçlar yeşermiş, çiçek açmıştı. Duvarın üzerinden bir sürü asma sarkıyordu. Ama bence hepsinden önemlisi, bu koyu mavi, güzel kokulu gökyüzünün bana, uzak, büyülü dünyalara ait bir görüntü gibi gelmesiydi. “Neredeyim?” diye haykırdım hayranlıkla. “Azizler beni bir cennet ülkesinde mi yaşamaya layık gördüler?” Din adamı memnuniyetle gülümsedi, “İtalya’dasınız, birader, İtalya’da,” dedi. Şaşkınlığım son kerteye varmıştı. Buraya hangi koşullarda geldiğimi anlatması için din adamına ısrar ettim. Beni hekime yönlendirdi. O da sonunda, üç ay önce tuhaf bir adamın buraya getirdiğini, beni kabul etmeleri için rica ettiğini söyledi. Hospitalier tarikatı tarafından yönetilen bir hastanedeymişim. Gücüm biraz daha yerine gelince, hekimin de, din adamının da benimle değişik mevzulara girdiklerini, beni uzun uzadıya konuşturmayı, peş peşe bir şeyler anlatmamı sağlamaya çalıştıklarını fark ettim. İlmin en değişik alanlarını kapsayan engin bilgilerim, buna zengin bir malzeme sağlıyordu. Hekim, benden bir şeyler yazmamı istiyor, yazdıklarımı benim yanımda okuyor, pek memnun kalmış görünüyordu. Ama yazdıklarımın içeriğini takdir etmek yerine, ekseriya tuhaf bir şekilde, “Hakikaten... iyiye gidiyor... yanılmamışım... fevkalade, fevkalade!” demekle yetinmesi dikkatimi çekiyordu. Belirli saatlerde bahçeye inmeme izin verilmişti. Orada Hospitalier tarikatının refakatinde dolaşan, korkunç derecede biçimsiz, ölü gibi solgun, iskelet kadar kuru bazı insanlara rastlıyordum. Bir seferinde tam odama geri dönmek üzereyken, sırtında toprak sarısı tuhaf harmanisi, iki din adamının kollarından tutup götürdükleri uzun boylu, sıska bir adam çıktı karşıma. Her adımda bir komik bir şekilde sıçrıyor, yırtıcı, tiz bir ıslık çalıyordu. Hayret içinde durakladım. Lakin bana refakat eden din adamı beni hızla çekip uzaklaştırdı. Bir yandan da, “Gelin, gelin, sevgili Birader Medardus, bu size göre bir şey değil!” diyordu. “Tanrı aşkına!” diye bağırdım. “Adımı nereden biliyorsunuz siz?” Bu kelimeleri telaffuz ederken gösterdiğim hiddet, refakatçimi tedirgin etmiş gibiydi.

"Adınızı neden bilmeyelim ki, sizi getiren adam üstüne basa basa söyledi. Binanın kayıtlarına da böyle geçti. Medardus, B.deki Kapuçin manastırının biraderi." İliklerime kadar buz kesilip titredim. Beni hastaneye getiren yabancı, her kimse, benim dehşet verici sırrıma vâkıf olmalıydı; ama anlaşılan kötü bir niyeti yoktu, zira benimle dostane bir şekilde ilgilenmişti ve ben serbesttim.

Pencerem açık yatmış, derin soluklarla iliklerime, damarlarıma dolan, bana yeniden hayat veren o muhteşem sıcak havayı içime çekiyordum ki, kısa boylu, sıska bir tipin, kafasında sivri bir şapka, sırtında yoksul halli soluk bir ceket, binanın ana girişinden içeriye doğru yürümekten çok, hoplayıp sıçrayarak yaklaşmakta olduğunu gördüm. Beni görünce şapkasını havaya kaldırıp salladı, eliyle öpücükler gönderdi. Adamcağızda bana aşina gelen bir şeyler vardı ama yüz hatlarını tam olarak çıkaramadım. Kim olduğuna dair bir karara varamadan ağaçların arasında kayboldu. Çok geçmeden kapı vuruldu; açtım ve bahçede gördüğüm tip içeriye girdi. "Schönfeld!" diye haykırdım şaşkınlıkla. "Schönfeld, Tanrı aşkına, hangi rüzgâr attı sizi buraya?" O ticaret şehrinde beni bir zaman önce çok büyük bir tehlikeden kurtaran çılgın berberdi bu. "Ah, ah, sormayın!" diye içini çekti, yüzünde komik, ağlamaklı bir ifadeyle. "Bütün dâhilerin peşinden ayrılmayan kötü kaderden başka hangi rüzgâr atıp savuracak ki? Bir cinayet dolayısıyla kaçmak zorunda kaldım..." "Cinayet dolayısıyla mı?" diye hararetle kestim sözünü. "Evet, bir cinayet dolayısıyla..." diye devam etti. "Öfke içinde olduğum bir sırada şehirdeki en genç ticaret müşavirinin sol favorisini öldürdüm, sağ favorisini de tehlikeli şekilde yaraladım." "Rica ederim," diye kestim sözünü yeniden, "maskaralığı bırakın, bir kerecik olsun aklınızı başınıza alın ve tutarlı bir şekilde anlatın bana olanları. Ya da gidin yanımdan." "Ah, sevgili Birader Medardus," diye birdenbire ciddileşerek başladı söze. "Artık iyileştin, beni kovmak istiyorsun. Ama hasta yatarken yanında olmama katlanmak zorundaydın, seninle aynı odada kalıyor, aynı yatakta yatıyordum." "Ne demek oluyor bu?" diye haykırdım şaşkınlıkla. "Hem, Medardus adını nereden öğrendiniz siz?" "Bakın," dedi gülümseyerek. "Lütfedip kisvenizin eteğinin sağ ucuna bakın." Dediğini yaptım, korkudan ve şaşkınlıktan donakaldım; zira gördüm ki, Medardus adı oraya işlenmiş. İyice bir düşünüp taşınınca,

ortaya su götürmez bazı ipuçları çıktı. Sırtımdaki, kesinlikle Baron von F.nin sarayından kaçarken üzerimde olan ve bir ağaç kovuğuna saklamış olduğum kisveydi. Schönfeld, içimden geçenleri hissetmiş, tuhaf bir şekilde gülümsüyordu. İşaretparmağını burnuna dayamış, parmak uçlarında yükselmiş, gözlerimin ta içine bakıyordu. Dilim tutulmuştu. Bunun üzerine usulca ve temkinli bir şekilde konuşmaya başladı: "Saygıdeğer efendim, giymiş olduğunuz bu kıyafet, üzerinize gayet iyi oturuyor gibi; size yakışıyor da. Hatta benim ciddi ve akıllı *şeytan*'ımın size giydirdiği, düğmeleri örgülü, fındık kahvesi elbisenizden daha da çok yaraşıyor. Ben, o tanımadığınız, o kovduğunuz Pietro Belcampo; çıplaklığınızı bu elbiseyle örten kişi bendim. Birader Medardus, siz pek de iyi bir durumda değildiniz. Zira sırtınızda ceket olarak, Spencer, yani bele oturan İngiliz tarzı frak yerine, kendi teniniz vardı. Size çok yakışan bir saç modeli de söz konusu değildi; zira arapsaçına dönmüş saçlarınızı, benim sanat alanıma girerek, ellerinizin on dişli tarağıyla, kendiniz düzeltmiştiniz." "Bu zırvaları bırakın!" diye atıldım. "Bırakın bu zırvalıkları, Schönfeld!" "Benim adım Pietro Belcampo'dur," diye kesti sözümü, iyiden iyiye öfkelenerek. "Burada, İtalya'da, Pietro Belcampo. Ve Birader Medardus, bilmelisin ki, ben, senin aklına mukayyet olmak üzere her yerde peşinde olan deliliğin bizzat kendisiyim. Sen istesen de istemesen de, selameti delilikte bulacaksın. Zira senin aklın son derece acınası bir şey; ayakta duramıyor, kırılgan bir çocuk gibi yalpalıyor; onun için bırak, delilik sana eşlik etsin; o sana yurduna giden doğru yolu göstermeyi bilir. Yurdun da tımarhanedir; ikimiz de salimen oraya varmış bulunuyoruz, Medardus Biraderciğim." Ürpererek büzüldüm. Bahçede gördüğüm kişileri, toprak sarısı harmanisi içinde sıçrayan adamı hatırladım; Schönfeld'in, bütün deliliğine rağmen, bana gerçeği söylediğinden kuşkum kalmadı. "Evet, Medardus Biraderciğim," diye devam etti, sesini yükseltip abartılı gülünç mimikler eşliğinde. "Evet, Medardus Biraderciğim, yeryüzünde ruhların gerçek kraliçesi deliliktir. Akıl sadece hantal bir genel validir. Memleketin dışında neler olup bittiğini hiç umursamaz. Can sıkıntısından askerlere geçit töreni talimi yaptırmakla yetinir. Onlar da düşman dışarıdan saldırdığında, doğru dürüst tek atış bile yapamazlar. Ama delilik, halkın gerçek kraliçesi; davullarla zurnalarla geçer; yaşasın! Yaşasın! Arkasından da coşkulu

gösteriler gelir! Vasallar, aklın onları hapsettiği yerden doğrulurlar, bir daha da pimpirikli kâhyanın buyruğuyla ne durmak ne oturmak ne de yatmak isterler; kâhya onların gösterilerini görünce, 'Bakın hele!' der. 'Delilik benim en iyi çıraklarımın akıllarını almış... akıllarını kaçırmış, akıllarını oynatmış... evet, bunların hepsi oynatmış.' Bu bir kelime oyunu, Birader Medardus. Kelime oyunu dediğin, deliliğin elinde kızgın bir saç maşası gibidir; düşünceleri onunla kıvırır." "Bir kez daha!" diye daldım budala Schönfeld'in sözüne. "Bir kez daha rica ediyorum, bu manasız gevezeliği bırakın ve mümkünse bana buraya nasıl geldiğinizi, sırtımdaki elbise hakkında bildiklerinizi anlatın." Böyle diyerek ellerinden tuttum ve onu bir koltuğa oturttum. Gözlerini yere indirip derin bir nefes aldı. Düşünüyor gibiydi. "Sizin hayatınızı ikinci kez kurtarmış bulunuyorum," diye düşük ve yorgun bir sesle başladı söze. "Sizin o ticaret şehrinden kaçmanıza yardımcı olan da bendim, aynı şekilde buraya getiren de benim." "Tanrı ve azizler aşkına, nerede buldunuz beni?" diye bağırdım ve ellerini serbest bıraktım. O anda ayağa fırladı, gözleri çakmak çakmak olmuş halde haykırdı: "Ey Birader Medardus, bu bodur boyumla ve çelimsiz halimle sırtımda taşımasaydım seni, şimdi kolların bacakların parçalanmış vaziyette çarkın üstünde yatıyor olacaktın." Sarsıldım. Bitik vaziyette koltuğa çöktüm. Kapı açıldı, hastabakıcı keşiş telaşla içeri girdi. "Nasıl girdiniz buraya? Kim izin verdi bu odaya girmenize?" diye Belcampo'nun üzerine yürüdü. Belcampo ise gözleri yaşlarla dolarak, yalvarır gibi bir sesle, "Ah, saygıdeğer beyefendi, ölüm tehlikesiyle karşı karşıyayken kurtardığım dostumu görmeden duramadım!" dedi. Kendimi toplayıp, "Söyleyin, sevgili birader," dedim keşişe. "Beni buraya gerçekten bu adam mı getirdi?" Duraksadı. "Şimdi anlıyorum nerede olduğumu," diye devam ettim. "Olabilecek en berbat durumda olduğumu tahmin edebiliyorum. Ama gördüğünüz gibi artık tamamen iyileştim, şimdiye kadar, fazlasıyla hassas olduğum için kasıtlı biçimde benden gizlediğiniz her şeyi öğrenebilirim." "Öyle gerçekten," diye cevap verdi rahip. "Bu adam, sanırım yaklaşık üç-dört ay önce sizi hastanemize getirdi. Anlattığına göre, sizi buradan dört mil ötedeki, ... bölgesini bölgemizden ayıran ormanda ölmek üzereyken bulmuş. Roma'ya yolculuk ederken, onun ikamet ettiği bölgeden geçen, B.deki manastırdan Kapuçin Keşişi Medardus

olduğunuzu teşhis etmiş. Sizi getirdiğinde, tamamen bilinçsiz haldeydiniz. Birisi sizi yürütürse yürüyor, bırakınca duruyordunuz. Ancak söylenirse oturuyor ya da yatıyordunuz; yemeğinizi biz yedirmek, içeceğinizi biz içirmek zorunda kaldık. Sadece boğuk, anlaşılmaz birtakım sesler çıkarıyordunuz. Gözleriniz görme yetisini tümden yitirmiş gibiydi. Belcampo sizi hiç bırakmadı; sadık bekçiniz gibiydi. Dört hafta sonra çılgın bir öfke nöbetine yakalandınız. Sizi, bu iş için ayrılmış uzak odalardan birine taşıma gereği doğdu. Yabani hayvanlara benziyordunuz; durumunuzu daha da yakından tasvir etmemeliyim, bunları hatırlamak, sizin açınızdan belki de incitici olur. Dört hafta sonra, o katı, duyarsız haliniz geri döndü ve tamamen bir donukluk evresine girdiniz; ondan da işte böyle iyileşmiş olarak uyandınız." Rahip bunları anlatırken, Schönfeld oturmuş, derin düşüncelere dalmış gibi başını eline yaslamıştı. "Evet," diye başladı söze. "Gayet iyi biliyorum ki, şu aralar saçma sapan delinin biriyim. Ama tımarhanenin akıllı insanlar üzerinde yıkıcı etkileri olan havası, bana bayağı iyi geldi. Şimdi aklım başıma dönüyor. Bu da pek kötü bir emare sayılmaz. Sadece kendi bilincim sayesinde var olabiliyorsam eğer, demek ki o zaman iş, bilincin, bilinçli kişinin soytarı ceketini sırtından çıkarmasına bakıyor. Ve ben şu anda sapasağlam bir centilmen olarak karşınızdayım. Aman Tanrı'm, dâhi bir berber, eski bir pimpirikli olabilir mi hiç, diyecek olursanız, sizi temin ederim ki, saygıdeğer beyefendi, pimpirikli olmak insanı her tür delilikten korur. Şu anda kuzey-kuzeybatıdaki bir kilisenin kulesini, bir aydınlatma direğinden kesin olarak ayırt edecek durumdayım örneğin." "Eğer gerçekten öyleyse," dedim, "olayların nasıl geliştiğini bana anlatarak bunu kanıtlayın. Beni nasıl bulduğunuzu ve buraya nasıl getirdiğinizi anlatın." "Anlatacağım," diye karşılık verdi Schönfeld. "Rahip Efendi'nin endişeli ifadeler takınmasına rağmen anlatacağım. Ama izin verin, Birader Medardus, sizin koruyucunuz olarak size daha yakın bir şekilde 'sen' diye hitap edeyim. Senin kaçtığın gecenin sabahında, o yabancı ressam, bütün koleksiyonuyla birlikte anlaşılmaz bir şekilde ortadan kayboldu. Konu önceleri çok dikkat çekmiş olsa da, ortaya çıkan yeni olayların akışı içinde unutuldu. Yalnız, Baron von F.nin sarayında işlenen cinayet duyulup da, ... Mahkemesi, B.deki Kapuçin manastırından Keşiş Medardus'u arama emriyle takibe alınca,

ressamın, şaraphanedeyken bütün bu hikâyeyi anlatmış olduğunu ve seni Medardus olarak teşhis ettiğini hatırladılar. Kaldığın otelin sahibi, kaçmana *benim* önayak oluğuma dair iddiaları doğruladı, bunun üzerine bütün dikkatler benim üzerimde toplandı. Beni hapse atmak istediler. Nicedir beni süründüren sefil hayatımdan kurtulmaya karar vermem kolay oldu. Hakiki din adamlarının ve hakiki berberlerin yaşadığı İtalya'ya gitmeye karar verdim. Yolda, seni prens ...'ın sarayında gördüm. Senin Aurelie'yle evleneceğinden ve Keşiş Medardus'un idam edileceğinden söz ediyorlardı. O keşişi de gördüm. Ama o her kim olursa olsun, ben gerçek Medardus'un *sen* olduğunu düşünüyordum. Karşına çıktım, lakin sen beni tanımadın. Ben de yoluma devam etmek üzere şehirden ayrıldım. Uzun bir yolculuktan sonra bir sabah erkenden, şafak vakti koyu karanlık ormandan geçmeye hazırlanıyordum. Sabah güneşinin ilk ışıkları yeni yeni parlamaya başlamıştı ki, sık çalılıkların arasında bir şeyler hışırdadı, saçı sakalı birbirine karışmış ama şık bir kıyafet içinde bir adam önüm sıra yola fırladı. Bakışları yabansı ve ürkekti; bir anda gözden kayboldu. Yürümeye devam ettim ama bu kez de çıplak bir insan bedeninin burnumun dibinde yerde yattığını gördüm, fena halde korktum. Bir anda, bir cinayet işlenmiş olduğuna ve katilin de o kaçan adam olduğuna hükmettim. Çıplak adama eğilip baktım, sendin; yavaşça soluk aldığını fark ettim. Hemen yanında, şimdi sırtında olan keşiş kisvesi duruyordu. Bin bir güçlükle giydirdim ve seni sürükleyerek oradan uzaklaştırdım. Nihayet derin baygınlığından uyandın ama bu muhterem beyefendinin az önce anlattığı durumda kaldın. Seni taşımaya devam etmek az buz gayret istemiyordu. Nihayet bir akşam, birlikte ormanın ortasında küçük bir lokantaya kadar ulaşabildik. Seni uyuklar halde bir çayırlıkta bıraktım, yiyecek içecek almak üzere içeriye girdim. Lokantada ...'li zırhlı süvariler vardı. Lokantacının karısının anlattığına göre, ağır bir cinayet suçundan dolayı ...'de tam idam edileceği sırada anlaşılmaz bir şekilde kaçan bir keşişi, sınıra kadar takip etmekteymişler. Şehirden ormana kadar nasıl olup da gelebildiğine pek aklım ermedi ama *senin* aranan Medardus olduğundan emindim; içinde bulunduğunu düşündüğüm tehlikeden seni kurtarmak için her türlü fedakârlığa katlanacaktım. Arka yollardan dolanarak seni sınırdan geçirmeyi başardım sonunda,

bu eve ulaştım; senden ayrılmak istemediğimi söyleyince, beni de kabul ettiler. Burada emniyetteydin, zira kabul ettikleri bir hastayı, hiçbir koşulda yabancı bir mahkemeye teslim etmezlerdi. Odanda kalıp sana baktığım sırada, beş duyunun da durumu pek iyi değildi. Uzuvlarının hayatiyeti de pek parlak sayılmazdı. Noverre ile Vestris[22] görseler, seni hepten hiçe sayarlardı. Başın göğsüne sarkıyordu, doğrultmaya kalkışınca da, ters konulmuş bir koni gibi devriliyordu. Konuşma yeteneğin de fazlasıyla acıklı bir durumdaydı; zira fena halde tek heceliydin, keyfinin yerinde olduğu saatlerde sadece, 'Hu, hu,' ya da, 'Me, me,' diyordun. Bunlardan da ne istediğine ne düşündüğüne dair pek bir şey çıkarmak mümkün değildi. İraden de, aklın da seni terk etmişti; sanırsın, kendi başlarına buyruk ya da kendi ayakları üzerinde durarak diyelim, serseriliğe çıkmışlar. Nihayet bir seferinde ansızın pek neşelendin, havalara sıçramaya, keyfinden aslan gibi kükremeye başladın ve doğanı dizginleyen tüm bağlardan kurtulmak için kisveni paralamaya koyuldun. İştahın..." "Durun bir dakika, Herr Schönfeld," diye susturdum bu dehşetengiz zevzeği. "Durun burada! İçine düşmüş olduğum o feci durum konusunda bana bilgi verildi. Yüce Tanrı'nın sonsuz sabrına ve inayetine şükürler olsun. Meryem Ana ile azizlerin şefaatlerine şükürler olsun ki kurtuldum." "Ah, saygıdeğer beyefendi," diye sürdürdü sözünü Schönfeld. "Bundan ne çıkar ki? Yani şu bilinç dediğimiz zihinsel işlevin, kahrolası bir kapı görevlisinden, bir gümrük memurundan; işi gücü, tepedeki gişesinde zavallı bir biletçiden, ihraç edilecek her mala, 'Durun, durun, çıkış yasaktır; memlekette, memlekette kalacak!' demekten ibaret olan bir kontrol şefi muavininden ne farkı var ki? En güzel cevherler, değersiz tohumlar gibi toprakta kalır, onlardan çıkan da en fazla hayvan yemi olarak kullanılan pancarlardır. Bundan da, pratikte bin kantarından çeyrek ons kadar kötü lezzetli bir şeker elde edilir. Hah hay! Bununla ihracat yapıp o yukarıdaki, her şeyiyle mağrur ve muhteşem, Tanrı'nın şehriyle bir ticaret trafiği tesis edilecek ha? Aman Tanrı'm! O en pahalısından Maréchal, Pompadour ya da Reine de Golconde pudralarımın hepsini nehrin en derin yerine atarım, eğer ki bu alışverişten bir gıdım güneş tozu alabileyim; o kültürlü profesörlerin, mekteplilerin perukalarını pudralayayım. Ama tabii en önce de kendi

perukalarımı. Ne diyordum ben? Ha, eğer benim *şeytan*'ım size, muhteremlerin muhteremi keşişe, bit renginde bir frak yerine, Tanrı'nın şehrinin zengin, mağrur sakinlerinin sabahları tuvalete giderken büründükleri gibi güneş renkli bir gündüzlük giydirseydi, vakar ve haysiyet yönünden her şey hakikaten de bambaşka tecelli ederdi. Ama bu vaziyette cümle âlem sizi toprağa bağlı bir köle, şeytanı da sizin uçuk kuzeniniz yerine koyuyor." Schönfeld ayağa kalkmış, sert hareketler yaparak, garip ifadeler takınarak odanın bir köşesinden diğerine yürüyor, daha doğrusu sıçrıyordu. Her zaman olduğu gibi çileden çıkmış, delirdikçe deliriyordu. Bu yüzden onu iki elinden yakalayıp, "Sen ille de benim yerime buraya yerleşmek mi istiyorsun?" dedim. "Senin için, ciddi bir şeyi açıklarken bir an için olsun maskaralıktan vazgeçmek mümkün değil mi?" Tuhaf bir biçimde gülümsedi, "Aklıma estiği gibi konuştuğumda her şey kulağa bu kadar budalaca mı geliyor?" dedi. "Talihsizlik de burada ya," dedim. "Zevzekliklerinin temelinde ekseriya derin anlamlar gizli oluyor. Ama sen bu alacalı bulacalı şeylerle her şeyi ziyan ediyor, hafifletiyorsun; kendi gerçek rengi içinde kalması gereken fikirler, tıpkı benekli yamalar yapılmış elbiseler gibi gülünç oluyor ve gözden kaçıyor. Sarhoş gibisin; bir doğrultuda yürüyemiyor, bir o yana bir bu yana yalpalıyorsun. Senin yönün çarpık!" Yüzünde acı tatlı bir ifadeyle, "Yön dediğin de nedir ki?" diye usulca sözümü kesti Schönfeld, gülümsemeye devam ederek. "Yön dediğin de nedir ki, muhterem Kapuçin? Yön için bir hedef koymak şarttır. Ona göre yönümüzü belirleriz. Siz kendi hedefinizden emin misiniz, değerli keşişim? Kafasını yeteri kadar işine vermeyip sınırların çok üzerinde sert alkol almış olmaktan dolayı başı dönmüş bir kule çatı tamircisi misali, hedefi çift görüp hangisinin doğru olduğunu kestirememekten korkmuyor musunuz arada bir? Ayrıca, saygıdeğer Kapuçin, maskaralık yapmamı, yanımda çeşni olsun diye karnabahara serpmek için İspanyol karabiberi bulundurmak gibi, biraz da mesleğimin gereği olarak görün. Onsuz bir saç sanatçısı, imtiyazlarını keyfince ve zevk olsun diye kullanmak yerine cebinde taşıyan acınası bir tip, zavallı bir budala sayılır." Keşiş bir beni, bir de poz kesen Schönfeld'i dikkatle süzüyordu. Almanca konuştuğumuz için tek kelime bile anlamamıştı. Sonunda konuşmamızı bölerek, "Bağışlayın, beyler, görevim, ikinize de

iyi gelmesi olanaksız görünen bu sohbeti sona erdirmemi emrediyor. Siz, biraderim, eski hayatınıza dair acı veren anılarınızı depreştiren şeylerden böyle uzun uzadıya söz etmek için hâlâ çok güçsüzsünüz. Yavaş yavaş her şeyi öğrenirsiniz. Zira arkadaşınız, siz tümüyle iyileşip hastanemizden ayrılsanız da size eşlik etmeyi sürdürecek." Schönfeld'e dönerek, "Sizin kendine özgü, konuştuğunuz her şeyi dinleyenin gözünde canlandırmasına imkân veren bir konuşma tarzınız var. Almanya'da size çılgın gözüyle bakabilirler, ama bizim buralarda iyi bir komedyen olabilirsiniz. Komedi tiyatrosunda şansınızı deneyebilirsiniz." Schönfeld gözlerini iri iri açarak keşişe dikti. Derken ayaklarının ucunda yükseldi, ellerini başının üzerine kaldırarak çırptı ve İtalyanca olarak şöyle bağırdı: "Ruhların sesi! Kaderin sesi! Bu muhterem beyefendinin ağzından seslendi bana. Belcampo... Belcampo... Nihayet gerçek misyonunu buldun. Karar verilmiştir!" Böyle diyerek kapıdan dışarıya fırladı. Ertesi sabah, yolculuğa çıkmaya hazır vaziyette odama geldi, "Sen, benim sevgili biraderim Medardus," dedi. "Artık tamamen iyileştin. Benim yardımıma ihtiyacın kalmadı. Ben gidiyorum. Yüreğimin en derinlerinden gelen çağrının beni götürdüğü yere... Hoşça kal... Lakin gözüme artık değersiz bir iş gibi görünen sanatımı sende son bir kez göstermeme izin ver." Bıçağını, makasını ve tarağını çıkardı, bin bir poz keserek, yapmacık konuşmalar eşliğinde tepe tıraşımı yaptı, sakalımı düzeltti. Bu adam, gösterdiği bunca sadakate rağmen tekinsiz gelmeye başlamıştı bana. Gittiğine sevindim. Hekim, takviye edici ilaçlarıyla, toparlanmama epeyce yardımcı olmuştu. Benzim canlanmıştı ve gitgide uzayan gezintiler yaparak gücümü yeniden kazanmıştım. Yaya olarak çıkacağım yolculuğa dayanabileceğime kanaat getirince, akıl hastalarına yardımcı olan ama sağlıklı olanlara tekinsiz ve ürkütücü gelen bu evi terk ettim. Mademki Roma'ya gideceğimi yakıştırmışlardı, ben de bunu sahiden gerçekleştirmeye karar verdim. Böylece, Roma'ya çıktığı söylenen yolda ilerlemeye koyuldum. Aklım tamamen iyileşmiş olduğu halde, içimde beliren her hayali, karanlık bir matemin tülüne sararak, her şeyi renksiz, her şeyi gri üzerine gri görmeme neden olan bir duyarsızlık hali içinde bulunduğumun bilincindeydim. Geçmişe dair hiçbir şeyi net olarak hatırlamıyordum, tamamen içinde bulunduğum anla ilgili sorunlarla meşguldüm; sadece yiyecek ya da geceyi geçirecek

barınak dilenebileceğim bir yer bulma arayışı içindeydim; inançlı kişiler dilenci torbamla şişemi iyice doldurduklarında, içtenlikle seviniyor, mekanik bir şekilde dualarımı geveliyordum. Zihnimde, kendimi sıradan, budala, dilenci bir keşişe indirgemiştim. Sonunda, Roma'ya birkaç saat uzaklıkta, işyeri binalarının arasında tek başına duran, büyük Kapuçin manastırına vardım. Orası tarikat biraderlerini kabul eder; ben de iç rahatlığıyla kendimi toparlayabilirim, diye düşündüm. Almanya'da mensubu olduğum manastırın kapatılmasından sonra buraya göçtüğümü, kendi tarikatıma ait başka bir manastıra girmek istediğimi beyan ettim. İtalyan keşişlerine özgü bir içtenlikle beni cömertçe ağırladılar; başrahip, eğer beni yola devam etmeye mecbur eden, verilmiş başka bir vaadim yoksa, bir yabancı olarak manastırlarında dilediğim kadar kalabileceğimi söyledi. Akşam ibadeti saati geldi. Keşişler koro yerine gidiyorlardı; ben de kiliseye girdim. Binanın vakur ve muhteşem yapısı beni hayrete düşürdü, ama dünyaya dönmüş ruhum, bir zamanlar gözü yeni açılan o çocuğun, Heilige Linde Kilisesi'ni gördüğü anda yüceldiği gibi yücelemiyordu eskisi gibi. Ana altarda duamı ettikten sonra, yan koridorlarda, inançları uğruna acı çekmiş azizlere ithaf edilmiş altarlardaki resimleri seyrederek dolaşmaya başladım. Sonunda, renkli camlardan süzülen güneş ışınlarının, altarı büyülü bir şekilde aydınlattığı yan şapellerden birine geldim. Resimlere bakmak istiyordum. Basamakları tırmandım. Azize Rosalia... Manastırımın o en belalı resmi. Ah! Aurelie'yi görüyordum! Bütün hayatım... bin bir türlü isyankârlıklarım, hatalarım... Hermogen'i, Aurelie'yi öldürüşüm... Hepsi, hepsi birden dehşet verici, tek bir düşüncede birleşip kor halinde sivri bir demir gibi beynime saplandı; göğsüm, damarlarım, sinirlerim gaddar bir işkencenin müthiş ıstırabıyla yırtıldı. Ölsem de kurtulsam! Ama ölemiyordum. Kendimi yerlere attım, çılgın bir yeis içinde giysilerimi parçaladım... Tesellisi olmayan bir ıstırap içinde öyle bir uluyordum ki sesim, kilisenin en uzak noktalarında bile yankılanıyordu. "Ben lanetlendim! Ben lanetlendim. Şefaat de yok artık, teselli de! Ne burada ne ötede... Cehenneme... Cehenneme... Ben melun günahkâr, ebediyen cehennem azabına mahkûmum!" Ayağa kaldırdılar, keşişlerin hepsi şapele doluşmuştu; önümde başrahip duruyordu; soylu, muhterem bir ihtiyar. Şefkat dolu, tarifsiz bir endişeyle bakıyordu

bana. Ellerimi kavradı; semavi bir merhametle, alev çukuruna atlamak isteyen bir yitiği tutmaya çalışan bir azizdi sanki. “Sen hastasın, biraderim,” dedi. “Seni manastıra götürelim. Orada kendine gelirsin.” Elini, eteğini öptüm. Konuşamıyordum. Ruhumun nasıl parça parça olduğunu ele veren yalnızca korku dolu, derin iç çekişlerimdi. Manastırın yemek salonuna götürdüler; başrahibin işaretiyle keşişler uzaklaştılar ve ikimiz yalnız kaldık. “Sen ağır bir günah yükü altındaymışşın gibi geliyor bana, birader,” diye başladı söze. “Zira ancak dehşetengiz bir eylem için duyulan, çok derin, umarsız bir nedamet duygusu bu şekilde tezahür eder. Ama Tanrı’nın sabrı büyüktür, azizlerin şefaati güçlü ve kuvvetlidir. Bunlara güvenmelisin... bana günah çıkar; nedamet getirirsen, Kilise’nin tesellisi yanında olacaktır!” O anda başrahip gözüme Heilige Linde’deki o yaşlı hacı gibi göründü; yeryüzünde günahlar ve isyankârlıklarla dolu hayatımı anlatabileceğim yegâne kişi oydu. Henüz tek kelime bile konuşacak halde değildim. İhtiyarın önünde yere atıldım. Törensel bir tonda, “Ben manastırın şapeline gidiyorum,” dedi. Toparlandım, peşinden koştum. Günah çıkarma hücresinde oturuyordu. Ben de ruhumun beni karşı konulmaz bir biçimde sürüklediği şeyi yaptım; her şeyi, her şeyi itiraf ettim. Başrahibin bana uygun gördüğü kefaret korkunçtu. Kiliseden kovulmuş, tecrit edilmiş biri olarak biraderlerin toplantılarına katılmaktan men edilmiştim. Manastırın ölü odalarında yatıyor, suda haşlanmış tatsız tuzsuz sebzelerle hayatımı güçbela idame ettiriyor, kendimi kamçılıyor, en zekice şekilde icat edilmiş acımasız işkence aletleriyle nefsime eziyet ediyor, sesimi sadece kendimden yakınmak ve alevleri şimdiden içimde yanan cehennemden kurtulmak için nedamet duaları etmek üzere yükseltiyordum. Ne var ki yüzlerce yaramdan kanlar fışkırırken, vücudum yüzlerce zehirli akrep sokmuş gibi sancılar içinde kıvranırken, nihayet doğaya yenik düştüğünde uyku, beni baygın düşmüş bir çocuk gibi koruyucu kollarıyla sardığında, bu defa da şeytani rüya suretleri beliriyor, ölümcül, yeni işkenceler yaratıyordu. Bütün hayatım, dehşet verici bir şekilde gözümde canlanıyordu. Euphemie’nin olanca güzelliğiyle bana yaklaştığını görüyordum; yüksek sesle haykırıyordum: “Ne istiyorsun benden, ahlaksız kadın? Cehennem, benim üzerimde bir hak iddia edemez.” Bunun üzerine o, giysisini aralıyor, beni ise cehennem

azabının korkusu sarıyordu. Bedeni kurumuş, iskelete dönüşmüştü; iskeletin içinde sayısız yılan birbirine dolanıyor, başlarını dikip bana kor gibi yanan dillerini uzatıyorlardı. "Uzak dur benden!... Yılanların yaralı göğsüme giriyor... Kalbimin kanıyla beslenmek istiyorlar. Ben ölürüm o zaman... Ölürüm... Ölüm beni, senin intikamından kurtarır!" diye bağırıyordum. O zaman da suret uluyordu: "Benim yılanlarım, kalbinin kanını içse de sen bunu hissetmezsin; zira sana reva olan işkence bu değil. Azap, senin kendi içinde... Azap seni öldüremez; zira sen, onunla yaşıyorsun. Senin azabının sebebi, Tanrı'ya isyan etmiş olduğun düşüncesi. Bunun da sonu gelmez." Kanlar içindeki Hermogen ayağa kalkıyor, Euphemie onun önü sıra kaçıyordu. Hermogen boynumdaki haç şeklinde yara izini işaret ederek hışımla önümden geçiyordu. Dua etmek istiyordum ama o zaman da, akıl karıştırıcı bir fısıltı ve mırıltı başlıyordu. Her zaman gördüğüm insanlar çılgın, şekilsiz çirkin suretlere dönüşüyorlardı. Kulaklarından fışkırmış çekirge bacaklarıyla sürünerek birtakım kafalar dolaşıyor, benimle haince alay ediyorlardı. Havada tuhaf kanatlılar, insan suratlı kargalar çığrışıyorlardı. B.deki orkestra şefiyle kız kardeşini görüyordum. Kız çılgınca bir vals yaparak dönerken ağabeyi müzik çalıyor ama yayını keman yerine, kemana dönüşmüş olan kendi göğsüne sürtüyordu. Belcampo, çirkin, kertenkele suratıyla, iğrenç, kanatlı bir solucana binmiş, üzerime doğru geliyor, kor gibi kızgın bir tarakla sakalımı taramak istiyor ama başaramıyordu. Karmaşa gitgide daha çılgınlaşıyor, suretler, insan ayaklarıyla dans eden küçük karıncalardan, derisi eyer altı örtüsüne dönüşmüş, gözleri pırıldayan, uzayıp giden bir at iskeletine binmiş parlak baykuş kafalı süvariye, gitgide daha tuhaf, daha şaşırtıcı bir hal alıyordu; süvarinin zırhı dipsiz bir kadeh, miğferiyse ters çevrilmiş bir huniydi. Cehennemî bir alaydı bu tırmanan... Kendi kahkahalarımı işitiyordum; ama bu kahkahalar göğsümü parçalıyor, ıstırabım daha yakıcı bir hal alıyor, yaralarım daha da şiddetle sızlıyordu. Işıltılar içinde bir kadın hayali beliriyor, yaratıklar çekiliyor, kadın üzerime doğru geliyordu! Ah, Aurelie bu! "Ben yaşıyorum ve tümüyle seninim!" diyordu hayal. O anda içimdeki isyankârlık uyanıyordu. Çılgın bir ihtirasla kucaklıyordum onu. Baygınlığımdan ayılıyordum ama bu kez de göğsüme yakıcı bir sızı çörekleniyordu. Gözlerime kaba dikenler saplanıyor; iblis, çıngıraklı

kahkahalar atmaya başlıyordu: "Artık tamamen benimsin!" Bir dehşet çığlığıyla uyanıyordum. Hemen ardından umarsız bir keder içinde, dikenli kamçının vuruşlarıyla nefsimi terbiye ediyordum yine; kanım oluk gibi akıyordu. Zira bu rüyaların içinde saklı isyankârlık da, her türden günahkâr düşünce de, iki kat fazla tövbe gerektiriyordu. Başrahibin, keferetin en sert bölümü için tayin ettiği süre nihayet doldu. Manastırın içinde ama yine tecrit edilmiş, diğer biraderlerden uzak bir hücrede vazife olarak verilen, bana mahsus tövbe ibadetlerini sürdürmek üzere ölü odasından çıkarıldım. Ardından da, kefaretimin ağırlığı tedricen azaltıldı, biraderlerle birlikte kiliseye ve koro yerine girmeme izin verildi. Gündelik, alışıldık kamçılanmalardan ibaret olan bu nedamet şekli bana pek yeterliymiş gibi gelmiyordu. İkram edilen lezzetli yiyecekleri ısrarla geri çeviriyor, gün boyu Azize Rosalia'nın resminin önünde soğuk mermerlerin üstüne uzanıp yatıyor, hücremde yalnız kalınca da kendime en acımasız biçimde eziyet etmeyi sürdürüyordum; çünkü içimdeki feci azabı, bu fiziki eziyetlerle bastırmayı umuyordum. Ama boşuna... Hayal gücümün yarattığı suretler her seferinde geri dönüyordu; ben iblise teslim edilmiştim, o da bana alay ederek eziyet çektiriyor, beni günaha çağırıyordu. Kefaretimin ağırlığı, benim onları hiç beklenmedik bir şekilde yerine getirmem keşişlerin dikkatini çekmişti. Beni saygılı bir tedirginlikle izliyorlardı. Hatta aralarında, "Bu adam bir aziz olmalı," diye fısıldaştıklarını işittim. Bu, benim için dehşet verici bir sözdü; zira bana, ziyadesiyle canlı bir şekilde, B.deki Kapuçin Kilisesi'nde, gözlerini dikmiş bana bakan ressama karşı küstahça bir hezeyan içinde, "Ben Aziz Antonius'um!" diye haykırdığım ânı hatırlatmıştı. Nedamet getirmem için başrahip tarafından belirlenen, benim de, bedenimin işkenceye yenik düşmesine aldırmaksızın kendime eziyet etmeyi elden bırakmadığım sürecin son aşaması da nihayet sona erdi. Gözlerim donuklaşmış, o harika vücudum kanlar içinde bir iskelete dönmüştü. Öyle ki, yattığım yerden başkalarının yardımına ihtiyaç duymaksızın saatlerce ayağa kalkamayacak bir hale gelmiştim. Başrahip, beni kendi çalışma odasına çağırdı. "Bu ağır kefaretten sonra içini rahatlamış hissediyor musun, birader?" diye başladı söze. "Cennetin tesellisine nail oldun mu?" "Hayır, muhterem efendim," diye cevap verdim koyu bir yeis içinde. "Sana, biraderim," diye sesini yükselterek devam etti

başrahip sözüne, "Bir dizi dehşetengiz cürmünü itiraf ettikten sonra sana, adaletin pençesinin ulaşmadığı ama nedamet içinde Tanrı'nın hizmetkârına suçlarını itiraf edenlere, davranışlarıyla hakikaten pişman olduklarını ispat eden kişilere Kilise'nin öngördüğü en ağır kefareti uyguladım. Kişi ruhunu tamamen semavi olana yönlendirmeli; bedenine öylesine eziyet etmeli ki, bu dünyevi işkenceler, onu kötü amellere yöneltebilecek her tür şeytani hevesi kırsın. Lakin kanaatimce, tövbekâr, kendine en ağır işkenceleri uygulasa bile, eğer bunlara güvenerek Tanrı'nın inayetine layık olacağını ümit edecek olursa, günahları bir nebze olsun hafiflemez; ünlü kilise alimleri da benimle aynı görüşteler. Yüce Tanrı'nın bizim amellerimizi nasıl değerlendirdiğine hiçbir insanın aklı ermez. Dışa karşı kendini inançlı göstererek kendinde cenneti zapt etme hakkını görenler, gerçekten isyankârlıktan azade olsalar bile, peşinen yitiktirler; nedamet getirdikleri takdirde günahlarının silineceğine inanan tövbekârlar da, pişmanlıklarında samimi olmadıklarını kanıtlamış olurlar. Sen, sevgili Birader Medardus, hâlâ huzur bulamadıysan eğer, bu senin hakikaten pişman olduğunu gösterir. Kendini kamçılamaya ara ver diyorum. Daha iyi yemekler ye ve biraderlerle biraz araya gelmekten çekinme. Şunu bil ki, senin gizemlerle dolu hayatını, en şaşılası dönemeçlerine varıncaya kadar ben, senden daha iyi biliyorum. Kaçınamadığın talihsiz bir durum, iblise senin üzerinde bir kudret kazandırmış. İsyankâr amellerde bulunduğun zamanlarda ona bu yüzden alet olmaktaymışsın aslında. Lakin bu yüzden Tanrı'nın gözünde günahlarının hafiflediği yanılgısına kapılma. Zira sana şeytanla mücadele etme ve onu alt etme gücü bağışlanmıştır. Hangi insanın yüreğinde gün gelip kötülüğün rüzgârları esmez, iyiye karşı saldırıya geçmez ki. Ama onunla mücadele etmezsen erdemden de söz edilemez; zira erdem dediğimiz, iyiliğin kötülük üzerindeki zaferinden ibarettir; aksi halde bu mücadeleden günah hasıl olur. Önce şunu bilesin ki, sen sadece hayalinde işlediğin bir cinayeti itiraf ettin. Zira Aurelie yaşıyor. Müthiş bir cinnet nöbeti esnasında sen kendi kendini yaraladın, elinden akan kendi yaranın kanıydı. Aurelie yaşıyor. Bunu biliyorum."

Dizlerimin üzerine çöktüm, dua ederek ellerimi kaldırdım, bağrımdan koparak derin bir oh çektim, gözlerimden yaşlar fışkırdı!

"Dahası da şu ki," diye devam etti başrahip, "o günah çıkarma esnasında sözünü ettiğin yabancı ressam, hatırladığım kadarıyla çok eskiden beri, manastırımızı da arada bir ziyaret eder. Belki de yakında yine gelir. Muhafaza etmem için bana bir kitap bırakmıştı. İçinde çizimler ama en önemlisi bir hikâye vardı ki, bizimle her konuştuğunda yeni satırlar eklerdi. Bana bu kitabı bir başkasına vermemi yasaklamamıştı. Bu nedenle de, seni kâh harikulade görüntülerin yüce dünyasına yükselten kâh en adi hayatlara sürükleyen o tuhaf kaderinin bağlantılarını öğrenesin diye onu sana emanet etmeyi kutsal görevim sayıyorum. Diyorlar ki, bu dünyada olağanüstü şeylere yer kalmamış; ben buna inanmıyorum. Mucizeler duruyor. Ama bizler, her gün tanık olduğumuz en mucizevi şeyleri bile böyle adlandırmaktan kaçınıyoruz; zira bir dizi olaya bakıp onların döngüsel olarak tekrarlandığına dair bir sonuç çıkarmışız, bu çember içinde aklımızın ermediği bir olguyla karşılaşınca kabullenmek istemiyoruz, katı bir inatçılıkla inanmaktan kaçınıyoruz. Gözümüzün kaba yüzeyine yansımak için fazlaca şeffaf olduklarından, kimi görüntüleri, iç gözümüzle de gördüğümüzü inkâr ediyoruz ısrarla. O tuhaf ressamı da ben, bizim vardığımız sonuçlara dayalı yasalarımızla alay eden bu sıradışı olgulardan biri sayıyorum. Cismani görüntüsünün de bizim algıladığımızla aynı olduğundan kuşkum var. Şu kadarı kesin ki, kimse onda, bildiğimiz yaşam fonksiyonlarının varlığına tanık olmadı. Bize her geldiğinde, öncesine göre daha çok sayfa eklenmiş görünse de, ben onun kitabına ne bir şey yazdığına ne de bir şey çizdiğine tanık oldum. O kitabın içindeki şeyler bana hep fantastik bir ressamın karmaşık karalamaları, ne olduğu belirsiz eskizleri gibi gelirdi, sevgili biraderim Medardus. Senin, bana günah çıkarmandan sonra gözümde okunur ve anlaşılır bir nitelik kazanması da çok garip. Bu ressam hakkındaki sezgilerime ve kanaatlerime dair daha fazla bir şey açıklamayacağım. Sen kendin tahminlerde bulunabilirsin ya da belki de, esrar kendi kendine çözülür. Git şimdi, gücünü kuvvetini topla, umarım birkaç gün içinde aklın da yerine gelir; o zaman ben de sana yabancı ressamın o şaşılası kitabını veririm."

Başrahibin dediklerini yaptım. Biraderlerle birlikte yemek yedim, çilelerime ara verdim, azizlerin altarlarında canı gönülden dualar etmekle yetindim. Kalbimin yarası kanamaya devam ediyordu. İçimi

burkan ıstırabım hafiflememişti, ama o dehşetengiz kâbuslarımdan kurtulmuştum. Sert döşeğimde ölesiye bitkin, uykusuz yatarken, etrafımda sanki melek kanatları çırpınıyor, hayatta kalan Aurelie'nin güzel görüntüsü, semavi bir merhametle, gözleri yaşlarla dolu, üzerime eğiliyor, beni korumak ister gibi elini başımın üzerine uzatıyordu; o zaman gözkapaklarım ağırlaşıyor, sakin, dinlendirici bir uyku hali damarlarıma yeniden yaşama gücü dolduruyordu. Başrahip zihnimin biraz olsun kıvraklık kazanmakta olduğunu fark edince, ressamın kitabını verdi, her satırını dikkatle okumam için uyardı. Açtım ve gözüme çarpan ilk şey, Heilige Linde'deki fresklerin dış hatlarını belirten, sonra da ışık ve gölgelerini gösteren eskizler oldu. Esrarını bir an önce çözmek adına en küçük bir merak, en küçük bir arzu hissetmedim. Hayır! Benim için bir sır söz konusu değildi. Bu ressam kitabında saklı her şeyi nicedir biliyordum ben. Kitabın son sayfalarında ressamın küçük, okunaksız, karmakarışık renkli yazılarla bir araya getirdiği şeyler, benim düşlerim, benim sezgilerimdi; sadece, benim asla yapamayacağım şekilde açık, belirgin, keskin hatlarla çizilmişti.

Yayımcının açıklamalı notları

Birader Medardus buradan sonrasında, ressamın kitabında bulduklarına fazla temas etmeksizin kendi hikâyesine devam ediyor; bütün sırlarına vâkıf olan başrahiple, nazik biraderlerle nasıl vedalaştığını, Roma'ya nasıl gittiğini, her yerde, San Pietro'da, San Sebastian'da ve Lorenzo'da, San Giovanni a Laterano'da, Sankta Maria Maggiore ve diğerleri gibi bütün altarların önünde diz çöküp dua ettiğini, bizzat papanın dikkatini çekmiş olduğunu ve nihayet hakkında azizlik söylentileri çıktığını, bunun da, nadim olmuş bir günahkârdan başka bir şey olmadığını gerçekten idrak etmesine ve Roma'dan ayrılmasına yol açtığını anlatıyor. Bana kalırsa, güzide okurum, biz, seni ve beni kast ediyorum, ressamın yazdıklarını, Medardus'un hikâyesinin karmakarışık dağılan ipuçlarını bağlayıp bir düğüm şeklinde buluşturan bağı okumazsak, Birader Medardus'un sezgileri ve hayalleri hakkında pek az şey öğrenmiş oluruz. Daha iyi bir misal vermek gerekirse, bu değişik, çok renkli ışıkların dağıldığı

odak hakkında bilgimiz eksik kalır. Merhum Kapuçin'in elyazmaları sararmış bir parşömenin arasındaydı. Parşömenin üstündeki, neredeyse okunamayacak kadar küçük yazılar, ziyadesiyle dikkatimi çekti. Uzun süre uğraştıktan sonra harfleri ve kelimeleri çözdüm; bunun Medardus'un bahsettiği, ressamın kitabında kayıtlı olan hikâye olduğunu fark edince, hayretler içinde kaldım. Eski İtalyanca, neredeyse kronolojik sayılabilecek bir sıra içinde ve daha çok özdeyişler halinde kaleme alınmıştı. İlginç üslubu, kulağa Almanca olarak çatlak cam gibi çiğ ve kaba gelebilir ama meselenin bütününü kavrayabilmek için bu aşamada tercüme edilmesi gerekli; bunun böyle olduğunu düşünerek çeviriyi naçizane ben yapacağım. Sık sık adı geçen Francesko'nun kökeninin dayandığı prenslik ailesi de, o soydan gelen prensler de hâlâ İtalya'da, Medardus'un kalmış olduğu o yönetim merkezinde yaşamlarını sürdürmekteler. Bu nedenle isimlerini zikretmek imkânsızdı ve güzide okurum, buradaki gibi gerçekten var olan, güzel ve kulağa hoş gelen isimler uydurma hususunda yeryüzünde kimse senin eline bu kitabı veren kişi kadar beceriksiz ve acemi olamaz. Adı anılan yayımcı, bunu göz önünde tutarak dük, baron ve benzeri unvanlarla durumu idare etmeyi başardı. Ama yaşlı ressamın, o fevkalade gizemli ve karmaşık aile ilişkilerini açıklarken, genel tanımlamalarla yetinemeyeceğini, bunlarla her şeyi anlaşılır kılamayacağını da kabul etti. Ressamın sade, kronolojik anlatısını, çeşitli açıklamalarla, işaretlemelerle, karmaşık tiplemeleri eğip bükerek yumuşatmak zorunda kaldı. Ben, yayımcının adına, okumaya devam etmeden önce senden şu noktaları aklında tutmanı rica diyorum, güzide okurum: P. Prensi Camillo, Francesko'nun, yani Medardus'un babasının mensup olduğu ailenin atasıdır. W. Prensi Theodor, Medardus'un, sarayında kaldığı W. Prensi Alexander'ın babasıdır. Kardeşi W. Prensi Albert, İtalyan Prenses Giazinta B. ile evlendi. Dağlık bölgedeki Baron F.nin ailesini biliyoruz. Burada aklımızda tutmamız gereken tek şey, Barones von F.nin soyunun İtalya'ya uzandığı. Zira kendisi, Kont Filippo'nun oğullarından Kont Pietro'nun kızı olur. Bu birkaç ismi ve harfi aklıda tutarsan, sevgili okur, her şey anlaşılır olacaktır. Şimdi hikâyenin devamı yerine daha başka şeyler geliyor.

Yaşlı ressamın parşömen sayfası

(...) Cenova Cumhuriyeti, Cezayirli korsanların ağır saldırıları karşısında, büyük deniz kahramanı P. Prensi Camillo'ya başvurdu, ondan mürettebatıyla birlikte iyi donanımlı dört kalyonla cüretkâr haydutlara karşı bir sefer yapmasını istedi. Şöhret vaat eden eylemlere susamış olan Camillo, derhal en büyük oğlu Francesko'ya yazarak, kendisinin seferde olacağı sırada kendisinin yerine ülkeyi yönetmek için eve dönmesini istedi. Francesko o sıralar Leonardo da Vinci'nin okulunda resim tahsil ediyordu; sanatın ruhuna öylesine teslim olmuştu ki, başka hiçbir şey düşünemiyordu. Sanatı yeryüzündeki her türden şanın ve şerefin üstünde tutuyor, bu sebeple de, insanların bütün diğer uğraşları ona, ıvır zıvır uğruna gösterilen acınası, budalaca zahmetler gibi görünüyordu. Sanatından da, daha o yıllarda yaşı kemale ermiş ustasından da ayrılamazdı; babasına cevap olarak, fırça kullanmayı iyi bildiğini ama hükümdar asası kullanmaktan pek anlamadığını, bu nedenle Leonardo'nun yanında kalmak istediğini yazdı. Bunun üzerine gururlu Prens Camillo fena halde öfkelendi, oğlunu onursuz bir deli diyerek aşağıladı ve güvenilir hizmetkârlarından birkaçını onu geri getirmeye yolladı. Lakin Francesko geri dönmeme konusunda kararlıydı. Sonuna kadar direndi, kendi gözünde tahtın bütün şaşaasına rağmen bir prensin, yetkin bir ressam karşısında zavallı bir yaratık olduğunu, en büyük savaş kahramanlıklarının, dünyevi gaddar bir oyundan ibaret olduğunu, buna karşılık bir ressamın yaratısının, içinde barındırdığı tanrısal ruhu yansıttığını ileri sürdü. Bunun üzerine denizler kahramanı Camillo hiddetlendi ve Francesko'yu evlatlıktan reddedip küçük kardeşi Zenobio'yu veliaht tayin etmeye karar verdi. Francesko, bu durumdan memnun oldu. Prenslik tahtının vârisi olarak haklarını, bütün şekil şartlarını içeren resmî bir belgeyle küçük kardeşine devretti. Camillo, Cezayirlilerle giriştiği çetin ve kanlı bir savaşta hayatını kaybedince Zenobio prensliğin yönetimini devraldı. Francesko ise prenslik mevkiini ve unvanını inkâr ederek ressam oldu; hükümdar kardeşinin bağladığı cüzi bir yıllık gelirle oldukça sefil bir şekilde hayatını sürdürdü. Francesko esasen gururlu ve coşkulu bir delikanlıydı. Onun çılgın ruhunu ancak yaşlı Leonardo dizginleyebiliyordu. Francesko,

prens unvanını reddettikten sonra, Leonardo'nun inançlı, sadık oğlu gibi oldu. Yaşlı adamın bazı önemli eserlerini tamamlamasına yardımcı oldu; sonunda da öğrencilikten yükselip usta mertebesine erişti, şöhret kazandı, bazı kiliselerin ve manastırların altar resimlemelerini üstlendi. Yaşlı Leonardo ona maddi manevi destek olmayı sürdürüyordu; sonunda epey ileri bir yaşta vefat etti. Bunun üzerine, genç Francesko'nun içinde sakladığı, o zamana kadar güçlükle bastırabildiği ateş, kibir ve taşkınlık şeklinde tezahür etti. Kendisini çağının en büyük ressamı sayıyordu; eriştiği sanatsal yetkinliği unvanıyla birleştirerek kendisini "prens ressam" olarak adlandırdı. Yaşlı Leonardo'dan küçümseyerek söz ediyor ve onun inançlı, sade üslubundan saparak zengin figürlerden ve göz kamaştırıcı renklerden oluşan bir üslupla kitlelerin gözünü kamaştırıyordu, onların abartılı iltifatları da onu gitgide daha kendini beğenmiş, gitgide daha taşkın bir hale getiriyordu. Sonunda Roma'daki çılgın, ayyaş birtakım gençlerin arasına düştü; her konuda olduğu gibi, onların da en önde geleni ve en önemlileri olmaya heves etti, bu suretle de kısa zamanda melanet fırtınasının en güçlü yelkencisi olup çıktı. Putperestliğin sahte ve aldatıcı şaşaasıyla baştan çıkmış bu gençler, başlarında Francesko, gizli bir çete oluşturdular; Hıristiyanlığı isyankâr bir şekilde küçümseyerek Eski Yunan âdetlerini taklit ediyor, hayâsız aşüftelerle rezil, günahkâr şenlikler kutluyorlardı. Aralarında ressamlar da vardı ama çoğunluğu heykeltıraştı. Sadece antik sanatla ilgileniyor, çağdaş sanatçıların kutsal Hıristiyanlıktan esinlenerek, onu yüceltme arzusuyla yarattıkları, en mükemmel şekilde gerçekleştirdikleri ne varsa hafife alıyorlardı. Francesko, kutsala yönelik olmayan bir heyecan içinde yalanlarla dolu masal dünyasına dair çok sayıda resim yaptı. Kadın figürlerin şehevi dolgunluğunu kimse onun kadar gerçekçi bir şekilde yansıtamıyordu. Doğal yaradılışı canlı modellerden, biçim ve kurguyu eski mermer heykellerden alıyordu. Eskiden olduğu gibi kiliselerde, manastırlarda eski inançlı ustaların harikulade resimleriyle huzura ermek, sanatsal bir saygıyla onları içine sindirmek yerine, hararetle pagan, sahte tanrıları resmediyordu. Ancak hiçbir figür onu, sürekli zihninde taşıdığı Venüs resmi kadar etkilememişti. Bir keresinde Zenobio'nun, ağabeyine tahsis ettiği yıllık para her zamankine göre biraz gecikti. Francesko bütün kazancını hızla eritip bitiren çılgın hayatından

vazgeçemeyince ciddi bir para sıkıntısına düştü. Bunun üzerine, uzun zaman önce bir Kapuçin manastırının yüksek bir bedel karşılığı kendisinden bir Azize Rosalia resmi sipariş ettiğini hatırladı. Hıristiyan azizlerinin tümüne karşı duyduğu nefret yüzünden başlamaktan kaçındığı bu işi, sırf para alabilmek uğruna hızla tamamlamaya karar verdi. Azizeyi önce biçim ve yapı itibarıyla o Venüs resmine benzer bir şekilde çıplak olarak canlandırmayı düşündü. Bu tasarısı arkadaşları arasında fevkalade kabul gördü; isyankâr gençler, Francesko'nun inançlı keşişler vasıtasıyla kiliseye, Hıristiyan bir azize yerine pagan bir tanrıça sokmak şeklindeki bu ahlaksızca fikrini pek takdir ettiler. Lakin Francesko resmi yapmaya başladığı vakit, işler gönlünden ve aklından geçtiğinden farklı biçimde gelişti; güçlü bir ruh, etkisinde olduğu boş yalanlara galip geldi. Karanlık sislerin arasından kutsal, yüce göklerden inen bir meleğin yüzü ışımaya başladı. Francesko azizeyi incitip Tanrı'nın divanında cezaya çarpılma korkusuna kapılmış gibiydi; yüzü tamamlamaya bir türlü cesaret edemiyordu. Çizdiği çıplak bedenin üzerine koyu kırmızı bir elbise ile gök mavisi bir pelerinden oluşan sevimli kıvrımlarıyla, edepli giysiler giydirdi. Kapuçin keşişleri, Francesko'ya yazarken sadece Azize Rosalia'nın resmini düşünmüşlerdi; ressamın tasarımında azizenin hayatına dair o önemli hikâyenin yer almasına pek değinmemişlerdi. Bu nedenle de Francesko azize figürünü resmin tam ortasına yerleştirmişti. Oysa şimdi o güçlü ruh tarafından yönlendirilerek azizenin inançları nedeniyle çektiği acıları temsil etmek üzere etrafına şaşılacak kadar uyumlu türlü figürler resmediyordu. Francesko kendini tümüyle resmine vermişti. Ya da belki resmin kendisi, onu güçlü kollarıyla kavrayıp isyankâr dünyevi hayatının üzerinde tutan o kudretli ruha dönüşmüştü. Azizenin yüzünü bir türlü tamamlayamıyordu ve bu durum iç dünyasında, sivri dikenler batırılırmış gibi bir cehennem azabı yaratıyordu. Venüs resmini pek düşünmüyordu artık. Ama sık sık ustası Leonardo'yu gördüğü, onun kendisini yüzünde memnuniyetsiz ifadelerle seyrettiği, onunla oldukça endişeli ve acılı bir şekilde konuştuğu sanısına kapılıyordu. "Sana yardımcı olmayı isterdim ama yapamam. Önce sen, bütün günahkârca eylemlerinden vazgeçmelisin; içtenlikle nedamet getirip isyankârlık ettiğin azizlerden tevazu içinde şefaat dilemelisin." Uzun zamandır Francesko'nun etrafında pervane

olan gençler atölyesinde ziyarete geldiklerinde, onu hasta gibi baygın vaziyette yatağına uzanmış halde buldular. Francesko onlara derdini, kötü bir ruhun sanki Azize Rosalia'nın resmini bitiremesin diye gücünü kırdığını anlattı; hepsi birden güldü, "Aman, kardeşim, nasıl olur da böyle birdenbire hasta düşersin? Asklepios ile nazik Hygieia'ya[23] biraz şarap sunalım da bari, zayıf düşenler şifa bulsun," dedi. Derhal Siracusa şarabı getirtildi, delikanlılar kadehlerini doldurdular, tanrılara içki sunma niyetiyle, bitmemiş resmin önünde yerlere döktüler. Ardından da fütursuzca kafa çekmeye başladılar; Francesko'ya da şarap ikram ettiler, lakin o içmek istemedi. Venüs Hanım'ın şerefine de kadeh kaldırmalarına rağmen çılgın arkadaşlarının sefasına katılmak istemiyordu. Bunun üzerine içlerinden biri, "Bu aptal ressam galiba gerçekten hasta; hem bedenen hem de ruhen," dedi. "Ben doktor getirmeye gidiyorum." Harmanisine sarınıp eline bir değnek aldı ve kapıdan dışarıya çıktı. Birkaç dakika ancak geçmişti ki yeniden içeriye girdi, "Ah, görüyorsunuz, o hastalıklı kişiyi tedavi edecek olan hekim, benim zaten," dedi. Delikanlı, yürüyüşünü ve duruşunu yaşlı bir hekime iyice benzetmek için gencecik yüzünü tuhaf bir şekilde kırıştırıp büzüştürüyor, böylece güya yaşlı ve çirkin bir adam gibi görünüyordu. Delikanlılar ziyadesiyle gülüyor, bağrışıyorlardı. "Şuna bakın hele, nasıl da sahiden doktormuş gibi bilmiş pozlar kesiyor." Doktor, hasta yatan Francesko'ya yanaştı, pürüzlü bir sesle, alaycı bir tonda, "Sen, zavallı ahbap, ne kadar da solgun ve hasta görünüyorsun! Venüs Hanım seni bu halinle beğenmez. Ama iyileşirsen eğer, belki de Donna Rosalia seni kabul eder! Güçsüz düşmüş dostum benim, gel benim harika ilacımdan bir tat; madem azizlerin resmini yapmak istiyorsun, seni yüreklendirmeye ancak benim içkim yeter. Bu gördüğün şarap Aziz Antonius'un mahzenindendir." Sözde doktor, harmanisinin altından bir şişe çıkardı ve açtı. Şişeden delikanlıların başını döndüren tuhaf bir koku yükseldi. Hepsi uyuklar halde koltuğuna gömüldü, gözlerini yumdu. Lakin Francesko aciz bir korkak olarak alaya alınmış olmaktan ötürü kapıldığı çılgın öfkeyle şişeyi doktorun elinden kaptı ve dolu dolu yudumlar alarak içti. Arkadaşı delikanlı, yeniden kendi genç yüzünü takınmış, kendi güçlü haline dönmüştü. "Yarasın!" diye

bağırdı; sonra da diğer arkadaşlarına seslenerek onları daldıkları uykudan uyandırdı. Hep birlikte yalpalayarak merdivenden indiler. Vezüv Yanardağı nasıl vahşi gürültülerle kavurucu alevler püskürtürse Francesko'nun içinde de tıpkı öyle ateşten ırmaklar kaynıyordu. Eskiden çizdiği putperest yüzlerin tümü, canlanmış gibi gözlerinin önüne geliyordu; güçlü bir sesle haykırdı: "Sen de gel, sevgili tanrıçam. Sen de canlanmalı ve benim olmalısın; yoksa kendimi yeraltı tanrılarına adayacağım!" O esnada Venüs Hanım'ın resmi hemen önünde durmaktaydı; resim kendisine el sallıyormuş gibi geldi. Yatağından fırladığı gibi Azize Rosalia'nın başını çizmeye başladı; zira o esnada Venüs Hanım'ın çekici yüzünü, aslına tam anlamıyla sadık kalarak resimleyebileceğini sanıyordu. Fakat iradesi eline hükmedemiyor gibiydi; fırça sürekli, Azize Rosalia'nın başını çevreleyen sislerden dışarı kayıyor, gayriihtiyarı onun etrafındaki barbar adamların başlarını boyuyordu. Ancak azizenin göksel çehresi de bu arada gitgide daha gözle görülür biçimde belirginleşiyordu. Francesko'ya bakan gözleri bir anda o kadar canlı bir şekilde ışıldadı ki, Francesko yıldırım çarpmış da ölesiye bir darbe almış gibi yere düştü. Birazcık kendine gelir gibi olunca, güçlükle yerinden doğruldu; ama onu bu denli korkutan resme bir kez daha bakmaya cesaret edemedi. Başını öne eğip yavaşça sözde doktorun şişesinin durduğu masaya doğru sokuldu ve şişeden sıkı bir yudum daha çekti; kendini yeniden biraz güçlenmiş hissediyordu. Resmine bir göz attı; son fırça darbesine kadar tamamlanmış halde karşısında duruyordu. Azize Rosalia'nın değil, aşk dolu bakışlarıyla, sevdiği Venüs'ün yüzü gülümsemekteydi tuvalden. O anda Francesko delice, isyankârca güdülere kapılarak kıvrandı. Hikâyesini resimlediği pagan heykeltıraş Pygmalion'un, Tanrıça Venüs'e, heykeline can vermesi için yalvardığını hatırladı; çılgınca bir ihtiras içinde ağlıyordu. Bunun üzerine resim sanki kıpırdar gibi oldu; ama kollarına almak isteyince, bunun hâlâ cansız bir tuval olduğunu anladı. Ardından, saçlarını yolmaya koyuldu, yüzünde şeytan çarpmış gibi ifadeler belirdi. Francesko böyle davranmaya başlayalı beri iki gün, iki gece geçmişti. Resmin önünde heykel gibi kaskatı durduğu üçüncü gün odasının kapısı açıldı, arkasından, kadın giysilerinin çıkardığına benzer bir hışırtı geldi. Dönüp baktı, adeta resminin orijinali sanabileceği bir kadın gördü. Hayallerinde yaşattığı

mermer bir heykelden esinlenerek yarattığı resmini, düşünülebilecek bütün güzelliğiyle, capcanlı karşısında görünce aklını kaçıracak gibi oldu. Resme bir kez daha baktı ve bu yabancı kadının neredeyse aynadaki bir yansıması gibi durduğunu görünce bir anda dehşete kapıldı; tıpkı şaşılası bir hayalet görüp de etkilenmiş biri gibi dili tutuldu, yabancı kadının önünde usulca diz çöküp tapınır gibi ellerini ona doğru uzattı. Lakin yabancı kadın gülümseyerek onu yerden kaldırdı, küçük bir kızken, daha Leonardo da Vinci'nin resim okuluna devam ettiği zamanlarda onu birçok kez görmüş olduğunu, ona karşı tarif edilemez bir aşk beslediğini itiraf etti. Anne babasını ve akrabalarını terk ettiğini, onu yeniden bulmak için ta Roma'ya kadar peşinden geldiğini, içinden bir sesin onun da kendisini çok sevdiğini, sırf ona olan özleminden ve arzularından dolayı yüzünü aynen resmettiğini söylediğini anlattı. Şimdi, gördüğü kadarıyla, bu bir gerçekti. Francesko, yabancı kadınla aralarında gizemli bir ruh yakınlığı bulunduğunu, bu yakınlık nedeniyle bu harikulade resmi yarattığını ve resme çılgınca âşık olduğunu anladı. Kadını içten bir aşkla kucakladı; bir papazın onları kutsal evlilik bağıyla ebediyen birleştirmesi için hemen bir kiliseye götürmek istedi. Ama kadın buna razı olacak gibi görünmüyordu. "Ah, sevgili Francesko, sen Hıristiyan kilisesinin bağlarıyla bağlanmak istemeyen cesur bir sanatçı değil miydin? Ruhunla ve bedeninle, neşeli, hayat dolu antikçağa, onun hayata bağlı, güler yüzlü tanrılarına dönmemiş miydin yüzünü? Bizim birlikteliğimiz o ıssız mekânlarda umutsuz yakarışlarla ömürlerini tüketen gamlı papazları ne ilgilendirir? Gel, aşkımızın bayramını, neşeli ve aydınlık bir şekilde kutlayalım biz." Francesko kadının bu konuşmalarına kandı. Böylece hemen o akşam, arkadaşı olduklarını söyleyen delikanlılarla birlikte, günahkâr ve isyankâr bir pervasızlıkla yabancı kadınla, pagan âdetlerine uygun bir düğün yaptı. Kadın yanında içi mücevher ve nakit para dolu bir sandık getirmişti. Francesko günahkâr zevkler içinde yüzerek, sanatını inkâr ederek onunla uzun bir süre yaşadı. Derken kadın hamile kaldı ve gitgide daha da muhteşem, pırıltılı bir güzellik kazandı; adeta canlanmış bir Venüs heykeli gibiydi. Francesko hayatındaki bu muhteşem saadeti güçlükle taşır haldeydi. Bir gece dehşet dolu, acı bir iniltiyle uyandı. Korkuyla sıçradı, eline bir fener alıp karısına baktı; bir oğlan

doğurmuştu. Hizmetkârlar derhal ebe ile doktoru çağırmaya koştular. Francesko çocuğu annesinin kucağından aldı, ama aynı anda kadın iç paralayıcı tiz bir çığlık attı. Sanki birtakım güçlü eller tarafından yakalanmış gibi büzüldü. Ebe, hizmetkârıyla koşup geldi, arkasından da doktor yetişti; ama yardım etmek istedikleri anda dehşet içinde ürpererek geri çekildiler; zira kadın ölü gibi kaskatı kesilmiş, boynunu ve göğsünü mor, iğrenç lekeler kaplamıştı; genç güzel yüzünün yerini, gözleri açık halde kasılıp kalmış, feci şekilde çarpılmış bir surat almıştı. İki kadının attığı çığlıkları duyan konu komşu koşuştu. Çoktandır aralarında bu yabancı kadın hakkında türlü tuhaf şeyler konuşuyorlardı; onun Francesko'yla sürdürdüğü bu aşırı hayat tarzından kimse hoşlanmıyordu. Papazın kutsamadığı bu günahkârca birlikteliği az kalsın dinî mahkemelere şikâyet edeceklerdi. İğrenç şekilde çarpılmış ölüyü görür görmez, hepsi birden onun kesinlikle şeytanla ittifak içinde yaşamış olduğuna kanaat getirdi. İşte şimdi de şeytan onu teslim almıştı. Güzelliği, lanetli büyülerin yarattığı aldatıcı, sahte bir hayaldi. Gelen herkes korkarak kaçtı; kimse ölüye dokunmak istemiyordu. Francesko kiminle baş başa yaşamış olduğunu kavramıştı artık. Dehşetli bir korkuya kapıldı. Bütün isyankâr davranışları gözlerinin önüne geldi; Tanrı'nın yargılaması daha bu dünyadayken başlamış olmalıydı, zira iç dünyasında cehennemin alevleri parlamaya başlamıştı bile.

Ertesi gün muhafızlarla birlikte dinî mahkemenin bir üyesi geldi ve Francesko'yu tutuklamak istedi. Bunun üzerine Francesko'nun gururlu ruhu galeyana geldi, cesaretini toplayıp kılıcını kaptı ve muhafızların aralarından sıyrılarak kaçtı. Roma'dan bir hayli uzaklaşmıştı ki, yorgun argın sığınacak bir mağara buldu. Nasıl olduğunu tam anlamıyla fark etmeden, yeni doğmuş oğlunu da harmanisinin içine sarıp yanına almıştı. Vahşice bir hiddete kapılmış halde, o şeytani kadının ona doğurduğu çocuğu taşlara çalıp parçalamak istiyordu. Ama tam havaya kaldırdığı anda bebek ağlamaklı, yalvarır gibi sesler çıkarınca, derin bir merhamet duygusuna kapıldı, oğlanı yumuşak otların üstüne yatırdı, ağzına da yanında getirdiği turuncun suyundan damlattı. Francesko, nedamet getiren bir münzevi gibi, o mağarada birkaç hafta geçirdi, içinde yaşadığı günah dolu isyankârlıktan vazgeçerek azizlere canıyürekten dualar etti. En çok da, çok ağır bir şekilde rencide etmiş

olduğu Rosalia'ya, Tanrı'nın tahtı önünde şefaat etmesi için yalvardı. Bir akşam kırda dizlerinin üzerine çökmüş dua ederken, ufukta batmakta olan güneşi gördü. Batıdan doğru kıpkızıl alev dalgaları saçıyordu. Alevler gri renkli akşam sislerinin içinde sönerken, Francesko semalarda pembe bir aydınlığın ışıdığını fark etti. Pembelik az sonra şekillenmeye başladı. Francesko, Azize Rosalia'nın, çevresinde melekler, bir bulutun üzerinde diz çökmüş olduğunu gördü. Hafif bir mırıltı ve fısıltı şu sözleri dile getiriyordu: "Tanrı'm! Zaaf ve şuursuzluk içinde iblisin ayartmalarına karşı koyamayan bu insanı bağışla." Bunun üzerine pembe aydınlığın arasında şimşekler çaktı ve gök kubbede boğuk bir gök gürültüsü uğuldadı. "Hangi günahkâr insan bunun kadar asilik etti? Cürüm içinde attığı tohum, isyankâr günahlarla boy vermeye devam ettiği sürece, o, mezarında ne merhamet bulacak ne de huzur!" Francesko yere yığıldı. Hakkında hükmün verilmiş olduğunu, dehşetengiz bir uğursuzluğun onu umarsızca oradan oraya savuracağını anlamıştı. Mağaradaki oğlanı aklına bile getirmeden oradan kaçtı. Artık resim yapmak istemediği için ağır, acınası bir sefalet içinde yaşıyordu. Bazen Hıristiyan inancına övgü olarak güzel resimler yapmak geliyordu aklına; Meryem Ana ile Azize Rosalia'nın hikâyelerini temsil edecek, desenleriyle ve renkleriyle muhteşem eserler hayal ediyordu. Ama böyle bir resme nasıl başlayabilirdi ki; tuval ve boya almak için meteliği bile yoktu. Çileli hayatını, kilise kapılarında bağışlanan cüzi sadakalarla sürdürüyordu. Bir gün, kiliselerden birinde boş bir duvara gözlerini dikmiş, resim yaptığını hayal ettiği esnada, peçelere bürünmüş iki kadın geldi. Biri, melekler kadar hoş bir sesle şöyle konuştu: "Prusya'nın uzaklarında Tanrı'nın meleklerinin, Meryem Ana resmini bir ıhlamur ağacına indirdikleri yerde, onun anısına bir kilise inşa edildi; ama resim süslemeleri şimdilik eksik. Oraya git. Orada sanatını icra etmen senin için kutsal ibadet yerine geçecek, parçalanmış ruhun göksel bir teselliyle dolup dinlenecek." Francesko başını kaldırıp bakınca, kadınların hafif, pırıltılı ışıklara dönüşerek eriyip kaybolduklarını gördü. Kiliseyi zambak ve gül kokuları sarmıştı. Francesko kadınların kim olduklarını anlamıştı. Hemen ertesi gün hac yolculuğuna çıkmak istedi. Aynı günün akşamıydı, kardeşi Zenobio'nun uşakları uzun aramalardan sonra onu buldular, iki yıllık

parasını ödeyerek ağabeyinin sarayına davet ettiler. Ama Francesko gelen paradan pek cüzi bir meblağı alıkoyarak üstünü yoksullara dağıttı, sonra da uzaklara, Prusya'ya doğu yola çıktı. Yolu Roma'dan geçiyordu. Oradan pek uzağa düşmeyen, Azize Rosalia'nın resmini yaptığı Kapuçin manastırına gitti. Resmin altara asılı olduğunu gördü ama yakından inceleyince bunun kendi resmi değil, sadece bir kopyası olduğunu fark etti. Öğrendiğine göre, keşişler kaçan ressamla ilgili olarak yayılan söylentiler nedeniyle, ondan kalan eşyalar arasında bulunan resmin orijinalini ellerinde tutmak istememişler, bir kopyasını yaptırdıktan sonra orijinalini B.deki Kapuçin manastırına satmışlar. Francesko, meşakkatli bir yolculuğun ardından Doğu Prusya'daki, Heilige Linde'nin bulunduğu manastıra ulaştı ve Meryem Ana'nın bizzat vermiş olduğu görevi yerine getirdi. Kiliseyi öylesine harikulade resimlerle donattı ki, inayetin ruhunun içine nüfuz ettiğini hissetti. Cennetin tesellisi içine dolmaktaydı.

Günlerden bir gün, Kont Filippo S. uzak ve vahşi bir bölgede ava çıktığı esnada kasırgaya yakalandı. Fırtına uçurumlarda uluyor, yağmur yeni bir Nuh tufanıyla insanları ve hayvanları telef edecekmiş gibi seller halinde iniyordu; Kont Filippo güçlükle içeri sokabildiği atıyla birlikte bir mağaraya sığındı. Kara bulutlar bütün ufku kaplamıştı. Bu yüzden de mağara o kadar karanlıktı ki, Kont Filippo yanında kıpırdayıp hışırdayan şeyin ne olduğunu göremiyor, seçemiyordu. Herhangi bir saldırı olasılığına karşı kendini savunmak üzere kılıcını çekti. Fırtına dinip de mağaraya güneşin ışıkları vurunca, hayretler içinde, yanı başında yapraklardan bir yatak üstünde çıplak bir oğlan çocuğunun yatmış, parlak ışıltılı gözleriyle kendisine bakmakta olduğunu fark etti. Yanında fildişi bir kadehte güzel kokulu birkaç damla şarap vardı ve oğlancık iştahla onu içiyordu. Kont, av borusunu öttürdü, oraya buraya dağılmış olan adamları ağır ağır toplanmaya başladılar. Kontun emriyle, çocuğu oraya bırakan adamın dönüp almasını beklemek üzere bir süre orada kaldılar. Ama akşam inmeye başlayınca Kont Filippo, "Bu çocuğu burada böyle çaresiz bırakamam; onu alıp götüreceğim; bunu herkese de ilan edeceğim ki, ana babası ya da onu mağaraya bırakan her kimse, gelip benden istesin," dedi. Nitekim öyle yaptılar. Ama haftalar, aylar, hatta yıllar geçti, arayan soran çıkmadı. Kont, buluntu çocuğa kutsal vaftizle Francesko adını

verdi. Çocuk büyüdü, bedenen ve ruhen harika bir delikanlı oldu; kont onu az rastlanır yetenekleri nedeniyle kendi oğlu gibi seviyordu. Çocuğu olmadığı için bütün servetini ona bırakmayı düşünüyordu. Francesko yirmi beş yaşına varmıştı ki, Kont Filippo dünya güzeli yoksul bir genç kıza çılgınca bir aşkla tutuldu. Kız çocuk yaşta, kendisi ise yaşını başını çoktan almış olduğu halde aldırmayıp onunla evlendi. Francesko kısa süre sonra kontese sahip olmak gibi günahkârca bir arzuya kapıldı; kontesin çok inançlı ve sadık bir kadın olmasına, sadakat yeminini asla bozmak istememesine rağmen, Francesko çetin bir mücadelenin ardından onu şeytani oyunlarla ağına düşürmeyi başardı; kadın, kendini isyankârca zevklere teslim etti. Bu suretle Francesko, hamisini ağır bir nankörlükle ve ihanetle ödüllendirmiş oldu. Büyük bir hevesle, babalık sevinciyle bağrına bastığı iki çocuğunun, Kont Pietro ile Kontes Angiola'nın, aslında o günahın meyveleri olduğunu yaşlı Filippo hiçbir zaman öğrenemedi.

İçimden gelen bir dürtüyle kardeşim Zenobio'ya gittim ve şöyle dedim: "Ben, tahttan feragat ettim. Sen, bir çocuk sahibi olmaksızın benden önce ölecek olsan bile, ben yine de yoksul bir ressam olarak, huzurlu bir huşu içinde sanatımı icra ederek hayatımı sürdürmek niyetindeyim. Lakin bu mülk, yabancı birinin yönetimine kalmamalı. Kont Filippo S.nin büyütüp yetiştirdiği o çocuk, aslında benim oğlumdur. Telaş içinde deli gibi kaçtığım sırada onu kontun bulduğu mağarada bırakmıştım. Yanında buldukları fildişi kadehin üstünde bizim aile armamızın oyması var. Ama bundan daha da önemlisi, bu delikanlının vücut yapısı; bizim soyumuzdan geldiğini hiçbir yanılgıya yer bırakmaksızın kanıtlıyor. Zenobio, al onu, kardeşim, onu kendi oğlun ve vârisin olarak kabul et!" Zenobio'nun, genç Francesko'nun yasal bir evlilikten doğmuş olup olmadığına ilişkin tereddütlerini, papa tarafından kutsanmış bir evlat edinme belgesi temin ederek giderdim. Böylece, oğlumun evlilik dışı günah ürünü bir çocuk olma keyfiyeti de ortadan kalkmış oldu. Kendisi, kanuni bir evlilik içinde Paolo Francesko adını verdiği bir erkek çocuk sahibi oldu. Ama kötü tohum, kötü bir şekilde gelişti. Yine de oğlum nedamet getirerek isyankârlıklarının kefaretini ödeyebilirdi. Ben ilahî adalet misali hep

onun karşısına dikildim. Çünkü onun dünya âleme sır olan iç dünyasını, avucumun içi gibi biliyordum. İçimde gitgide güçlenen, beni hayatın köpüren dalgalarının üzerine yükselten ruh, bana ölümden korkmaksızın aşağılara, derinlere bakabileceğimi söylüyordu.

Francesko'nun ayrılışı Kontes S.nin ölümüne neden oldu. Zira kadın ancak o zaman nasıl bir günah işlediğinin ayırdına vardı. Bir caniye duyduğu aşk ile işlediği günahın nedameti arasındaki çelişkiyi kaldıramadı. Kont Filippo çocuklaşmış bir ihtiyar olarak doksanına vardıktan sonra öldü. Kendi oğlu sandığı Pietro, kardeşi Angiola'yla birlikte, Zenobio'nun yanında bulunan Francesko'nun sarayına gitti. Paolo Francesko'nun, M. Prensesi Vittoria ile nişanı şaşaalı törenlerle kutlandı. Pietro gelin adayını bütün güzelliği içinde görür görmez şiddetli bir sevdaya tutuldu. Tehlikelere aldırmaksızın Vittoria'nın ilgisini çekmek üzere çaba sarf etmeye başladı. Onun bu çabaları Paolo Francesko'nun gözüne batmıyordu, zira o da Pietro'nun kız kardeşi Angiola için yanıp tutuşuyordu. Angiola, Paolo Francesko'nun bütün yalvarmalarını soğuk bir şekilde geri çeviriyordu. Prenses Vittoria, evlenmeden önce bir süre huzur içinde yalnız kalarak kutsal bir adağını yerine getirme bahanesiyle saraydan ayrıldı. Aradan bir yıl geçtikten sonra geri döndü; düğün yapılacak, ardından da Kont Pietro ile kız kardeşi Angiola babalarının şehrine geri döneceklerdi. Paolo Francesko'nun Angiola'ya olan aşkı, kızın katı ve inatçı tutumu yüzünden gitgide daha da ateşlenmiş, artık vahşi bir hayvan gibi, ancak muradına ermek suretiyle durdurulabilecek türden şiddetli bir ihtirasa dönüşmüştü. Düğün günü geldiğinde, gelin odasına girmeden önce, utanç verici bir ihanet içinde, Angiola'nın odasına dalarak ona saldırdı; kız düğün yemeği sırasında içtiği sarhoş edici içkiler yüzünden farkına bile varamadan, günahkâr arzularını tatmin etti. Bu ahlaksızca olay Angiola'yı ölümün eşiğine getirince, vicdan azabından kıvranan Paolo Francesko yaptıklarını itiraf etti. Pietro, ilk kızgınlık ânında bu haini öldürmek istedi; ama bu işin intikamını peşinen almış bulunduğunu hatırlayınca, kolu felç olmuş gibi aşağı düştü. Herkesin Vittoria'nın kız kardeşinin kızı sandığı B. Prensesi küçük Giazinta, aslında Pietro'nun, Paolo Francesko'nun karısıyla olan gizli ilişkisinin

meyvesiydi. Pietro ile kardeşi Angiola birlikte Almanya'ya döndüler. Angiola, orada bir oğlan doğurdu; adını da Franz koydu. Oğlunu özenle yetiştirdi. Günahsız Angiola başına gelmiş olan o müthiş günahın ağırlığından kendini nihayet kurtarmış, eski güzelliğine ve zarafetine yeniden kavuşmuştu. Derken Prens Theodor von W. ona âşık oldu, o da prensin aşkına bütün kalbiyle karşılık verince, kısa süre içinde evlendiler. Aynı esnada ağabeyi Kont Pietro da bir Alman kızıyla evlenmiş, ondan iki kızı olmuştu. Angiola, prense iki oğul verdi; kendini vicdanen çok temiz hissediyordu ama yine de Paolo Francesko'nun ahlaksızca davranışı bazen rüyalarına giriyor, bilmeden, istemeden işlediği bu günah yüzünden cezalandırılacağına, kendisinden de, kendi soyundan gelenlerden de intikam alınacağına dair karanlık düşüncelere kapılıyordu. Günah çıkarmak da, affedilmek de onu tatmin etmiyordu. Uzun süren bu işkenceden sonra, gökten vahiy gelmişçesine aklına birden, kocasına her şeyi açıklamak geldi. Kötü ruhlu Paolo Francesko'nun işlediği günahı itiraf etmenin kendisine çetin bir mücadeleye mal olacağını bile bile bu zor adımı atma cesaretini gösterdi; sonuç tahmin ettiği gibi oldu. Prens Theodor bu ahlaksız olayı önce dehşetle karşıladı, can evinden vurulmuşçasına sarsıldı, büyük bir öfkeye kapıldı; hatta bu öfke bir an karısına da yönelecek gibi oldu. Angiola birkaç aylığına uzak bir saraya gidip orada kaldı; bu süre boyunca prens, kendisine azap veren acılı duygularla boğuştu. Sonunda karısıyla barışmakla kalmadı, ona belli etmeden oğlu Franz'ın eğitimiyle de ilgilendi. Prens ile karısının ölümlerinden sonra, Franz'ın doğumuyla ilgili sırrı bilen sadece Kont Pietro ile genç Prens Alexander von W. kalmıştı. Ressamın soyundan kimse, Kont Filippo'nun büyüttüğü Francesko'ya ruhen ve bedenen bu Franz kadar benzemiyordu. Son derece akıllı, ateşli, hızlı düşünebilen ve hareket eden harikulade bir delikanlıydı. Babasının da, dedesinin de günahları ona hiçbir şekilde ağırlık vermiyor, iblisin kötücül ayartmalarına da karşı koyuyordu. Prens Theodor'un ölümünden hemen önce iki oğlu, Alexander ve Johann, güzel Welsch topraklarına doğru yola çıktılar. Aralarında belirgin bir anlaşmazlık olmasa da, farklı eğilimleri, farklı merakları nedeniyle Roma'da birbirlerinden ayrıldılar. Alexander, Paolo Francesko'nun sarayına geldi ve Paolo'nun Vittoria'dan olma en küçük kızına öylesine âşık oldu ki, onunla

evlenmeye kalkıştı. Prens Theodor, oğlu Prens Alexander'in anlamakta güçlük çektiği bir nefretle bu evliliğe karşı çıktı. Bu yüzden de Alexander, Paolo Francesko'nun küçük kızıyla ancak Prens Theodor'un ölümünden sonra evlenebildi. Prens Johann ise eve dönüş yolunda üvey ağabeyi Franz'la tanıştı; yakın akrabası olduğunu bilmeden ondan öylesine hoşlandı ki, bir daha ayrılmak istemedi. Eve dönmek yerine, İtalya'ya ağabeyinin ikametgâhına dönmesinin sebebi de Franz oldu. Akıl sır ermez ezelî uğursuz kader, Johann ile Franz'ın, ikisinin birden, Vittoria ile Pietro'nun kızları Giazinta'ya ilk bakışta fena halde abayı yakmalarını istemişti. Cürüm yeşeriyordu artık; karanlık güçlere kim karşı koyabilir ki?

Gençlik yıllarıma ait günahlarım ve isyankârlıklarım korkunçtu; yine de Meryem Ana ile Azize Rosalia'nın şefaatleriyle ebediyen mahvolmaktan kurtulmuştum; ne var ki cani ruhlu tohum kuruyup da yeni meyveler veremeyecek hale gelinceye değin bu dünyada kalıp lanetlenmiş olmanın ıstıraplarına katlanmaya da mahkûmdum. Manevi güçlere hükmederken dünyevi şeylerin ağırlığı bana ıstırap veriyordu. Geleceğin karanlığında gizli esrarı sezinlerken hayatın aldatıcı parlak renkleri gözümü kamaştırıyor, budala gözlerim dağılıp giden hayallere bakarken onların içindeki gerçekliği fark edemiyor, yanılgılara düşüyordu. Çoğunlukla karanlık gücün ördüğü, ruhumun kurtuluşunun önüne gerdiği ağı fark ediyor, onu yakalayıp parçalayabileceğime dair aptalca bir sanıya kapılıyordum. Oysa sabretmek zorundaydım; kötü amellerimin bedelini ödemek üzere bana görev olarak verilen, sürüp giden bu nedamet getirerek kefaret ödeme acılarına iman ve itikat içinde tahammül etmeliydim. Prens Johann ile Franz'ı Giazinta'dan soğutmayı başardım ama iblis, Franz'ın kurtulamayacağı felaketi hazırlamaya devam ediyordu. Franz, prensle birlikte, Kont Pietro ile karısının ve o sıralar on beşinde olan kızları Aurelie'nin yaşadığı yere geldi. Cani babası Paolo Francesko, Angiola'yı gördüğünde nasıl vahşi arzulara kapıldıysa, oğlu da masum çocuk Aurelie'yi görür görmez, içinde yasak zevklerin alevi parladı. Şeytani oyunların hepsini kullanarak inançlı, henüz çocukluktan çıkmamış Aurelie'yi ağına düşürdü; kız bütün ruhuyla ona teslim

olarak, iç dünyasında günah fikri henüz oluşmamışken günaha girmiş oldu. Durum saklanamaz hale gelince, yaptığı işten duyduğu üzüntüyle annesinin ayaklarına kapandı ve her şeyi itiraf etti. Kont Pietro duyarsa, kendisinin de bir vakitler günaha ve isyankârlığa batmış olduğunu unutup Franz'ı da, Aurelie'yi de öldürebilirdi. Anne, haklı bir öfkeyle, bu rezaleti Kont Pietro'ya anlatacağını söyleyerek Franz'ı tehdit etti. Hem kendi gözünden hem de baştan çıkardığı kızından ebediyen uzak durmasını söyledi. Kontes, kızını Kont Pietro'nun gözünden uzaklaştırmayı başardı; kızcağız uzaklarda bir yerlerde bir kız çocuğu doğurdu. Lakin Franz, Aurelie'den ayrı kalamıyordu. Nerede olduğunu öğrendi ve doğru ona koştu. Ev sakinlerinin evde bulunmadığı bir sırada, kontes henüz sekiz günlük bebek kucağında, kızının yanında oturduğu esnada, odaya daldı. Kontes bu kötü adamın beklenmedik gelişi karşısında korkup dehşet içinde ayağa fırladı ve ona odayı derhal terk etmesini emretti. "Defol! Defol! Yoksa işin biter; Kont Pietro senin neler yaptığını biliyor, ahlaksız adam!" Franz'ı korkutmak için bunları söylüyor, onu kapıya doğru itekliyordu. O anda Franz'a şeytani bir cesaret geldi, bebeği kontesin kucağından kaptı, eliyle göğsünden öyle bir itti ki, kadın sırtüstü yere düştü, Franz da kaçtı. Aurelie bayılmıştı. Ayıldığında ise annesi artık hayatta değildi; düşerken başını demir bir sandığa vurmuş, aldığı derin yara ölümüne sebep olmuştu. Franz'ın aklından çocuğu öldürmek geçiyordu; onu bezlere sardı; gecenin karanlığında merdivenden inip dışarıya çıkmak üzereyken, zemin kattaki odalardan birinden acı bir inleme işitti. Gayriihtiyarı durdu, kulak kabarttı; derken o odaya yaklaştı. O anda, evinde kaldığı Barones S.nin yanında çocuk bakıcısı olarak tanıdığı kadın acılar içinde ağlayarak dışarı fırladı. Franz neden böyle davrandığını sorunca, "Ah bayım!" dedi kadın. "Şu şanssızlığıma bakın siz. Az önce küçük Euphemie kucağımda şen şakrak gülüyordu ama bir anda başı göğsüne düştü ve öldü. Alnında da mavi lekeler var. Şimdi, onu düşürdüm diye beni suçlayacaklar!" Franz acele içeriye daldı, ölmüş çocuğu görünce, kendi çocuğuna nasıl bir kader takdir edilmiş olduğunu anladı. Zira kendi kızı, ölen Euphemie'ye her şeyiyle, şaşılacak şekilde benziyordu. Çocuğun ölümünde belki de anlattığı kadar masum olmayan dadı, Franz'ın cömert bahşişleriyle ikna olarak bebekleri değiştokuş etmeye

razı oldu. Franz, ölü çocuğu bezlere sardı ve nehre attı. Aurelie'nin bebeği ise, Barones S.nin kızı Euphemie adıyla büyüdü ve nasıl doğduğu bütün dünya için bir sır olarak kaldı. Bahtsız kız, kutsal vaftiz töreniyle kiliseye kabul edilemedi; zira ölümüyle onun hayatta kalmasını sağlayan bebek, vaftiz edilmiş bulunuyordu. Aurelie yıllar sonra Baron von F. ile evlendi; iki çocuğu, Hermogen ile Aurelie, işte bu evliliğin meyveleriydi.

Prens, Francesko (Franz'a İtalyancada böyle hitap ediliyordu) ile birlikte ağabeyi prensin yönetim merkezine gideceği sırada, takdiriilâhi beni, onların karşısına çıkardı, seyahate katılmamı nasip etti. Yaklaştığı uçurumun kenarında sendelemekte olan Francesko'yu güçlü kollarımla yakalayıp kurtarmalıydım. Tanrı'nın tahtında bağışlanmamış olan gafil günahkârın ahmakça işleri devam ediyordu. Francesko, Giazinta'yla ahlaksızca bir günah işledikten sonra onun ağabeyini öldürdü. Prensin, Kont Viktorin adıyla yetiştirdiği bu bahtsız çocuk, aslında Francesko'nun oğludur. Cani Francesko, prensesin ablasıyla evlenmeye kalkıştı ama ben onun o kutsal mekânda günahı işlemesine hemen oracıkta engel oldum.

Kefaretini asla ödeyemeyeceği bir günah işlediği düşüncesiyle azap içinde kaçarken düştüğü derin sefalet, Franz'ın nadim olmasını sağladı. Yeisten ve hastalıktan perişan düşmüş bir vaziyette, bir çiftçinin yanına sığındı. Adam, onu dostça kabul etti. İnançlı ve sakin bir genç kız olan çiftçinin kızı bu yabancıya karşı tuhaf bir aşk duydu ve ona özenle baktı. Bu suretle Francesko sağlığına kavuştu, kızın aşkını da karşılıksız bırakmadı, onunla kutsal bağlarla evlendi. Aklı ve bilgisi sayesinde halini vaktini düzeltti, babasından kalan pek de küçümsenmeyecek mirası büyüterek refaha erişti. Lakin Tanrı'yla barışık olmayan bir günahkârın kısmetine pek güven olmaz; Franz'ın kötü talihi geri döndü, onu ağır bir yoksulluğa, öldürücü bir sefalete düşürdü; ruhunun ve bedeninin hastalıklı bir güçsüzlük içinde çürüdüğünü hissediyordu. Hayatı, sürüp giden bir nedamet getirme ibadetine dönüşmüştü. Sonunda Tanrı, ona bir teselli ışığı gönderdi.

Heilige Linde'ye gidecekti, orada dünyaya gelecek olan bir oğlan çocuğu, Tanrı'nın onu bağışladığının işareti olacaktı.

Heilige Linde Manastırı'nı çevreleyen ormanda, dara düşmüş anneyle karşılaştım; yeni doğmuş babasız bebeğinin üzerine kapanmış ağlıyordu. Teselli verici sözler söyleyerek onu biraz olsun rahatlattım.

Meryem Ana'nın hayırlı tapınağında Tanrı'nın inayeti yeni doğan çocuğa hayret verici bir şekilde ulaştı; çocuk ruhunda erken yaşta sevgi kıvılcımları yakmak üzere Çocuk İsa defalarca göründü ona.

Kutsal vaftiz esnasında annesi ona, babasının adının, Franz isminin verilmesini istedi. Sen, bu kutsal yerde doğan Franz'cık, sen, inanç dolu bir değişim gösterip cani atalarını günahlarından arındıracak, onların kabirlerinde huzur bulmalarını sağlayacak mısın? Çocuk, dünyadan ve onun yoldan çıkarıcı ayartmalarından uzak kalarak kendini tamamen Tanrı'ya adamalı, din adamı olmalıydı. O kutsal adam, anneye bunları söyleyerek ruhuma o fevkalade teselliyi doldurdu. Bağışlanacağımı önceden görmek, içimi olağanüstü bir berraklıkla aydınlatmıştı; öyle ki, artık geleceğin hayalini bütün canlılığıyla bildiğimi sanıyorum.

Delikanlının, üzerine korkunç silahlarla saldıran karanlık güçle bir ölüm kalım mücadelesine giriştiğini görüyordum. Yenik düşüyor, ama yine de ilahî bir kadın, onun başına bir zafer tacı konduruyordu. Bu kadın, onu kurtaran Azize Rosalia'nın ta kendisiydi! Takdiriilâhi bana nasip ettiği müddetçe, gücüm yettiğince, bu çocuğa, bu delikanlıya, bu adama yakın duracağım ve onu koruyacağım. O tıpkı...

Yayımcının notu

Güzide okurum, ressamın yarı yarıya silinmiş yazıları o denli belirsizleşiyor ki, okumak neredeyse olanaksız. Şimdi yine o ilginç Kapuçin Medardus'un yazılarına dönelim.

22 . Jean-Georges Noverre (1727-1810); bale sahnelenmesine önemli yenilikler getiren Fransız koreograf. Gaetano Vestris (1729-1808); döneminin en iyi Fransız bale sanatçısı. (Y.N.)

23 . Asklepios, Eski Yunan ve Roma'da hekimlik tanrısı, Hygieia ise onun kızı sayılan sağlık tanrıçasıdır. (Y.N.)

3
Manastıra dönüş

İş o hale gelmişti ki, Roma'nın sokaklarında beni nerede görseler, ahaliden birileri durup kalıyor, önlerine eğilerek tevazu içinde benim selametim için dua ediyorlardı. Bu, benim sürdürdüğüm katı nedamet getirme ibadetlerinin ilgi uyandırmasına bağlanabilirdi belki; ama kesin olan şuydu ki, yabancı, tuhaf görünüşüm hayat dolu, fantastik Romalıların gözünde bir söylenceye dönüşmüş ve ben farkına varmadan inançlı bir masal kahramanı mertebesine yüceltilmiştim. Altarın basamaklarına yatarak dalıp gittiğimde, sık sık endişeli iç geçirmelerle, derin bir saygıyla dua edenlerin sessiz mırıltılarıyla uyanıyordum. Etrafımda toplanan inanç sahiplerinin diz çökmüş, onlar adına şefaat dilemem için yalvardıklarını fark ediyordum. O Kapuçin manastırında olduğu gibi arkamdan "*Il Santo*"[24] diye seslendiklerini işitiyordum; yüreğimi acıtan hançerler saplanıyordu göğsüme. Roma'yı terk etmek istiyordum. Kaldığım manastırın başrahibi, papanın beni emrettiğini söyleyince çok ürktüm. Karanlık sezgilerim harekete geçti. Yoksa kötü güç, beni yeniden şeytani zincirlerle bağlamak mı istiyordu? Yine de cesaretimi toplayıp belirtilen saatte Vatikan'a gittim. Papa, gücü kuvveti yerinde, sağlam yapılı bir adamdı; beni zengin bezemeli bir koltukta kabul etti. Harikulade güzel, din adamı kıyafetli iki genç, buzlu sular ikram ediyorlar, günün o sıcak saatlerinde odayı balıkçıl tüylerinden yapılmış yelpazeler sallayarak serinletiyorlardı. Tevazu içinde ona doğru ilerledim, gerektiği gibi diz çökerek reverans yaptım. Beni dikkatle süzdü. Bakışlarında bir iyi niyet ifadesi vardı; uzaktan bakınca yüzüne

yerleşmiş gibi görünen ciddiyetin aksine, bütün çizgilerine munis bir gülümseme hâkimdi. Nereden geldiğimi, hangi nedenle yolumun Roma'ya düştüğünü sordu. Kısaca, en alışıldık biçimiyle hakkımda kişisel bilgiler aldı. Sonra ayağa kalktı, "Seni çağırttım zira herkes senin nadir rastlanan dindarlığından söz etmekte, Keşiş Medardus," dedi. "İbadetlerini neden hep böyle halka açık, en çok ziyaret edilen kiliselerde yapıyorsun? Tanrı'nın aziz bir kuluymuş gibi görünüp fanatik alt tabakanın sana tapmasını mı istiyorsun? Yüreğine dön de bir sor bakalım, hangi düşünceler seni bu şekilde davranmaya zorluyor. Tanrı'nın ve onun yeryüzündeki temsilcisi olan benim gözümde temiz değilsen eğer, utanç verici bir akıbetin olacak, Keşiş Medardus." Papa, bu son sözleri sert ve içe işleyen bir sesle söylemişti. Gözlerinden kıvılcımlar çıkıyordu. Uzun süredir ilk kez kendimi, itham edildiğim günahlardan dolayı suçlu hissetmedim. Bu nedenle olsa gerek, sadece itidalimi korumakla kalmadım, kefaretimin gerçek bir pişmanlığın neticesi olduğuna dair imanım güçlendi, moralim yükseldi; heyecanla konuşmaya başladım: "Tanrı'nın en ulu temsilcisi, size bağışlanmış kudretle içimi okuyabilir, günahlarımın anlatılmaz yükünün bütün ağırlığıyla beni ezmekte olduğunu görebilir, aynı zamanda pişmanlığımın ne denli samimi olduğunu da anlayabilirsiniz. Alçakça duygu sömürüsü yapmak gibi bir düşüncem de, halkı ahlaksızca yanıltmak gibi kibirli bir amacım da olamaz. Tövbekâr bir keşişe cürümlerle dolu hayatını, dolayısıyla derin bir pişmanlık ve nedamet içinde yaptıklarını size kısaca ifşa etmesine lütfedip müsaade buyurun, aziz efendim." Böylece söze başladım ve isimleri zikretmeksizin hayatımın bütün akışını olabildiğince özetleyerek anlattım. Papa gitgide artan bir ilgiyle dinledi. Koltuğuna oturmuş, başını eline dayamıştı; yere doğru bakıyordu. Derken birdenbire ayağa kalktı, ellerini birbiri üzerine kenetleyerek sağ ayağıyla sanki üzerime yürüyecekmiş gibi bir adım attı; kor gibi yanan gözlerini üzerime dikmiş bakıyordu. Hikâyemi bitirince, yeniden yerine oturdu. "Hikâyeniz şimdiye kadar dinlediklerimin en hayret verici olanı, Keşiş Medardus," diye başladı söze. "Kilisenin, 'şeytan' diye adlandırdığı karanlık gücün, açık seçik, gözle görünür birtakım tesirleri olduğuna inanıyor musunuz?" Cevap vermek istedim ama papa konuşmaya devam etti: "Kutsal emanetler odasından çalarak içtiğiniz şarabın mı

sizi işlediğiniz günahlara sürüklediğini düşünüyorsunuz?" "Şarap, içimde gizli, yeşermek için bekleyen kötü tohuma, zehirli gazlar içeren sular misali, kuvvet verdi." Bu yanıtı verince, papa birkaç dakika suskun kaldı, sonra da ciddi ve kendi içine dönük bir şekilde sürdürdü sözünü: "Tabiatta, canlı organizmaların kuralları, ruhlar için de geçerlidir; benzer tohumlardan sadece benzerleri oluşur. Çekirdeğin içinde saklı kuvvetin, yetişen ağacın yapraklarına yine aynı yeşil rengi vermesi gibi, zaaflar ve irade de her şeyi aşarak babadan oğla geçer... Caniler ve haydutlarla dolu aileler vardır... Günahkâr nesillerden miras alınmış günahlar, hiçbir kefaret kurbanının ortadan kaldıramayacağı ebedi bir lanet olmalı!" "Eğer bir günahkârdan doğan kişi yine günah işlemeye mahkûmsa, bu durum kalıtımsal olarak organizmasından kaynaklanıyorsa, o zaman ortada bir günah söz konusu olamaz," diye kestim papanın sözünü. "Yine de," diye devam etti, "mutlak irade, içimizdeki o kızgın, gözü kararmış hayvanı zapt edecek, onu zincire vuracak bir dev yaratmıştır. İşte bu dev, bilinçtir. Onun, o hayvanla çatışmasının sonucunda ortaya kendiliğinden bir eylem çıkar. Dev galip gelmişse bu eylem, erdem olur; hayvan kazanırsa, günah..." Papa bir an sustu; ardından bakışları aydınlandı ve sakin bir sesle, "Sizinle erdem ve günah üzerine muhakeme yürütmek, Tanrı'nın yeryüzündeki temsilcisine yakışıyor mu sizce, Keşiş Medardus?" dedi. "Çok aziz efendim," diye karşılık verdim. "İnsan olmaya dair derin düşüncelerinizi paylaşarak kölenizi onurlandırdınız. Keza, aynı şekilde, sizin çoktan şanlı şerefli bir zaferle sona erdirdiğiniz, kendi içinizdeki çatışmanızdan söz etmeniz de münasip olabilirdi." "Hakkımda olumlu bir kanaate mi sahipsin, Birader Medardus?" dedi papa. "Ya da beni dünyaya kötülüğün karşısında muzaffer bir kahraman olarak gösteren şeyin, defneyapraklı papalık tacımdan ibaret olduğunu mu düşünüyorsun?" "Kral olmak ve halka hükmetmek önemli bir şey," dedim. "Hayata böyle yüksek bir yerden bakınca, etraftaki her şey daha küçükmüş, her şey genel kıstaslarla değerlendirilebilirmiş gibi görünebilir; yine tam da bu konumdan dolayı, her şeyi önceden görebilmek gibi olağanüstü bir yetenek gelişebilir; böyle bir yetenek, prens olarak doğmuş birinde ulvi bir ihsan, bir kutsanmaymış gibi ortaya çıkabilir." "Sen şunu mu demek istiyorsun?" diye atıldı papa. "Aklı da, iradesi de yetersiz olsa bile, hükümdarlarda her zaman belli

bir feraset vardır, bu da bilgeliğin yerine geçerek kitleleri etkiler. İyi de, bunun konumuzla ne ilgisi var?" "Ben sadece, mülkü bu dünyada olan hükümdarların yüceltilmesinden söz etmek istemiştim," diye karşılık verdim. "Tanrı'nın temsilcisinin kutsal ve ilahî kutsanmasına daha sonra temas edecektim. Papayı seçmek için yapılan toplantıda, Tanrı'nın ruhu, kardinalleri gizemli bir şekilde aydınlatır. Her biri ayrı odalara kapanıp huşu içinde kendilerini tefekküre verdikleri esnada, Tanrı'nın ışığı, açıklanacak papa konusunda çıkacak sonucu olgunlaştırmaya yardımcı olur. Bu ışık onların kulaklarında, heyecanlı dudaklardan dökülen, ebedi iradeye övgü niteliğinde bir ilahi gibi yankılanır. Bu suretle ebedi gücün, sizi yeryüzündeki temsilcisi olarak tayin ettiği konusundaki takdiri, dünyevi bir lisanla bildirilmiş olur. Çok aziz efendim, efendinizin, bütün âlemlerin efendisinin gücünü simgeleyen üç katlı tacınızın halkalarındaki defne yaprakları, onun takdirini ve sizin muzaffer bir kahraman olduğunuzu temsil eder. Mülkünüz bu dünyaya ait değildir; ama size, görünmez Kilise'nin bütün unsurlarını Tanrı'nın bayrağı altında toplayarak bu dünyanın bütün mülklerine egemen olma görevi verilmiştir. Size bu dünyada verilmiş imparatorluk, sadece tanrısal bir görkemle parlayan tahtınızdır." "Demek bunu teslim ediyorsun," diye kesti papa sözümü. "Birader Medardus, bana münasip görülen tahtla yetinmemem için yeterli sebeplerim olduğunu teslim ediyorsun. Lakin benim parlak Romam göksel bir ihtişamla donanmıştır. Bunu sen de göreceksin, Birader Medardus; dünyevi olan her şeye tamamen gözünü kapatmış olamazsın... Bunun böyle olduğunu hiç sanmam. Cesur bir hatipsin; yüreğime hitap ettin. Seninle iyi anlaşacağız! Burada kal. Birkaç güne kalmaz, belki de başrahip olursun. Daha sonra da bakarsın, seni kendi günah çıkarma pederim olarak seçerim... Şimdi git... Kiliselerde de öyle delice davranma; azizlik mertebesine böyle birdenbire yükselemezsin. Her şeyin bir zamanı var. Git şimdi." Papanın son sözleri, davranışlarının tamamı gibi, beni hayrete düşürmüştü. Hıristiyan cemaatinin en yüce konumunda olan, kendisine dine bağlama ya da dinden çıkarma yetkisi verilmiş olan kişi hakkında kafamda şimdiye kadar oluşmuş tasavvurlara tamamen ters düşüyordu. Mevkiinin ilahî yüceliği konusunda söylediklerimi kurnazca, boş iltifatlar olarak telakki ettiğinden hiç şüphem yoktu.

Azizlik mertebesine yükselmek istediğim fikrinden hareket ederek, bazı özel sebeplerden dolayı yolumu kesme gereğini duyuyor, bana başka bir yoldan itibar ve nüfuz sağlamaya niyetli gibi görünüyordu. Yine benim bilemeyeceğim bazı nedenlerle, bunun üzerine gidecekti.

Papa beni çağırtmadan önce Roma'dan ayrılmayı aklımdan çıkararak ibadetlerimi sürdürmeye karar verdim. Ama duygularımı her zaman olduğu gibi sadece tanrısal olana yoğunlaştırmak için, olan bitenden biraz fazla etkilenmiştim. Dua ederken elimde olmadan geçmiş hayatımı hatırlıyordum, günahlarımla ilgili hayallerim solmuştu; ruhumun gözleri yalnızca, hayatımın, prensin gözdesi olarak başlayan ve papanın günah çıkarıcılığına kadar uzanan, kim bilir hangi yüksek noktalarda sona erecek olan göz kamaştırıcı, parlak akışını görüyordu. Sonunda, papa yasakladığından değil, elimde olmadığından ibadetlerime ara verdim; onun yerine Roma sokaklarında haylazlık etmeye başladım. Bir gün İspanyol Meydanı'ndan geçiyordum, halktan bir grup, bir kukla sahnesinin etrafında toplanmıştı. Punchinello'nun[25] komik zevzekliklerini ve kalabalığın kıkırdayarak güldüğünü işittim. Birinci perde bitmiş, ikinciye hazırlanıyorlardı. Küçük perde açıldı, sapanı ve çakıltaşı dolu çuvalıyla genç Davud göründü. Yapmacık hareketlerle, bundan böyle yenilmez dev Golyat'ın kesinlikle öldürüleceğini ve İsrail'in kurtarılacağını söyledi. Boğuk bir gürültü ve homurtu işitildi. Dev Golyat devasa kafasıyla ayağa kalktı. Görür görmez, Golyat kafasının içinde bizim kaçık Belcampo'nun olduğunu fark ettim ve çok şaşırdım. Kafanın hemen altına özel bir düzenekle küçük kollu, küçük bacaklı bir vücut yerleştirilmişti. Belcampo'nun kendi omuzları ve kolları, Golyat'ın katlanmış geniş harmanisiymiş gibi görünen büzgülerle gizlenmişti. Golyat pek tuhaf ifadelerle, cüce bedeninin abartılı hareketleri eşliğinde kibirli bir konuşma yapıyor, Davud ise arada bir sadece kıkırdayarak onun sözünü kesiyordu. Halk gülmekten kırılıyordu; ben de Belcampo'nun bu yeni, müthiş görüntüsünden şaşılacak derecede etkilenmiştim. Kendimi koyuverdim ve uzun süredir yabancısı olduğum, içimden gelen saf bir kahkaha patlattım. Başka zamanlarda kahkaham daha çok, yürek parçalayıcı bir ıstırabın kasılmalar şeklindeki çırpınışlarından ibaret olurdu. Devle kavgaya

tutuşmadan önce uzun bir tartışma bölümü vardı; Davud, korkunç düşmanını neden yenmesi gerektiğini, bunu nasıl yapacağını tümüyle sanatsal ve bilgece bir şekilde savundu. Belcampo, yüzünün bütün hatlarını, çıtırdayan bir ateş misali hızla hareket ettiriyor; kısa kollarıyla, Davud'un ustaca savuşturduğu hamleler yapıyordu; Golyat'ın harmanisinin arasından arada bir kendisi de görünüyordu. Nihayet bir çakıltaşı Golyat'ın kafasına isabet etti, Golyat yıkıldı ve perde kapandı. Belcampo'nun müthiş yeteneğinden etkilenmiş, gitgide daha yüksek sesle kahkahalar attığım esnada, biri usulca omzuma dokundu. Yanımda din görevlisi bir papaz duruyordu. "Dünyevi şeylere karşı ilginizi kaybetmemiş olmanızdan dolayı memnun oldum, saygıdeğer beyefendi," diye başladı söze. "İlginç ibadet şeklinizi gördüğümde, artık bu tür budalalıklara gülmeyeceğinize kanaat getirmiştim." Papaz bunları söyleyince, neşeli halimden dolayı utanmam gerektiği hissine kapıldım. Gayriihtiyarı konuşmaya başladım ve ânında da, fena halde pişman oldum konuştuğum için. "İnanın bana, Papaz Efendi, sıkı bir yüzücü olarak, hayatın en hareketli dalgalarında karanlık sulardan başımı cesaretle kaldırıp suyun üzerine çıkma gücümü hiç yitirmedim ben," dedim. Papaz, gözlerinde şimşekler çakarak bakıyordu bana. "Vay, vay, nasıl da güzel bir benzetmede bulunup tasvir ettiniz. Şimdi sizi daha iyi tanıyor, ruhumun en derinlerinden hayranlık duyuyorum," dedi.

"Bilemiyorum, beyefendi, zavallı, tövbekâr bir keşiş nasıl olur da sizin hayranlığınızı celp eder?"

"Hem de mükemmelen eder, saygıdeğer beyefendi. Siz yine eski rolünüze dönmektesiniz! Papanın gözdesi değil misiniz?"

"Tanrı'nın çok aziz temsilcisi, beni görmek isteyerek şereflendirme lütfunda bulundu. Ben de mutlak iradenin ona verdiği, cennetlik temiz bir erdem olarak içinde taşıdığını gördüğüm saygınlığının gerektirdiği şekilde önünde yerlere eğilerek saygılarımı sundum."

"Sen de şimdi üç kat taçlanmış tahtın saygıdeğer vasalı olarak, azimle görevini yapacaksın. Ama inan bana, Tanrı'nın şimdiki temsilcisinin yanında, VI. Alexander bir erdem anıtı sayılır. Bu noktada belki de yanlış hesap yapmışsındır. Yine de sen rolünü oynamaya devam et; neşeli ve eğlenceli olarak başlayan kısmı yakında sona erecek. Hoşça kal, çok aziz beyefendi!"

Papaz çıngıraklı bir kahkaha atarak hızla uzaklaştı. Donup kaldım. Son ifadelerini, papa hakkındaki kendi düşüncelerimle birleştirince, papanın sandığım gibi içindeki hayvanla giriştiği mücadelede galip gelerek taç giymiş olmadığı apaçıktı. Aynı zamanda dehşet içinde idrak ettim ki, halkın, en azından bunu bilen kısmının gözünde benim tövbelerim, şöyle ya da böyle ikbale erişmek için gösterdiğim sahtekârca bir gayretten ibaretti. Ta derinlerden yaralanmış olarak manastırıma döndüm, ıssız kilisede içtenlikle dua ettim. O anda gözümdeki perde açıldı, karanlık gücün bana yeniden tuzak kurmaya niyetlendiğini fark ettim; keza, kendi günahkârca zaafımın ve Tanrı'nın bunu cezalandıracağının ayırdına vardım. Eğer hemen kaçarsam kurtulabilirdim belki; sabah erkenden yola çıkmaya karar verdim. Manastırın çanı hızla çalındığı esnada, neredeyse gece oluyordu. Hemen ardından kapı görevlisi birader hücreme geldi ve tuhaf giyimli bir adamın ısrarla beni görmek istediğini söyledi. Görüşme odasına gittim; gelen Belcampo'ydu. Kendine özgü, çılgın tarzıyla üzerime atılıp kollarımdan yakaladı ve beni hızla bir köşeye çekti. Usulca ama aceleyle, "Medardus," diye başladı söze. "Medardus, başını belaya sokmak için ne yaparsan yap, delilik arkandan gelecek. Batı rüzgârının kanatlarında... ya da güney ya da belki güneybatı... Kisvenin başlığının bir tek ucu bile uçurumun yukarısında kalsa, o seni yukarıya çekip çıkarabilir. Medardus, anla. Anla dostluğun ne demek olduğunu; sevginin nelere kadir olduğunu anla. Davud ile Yonatan'a[26] güven, sevgili Kapuçin!" "Golyat rolünde size hayran oldum," diye kestim gevezenin sözünü. "Ama anlatın bana çabuk, neler oluyor? Sizi buraya hangi rüzgâr attı?" "Beni buraya getiren ne mi?" dedi Belcampo. "Beni getiren ne mi? Bir zaman önce kafasına çekidüzen verdiğim ve beni kızıl altınlara gark eden bir sevgili Kapuçin. Birtakım iğrenç hortlaklarla alıp veremedikleri vardı. Bir-iki kişiyi öldürdükten sonra, dünyanın en güzel kadınıyla evlenmek üzereydi, burjuva ya da daha çok asilzadelere yakışır şekilde." "Dur!" diye haykırdım. "Dur, seni korkunç deli! Bana atfettiğin isyankâr davranışlar için ağır bir kefaret ödedim ben." "Ah, beyefendi," diye devam etti Belcampo. "Düşman gücün açtığı ağır yaraların yerleri hâlâ hassas, değil mi? İyileşmeniz henüz tamamlanmadı. Şimdi uslu bir çocuk gibi munis ve

sakin kalacağım, kendimi frenleyeceğim. Artık bedenen de ruhen de sıçramalar yapmayacağım, sevgili Kapuçin; size şunu söyleyeyim ki, sizi o zarif deliliğiniz yüzünden şefkatle seviyorum... Ayrıca delilik ilkesi, yeryüzünde mümkün olduğunca uzun yaşamalı. Bu yüzden de gönüllü olarak, seni düştüğün ölüm tehlikesinden kurtaracağım. Kukla sahnesinde olduğum sırada, seninle ilgili bir konuşmaya kulak misafiri oldum. Papa seni şimdiki Kapuçin manastırına başrahip olarak atamak istiyor. Sonra da kendi günah çıkarma rahibi makamına terfi ettirecek. Acele kaçmalısın Roma'dan; uzaklaşmalısın. Zira hançerler pusuda seni bekliyor. Seni öteki dünyaya gönderecek olan haydudu tanıyorum. Şu anda, papanın günah çıkarıcısı olan Dominiken'in ve onun avenesinin önünü kesmektesin. Yarın artık buralarda olmaman gerekiyor." Bu yeni gelişme, o tanımadığım papazın söyledikleriyle gayet mükemmel bağdaşıyordu. O kadar etkilenmiştim ki, yapmacık Belcampo'nun beni nasıl art arda göğsüne bastırdığını ve nihayet o bilindik garip yüz ifadelerini takınarak hoplaya sıçraya nasıl veda ettiğini hiç fark edemedim.

Vakit gece yarısını geçmiş olmalıydı, manastırın dış kapısının açıldığını, avlunun zemininde bir arabanın ilerlediğini işittim. Hemen ardından yokuşu tırmandı; derken hücremin kapısı vuruldu. Açtım ve karşımda sımsıkı örtünmüş, meşale tutan birinin eşliğinde nöbetçi biraderi gördüm. "Birader Medardus," dedi nöbetçi. "Ölmek üzere olan biri ruhunu teslim etmeden önce sizin dinî telkinlerinize ve kutsal yağı sürmenize ihtiyaç duymaktaymış. Görevinizi yerine getirin ve sizi ihtiyacı olan kişinin yanına götürecek bu adamı takip edin." Buz gibi bir ürperti hissettim. İçimde, beni ölüme götürüyorlarmış gibi bir sezgi vardı. Ama tereddüt edemezdim. Bu yüzden de, örtünmüş adamı takip ettim. Arabanın kapısını açtı ve binmeme yardım etti. Arabada iki adam daha vardı. Beni aralarına aldılar. Beni nereye götürdüklerini sordum. Kim benden son telkinleri vermemi, son olarak kutsal yağ sürme hizmetini istiyordu? Yanıt yok! Derin bir suskunluk içinde birkaç sokak geçtik; seslerden anladığım kadarıyla, Roma'nın dışına çıkmıştık. Ardından büyük bir kapıdan geçtiğimizi, sonra da yeniden taş döşeli yollarda ilerlediğimizi fark ettim bariz bir şekilde. Nihayet araba durdu, ellerimi hızla bağladılar, başıma kalın bir kukuleta geçirdiler. "Başınıza kötü bir şey gelmeyecek," dedi bir ses

kabaca. “Yalnız, gördüğünüz ve işittiğiniz şeylerin hepsini bir sır olarak saklayın, aksi halde, o anda kesinlikle ölürsünüz.” Arabadan indirdiler, kilitler şıkırdadı, büyük bir kapı ağır, hantal menteşeleri üzerinde gürültüyle açıldı. Uzun koridorlardan geçirdiler, sonunda merdivenlerden aşağıya, gitgide daha aşağılara indirdiler. Ayak seslerimizin yankısına bakılırsa, ölüm kokusunu şiddetle hissettiren bazı mekânlarda bulunduğumuzdan şüphe yoktu. Nihayet durduk. Ellerimi çözdüler, kukuletayı başımdan çıkardılar; tek bir lambanın cılızca aydınlattığı büyük bir salonda buldum kendimi. Yanımda, muhtemelen beni buraya getirenlerden, siyahlara bürünmüş bir adam duruyordu. Etrafımda alçak sıralarda Dominiken keşişleri oturuyorlardı. Bir süre önce, zindandayken görmüş olduğum korkulu rüya aklıma geldi. Acılar içinde bir ölümün beni beklediğinden emindim artık. Yine de itidalimi kaybetmedim ve içimden, kurtulmak için değil, hayırlı bir son için usulca dua ettim. Karanlık sezgilerle yüklü birkaç dakikalık sessizliğin ardından, keşişlerden biri bana doğru ilerledi, boğuk bir sesle şöyle dedi: “Tarikat biraderlerinizden birini ölüme mahkûm ettik, Medardus, karar infaz edilecek. Sizin gibi kutsal bir adamdan günahlarının bağışlanmasını ve ölmeden önce son telkinlerinin yapılmasını istiyor! Şimdi gidin, görevinizin gereğini yapın.” Yanımda duran, örtünmüş adam koluma girdi, beni dar bir koridordan geçirerek küçük bir odaya götürdü. Odanın bir köşesinde, ot bir minder üstünde, zayıflamış, paçavralara sarılı, iskelet gibi solgun biri yatıyordu. Örtünmüş adam, getirdiği lambayı odanın ortasındaki masaya koyup uzaklaştı. Mahkûma yaklaştım, güçlükle bana döndü. Dindar Cyrillus’un muhterem yüz hatlarını fark edince donup kaldım. Yüzünde uhrevi, mutlu bir tebessüm belirdi. “Burada yaşayan cehennem uşakları beni kandırmamışlar demek,” diye yorgun bir sesle konuşmaya başladı. “Senin Roma’da olduğunu onlardan öğrendim, Birader Medardus. Sana karşı çok büyük bir haksızlık etmiş olduğum için seni görmeyi çok istedim. Onun için, ölmeden önce seni bana getireceklerine dair söz verdiler. Ölüm saatim geldi ve onlar da sözlerini tuttular.” Bu inançlı, saygıdeğer ihtiyarın önünde diz çöktüm. Her şeyden önce, kendisini nasıl olup da zindana attıklarını, ölüme mahkûm ettiklerini anlatmasını istedim. “Sevgili biraderim Medardus,” diye başladı söze. “Sana karşı yanlışlık eseri bu kadar günahkârca

davrandığım için nedamet duyduğumu kabul eder ve Tanrı'nın beni bağışlamasını sağlarsan eğer, sana sefaletimden, yeryüzündeki çöküşümden söz edebilirim. Biliyorsun, ben ve manastırım, seni ahlaksız bir günahkâr yerine koyduk. Kafanın muazzam isyankârlıklarla dolu olduğunu düşünerek seni cemaatimizden attık. Oysa şeytanın ilmiğini boynuna dolaması ve seni kutsal yerlerden çekip çıkarması, günahlarla dolu dünya hayatına sürüklemesi sadece anlık bir talihsizlik neticesiydi. Senin adını, kisveni, bedenini suiistimal eden sahtekâr şeytan, o amellerle seni neredeyse bir caniye müstahak, utanç verici bir ölüme sürükleyecekti. Takdiriilâhi, maksadını aşarak yeminini bozup gafilce günaha girmiş olsan da, o feci günahlardan arınmış olduğunu mucizevi bir şekilde açığa çıkardı. Manastırımıza geri dön; Leonardus da biraderler de, sen, yolunu şaşırmış inançlı adamı sevgiyle ve sevinçle bağırlarına basacaklardır. Ah, Medardus!.." İhtiyar bitap düşerek bayıldı. Yeni bazı olaylara işaret eder gibi görünen sözlerinin içimde yarattığı merakı önemsemedim; yalnızca onun ruhunun selametini düşünerek, her tür ilaçtan yoksun durumlarda manastırlarımızda ölümcül hastaları ayıltmak üzere yaptıkları gibi, sağ elimle başını ve göğsünü sıvazlayarak onu hayata döndürmeye çalıştım. Cyrillus hemen kendine geldi ve o dindar adam, benim gibi bir isyankâra günah çıkardı! Mutlak gücün can çekişen bir insanla, insanca iletişim kurmak üzere bana aracı olarak verdiği manevi kudretle, kaza eseri işlediği en büyük kabahatlerin bile kabahat olduğu kuşku götürür bu ihtiyarı, günahlarından arındırdım. Cyrillus imanlı bakışlarını göğe dikerek, "Ah, Birader Medardus, sözlerin beni nasıl da rahatlattı, bilsen," dedi. "Bu ahlaksız canilerin bana hazırladıkları ölümü mutlulukla karşılıyorum. Üç kat taçlanmış tahtı saran, iğrenç ikiyüzlülüğün ve günahın kurbanı oldum ben." Boğuk ayak seslerinin gitgide yaklaştığını işittim. Anahtarlar kapı kilitlerinin içinde şıkırdadı. Cyrillus gayretle yerinden doğruldu, elimi tuttu, kulağıma seslendi: "Manastırımıza dön... Leonardus her şeyi biliyor, benim nasıl öldüğümü de... Ona, benim ölümümle ilgili olarak susmasını tembih et. Ben bitkin ihtiyarın çok yakında öleceğini... Elveda, biraderim. Ruhumun selameti için dua et. Manastırda cenaze törenimi yaparken yanınızda olacağım. Burada öğrendiğin her şeyi sır olarak saklayacağına dair söz ver bana. Zira aksi halde hem kendi

sonunu hazırlamış hem de manastırımızı bin türlü kötü polemiğe bulaştırmış olursun." İstediğini yaptım. Örtünmüş adamlar içeriye girmişlerdi o esnada. İhtiyarı yatağından kaldırdılar, bitkinlikten yürüyemez halde olduğu için, beni daha önce götürmüş oldukları odaya kadar koridor boyunca sürüklediler. Örtünmüş adamların işaretiyle peşlerinden gittim. Dominikenler halka oluşturmuşlardı. İhtiyarı ortaya aldılar ve yere dökülmüş küçük bir toprak yığınının üzerinde diz çöktürdüler; eline büyük, kabartmalı bir haç verdiler. Ayin yapmakta olduğum için ben de halkanın içine girmiş, yüksek sesle dua ediyordum. Dominikenlerden biri kolumdan tutarak beni kenara çekti. O anda arkamdan yaklaşan, örtünmüş adamlardan birinin elinde bir kılıç ışıldadığını gördüm. Bir anda Cyrillus'un kanlı başı ayaklarımın dibine yuvarlandı. Kendimi kaybedip yere yığılmışım. Ayıldığımda, küçük, hücre gibi bir odadaydım. Dominiken'in biri yaklaştı ve gaddarca bir sırıtışla konuştu: "Epey korkmuş olmalısınız, birader. Oysa inancı uğruna şehit olan birini gözlerinizle görmüş olduğunuz için hayli memnun olmanız gerek. Manastırınızdan birileri layık olduğu gibi ölünce böyle diyorsunuz, değil mi? Ne de olsa topunuz birden azizsiniz, öyle mi?" "Biz aziz filan değiliz," dedim. "Ama bizim manastırımızda hiçbir masum öldürülmedi. Beni serbest bırakın. Ben görevimi hakkıyla yerine getirdim. Rezil canilerin eline düşmüş olsam da, nura kavuşanların ruhu hep yanımda olacaktır." " Bundan hiç kuşkum yok," dedi Dominiken. "Merhum Birader Cyrillus da benzer bir durumda olsanız size yardımcı olurdu. Lakin, sevgili biraderim, siz onun idamını cinayet olarak değerlendirmeyin. Cyrillus, Tanrı'nın temsilcisine karşı ağır bir günah işledi ve öldürülmesini emreden, temsilcinin bizzat kendisiydi. Cyrillus size itiraf etmiştir zaten; sizinle bunları konuşmanın anlamı yok artık. Oldukça solgun ve tedirgin görünüyorsunuz. Canlanmak ve ferahlamak için şundan için biraz," diyerek, içinde koyu kırmızı, çok kokulu bir şarap bulunan kristal bir kadeh uzattı. Dudaklarıma götürdüğüm anda nasıl bir sezgiye kapıldığımı bilmiyorum ama kesinlikle o uğursuz gece Euphemie'nin ikram ettiği şarabın kokusuyla aynı kokuyu almıştım. Hiç duraksamadan, lambanın ışığından gözüm kamaşmış da gayriihtiyarı sol elimi siper ediyormuş gibi yaparak şarabı giysimin sol yeninden içeriye döküverdim. "Afiyet olsun!" diye bağırdı Dominiken,

beni hızla kapıdan dışarıya doğru iterken. Beni arabaya attılar ve oradan süratle uzaklaştık. Hayretler içinde, arabanın boş olduğunu fark ettim. Gecenin getirdiği korkular, asabi gerginlik, Cyrillus için çektiğim derin acı beni serseme çevirmişti; arabadan indirip oldukça hoyrat bir şekilde dışarı fırlatmalarına hiç direnmeden razı oldum. Şafak sökerken kendimi Kapuçin manastırının kapısının önünde yatar buldum. Doğruldum, zili çaldım. Kapıcı beni, beti benzi atmış, perişan halde karşısında görünce telaşa kapılıp nasıl bir durumda geri döndüğümü haber vermiş olmalı ki başrahip, sabah ayininden hemen sonra endişeli gözlerle hücreme geldi. Sorularına üstünkörü cevaplar verdim ve günahlarından arındırmak zorunda kaldığım kişinin ölümünün beni derinden sarsacak kadar feci olduğunu anlattım. Ama hemen ardından sol kolumdaki şiddetli ağrı yüzünden konuşamaz hale geldim. Şiddetle haykırdım. Manastırın, yaralara bakan doktoru koşup geldi ve etime sımsıkı yapışmış olan giysimin kolunu söküp çıkardı. Kolumun asitli bir maddeyle tamamen parçalanmış, soyulmuş olduğunu gördü. Müthiş bir acıyla kendimden geçmiş bir halde, "Bir şarap içmem gerekti orada, ben de içmeyip yenimden içeri döktüm," diyerek inledim. "Şarabın içinde asitli bir zehir varmış," dedi doktor ve aceleyle, acımı biraz olsun dindirecek bir ilaç sürdü. Doktorun mahareti ve başrahibin sağladığı özenli bakım sayesinde, ilk başta kesilmesi gerekecek gibi görünen kolumu kurtarmak mümkün oldu. Ama etim, kemiğime kadar kurumuş, şeytani baldıran içkisi kolumun bütün hareket yeteneğini yok etmişti. Başrahip, "Şimdi durumu bütün açıklığıyla görüyorum; sizi kolunuzdan edecek olan bu olayın neyle ilintisi olduğunu da anlıyorum," dedi. "İnançlı Birader Cyrillus önce manastırımızdan, sonra da Roma'dan anlaşılmaz bir şekilde yok oldu. Siz de, sevgili Birader Medardus, eğer Roma'yı bir an önce terk etmezseniz, aynı şekilde ortadan kaybolacaksınız. Siz hastayken türlü yollar deneyerek hakkınızda şüphe uyandıracak biçimde bilgi topladılar. Sizi öldürmek için hücrenize kadar ulaşamadılarsa eğer, bunu benim uyanıklığıma ve inançlı biraderlerin dayanışmasına borçlusunuz. Benim gözüme, her yandan belalı çetelerce kuşatılmış, hayret verici bir adam olarak göründüğünüz gibi, Roma'ya geldiğinizden bu yana geçen kısa süre içinde, kendi arzunuz dışında da olsa, birtakım insanların hoşlanmayacağı, sizi ortadan kaldırmaya

kalkışacakları kadar dikkat çekmiş olmanız muhtemeldir. Vatanınıza ve manastırınıza geri dönün. Huzur sizinle olsun!"

Roma'da kaldığım sürece, hayatımın hep tehlikede olacağını gayet iyi seziyordum; lakin azap duyarak hatırladığım, ödediğim en ağır kefaretlerin bile silemediği günahlarıma, sancılar içinde çürümekte olan kolumun verdiği ıstırap eklendikçe, böyle acılarla dolu, aciz bir hayatı ancak öldürülürsem kurtulabileceğim ezici bu yük olarak görüyordum. Zorlu bir ölümle ölme fikrine gitgide alışıyordum. Dahası, bu bana, katı bir kefaret ödeyerek kazanılmış, imanı uğruna şanlı bir şehitlik olur gibi geliyordu. Kendimi manastırın kapısından çıkarken görüyordum. Karanlık bir eşkal hızla bir hançer saplayarak beni öldürüyor; ahali, kanlı cesedimin başında toplanıyor, "Medardus, inançlı, tövbekâr Medardus öldürüldü!" diye bağırıyor. Sokaklar boyunca bu çığlıklar duyuluyor; halk gitgide daha kalabalıklaşıyor, ruhunu teslim eden kişinin arkasından yüksek sesle ağlaşıyorlar. Kadınlar diz çöküyor, kanlar fışkıran yarayı beyaz bezlerle kuruluyorlar. O anda biri, boynumdaki haç izini fark ediyor, yüksek sesle bağırıyor: "O, inancı uğruna şehit oldu. O bir aziz. Bakın, boynunda taşıdığı, Tanrı'nın işaretine bakın!" Bunun üzerine herkes diz çöküyor. Azizin bedenine dokunabilenler, hatta yalnızca giysisini tutabilenler bile mutlu. Aceleyle bir sedye getiriliyor, naaş üstüne yatırılıyor, çiçeklerle donatılıyor, gençler zafer alayı şeklinde yüksek sesle ilahiler, dualar okuyarak onu San Pietro Kilisesi'ne taşıyorlar. Hayal gücüm, kötü ruhun beni günahkârca bir kibre kaptırarak yeni bir yolla baştan çıkardığını aklına bile getirmeden, halkın beni yüce bir mertebeye getirmesine dair canlı, renkli bir tablo üzerinde çalışıyordu gayretle. Dolayısıyla, iyileştikten sonra da Roma'da kalmaya, orada o güne kadarki yaşam tarzımı sürdürmeye karar verdim. Ya şanlı şerefli bir şekilde ölecek ya da papa sayesinde düşmanlarımın arasından sıyrılıp Kilise'nin yüksek makamlarına nail olacaktım. Yaşama direnci yüksek olan bedenim sonunda tarifsiz acılara katlanabilmemi ve cehennemden çıkma o sıvının içime nüfuz eden yıkıcı etkisine direnmemi sağladı. Doktor, yakın bir zamanda düzeleceğimi vaat ediyordu. Uykuya dalmadan önce, soğuk ürpermeler ile yüksek hararetin birbirini izlediği, hezeyanlarla dolu ateş nöbetlerine yakalanıyordum. O anlarda sık sık, inancı uğruna şehit olma

hayallerim gerçekleşmiş gibi, göğsüme saplanmış bir hançerle cinayete kurban gitmiş olarak görüyordum kendimi. Ama düşündüğüm gibi İspanyol Meydanı'nda, kalabalığın önünde uzanmışken, halk, azizliğime dair söylentiler yayarken değil de, B.deki manastırın ağaçlıklı yolunda tek başıma yatarken görüyordum kendimi. Açılmış yaramdan kan yerine iğrenç, renksiz bir sıvı akıyordu ve bir ses, "*Bu* kan, inancı uğruna şehit olmuş birinden mi akıyor? Ben bu pis suyu arıtıp renklendireceğim. İşte o zaman ateş, İsa'nın varlığını hatırlatan kırmızı ışığı yenecek ve onu taçlandıracak," diyor. Bunları söyleyen güya *ben*'mişim. Ölü bedenimden ayrıldığımı hissediyorum, o anda, bedeni olmayan bir hayalete dönüşüyorum. Hemen ardından da kendimi evrenin boşluğunda yüzen bir kırmızılık olarak görüyorum. Muhteşem dağların doruklarına tırmanıyorum. Altın renkli şafak bulutlarının büyük kapısından süzülüp vatanımın surlarından içeriye girmek istiyorum. Ama şimşekler gök kubbeyi alev misali parlayan yılanlar gibi bölüyor; ben de nemli, renksiz bir sis olarak aşağıya iniyorum. "*Ben, ben*," diyor hayalet, "çiçeklerinizi de, kanınızı da boyayan benim. Çiçekler de, kan da size hazırladığım düğünün süsleri!" Böyle, gitgide daha aşağılara doğru iniyorum, göğsünde iyice açılmış, içinden pis suların fışkırdığı yarasıyla cesedimi görüyorum. Nefesimin, suyu kana dönüştürmesi gerek ama olmuyor. Ceset doğruluyor, içine göçmüş iğrenç gözlerini bana dikiyor ve derin bir uçurumda öten kuzey rüzgârları gibi uluyor: "Gözü dönmüş, budala hayalet! İsa'nın varlığını hatırlatmak için sürekli yanan kırmızı ışık ile ateş arasında bir çatışma yoktur ki. O ışık, zehirlemeye çalıştığın kırmızı rengin ateşle vaftizidir." Ceset yere yığılıyor, kırdaki bütün çiçekler solup başlarını eğiyor, insanlar, hortlaklar misali solgun, kendilerini yerlere atıyorlar, binlerce kişinin biçare feryadı göklere yükseliyor. "Tanrı'm, Tanrı'm, günahımızın yükü o denli ağır mıdır ki, kan düşmanımız iblise bu tövbekârı kurban veriyorsun?" Denizin çağlayan dalgaları gibi gitgide yükselen bir uğultu halinde büyüyor yakarışlar. Düşüncelerim, bu umarsız feryadın güçlü sesi içinde toz gibi dağılmaya yüz tutmuştu ki, elektrik çarpmış gibi bir darbeyle rüyamdan uyandım. Manastırın kulesindeki çan on ikiyi vuruyordu. Kilisenin pencerelerinden hücreme göz kamaştırıcı bir ışık süzüldü. "Ölüler, mezarlarından kalkmış, ibadet ediyor." İçimde bir ses böyle

dedi ve dua etmeye koyuldum. O esnada kapımın usulca vurulduğunu işittim. Keşişlerden birinin girmek istediğini sandım; ama derin bir dehşet içinde hortlaksı benzerimin o ürkünç kıkırdaması ile kahkahasını duydum. Sataşarak, alay ederek seslendi: "Biraderciğim, biraderciğim. İşte yine seninleyim... Yaran kanıyor. Kırmızı... kırmızı... Benimle gel, biraderciğim, Medardus, benimle gel!" Yatağımdan fırlamak istedim ama üzerime dehşetin buzdan örtüsü serilmişti. Her hareketim, kaslarımı yırtar gibi derin bir kasılmaya dönüşüyordu. Sadece düşüncelerim vardı ve cehennemin açılan kapısından üzerime saldıran karanlık güçlerden kurtulmam için canıgönülden dua ediyordum; öyle ki, sadece içimden ettiğim dualar, yüksek sesle işitilir hale geldi. Ses sanki kapı tıklamalarına, kıkırdamalara ve ürkünç benzerimin tekinsiz gevezeliklerine baskın çıkıyordu. Ama daha sonra, güney rüzgârının ekinlere saldıran çekirge gibi düşman böcek sürülerini uyandırmasına benzer tuhaf bir vızıltıya dönüştü. Vızıltı da insanların umarsız yakarışlarına... "Bu, kanayan yaralarını iyileştirecek, onlara deva olacak bir istihare rüyası olmasın sakın?" diye sordu ruhum. O anda akşam kızıllığının kıpkırmızı ışıltısı karanlık, renksiz sisleri deldi ve içinden uzun boylu biri belirdi. Bu, İsa'ydı. Yaralarının her birinde birer damla kan ışıldıyordu. Kırmızı, dünyaya geri verilmişti. İnsanların feryadı coşku dolu bir ilahiye dönüştü; zira kırmızı, üzerlerine Tanrı'nın inayeti olarak geliyordu. Bir tek Medardus'un kanı renksiz olarak akıyordu yaralarından. "Bütün dünyada cehennem azabına umarsızca ebediyen terk edilmiş bir *ben*, *ben* mi kaldım?" diye yakarıyordu yürekten. O esnada çalıların arasında bir şey kıpırdadı. Tanrısal ateşle renklenmiş bir gül başını kaldırdı, Medardus'a meleklere özgü munis bir tebessümle baktı, tatlı kokusu onu sardı. Bu koku, tertemiz bir ilkbahar göğünün o harikulade ışıltısıydı. "Ateş galip gelmedi. Işık ile ateş arasında bir kavga yoktur. Ateş, günahkârları aydınlatan bir kelimedir sadece." Bu sözleri gül söylemişti ama o sanki latif bir kadındı. Beyaz elbiseler içinde, koyu renkli saçlarına güller takmıştı; bana doğru geldi. "Aurelie!" diye haykırdım rüyamdan uyanıp; hücremi şaşılası bir gül kokusu doldurmuştu. Oynamış sinirlerimin yanılması olarak da düşünebilirim bunu ama o an Aurelie'yi net olarak gördüğümü sanıyordum; endişeli gözlerle bana bakıyordu. Sonra, hücreme düşen

sabah ışıklarıyla birlikte kayboldu sanki. O anda, şeytanın beni yine sınadığının ve kendi günahkâr zaaflarımın ayırdına vardım. Aşağıya koştum ve Azize Rosalia altarının önünde bütün içtenliğimle dua ettim. Bu, ne riyazetti ne de manastır anlamında bir nedamet getirme... Öğle güneşinin dik ışınları düştüğünde, Roma'dan birkaç saat uzaklaşmıştım bile. Sadece Cyrillus'un uyarısı değil, vatanıma duyduğum dayanılmaz özlemdi beni Roma'ya getiren yoldan geri dönmeye iten. Görevden kaçayım, derken bilmeden, Başrahip Leonardus'un tayin ettiği hedefe götüren en kestirme yolu seçmiştim.

Prensin yönetim merkezine gitmekten kaçınmamın sebebi, tanınıp yeniden Ağır Ceza Mahkemesi'nin eline düşme korkusu değildi yalnızca; isyankârca bir yanılgıya düşüp dünyevi saadet uğruna, Tanrı'ya adanmışlığımı inkâr ettiğim o yere yürek parçalayan anılardan uzak kalarak nasıl gidebilirdim ki... Orada aşkın ebediyen temiz kalan ruhuna sırt çevirmiş, şehvet ve ötesinin tek bir alev olarak parladığı, dünyevi güdülerin tatmin olduğu ânı, hayatın en parlak noktası olarak saymıştım. Hayata özgü, büyük zenginliklerle beslenen renklilik, bana en temel değer gibi görünmüştü; semavi değerler uğruna gösterilen gayretleri, doğaya aykırı bir şekilde kendini inkâr etmek olarak nitelemiş, onları reddetmek gerektiği fikrine kapılmıştım. Dahası da vardı. İçimin ta derinlerinde hissediyordum ki, gerek cezalara bağlı olmadan göstermiş olduğum değişim, gerekse sürgit ödediğim ağır kefaret sayesinde güç kazanmıştım. Lakin yine de, bir kez daha gaflete düşmekten, etkisini çok sık, çok korkunç şekillerde hissettiğim o karanlık, o ürkünç gücün, görkemli bir zafer kazanma hevesiyle, farkına bile varmadan beni yeni bir mücadeleye kışkırtmasından korkuyordum. Aurelie'yi tekrar görmek! Muhtemelen bütün letafeti, bütün ve güzelliğiyle göz alıyordur hâlâ. Onu gördüğümde, cehennem ateşleriyle kanımı kaynatıp damarlarımdan cızırdayarak, köpürerek akmasına yol açan kötü ruha yenilmemeyi başarabilir miydim acaba? Aurelie'nin hayali sık sık gözlerimde canlansa da, içimde günah dolu olduğunu sezdiğim duygular kıpırdanır kıpırdanmaz, iredemin gücüyle hepsini yok ediyordum. Her şeyin bilincindeydim; bu kez, daha işin başından, kendimi büyük bir dikkatle denetliyordum. Yeterince güçlü olmadığımı, kavgaya girişmekten kaçınmam gerektiğini söyleyen hislerimin, nedamet getirirken ne denli samimi olduğumu

kanıtladığına inanıyordum; beni karanlık güçlerle mücadeleye girmek gibi bir cüretkârlığa iten, kibir gibi cehennemlik bir duygudan kurtulmuş olmaktan dolayı teselli buluyordum. Kısa bir süre sonra dağlık bölgeye ulaştım. Bir sabah, önümde uzanan vadide sislerin arasında bir saray belirdi. Yaklaşınca tanıdım; Baron F.nin toprakları üzerinde bulunuyordum. Park bölgesi yabanileşmiş, yollar kapanmış, yabani bitkilerle, otlarla kaplanmıştı. Sarayın önündeki güzelim çimenlik alanda yükselen otların arasına sığırlar yayılmıştı. Sarayın camları yer yer kırılmış, giriş bölümü çökmüştü. Etrafta in cin top oynuyordu. Dilim tutulmuş, dehşet verici bir yalnızlık içinde donup kalmıştım. Nispeten korunmuş olan fundalığın arasından hafif bir inilti geldi. Beyaz saçlı, yaşlı bir adam oturuyordu; oldukça yakınında olmama rağmen beni fark etmemişti. Biraz daha yaklaştım ve onun, "Öldüler, sevdiğim herkes öldü. Ah, Aurelie! Aurelie! Sen de öldün, sonunda sen de öldün. Öldün. Bu dünyada yoksun artık," diye söylendiğini işittim. Yaşlı Reinhold'u tanımıştım. Olduğum yerde çakılıp kaldım. "Aurelie öldü mü diyorsun? Hayır, hayır! Yanılıyorsun, ihtiyar. Yüce Tanrı, onu günahkâr caninin bıçağından korudu," dedim. Bunu üzerine ihtiyar, yıldırım çarpmış gibi büzüldü ve yüksek sesle haykırdı: "Kimdir o? Kim var orada? Leopold! Leopold!" Bir delikanlı koşup geldi, beni görünce eğilerek selam verdi: "*Laudetur Jesus Christus!*"[27] "*In omnia saecula saeculorum,*"[28] diye karşılık verdim. Bunun üzerine ihtiyar yerinden fırladı ve daha yüksek bir sesle bağırdı: "Kim var burada? Kim var?" O an, ihtiyarın kör olduğunu anladım. "Saygıdeğer bir beyefendi," dedi delikanlı. "Kapuçin tarikatından bir din adamı." Bunun üzerine ihtiyar büyük bir korkuya kapılarak dehşetle bağırdı: "Gidelim buradan. Gidelim! Götür beni buradan, oğlum. İçeriye, içeriye götür. Kapıları kapat. Peter nöbet tutsun. Gidelim, içeriye gidelim!" Gücünden geri kalan ne varsa hepsini toplamış, yırtıcı bir hayvandan kaçar gibi kaçıyordu benden. Delikanlı, bana hayret ve korku içinde bakıyordu; ihtiyar, onu beklemedi, kolundan çekip sürükledi. Az sonra kapının arkasında kayboldular. Kapıyı sımsıkı kapattıklarını işittim. En büyük günahlarıma sahne olan, oyunun bu perdesinde günahlarımın o zamanki gibi canlılığıyla yeniden gözümün önüne geldiği bu yerden hızla uzaklaştım. Kısa bir

süre sonra kendimi sık bir çalılıkta buldum. Bitkin halde bir ağacın dibine, otların üstüne oturdum. Az ötemde, üzerine haç dikilmiş bir tepecik vardı. Bitkinlikten dalıp gitmişim; uykudan uyandığımda, yanımda yaşlı bir çiftçi oturuyordu. Uyandığımı görünce saygıyla kasketini çıkardı, son derece iyi niyetli bir tonda konuştu: "Çok uzaklardan gelmiş olmalısınız, saygıdeğer beyefendi. Çok yorgun düşmüşsünüz. Yoksa bu korkulu yerde böyle derin bir uykuya dalmazdınız. Ya da burada neler olup bittiğinden haberiniz yok." İtalya'dan gelen bir hacı olarak, buralarda neler olduğu konusunda bilgim olmadığını söyledim. "Burada olanlar, sizin tarikat biraderlerinizi yakından ilgilendiriyor," dedi çiftçi. "Teslim etmeliyim ki, sizi burada tatlı tatlı uyur bulunca, her türlü tehlikeden uzak tutmak için yanınıza oturup bekledim. Yıllar önce, burada bir Kapuçin'in öldürülmüş olduğu söylentisi çıktı. Hakikaten de o sıralar bizim köyden bir Kapuçin geçmiş, bir gece kalıp dağlara doğru gitmişti. Aynı gün bir komşum, vadinin derinlerinde, Şeytan Koltuğu'nun altından geçen yolda aşağıya doğru yürüyormuş. Bir an, uzaktan, havada tuhaf, tiz bir çığlık yankılandığını işitmiş. Bana pek mümkün gibi gelmese de, dağın tepesinden aşağıya, uçuruma doğru birinin düştüğünü görmüş. Kesin olan şu ki, köyde hepimiz, sebebini kestiremesek de, Kapuçin'in gerçekten uçuruma düşmüş olabileceğine kanaat getirdik ve aramızdan birkaç kişi hayatını tehlikeye atmak pahasına o talihsiz adamın hiç olmazsa cesedini bulmak üzere uçuruma indi. Ama hiçbir şey bulamadık; hatta bir gece ay ışığında vadi yolundan eve dönerken, Şeytan Çukuru'ndan yukarıya doğru çıplak bir adamı tırmanırken gördüğünü ecel terleri dökerek anlatan bir komşumuzla, bunun tamamen hayal ürünü olduğunu düşünerek hayli dalga geçtik; gel gelelim, sonradan öğrendik ki Kapuçin, bilinmez bir sebepten, hakikaten de buralarda kibar bir adam tarafından öldürülmüş ve cesedi, Şeytan Çukuru'na atılmış. Cinayet, tam bu noktada işlenmiş olmalı. Bundan eminim. Zira, saygıdeğer beyefendi, bir seferinde burada oturmuş, düşüncelere dalmıştım ki, gözüm yanınızdaki ağacın kovuğuna takıldı. Birden, yarıktan aşağı koyu kahverengi bir kumaşın sarktığını fark ettim. Fırlayıp yanına gittim, tutup çektim, yepyeni bir Kapuçin kisvesi çıktı. Koluna biraz kan bulaşmıştı, başlığında da Medardus adı yazılıydı. Düşündüm, ne kadar

yoksul olsam da hayırlı bir iş yapayım, bu kisveyi satıp bundan kazanacağım parayla, ölüme hazırlıksız yakalanmış bu bahtsız, saygıdeğer adamın ruhuna bir ayin yaptırayım, dedim. Elbiseyi şehre götürdüm ama hiçbir eskici almak istemedi. Oralarda bir Kapuçin manastırı da yoktu. Derken, bir adam çıktı geldi; kılığına bakılırsa, ya korucu ya da avcıydı. Tam da böyle bir Kapuçin kisvesine ihtiyacı olduğunu söyledi, bolca da para ödedi. Ben de köyün papazından, sıkı bir ayin duası okumasını istedim. Şeytan Çukuru'na dikemeyeceğimiz için, Kapuçin Efendi'nin talihsiz ölümünün anısına buraya bir haç diktik. Ama rahmetli hayattayken haddini biraz aşacak bir şeyler yapmış olmalı ki, arada sırada hayaleti dolaşır buralarda. Papazın duasının pek faydası olmamış anlaşılan. Onun için, saygıdeğer beyefendi, sağ salim yurdunuza dönünce tarikat biraderinizin ruhunun selameti için siz de bir ayin yapın. Söz verin bana!" "Yanlışınız var, sevgili dostum," dedim. "Yıllar önce İtalya'ya doğru yolculuk ederken köyünüze uğrayan Medardus öldürülmedi. Şimdilik ruhuna ayin yapmaya gerek yok. Kendisi hayatta; kendi ebedi selameti için de kendisi uğraşabilir. Ben Medardus'un ta kendisiyim!" Böyle diyerek kisvemin önünü açtım ve ucuna işlenmiş Medardus ismini gösterdim. Çiftçi adımı okur okumaz sarardı, gözlerini korku içinde bana dikti. Arkasından da hızla ayağa fırladı, bağırarak ormanın içine doğru koşmaya başladı. Anlaşılan, beni öldürülen Medardus'un ortalarda dolaşan hayaleti sanmıştı. Yanıldığını açıklamaya çalışmak beyhude gayret olurdu. Buraların ücra hali, yalnızca uzaklarda akan ırmağın uğultusuyla bölünen sessizliği, korkunç hayaller kurmak için gayet elverişliydi. Çiftçinin korkusundan ben de etkilenmiş, içten içe sarsılmıştım. Aklıma o iğrenç benzerim düştü; karanlık çalılıklardan birinin arkasından fırlayacakmış gibi geldi. Kendimi toplayarak yoluma devam ettim. Çiftçinin beni kendi korkunç hortlağım sandığı düşüncesinin verdiği şaşkınlıktan kurtulduktan sonra düşündüm; o deli keşişin kaçarken bana bıraktığı, benim de hiç kuşku duymadan bana ait olduğunu sandığım Kapuçin kıyafetini nasıl elde etmiş olduğu açıklık kazanmıştı. Evinde kaldığı korucudan bir elbise istemiş, korucu da şehirde çiftçiden o elbiseyi satın almıştı. Şeytan Çukuru'ndaki uğursuz olayın böyle tuhaf bir şekilde çarpıtılmış olması ruhumu derinden etkilemişti; zira pek hayırlara vesile olmayan, Viktorin'le

karıştırılmam konusuna zemin hazırlayan bütün koşulların nasıl bir araya gelmiş olduğunu açıkça anlamıştım artık. Ödlek komşunun gördüğü o tuhaf hayal de gözümde anlam kazanmıştı şimdi; yine de bu işin, nereden, nasıl öğrenebileceğimi kestiremediğim, daha da net bir açıklaması olması gerektiğini tahmin ediyordum.

Haftalarca durup dinlenmeden yolculuk ettikten sonra, nihayet vatanıma gelmiştim. Cistercium Rahibe Manastırı'nın kuleleri önümde yükseldiğinde, kalbim çarpmaya başladı. Köye girdim, manastır kilisesinin önündeki açıklık meydana geldim. Uzaktan, erkek seslerinin okuduğu bir ilahi işitiliyordu. Bir haç göründü. Arkasından da tören yürüyüşündeymiş gibi ikişerli sırayla ilerleyen keşişler... Tarikat biraderlerimi, başlarında tanımadığım genç bir biraderin koluna girerek yürüttüğü yaşlı Leonardus'u tanıdım. Beni fark etmeden ilahilerini söyleyerek önümden geçtiler, manastırın açık kapısından içeriye girdiler. Hemen ardından da yine aynı şekilde B.deki Dominiken ve Fransisken keşişleri geçtiler önümden. Manastırın avlusundan içeriye sımsıkı kapalı arabalar giriyordu. İçlerinde B.deki Klarissen rahibeleri vardı. Bütün bunlara bakarak olağandışı bir şenlik kutlanmakta olduğu sonucunu çıkardım. Kilisenin kapıları sonuna kadar açıktı. İçeriye girdim ve her yerin nasıl özenle süpürülüp temizlendiğini fark ettim. Ana altar da, diğerleri de çiçek buketleriyle süslenmişti. Kilise hizmetkârlarından birinin, sabahleyin erkenden getirilecek olan, yeni açmış güllerden söz ettiğini işittim. Çünkü başrahibe, ana altarın güllerle donatılmasını buyurmuştu. İyice bir dua edip cesaret kazandıktan sonra biraderlerin yanına gitmeye karar verdim ve manastıra doğru ilerledim, Başrahip Leonardus'u sordum. Kapı görevlisi, rahibe beni bir salona götürdü. Leonardus, etrafında biraderler, bir koltukta oturuyordu. Yüksek sesle hıçkırarak, ta bağrımdan kopan bir pişmanlık duygusuyla tek elime bile edemeden ayaklarına kapandım. "Medardus!" diye seslendi başrahip. Biraderlerin sıralarında boğuk bir mırıltı dolaştı. "Medardus, Birader Medardus, nihayet döndü!" Beni ayağa kaldırdılar, bağırlarına bastılar. "Göklerin gücüne şükürler olsun. Kötülükler dünyasının tuzaklarından kurtulmuşsun. Anlat... anlat, kardeşim!" diye bağırıyordu keşişler hep bir ağızdan. Başrahip doğruldu, rahibe manastırına ziyarete geldiğinde her zaman kaldığı odaya gitmemi işaret etti. "Medardus!" diye başladı

söze. “Sen isyankârlığa kapılıp yeminini bozdun. Sana verilmiş görevi ifa etmek yerine utanç verici bir şekilde kaçtın. Manastırı en aşağılık şekilde kandırdın. Manastır kanunlarını uygulayacak olsam, seni duvarların arasına hapsetmem gerekirdi!” “İdam edin beni, muhterem pederim,” diye karşılık verdim. “Kanunun emrettiği üzere idam edin beni. Ah, bu sefil, acılarla dolu hayatın yükünü sevinerek atarım üstümden. Ödediğim en ağır kefaretlerin bile bana asla teselli veremeyeceğini hissediyorum!” “Kendine gel!” diye sürdürdü başrahip sözünü. “Demin konuşan başrahipti. Şimdi artık dostun ve baban olarak konuşabilirim. Roma’da karşılaştığın ölüm tehlikesinden hayret verici bir şekilde kurtuldun. Yalnız Cyrillus kurban olarak öldü...” “Demek biliyorsunuz,” dedim şaşkınlıkla. “Her şeyi,” diye karşılık verdi başrahip. “O zavallı adama ölümün eşiğinde destek olduğunu da, ikram olsun diye verdikleri şarapla seni öldürmeyi planladıklarını da biliyorum. Anlaşılan, keşişler gözlerini dört açmış sana bakarken bile şarabın tamamını dökmeyi becermişsin; zira bir tek damlasını içsen bile, on dakika zarfında ölürdün.” “Ah, şuraya bir bakın!” diye bağırdım ve kisvemin kolunu sıyırıp başrahibe kemiklerine kadar erimiş olan kolumu gösterdim; kötü bir şeyler olacağını sezinleyerek şarabı kolumun yeninden içeriye nasıl döktüğümü anlattım bir yandan da. Leonardus, mumyaya dönmüş olan kolumun görüntüsünden irkilerek geri çekildi ve boğuk bir sesle kendi kendine söylendi: “Her halükârda kefaretini ödemişsin sen; lakin Cyrillus, o inançlı ihtiyar...” Zavallı Cyrillus’un gizlice idam edilmesinin esas sebeplerinin benim için meçhul olduğunu söyledim. “Eğer orada Cyrillus gibi manastırımızın tam yetkili temsilcisi olarak sen bulunsaydın, belki de onunla aynı kaderi paylaşacaktın,” diye konuştu başrahip. Biliyorsun, manastırımızın iddiaları, Kardinal ...’in haksız yere kazanç sağlamasına engel oluyor. Kardinal’in, papanın günah çıkarma pederi ile aralarında şimdiye kadar hep husumet varken, onunla birdenbire dostluk kurmaya kalkışmasının sebebi de buydu; böylece Cyrillus’un karşısına çıkaracak güçlü bir Dominiken hasım yaratmış oluyordu. Kurnaz keşiş, kısa zamanda Cyrillus’u oyuna getirmenin bir yolunu buldu. Onu papaya bizzat götürdü; ona, bu yabancı Kapuçin’i öyle bir takdim etti ki, papa bu ilginç kişiliği hemen yanına aldı; Cyrillus da böylece papanın maiyetindeki din adamlarının arasına girdi. Cyrillus kısa

zamanda Tanrı'nın temsilcisinin, bu dünyaya ait zenginliklerle ve zevklerle fazla haşır neşir olduğunu, aklını olmayacak işlere taktığını, sahtekâr bir güruhun elinde oyuncak olarak cennet ile cehennem arasında savrulduğunu fark etti. Tahmin edileceği gibi, inançlı Cyrillus buna çok kızdı, aklının buyurduğu gibi, papayı içten içe silkeleyecek, onun aklını dünyevi değerlerden uzaklaştıracak ateşli konuşmalar yapmakla görevli hissetti kendini. Papa, gevşek bir mizaca sahip olan herkes gibi, inançlı ihtiyarın sözlerinden etkilendi gerçekten de; işte böyle hassas bir ortamda, Dominiken'in Cyrillus'u hedef alan darbeyi başarıyla hazırlaması kolay oldu. Papaya, kilisenin gözünde onu üç katlı taca layık değilmiş gibi göstermeyi amaçlayan, yabana atılmayacak türden gizli bir ittifak mevcut bulunduğunu, Cyrillus'un da onu umuma açık bir tövbe ibadetine ikna etmekle görevli olduğunu, böyle bir şeyin, kardinaller arasında için için kaynamaya başlayan ayaklanmaya sağlam bir zemin olarak hizmet edeceğini anlattı. Bunun üzerine papa, biraderimizin o vakur konuşmalarından, söz konusu niyete dair birtakım manalar bulup çıkarmaya başladı. İhtiyardan soğudu ama dikkatini çekecek bir adım atmaktan kaçındığı için, bir süre daha yakınında bulunmasına tahammül gösterdi. Cyrillus, yine papayla baş başa bir konuşma yapma fırsatını bulduğu bir sefer, ona doğrudan doğruya, bu dünyanın zevklerini tam anlamıyla reddetmeyen, gerçek anlamıyla kutsal bir hayat sürmeyen birinin Tanrı'nın temsilciliğine layık olmadığını, Kilise'ye, bir an evvel kurtulması gerekli, utanç ve felaket getiren bir yük olduğunu söylemiş. Hemen bunun akabinde, papanın her zaman içtiği buzlu suyun zehirlenmiş olduğu fark edilmiş, Cyrillus'un da az önce papaya ait iç odalardan birinden çıktığı görülmüş. Senin gibi, inancı bütün ihtiyarı tanıyan birisini, Cyrillus'un masum olduğuna ikna etmem gerekmez. Ama papa, onun suçlu olduğundan eminmiş; bu sebeple de bu yabancı keşişin Dominikenler tarafından gizlice idam edilmesini emretmiş. Sen Roma'dayken dikkat çekici bir kişiliktin. Papaya kendini ifade etme tarzın, özellikle de hayat hikâyen, ona aranızda ruhsal bir yakınlık bulunduğu fikrini vermiş olmalı. Seninle el ele vererek daha iyi bir konuma gelebileceğine, seninle erdemler ve din üzerine yapacağı günahkârca fikir yürütmeleri sayesinde daha muktedir ve kuvvetli bir hale geleceğine inanıyordu; diyebilirim ki,

günah işlemek uğruna günaha girme hevesindeydi. Senin nedamet ibadetlerin, onun gözünde, daha yüksek bir mevkie erişmek için kurnazca kullandığın düzmece gayretlerdi. Sana hayran olmuştu ve yaptığın o parlak, o iltifatkâr konuşmalar dikkatini çekmişti. Böylece sen, Dominiken farkına bile varmadan yükseldin ve o çete için, Cyrillus'un hiçbir zaman olamayacağı kadar tehlikeli oldun. Görüyorsun ki, Medardus, senin Roma'da neler yaptığın konusunda gayet sağlam bilgilere sahibim. Papayla konuştuğun her kelimeyi biliyorum. Bu gizli bir şey değil. Şu kadarını söyleyeyim, Vatikan civarında manastırımızın bir dostu var. Bana her şeyi olduğu gibi bildiriyordu. Papayla baş başa olduğunu sandığın anlarda bile, her bir kelimeyi işitecek kadar yakınındaydı. Başrahibi yakın akrabam olan Kapuçin manastırında, o katı nedamet getirme ibadetlerine başladığın zaman, hakikaten nadim olduğuna ikna oldum. Gerçekten de öyleydi. Lakin Roma'da bulunduğun sırada, bir kez daha, bizim buradayken de yenik düşmüş olduğun günahkâr kibir duygusuna kapıldın. Papaya neden asla işlememiş olduğun bir cinayeti itiraf ettin ki? Hayatta hiç Baron F.nin sarayında bulundun mu sen?" "Ah, benim saygıdeğer pederim!" diye ta bağrımdan kopan bir acıyla ezilerek haykırdım. "Orası benim en dehşet verici isyankârlıklarıma mekân oldu! Bu dünyada, çılgınca gözü kararmış bir halde işlediğim o günahlardan arınamamış olmam, ebedi ve mutlak kuvvetin bana verdiği en ağır ceza. Sizin gözünüzde de, muhterem pederim, günahkâr bir sahtekâr mıyım ben?" "Aslında, şu anda sana bakıp konuşurken, nedamet getirdikten sonra yalan söyleyemeyeceğine neredeyse kanaat getirmiş gibiydim. Ama hâlâ bana açıklanmamış bir sırrın var gibi geliyor. Senin yönetim merkezinden kaçmanın hemen akabinde (Tanrı, işlemeye karar verdiğin günaha engel oldu ve inançlı Aurelie'yi kurtardı), Cyrillus'un sen sandığı keşiş, bir mucize eseri kurtuldu. Derken, baronun sarayındaki adamın da sen değil, kılık değiştirmiş Kont Viktorin oluğu anlaşıldı. Euphemie'nin terekesinde bulunan mektuplar da bunun böyle olduğunu gösteriyordu. Ne var ki bu kez de Reinhold'un, seni, ne kadar çok benzesen de Viktorin'le karıştırmayacak kadar iyi tanıdığına dair ifadesi, kafaları karıştırdı. Buna bakarak Euphemie'nin yanıldığına hükmedildi. Ancak Euphemie'nin yanılmış olması ihtimali biraz zayıf; o esnada birdenbire

kontun seyisi ortaya çıktı. Kontun aylardır dağlarda yalnız başına yaşadığını, sakalının uzadığını, kendisinin ormanda, hem de Şeytan Çukuru denen yerde ansızın Kapuçin kılığında göründüğünü söyledi. Kontun bu elbiseleri nereden bulduğunu bilemiyordu, ama daha önce de baronun sarayına bazı önemli işler gerçekleştirmek üzere geldiğinde keşiş kisvesine büründüğünü, bütün bir yıl bu kıyafetle dolaştığını bildiğini, bunun için de kılık değiştirmesine fazla önem vermediğini anlattı. Kontun, Kapuçin elbisesini nasıl elde ettiğine dair de tahminler yürütüyormuş. Zira kont, bir gün önce köyde bir Kapuçin gördüğünden söz etmişmiş; ormanda dolaşırken bir biçimde onun elbisesini almış olmalıymış. Kapuçin'in kendisini gören olmamış ama bir çığlık işitilmiş. Hemen ardından da köyde, öldürülmüş bir Kapuçin'den söz edilir olmuş. Saraydan kaçarken görüştüğü efendisini, bir başkasıyla karıştırmayacak kadar iyi tanıyormuş. Seyisin bu ifadesi, Reinhold'un iddiasını çürütmüş. Lakin Viktorin'in tümden sırra kadem basmış olması hâlâ pek anlaşılır gibi değil. Prenses, kendini Kwieczíczewo'dan Herr von Krczynski olarak tanıtan kişinin Kont Viktorin olduğuna ilişkin bir varsayım attı ortaya. Bunu da, eskiden beri suçlu olduğu sanılan Francesko'yla, kendisini de her görüşünde heyecanlandıran ilginç ve dikkat çekici benzerliğine dayandırdı. Pek çok kişi onu destekliyor ve aslında bu macerada prenslere özgü bir tarz buluyor, kılık değiştirmiş bir keşişe yakıştırılmasını gülünç olarak nitelendiriyorlardı. Korucunun, ormanda yaşayan, sonunda kendi himayesine aldığı deli bir keşişle ilgili hikâyesi, bazı hususlar gerçek olarak kabul edilirse, cinayeti Viktorin'in işlediği iddiasını doğruluyor. O hikâyeye göre, Medardus'un bulunduğu manastırdan bir birader, deli keşişi açıklıkla Medardus olarak teşhis etmişti. O zaman, öyle olmalıydı. Viktorin onu uçuruma yuvarlamış, o da nasıl olmuşsa olmuş, bir tesadüf eseri kurtulmuştu. Baygınlığından ayılmış, başındaki ağır yarayla uçurumdan yukarıya tırmanmayı başarmıştı. Yarasının ağrısı, açlık ve susuzluk onu delirtmiş, saldırganlaştırmıştı. Dağlarda öylece dolaşmış, muhtemelen arada sırada merhametli bir çiftçi ona yemek vermiş, paçavralara sarmış, ta ki sonunda korucu evinin bulunduğu bölgeye varmış. Burada açıklanamayan iki husus var. O da, Medardus'un dağlardan buraya böyle bir yolu yakalanmadan nasıl kat ettiği; ayrıca, asla işlemediği cürümleri, doktorların bizzat

teşhis ettikleri, tamamen sakin ve bilincinin açık olduğu anlarında bile, nasıl olup da üstlendiği. Bu ihtimali savunanlar, Şeytan Çukuru'ndan kurtulan Medardus'un başına gelenlere dair pek fazla bir şey bilinmediğine işaret ediyorlar; çılgınlığı, hac seyahati sırasında korucu evinin bölgesindeyken ilk kez patlak vermiş olabilirmiş. İş, itham edildiği cürümleri üstlenmesine gelince, o zaman aslında belki de hiçbir zaman iyileşmediği, görünüşe bakılırsa hep deli olduğu sonucu çıkarılabilir, suçlandığı cinayetleri gerçekten işlemiş olduğuna dair düşüncesi de, bir fikrisabitten ibaret olabilirmiş. Tarafsızlığına pek güvenilen ağır ceza hakimi, fikri sorulduğunda, 'Herr von Krczynski olduğunu iddia eden kişi Polonyalı da değildi, kont da... Kont Viktorin ise hiç değildi. Elimizdeki keşiş ise deliydi; haliyle cezai ehliyeti de yoktu. Bu durumda Ağır Ceza Mahkemesi güvenlik nedeniyle ancak tutuklanmasına karar verebilirdi,' demiş. Prens böyle bir hükmü kabul etmek istememiş, baronun sarayında vuku bulan olayları göz önünde tutarak Ağır Ceza Mahkemesi'ne hapis kararını kılıç cezasına çevirmeyi önermiş. Ama bu sefil, fani hayattaki her durum ya da eylem nasıl ilk andaki etkisini koruyamaz, kısa zamanda ışıltısını da, ilginçliğini de kaybederse, bu kez de öyle olmuş; merkezde, özellikle de sarayda, ürküntü ve dehşet uyandırmış olan bu şeyler, öfkeli bir dedikoduya dönüşmüş. Aurelie'nin kaçan nişanlısının aslında Viktorin olduğu varsayımı, hafızalarda geçmişteki İtalyan kadının hikâyesini canlandırmış; bu konu hakkında daha önce pek bir şeyler bilmeyenler bile, bilenlerin suskunluklarını bozma ihtiyacı duymaları neticesinde her şeyi öğrenmişler. Medardus'u gören herkes, onun yüz hatlarının Viktorin'e bu denli benzemesini, aynı babanın oğulları olmalarına bağlayarak doğal karşılar olmuş. Özel hekim, bu meselenin böyle kalması gerektiğine kanaat getirerek prense, 'Her iki tekinsiz kişinin de gittiğine sevinmeliyiz, yarım kalan ilk soruşturmanın sonuçlarıyla da yetinmek en doğrusu,' demiş. Prens de bu fikri yürekten desteklemiş; zira çifte Medardus'un kendisini bir hatadan diğerine sürüklediğini hissediyormuş. 'Bu mesele gizli kalsın,' demiş prens. 'Hayret uyandıracak bir kaderin, üzerine başarıyla örttüğü örtüyü daha fazla didiklemeyelim artık.' Yalnız, Aurelie..." "Aurelie!" diye kestim başrahibin sözünü hararetle. "Tanrı aşkına, muhterem peder, söyleyin, Aurelie'ye ne oldu?" "Vay, vay, Birader Medardus," diye konuştu

başrahip şefkatle gülümseyerek. “Bakıyorum, içinde yanan o tehlikeli ateş hâlâ sönmemiş; usulca bir dokunsak bile parlıyor alevi. Teslim olduğun günahkâr güdülerinden henüz kurtulamamışsın. Şimdi benim senin gerçekten nedamet getirdiğine inanmam mı gerekiyor? Ruhuna işlemiş yalanlardan tamamen kurtulduğuna güveneyim mi? Şunu bil ki, Medardus, senin hakikaten nadim olduğuna inanmam için, kendine isnat ettiğin günahları hakikaten işlemiş olman gerekiyor. Zira ancak o koşulda bütün o kötülüklerin gerçekten içini parçaladığına inanırım. Aksi halde, benim nedamet getirmeye dair, içerik ve şekil itibarıyla bütün öğrettiklerimi unutup batan gemiden kurtulan birinin kolayca güvenilmez bir tahta parçasına tutunduğu gibi, sadece sefih bir papanın değil, inançlı herhangi birinin gözünde seni bir sahtekârmış gibi gösteren sahte yöntemlerle tövbe etmeye çalıştığını düşünürüm. Söyle, Medardus, ibadet ederken, Tanrı’ya yönelmişken Aurelie aklına düştüğünde, samimiyetini tamamıyla muhafaza edebiliyor musun?” Can evimden vurulmuş gibi gözlerimi yere indirdim. “Açık yürekli davranıyorsun, Medardus,” diye devam etti başrahip. “Suskunluğun bana her şeyi açıklıyor. Yönetim merkezinde Polonyalı bir asilzade rolünde Barones Aurelie’yle evlenmek isteyenin sen olduğundan emindim. Gittiğin yolu, oldukça kesin bir biçimde izlemiştim. Kendini saç sanatçısı olarak takdim eden, son olarak Roma’da karşılaştığın tuhaf bir adam, bana bütün haberlerini verdi; Hermogen ile Euphemie’yi alçakça öldürdüğünü biliyordum. Aurelie’ye şeytanca ağlar örmen de bir o kadar iğrençti. Seni mahvedebilirdim. Ama kendimi senin intikamcın olarak tayin etme fikri bana göre bir şey değildi. Seni ve kaderini cennetin mutlak kudretine havale ettim. Şaşılacak biçimde hayatta kalabilmişsin; sadece bu bile, yeryüzündeki akıbetine henüz karar verilmediğini kanıtlıyor. Dinle, daha sonra Kapuçin kılığında Baron F.nin sarayına gelenin aslında Kont Viktorin olduğunu zannetmeme hangi özel olayın sebep olduğunu anlatayım. Üzerinden fazla zaman geçmedi, kapı görevlisi Birader Sebastianus ölmekte olan birinin can çekişmesine benzer bazı iniltilerle uyanmış. Şafak söküyormuş. Kalkıp manastırın kapısını açmış; kapıya sokulmuş, soğuktan kaskatı kesilmiş, yatmakta olan birini bulmuş. Güçlükle konuşuyor, kendisinin bizim manastırdan kaçan Medardus olduğunu söylüyormuş. Sebastianus fena halde korkmuş bir halde bana olanları

anlattı. Biraderlerle birlikte aşağıya indim, baygın adamı revire taşıdık. Yüzü korkunç bir haldeydi; yine de senin hatlarını teşhis eder gibi olduk. Biraderlerin çoğu, bu değişik giysilerin o çok iyi tanıdığımız Medardus'u biraz yabancı gösterdiğini iddia etti. Sakalı ve başının tepesinde rahiplere özgü açıklığı bile vardı ama dünyevi bir kıyafet içindeydi. Elbisesi çok hırpalanmış, yırtılmıştı; buna rağmen, yeniyken ne kadar şık olduğu anlaşılıyordu. İpek çorapları vardı. Ayakkabısının tekinin altın tokası hâlâ duruyordu. Atlastan bir yelek..." "En ince kumaştan dikilmiş, kestane rengi bir ceket!" diye atladım söze. "İtinayla dikilmiş iç çamaşırları, parmağında sade, altın bir yüzük." "Aynen öyle," dedi Leonardus hayretle. "Ama sen, bunları nereden biliyorsun?" "Bunlar benim o uğursuz düğün günü üzerimdeki giysilerdi." Benzerim, gözümün önüne geldi. Hayır, beni kovalayan, içimi dışımı vahşi bir hayvan gibi paralayan, omuzlarıma çöken bu kişi, deliliğimin yarattığı hayalî bir şeytan değildi. Beni kovalayan, o kaçak deli keşişti. Ben nihayet kendimi kaybedip bayılınca, elbiselerimi almış, üzerime de kisveyi atmıştı. Manastırın kapısında yatan, kendini dehşet verici şekilde, ben, diye tanıtan kişi oydu. Başrahipten hikâyesine devam etmesini bir rica ettim; çünkü başıma gelenlerin ardındaki gerçeğe dair birtakım şaşırtıcı ve gizemli sezgiler uyanmaya başlamıştı içimde. "Fazla sürmedi," diye devam etti başrahip. "Adamda, tedavisi mümkün olmayan türde bir deliliğinin emareleri net ve şüphe götürmez surette kendini göstermeye başladı. Yüz hatlarının tıpatıp sana benzemesine, durmadan, 'Ben kaçak Keşiş Medardus'um, sizin yanınızda nedamet getirmek istiyorum!' diye bağırmasına rağmen, hepimiz bu yabancının aslında kendini, senin yerine koymak gibi bir fikrisabiti olduğuna hükmettik. Ona bir Kapuçin kılığı giydirdik, alışıldık ibadetlere katılsın diye kiliseye götürdük. Ne kadar gayret gösterse de, kısa sürede, onun daha önce asla bir manastırda bulunmamış olduğuna kanaat getirdik. O zaman aklıma şu ihtimal geldi; eğer yönetim merkezinden kaçan keşiş buysa, o zaman bu keşiş, Kont Viktorin olmalıydı. Delinin vaktiyle korucuya anlattığı hikâyeyi biliyordum. Bütün keyfiyet, şeytan iksirini bulması, içmesi, zindandaki hayaller, kısacası hikâyenin manastırda geçen kısmının tamamı, senin ilginç şahsiyetinin yarattığı psişik etkiden kaynaklanan, hasta aklıyla uydurduğu bir hayal mahsulü olabilirdi. Bu

açıdan bakınca ilginç olan şey, keşişin kötü anlarında hep, kont olduğunu, egemen bir efendi olduğunu haykırmasıydı. Yabancıyı St. Getreu'daki tımarhaneye teslim etmeye karar verdim. Çünkü o kuruluşun müdürünün ve insan organizmasının anormallikleri konusuna derinden vâkıf, dâhiyane doktorlarının sayesinde durumunun düzeleceğini umuyordum. Bu yabancının iyileşmesi, bilinmez güçlerin oyununun hiç olmazsa bir parçasını açığa çıkarabilirdi. Ama iş buraya varamadı. Üçüncü akşam, hastane odasında, birilerinin yardımıma ihtiyacı olduğunda çalınan, bildiğin çan sesiyle uyandım. İçeriye girdim, yabancı ısrarla beni istemiş. Deliliği tümüyle geçmiş gibi görünüyordu. Anlaşılan, günah çıkaracaktı; zira o kadar güçsüz düşmüş ki, geceyi çıkaramayabilirmiş. Dinî telkinlerde bulunmaya niyet ediyordum ki, 'Bağışlayın beni,' diye başladı konuşmaya. 'Bağışlayın beni, muhterem efendim, sizi kandırmaya çalıştığım için. Ben, manastırınızdan kaçan Keşiş Medardus değilim. Karşınızda Kont Viktorin duruyor... Ona prens diye hitap edin, çünkü prens soyundan geliyor. Buna özen göstermenizi tavsiye ederim; yoksa hiddetim size de yönelebilir.' Prens de olsa, şu anda bizim çatımızın altında bulunduğunu, burada bunun hiç önemi olmadığını hatırlattım, kendini dünyevi değerlerden uzak tutarak tevazu içinde takdiriilâhiyi beklemesinin daha isabetli olacağı şeklinde bir karşılık verdim. Bana dik dik baktı, kendini kaybedecek gibiydi. Takviye edecek damlalar içirdiler, hemen kendine geldi ve, 'Bana öyle geliyor ki, az sonra öleceğim, onun için yüreğimi hafifletmek istiyorum,' dedi. 'Sizin benim üzerimde bir gücünüz var. Kendinizi ne kadar gizleseniz de, sizin Aziz Antonius olduğunuzu anladım; iksirlerinizin ne tür kötülüklere sebep olduğunu biliyorsunuz. Kendimi saraya uzun sakallı, kahverengi kisveli biri olarak takdim etmek isterken büyük planlarım vardı. Ama kendi kendime düşünüp tartarken, içimdeki bu gizli niyetler dışarıya döküldü ve cismani bir varlığa dönüştü; bu cisim, oldukça ürkütücü biçimde yine bendim sanki. Bu ikinci ben, beni aşağıya, derin uçurumun siyah kayaları arasından köpüklerle fışkıran, bembeyaz prensesin ortaya çıktığı suların arasına atacak kadar öfkeli ve güçlüydü. Prenses, beni kollarına aldı, yaralarımı temizledi. Artık acı hissetmiyordum. Keşiş olmasına olmuştum ama hayalimdeki ben,

benden çok daha güçlüydü ve beni peşinden sürüklüyordu. Beni kurtaran, çok sevdiğim prensesi ve ağabeyini öldürmek zorunda kaldım. Beni zindana attılar; ama lanetli şarabınızı içince nasıl havalara uçtuğumu siz de biliyorsunuz, Aziz Antonius. Yeşil ormanın kralı, prens soyundan geldiğimi bildiği halde beni iyi karşılamadı. Derken hayalimdeki ben, oraya geldi, bana dair türlü çirkin şeyler iddia etti, her şeyi birlikte yaptığımız için benimle ortaklık kurmak istedi. Ama kafamızı koparacakları için oradan derhal kaçmamız gerekiyordu. Ancak sonra aramız bozuldu. Nihayet, baştan sona benim hayal gücümden beslenmek isteyen bu gülünç beni, yere savurdum, öldüresiye dövdüm ve elbiselerini aldım.' Bahtsız adamın buraya kadarki konuşmaları biraz olsun anlaşılıyordu. Sonrasında şiddetli bir cinnet nöbetiyle, anlamsız, budalaca lakırdılar içinde kendini tamamen kaybetti. Sabah duasının okunmasından bir saat kadar sonra yırtıcı, müthiş bir feryatla ayağa fırladı, sonra da gördüğümüz kadarıyla ölmüş gibi yığıldı kaldı. Onu morga taşıttım; bahçemize, bu kutsanmış yere gömülmeliydi. Lakin onu dışarıya alıp kefene sarmak istediğimizde, iz bırakmaksızın ortadan kaybolduğunu gördük; nasıl bir şaşkınlığa ve korkuya kapıldığımızı tahmin edebilirsin. Bütün aramalarımız sonuçsuz kaldı. Kontla ikinizin karıştığı olayların arasındaki esrarlı bağlantı hakkında daha yakın, daha anlaşılır bir şeyler öğrenmek pek mümkün olmadı. Bu arada, sarayda olup bitenlerle ilgili tafsilatı ve adamın cinnetin etkisiyle tutarlılığı bozulan konuşmalarını bir araya getirince, burada ölen kişinin gerçekten de Kont Viktorin olduğundan hiç şüphem kalmadı. Seyisin işaret ettiği gibi, seyahat eden bir Kapuçin'i öldürmüş, baronun sarayına girebilmek üzere onun giysisini almış. Belki de hiç aklında olmadan işlediği günah da, Euphemie ile Hermogen'in ölümleriyle neticelenmiş. Belki, Reinhold'un iddia ettiği gibi, daha o zaman aklı yerinde değildi ya da belki kaçarken vicdan azabı yüzünden delirmişti. Üzerindeki elbise ve keşişin öldürülmesi olgusu, kendini gerçekten keşiş sanmasına ve benliğinin birbirine düşman iki varlık şeklinde ayrıştığına dair bir fikrisabit yaratmıştı. Ancak, saraydan kaçması ile korucuya varması arasında geçen süre biraz muğlak. Aynı şekilde, manastırda geçirdiği süre ile zindandan kurtulma şekline dair hikâyeyi nasıl kurguladığı da açıklanamıyor. Bazı dış etkenlerin varlığı kuşku götürmez. Ama işin en ilginç yanı, bu

hikâyenin, biraz tahrif ederek de olsa, senin kaderini de anlatması. Reinhold'un ifadesine göre, keşişin korucuya gelişiyle ilgili belirtilen tarih, Viktorin'in saraydan kaçtığı günle örtüşmüyor. Korucunun iddiasına göre, deli Viktorin, baronun sarayına gelişinin hemen akabinde ormanda görünmüş olmalı." "Durun," diye kestim başrahibin sözünü. "Durun, muhterem peder. Günahlarımın bütün ağırlığına rağmen, Tanrı'nın sabır ve inayet göstereceğine, onun ebedi selametine nail olacağıma dair ümidimi tamamen kaybedeceğim yoksa. Eğer manastırdan ayrıldığım günden bu yana olup bitenleri, kutsal günah çıkarma esnasında olduğu gibi aslına sadık kalarak, en derin nedamet ve pişmanlık duyguları içinde size açıklamazsam, umarsız bir yeis içinde kendime ve hayatıma lanet okuyarak öleceğim." Hayatımı, olabilecek bütün tafsilatıyla açıkladığımda, başrahip derin bir hayrete düştü. Bitirdiğimde, "Sana inandım," dedi. "Sana inanmalıyım, Birader Medardus, sen konuşurken, hakikaten nadim olduğuna dair bütün emareleri fark ettim. Cani bir babanın iki oğlunun, cinayetlere bulaşmış iki kardeşin ruhları arasındaki gizli yakınlığın esrarını kim çözebilir? Kesin olan bir şey var ki, o da, Viktorin'in, senin onu ittiğin uçurumdan mucizevi bir şekilde kurtulmuş olması. Korucunun yanına aldığı, seni benzerin olarak takip eden, sonra da manastırda ölen deli keşiş, o. O sadece, senin hayatına müdahale eden karanlık gücün elinde bir oyuncak olarak, ona hizmet diyordu. Senin arkadaşın değildi; önünde açılması muhtemel aydınlık hedefi, senin gözünden kaçırmak üzere yoluna çıkarılmış, önemsiz bir varlıktı. Ah, Birader Medardus, şeytan hâlâ durup dinlenmeden yeryüzünde dolaşmakta ve insanlara iksirlerini sunmakta. Onun cehennem içkilerinden birini bir kerecik olsun tadıp beğenmeyen kimse var mıdır ki; ama insanın bir anlık gafletin ayırdına varması ve bu uyanmış bilinçle kendinde gaflete direnecek gücü bulması Tanrı'nın takdiridir. Tanrı'nın gücü, kendini böyle ortaya koyar. Tıpkı doğada, hayatın zehirlere ihtiyaç duyması gibi, iyi ahlakın da var olabilmek için kötüye gereksinimi vardır. Sana bütün bunları bu şekilde açıklayabilirim ancak. Beni yanlış anlamayacağını biliyorum. Şimdi biraderlerinin yanına git."

O anda şiddetli, bütün sinirlerimi ve damarlarımı kasan bir acı sardı içimi, en yüce aşkın acısı; "Aurelie!.. Ah, Aurelie!" diye haykırdım. Başrahip ayağa kalktı ve sert bir tonda, "Manastırdaki

büyük merasim hazırlıklarının farkına varmış olmalısın," dedi. "Aurelie yarın rahibe kıyafetini giyecek ve manastır adı olarak Rosalia ismini alacak." Kaskatı kesildim; dilim tutulmuş halde başrahibin karşısında kalakaldım. "Biraderlerinin yanına git!" diye bağırdı neredeyse öfkeli bir sesle. Tam anlamıyla kendimde sayılmazdım. Yine de aşağıya, biraderlerin bulunduğu toplantı odasına indim. Beni yeniden sorulara boğdular ama hayatım hakkında tek kelime daha konuşacak halim kalmamıştı. Geçmişime ait bütün hayaller kararıyordu. Bir tek Aurelie'nin ışıklı görüntüsü parlıyordu karşımda. İbadet edeceğim bahanesiyle biraderlerin yanından ayrıldım, kendimi büyük manastırın bahçesinin en uzak köşesindeki bir şapele attım. Burada duamı etmek istiyordum ama en küçük gürültüler, ağaçlıkların hafif hışırtısı bile, beni inançlı ibadetimden koparıp alıyordu. İçimden bir ses, "Bu o... o geliyor, onu tekrar göreceğim," diyor, kalbim merak ve heyecanla çarpıyordu. Usuldan bir konuşma duyar gibi oldum. Kendimi toplayıp şapelden dışarıya çıktım, yakınlarda bir yerde, aralarında bir rahibe adayı, ağır adımlarla ilerleyen iki rahibe gördüm. Ah, bu kesinlikle Aurelie olmalıydı. Bedenim kasıldı, titriyordum; nefesim kesildi, ilerlemek istedim; ama tek adım bile atamadan yere yığıldım. Rahibelerle rahibe adayı fundalıkların arasında kayboldular. O ne biçim bir gündü ve ne biçim bir gece... Sürekli, yalnız Aurelie ve Aurelie... İçimde başka hiçbir hayale, başka hiçbir düşünceye yer yoktu.

Sabahın ilk ışıkları yükselirken manastırın çanları Aurelie'nin kıyafet giyme törenini haber verdi. Hemen ardından biraderler büyük salonda toplandılar; başrahibe, iki rahibenin eşliğinde içeriye girdi. Günahkâr bir davranışla, dünyanın en büyük mutluluğunu verecek olan bir birlikteliği bozmuş, saadetlerini yıkmış, üstelik zaafını oğluna da aktarmış olan babamı, her şeye rağmen bu denli yürekten seven o kadını yeniden gördüğüm anda içime dolan duyguyu anlatamam. Onun çocuğunu, yani beni, erdemli ve inançlı bir şekilde yetiştirmek istemişti. Ama oğlu da babası gibi günah üzerine günah yığmış, kendisini büyüten, babasının ahlaki düşkünlüğü karşısında teselliyi oğlunun erdemlerinde arayan inançlı annenin bütün ümitlerini söndürmüştü. Başım eğik, gözlerim yere dikili, başrahibenin, orada toplanmış ruhbana bir kez daha Aurelie'nin manastıra girişini ilan

eden kısa konuşmasını dinliyordum. O önemli yemin ânında, kadim düşmanın genç kıza eziyet olsun diye yine akılları karıştıracak bir oyun oynamasına fırsat vermemek için herkesi hararetle dua etmeye davet etti. "Zorluydu," diye konuştu başrahibe. "Bu genç kızın vermesi gereken sınavlar çok zorluydu. Şeytan, onu kötülüğe yöneltmek istedi. Onun aklını başından almak için, kötü bir şey olduğunu bilmeden günaha girmesi, sonra da o rüyadan utanç ve yeis içine uyanması için, cehennemin bütün hilelerine başvurdu. Lakin mutlak irade bu cennet çocuğunu korudu; iblis bugün hâlâ ona kötü niyetle yaklaşmaya kalkışabilir. Ama kızımız, onu yine yener; hem bu kez zaferi daha da şanlı olur. Dua edin. Dua edin, biraderlerim, sadece İsa'ya adanmış gelinin kararlılığı için değil –zira onun ruhu cennete sıkı bir şekilde bağlıdır– bu dünyaya ait bir kötülüğün bu kutsal olayı bölmemesi için dua edin. Ruhumu karşı koyamadığım bir endişe hali sarmakta."

Başrahibenin "baştan çıkarıcı şeytan" olarak nitelediği kişi bendim ve Aurelie'nin kıyafet giyeceği gün buraya gelmiş olmamı, yine dehşet verici bir davranışta bulunmaya niyetli olduğuma bağlıyordu muhtemelen. Nedamet getirişimin, tövbe edişimin gerçekliğine, ruhumun değiştiğine olan güvenim, başımı dik tutmamı sağlıyordu. Başrahibe, beni bir kez bile olsun bakmaya layık görmüyordu; ta derinden incinmiştim. Yönetim merkezinde prensesi gördüğüm zaman hissettiğime benzer acı, alaycı bir nefret kıpırdandı içimde. Başrahibe o sözleri söyler söylemez, yerin dibine girecek yerde küstahça ve pervasızca karşısına dikilip şöyle demek istedim: "Sen her zaman böyle üstün bir kadın mıydın sanki? Dünyanın zevkleri uyanmamış mıydı hiç içinde? Babamı gördüğün zaman, kendini günah fikrine hiç yer bırakmayacak kadar sakınmayı başarabilmiş miydin? Söyle, başına mitre takmışken, elinde asa tutarken, kimsenin fark etmediği bir anda babamın hayali hiç mi belirmedi gözlerinde, hiç mi dünyevi özlemler uyandırmadı içinde? Ya sevdiğin adamın çocuğunu bağrına basarken neler hissettin? O yitik adamın adını, isyankâr bir günahkâr olduğunu bile bile, nasıl da acıyla haykırmıştın, unuttun mu? Sen o karanlık güçle mücadele ettin mi hiç benim gibi? Eğer çetin bir mücadeleden geçmemişsen, ne hakla hakiki bir zaferin mutluluğuyla övünebilirsin? Kudretli düşmana yenilmiş olsa da, engin bir nedamet hissiyle tövbe ederek kendini kurtarmış birini küçümseyecek kadar kudretli mi

sanıyorsun kendini?" Düşüncelerimdeki bu ani değişiklik, mücadeleden galip çıkmış olmanın gururuyla yeniden kazandığı hayata doğru ilerleyen tövbekârın gösterdiği bu dönüşüm, dışarıdan da fark ediliyor olmalıydı. Zira yanımda duran birader, sorma gereğini duymuştu: "Ne oluyor sana, Medardus, bu aziz kadına neden böyle tuhaf, öfke dolu gözlerle bakıyorsun?" "Evet!" dedim kısık sesle. "Çok aziz bir kadın olabilir o. Zira şimdiye kadar dünyevi kimselerin erişemeyeceği kadar yükseklerde durdu. Lakin şu anda benim gözüme bir Hıristiyan değil, bilenmiş bir bıçakla insan kurban etmeye hazırlanan pagan bir rahibe gibi görünüyor." Düşüncelerimin sıralaması içinde yeri olmayan o son kelimeleri nasıl olup da telaffuz edebildiğimi ben de bilmiyorum. Ama o sözlerle birlikte, fevkalade kötü bir olay etrafında buluşan karmakarışık hayaller üşüştü kafama. Aurelie, dünyayı ebediyen terk edecekti. O anda bana dinsel bir çılgınlığın hezeyanı gibi görünen bir yeminle dünyadan vazgeçecekti. Tıpkı bir zamanlar, şeytana satılmış olduğum sırada, hayatın en yüce, en ışıltılı saydığım ânını, günah ve isyankârlık içindeyken bulduğumu sandığım gibi, şimdi de Aurelie ile benim, bir an için bile olsa birleşmemiz, sonra da dünyevi hazzın en yüce ânında yeraltının gücüne adanmış olarak ölmemiz gerektiğini düşünüyordum. Cinayet fikri, korkunç bir canavar gibi, iblisin ta kendisi gibi işliyordu ruhuma. Ah, ben gafil, başrahibenin sözlerini üzerime alınırken, şeytanın beni, şimdiye kadar yaptıklarımın en dehşet verici olanı için baştan çıkarmaya çalıştığı, beni tabi tutacağı en zorlu sınava fırsat hazırlamakta olduğumu idrak edemiyordum bir türlü. Konuştuğum birader korkuyla baktı bana. "İsa ve Meryem Ana adına, ne biçim konuşuyorsunuz siz?" dedi. Salondan ayrılmak üzere olan başrahibeyi gördüm, göz göze geldik; beti benzi atmış bir halde baktı bana. Sendeledi, rahibeler destek olmak zorunda kaldılar. "Ey azizler, bu, içime doğdu," diye mırıldanıyor gibi geldi bana. Hemen ardından Başrahip Leonardus'u yanına çağırdılar. Manastırın bütün çanları yeniden çaldı, org sesleri ve koro halinde toplanmış rahibelerin ilahileri gök gürültüsü gibi göklere yükseliyordu. Derken başrahip yeniden salona girdi. Bunun üzerine değişik tarikatlardan biraderler, tören yürüyüşüyle, Aziz Bernard Günü kadar kalabalık olan kiliseye doğru ilerlediler. Kokulu güllerle bezenmiş ana altarın bir yanında

ruhban için oturacak yerler hazırlanmıştı. Karşısındaki tribünde, töreni bizzat yürütecek olan piskoposun orkestrası yer alıyordu. Leonardus beni yanına çağırdı; merakla beni gözlemlediğini, en ufak hareketime bile dikkat etmekte olduğunu fark ettim. Sürekli dua kitabıma bakarak dua etmem için uyarıyordu. Klarissen rahibeleri, altarın hemen dibinde alçak bir parmaklıkla çevrilmiş alanda toplanmışlardı. Büyük an geldi, Cistercium rahibeleri altarın arkasındaki parmaklıklı kapıdan geçerek Aurelie'yi manastırdan kiliseye doğru getiriyorlardı. O göründüğünde, kalabalığın arasında bir fısıltı dolaştı. Org sustu, rahibelerin söylediği sade ilahi, harikulade bir derinlikle, insanın içine işleyen akorlarla çınlıyordu. Henüz bakmaya cesaret edemiyordum; korkunç bir endişe içinde kaskatı bir halde, olduğum yerde büzüldüm. Dua kitabım yere düştü. Almak için eğildim ama eğer Leonardus beni yakalayıp tutmasaydı, ani bir baş dönmesiyle oturduğum yüksek yerden aşağı yuvarlanabilirdim. "Ne oluyor sana, Medardus?" dedi başrahip usulca. "Tuhaf tavırlar içindesin. Seni yönlendirmeye yeltenen kötü düşmana direnmen gerek." Bütün gücümle kendime hâkim oldum. Başımı kaldırdım ve Aurelie'yi ana altarın önünde diz çökerken gördüm. Ah, cennetin efendisi, güzelliği ve zarafeti içinde her zamankinden daha da çok ışıldıyordu. Gelin gibiydi. Benim olacağı o meşum günkü gibi giyinmişti. Saçları çiçek açmış mersinlerle, güllerle sanatkârane bir biçimde örülmüştü. Bu törensel ânın yarattığı huşu içinde yanakları kızarmış, göğe çevrili gözleri göksel bir heyecan ifadesiyle dolmuştu. Onu prensin sarayında ilk gördüğüm an, bu yeniden gördüğümün yanında hiç kalırdı. İçimdeki aşkın, vahşi ihtirasın ateşi her zamankinden daha da delice parladı. "Ah, Tanrı'm, ah, siz bütün azizler, delirmeme izin vermeyin. Kurtarın beni; beni bu cehennem azabından kurtarın. Yeter ki delirmeyeyim. Yoksa dehşet verici şeyler yapacağım. Ruhumu ebediyen lanetlenmeye mahkûm edeceğim." Böyle dua ediyordum içimden. Zira kötü ruhun üzerimde gitgide daha fazla egemen olduğunu hissediyordum. İşleyeceğim günaha Aurelie'nin de katkısı var gibi geliyordu bana; Tanrı'nın altarında etmeye niyetlendiği bu yemin, onun gözünde benim olmak için ettiği resmî yemin olacaktı aslında. Onu İsa'nın gelini olarak değil, yeminini bozmuş bir keşişin suçlu karısı olarak görüyordum. Ona çılgın arzularımın bütün ihtirasıyla sarılmak, sonra

da onu öldürmek istiyordum. Bu fikir, karşı konulamaz bir şekilde sarıyordu beni. Kötü ruh gitgide daha vahşi bir şekilde sürüklüyordu peşinden. Neredeyse, "Durun, gafil budalalar, Tanrı'nın gelini mertebesine yüceltmek istediğiniz kız, dünyevi güdülerden azade temiz bir bakire değil, keşişin karısıdır!" diye haykıracaktım. Kendimi aşağıya, rahibelerin arasına atacak, onu çekip çıkaracaktım oradan. Kisveme davranıp bıçağımı aradım. O esnada tören, Aurelie'nin, yeminini okuması aşamasına gelmişti. Onun sesini işittiğim anda, çılgın fırtınanın sürüklediği kara bulutların arasından sakin bir ay ışığı süzülür gibi oldu. İçim aydınlandı ve kötü ruha karşı bütün gücümle direnmiş olduğumun ayırdına vardım. Aurelie'nin her sözü bana yeniden güç veriyordu; kısa zamanda bu sıcak savaşı kazanacaktım. İsyankârlıkla ilgili karanlık düşüncelerim, dünyevi arzularımın kıpırdanışı tümüyle kayboldu. Aurelie, dualarıyla beni ebedi bir utançtan ve ahlaki çöküntüden korumaya muktedir, cennetin inançlı gelini olmuştu artık. Ettiği yemin, benim için bir teselli, bir umut anlamına geliyordu; içimde gökselliğin heyecanı yükseliyordu ışıldayarak. Leonardus'un varlığını yanımda yeniden fark ettiğim sırada, onun bendeki değişikliğin ayırdında olduğunu gördüm; zira şefkatli bir sesle, "Düşmana direndin, oğlum; bu, mutlak iradenin senin önüne koyduğu son sınavdı," dedi.

Yemin edilmişti: Klarissen rahibelerinin karşılıklı söyledikleri bir ilahi eşliğinde Aurelie'ye rahibe kıyafeti giydirilecekti. Mersin çiçekleriyle gülleri saçlarından çözmeye ve dalgalanan buklelerini kesmeye yeltendikleri anda, kilisede bir kargaşadır çıktı. İnsanların savrularak birbirinden ayrıldıklarını, yerlere fırlatıldıklarını görüyordum. Kargaşa gitgide daha yakınıma geldi. Üzerinden Kapuçin kisvesinden artakalmış paçavralar sarkan, yarı çıplak bir adam, yüzünde delice ifadeler ve dehşet verici çılgın bakışlar, sıkılı yumruklarıyla kalabalığı yarmaktaydı. O iğrenç benzerimi tanıdım. Ama tam kötü bir şeyler olacağı hissiyle aşağıya atılıp karşısına dikileceğim anda, çılgın canavar ana altarın bulunduğu alanı çevreleyen galerinin üzerinden atladı. Başrahibe, Aurelie'yi sımsıkı kucaklamıştı. "Hah hay!" diye ciyakladı deli, çıngıraklı bir sesle: "Prensesi elimden kaçıracak mısınız? Hah hay! Prenses, benim küçük gelinim olur." Böyle diyerek Aurelie'yi yerinden kaldırdı, elinde

tuttuğu bıçağı savurarak sapına kadar göğsüne sapladı. Oluk gibi kan fışkırdı. "Yaşasın, yaşasın, prensesimi kazandım artık!" diye bağırdı çılgın adam ve ana altarın arkasındaki parmaklıklı kapıdan geçip manastırın koridorlarında uzaklaştı. Rahibeler dehşet içinde çığlıklar atıyorlardı. "Cinayet! Cinayet! Hem de Tanrı'nın altarının önünde!" diye haykırıyordu ahali, atlara doğru akın ederek. "Manastırın girişlerini tutun, cani kaçamasın!" diye seslendi Leonardus yüksek sesle. Halk dışarıya akın etti; keşişler arasından güçlü kuvvetli olanlar, köşede duran ayin alayının sopalarını yakalayıp manastırın koridorlarında canavarın peşine düştüler. Her şey bir anda olup bitmişti. Aurelie'nin yanına diz çöktüm. Rahibeler beyaz bezlerle yarayı olabildiğince bağlamış, bayılan başrahibeye yardım ediyorlardı. Yanı başımda güçlü bir ses, "*Sancta Rosalia, ora pro nobis,*" dedi. Başımı kaldırıp baktım. Yanımda yaşlı ressam duruyordu; ama tıpkı bana zindanda göründüğü gibi sakin ve şefkatliydi. Ne Aurelie'nin ölümünün ardından dünyevi bir acı ne de ressamın görünmesinden dolayı bir korku duyuyordum. Zira ruhumda, karanlık gücün attığı gizemli düğümlerin artık çözülmekte olduğuna dair bir ışık belirmişti.

"Mucize, mucize!" diye bağırıyordu halk sürekli. "Eflatun harmanili adama bakın! Ana altarın resminden dışarı fırlamış... gördüm... Ben de! Ben de!" diye bağırdı birçok kişi hep bir ağızdan. Herkes diz çöktü ve ortalığı saran karmakarışık gürültü, şiddetli hıçkırıklar ve ağlamalar eşliğinde bir dua mırıltısına dönüştü. Başrahibe ayılıp kendine geldi ve yürek parçalayan, derin acılarla dolu bir sesle, "Aurelie! Yavrum! Benim dindar kızım! Yüce Tanrı'm!.. Bu senin takdirin!" dedi. Minderlerle, örtülerle kaplanmış bir sedye getirdiler. Aurelie'yi üstüne yatırdıklarında, kızcağız derinden bir iç çekip gözlerini açtı. Ressam başucunda durmuş, elini kızın başına koymuştu. Güçlü bir aziz gibi duruyordu. Başrahibe dahil herkes, fevkalade ürkek bir huşu içinde gibiydiler. Sedyenin hemen dibine diz çöktüm. Aurelie'nin gözü bana takıldı; o anda, azize inancı uğruna acılar içinde şehit düştüğü için feryat etmek geldi içimden. Tek kelime edemeden boğuk bir çığlık atabildim ancak. O esnada Aurelie yumuşak bir sesle usulca konuştu: "Dünyevi her şeyin boş olduğunu idrak ettiği, ebedi sevincin ve selametin ülkesine duyduğu hasret yüreğini doldurduğu bir anda, göklerin mutlak hâkiminin takdiriyle

dünyadan ayrılan biri için neden ağlıyorsun ki?" Ayağa kalktım ve sedyeye iyice yaklaştım. "Aurelie!" dedim. "Kutsal Bakire. Gözlerini o yüce yerlerden sadece bir an için indir. Yoksa ben, ruhumu, içimin huzurunu bozan, mahveden yeisler içinde eriyip gideceğim. İblisin ta kendisi gibi hayatına giren isyankâra hor bakmaktasın, değil mi? Ah, o çok ağır bir kefaret ödedi. Yine de nedamet getirmekle günahlarını hafifletmeyeceğini iyi biliyor. Aurelie... Ruhunu teslim ettin mi?" Meleklerin kanatları dokunmuş gibi gülümsedi Aurelie ve gözlerini kapattı. "Ah, yeryüzünün mesihi, Kutsal Bakire! Umarsız kederler içinde kaldım ben. Kurtarın, kurtarın beni cehennemde yanmaktan!" Heyecan içinde dua ediyordum. O an Aurelie gözlerini bir kez daha açtı, "Medardus!" dedi. "Sen kötülüğün gücüne teslim oldun. Peki ya ben, ben masum muydum? Caniyane aşkımda dünyevi saadeti bulmayı ümit etmiyor muydum? Mutlak iradenin fevkalade takdiri, bizi, isyankâr atalarımızın suçlarının kefaretini ödemeye mahkûm etti. Bizi, yıldızların üzerine taht kurmuş, dünyevi zevklerle hiç ilgisi olmayan bir aşkın bağıyla birleştirdi. Ama hilekâr düşman, aşkımızın bu derin anlamını bizden gizlemeyi, bizi dehşet verici bir şekilde, bu semavi aşktan sadece dünyevi anlamlar çıkarmak üzere kandırmayı başardı. Günah çıkarma hücresinde sana, aşkını ilan eden ben değil miydim? Ama sende ebedi aşkı uyandırmak yerine, seni yakıp bitirecek, ancak günaha girerek söndürebileceğini düşündüğün zevk cehenneminin alevini ateşledim. Cesaretini topla, Medardus! Şeytanın, kendisini senin yerine koysun diye kandırdığı çılgın deli, Tanrı'nın takdirinin gerçekleşebilmesi için bir araçtı sadece. Cesaretini topla, Medardus... yakında, yakında..." Aurelie son sözlerini gözle görülür bir güçlükle, gözleri kapalı olarak söyledi ve kendinden geçti ama henüz can vermemişti. "Muhterem efendim, acaba size günah mı çıkardı?" diye sordular meraklı rahibeler. "Katiyen!" diye cevap verdim. "O benim ruhumu cennetin tesellisiyle doldurdu." "Aferin sana, Medardus. Sınav süren yakında sona erecek. Hoşça kal!" Bu sözleri dile getiren, ressamdı. Ona doğru ilerledim: "Beni bırakmayın, siz olağanüstü insan." Nasıl olduğunu anlayamadım; konuşmamın arkasını getiremeden, tuhaf bir şekilde kendimden geçmiş ve uyanıklık ile rüya görmek arasında bir duruma düşmüştüm. Derken gürültülü seslenmeler, bağrışlarla uyandım. Ressamı artık göremiyordum.

Çiftçiler, şehir halkı, askerler kiliseye doluşmuşlardı. Hâlâ orada olduğunu düşündükleri, Aurelie'nin katilini bulmak için manastırı didik didik aramak üzere izin istiyorlardı. Düzenin bozulacağından endişe eden başrahibe bundan kaçınıyordu; ama galeyana gelen kişiler, ona olan hürmetlerine rağmen bir türlü yatışmıyorlardı. Onu, ince hesaplı kaygıları yüzünden, bir keşiş olan katili saklamakla itham ediyorlardı. Halk gitgide daha şiddetli bir öfkeyle bağırıp çağırarak manastıra akın etmeye hazırlanıyordu. Bunun üzerine Leonardus kürsüye çıktı ve halka etkileyici birtakım sözlerle, bu kutsal yere saygısızlık etmemelerini, caninin asla bir keşiş olmadığını, manastırda bakım gören bir deli olduğunu, bir ara öldü zannedilerek tarikat kuralları uyarınca morga kaldırıldığını ama onun bu ölüm halinden uyanıp kaçtığını anlattı. Eğer hâlâ manastırda ise, alınacak önlemlerle kaçmasının imkânsız olduğunu söyledi. Halk sakinleşti, sadece Aurelie'nin kiliseye manastırın koridorlarından değil, merasim alayı şeklinde bahçeden getirilmesini istediler. Öyle yapıldı. Yılmış rahibeler, güllerle donattıkları tabutu taşıyorlardı. Aurelie de daha önce olduğu gibi, mersin dalları ve güllerle süslenmişti. Dört rahibenin gölgeliğini taşıdığı tabutun hemen arkasında, iki rahibenin kolunda başrahibe yürüyordu. Diğerleri Klarissen rahibeleriyle birlikte geliyorlardı. Onları değişik tarikatlardan biraderler izliyorlardı; arkalarından da halk yürüyordu. Alay bu şekilde kiliseden geçerken org çalan rahibe altarın önüne ulaşmış olmalı ki, alay kilisenin ortalarına gelince altardan aşağı koyu ve ürperti verici bir şekilde pes perdeden org sesleri yankılandı. İşte o anda Aurelie yavaşça doğruldu, ellerini dua ederek gökyüzüne kaldırdı; halk yeniden dizlerinin üzerine çöküp haykırdı: *"Sancta Rosalia, ora pro nobis."* Şeytanın gözlerimi kör ettiği sırada, Aurelie'yi ilk kez gördüğümde, günahkârca bir sahtekârlık içinde bana malum olduğunu ileri sürdüğüm şey, o anda bu suretle gerçek oluyordu.

Rahibeler, manastırın alt salonunda sedyeyi indirdiklerinde, rahibelerle biraderler etrafında dua ederlerken Aurelie derin bir iç çekişle, yanı başında diz çökmüş olan başrahibenin kollarına yığıldı. Ölmüştü! Halk manastırın büyük kapısından ayrılmamıştı. Çanlar, bakirenin bu dünyadan ayrıldığını ilan ettiği an, her taraf hıçkırıklar ve acı çığlıklarıyla inledi. Pek çok kişi Aurelie defnedilinceye kadar köyde

kalmaya, evine ondan sonra dönmeye ve bu arada sıkı bir şekilde oruç tutmaya ant içti. Korkunç olaya, göklerin gelininin inancı uğruna şehit olduğuna dair söylenti hızla yayıldı, Aurelie'nin dört gün sonra düzenlenen cenaze töreni, bir azizenin nurlara kavuşmasının kutlanmasına benzer bir şekilde gerçekleşti. Zira birkaç gün öncesinden başlayarak manastırın önündeki çayırlık, Aziz Bernard Günü'nde olduğu gibi yerlerde sabahlayan insanlarla doldu; ama neşeli gürültülerden çok, inanç dolu iç çekmeler ve boğuk mırıltılar işitiliyordu. Kilisenin ana altarının önünde vuku bulan o gaddarca eylemin hikâyesi ağızdan ağıza yayılıyor, eğer sesler bir an için yükselirse, bu da iz bırakmadan ortadan kaybolan caniye edilen beddualar oluyordu.

Çoğunlukla bahçedeki şapelde tek başıma geçirdiğim bu dört gün, ruhumun selameti açısından, Roma'daki Kapuçin manastırında geçirdiğim o uzun, zorlu nedamet günlerinden çok daha tesirli oldu. Aurelie'nin son sözleri, günahlarımın ardında saklı esrarı açıklığa kavuşturmuştu. Görmüştüm ki, erdemin ve inançlılığın gücüyle donatılmış olduğum halde, yılgın bir korkak gibi davranmış, suçlu soyumun sürmesini, onun yeniden yeşermesini arzu eden iblise karşı direnememiştim. Orkestra şefinin kız kardeşini gördüğüm, isyankâr kibrimin başkaldırdığı sıralar, içimdeki kötülük tohumu henüz küçüktü. Lakin şeytan beni oyuna getirerek lanet olası bir zehir gibi kanımı kaynatan iksirini elime tutuşturmuştu. O yabancı ressamın da, başrahibin de, başrahibenin de ilk uyarılarına aldırmamıştım. Aurelie'nin günah çıkarma hücresine gelmesiyle, içimde saklı suçlunun gelişimi tamamlanmış oluyordu. Günah, o zehrin yarattığı fiziksel bir hastalık gibi ortaya çıkmıştı. Şeytana teslim olmuş biri, beni Aurelie'yle birleştiren bağın, göklerin gücünden gelen ebedi aşkın sembolü olduğunu nasıl fark edebilirdi ki? Felaketimden sevinç duyan iblis, varlığına benim benliğimin sızdığı, bu suretle ruhumu etkileyen bir ahlaksıza kenetlemişti beni. Onun sözde ölümü, muhtemelen şeytanın boş aldatmacasıydı ama ben kendimi suçluyordum bundan. Bu ilk suç, şeytana kanmanın peşinden gelen cinayet fikrine alıştırmış oluyordu beni. Böylece, ahlaksızca bir günahın meyvesi olan, şeytanın ruh verdiği kardeşim, beni en alçakça isyankârlıklara sürüklemiş, bana acımasızca işkenceler etmişti. Aurelie Tanrı'nın takdiriyle rahibelik

yeminini edinceye kadar içim günahtan tam olarak arınmamıştı. O âna kadar iblisin hâlâ etkisi vardı üzerimde. Ama Aurelie'nin son kelimeleriyle birlikte yukarılardan inen nurlu mutluluk, o olağanüstü iç huzuru, Aurelie'nin ölümüyle günahlarımın bağışlanmış olduğunu kanıtlıyordu. Ayin töreninin sonunda koro, "*Confutatis maledictis flammis acribus addictis,*"[29] dizelerini seslendirirken, içimin titrediğini hissettim. Lakin, "*Voca me cum benedictis,*"[30] sözleri okunurken, semavi bir güneşin aydınlığında Aurelie'nin yukarılardan bana baktığını, ışıklar saçan yıldızlı halkalarla çevrili başını, ruhumun selameti için yalvarmak üzere o en aziz varlığa doğru kaldırdığını görür gibi oldum. "*Oro supplex et acclinis cor contritum quasi cinis!*"[31] Yere yığıldım; lakin ruh halim, bu mütevazı yalvarışlarım, Kapuçin manastırındaki pişmanlığıma dair o ihtiraslı ifadelerden, o acımasızca, vahşice nedamet ibadetlerinden ne kadar da farklıydı. Zihnim doğruyu yanlıştan ayırt edebilme noktasına ancak şimdi gelmişti. Bu berrak bilinçle, şeytanın üzerimdeki her tür yoklaması etkisiz kalmalıydı. İlk anda beni bu denli derinden sarsan, Aurelie'nin ölümü değil, iğrenç ve dehşet verici bir görünüm arz eden öldürülüş şekliydi. Ama mutlak kudretin inayetiyle onun en yüce mertebeye erişmeyi başardığını idrak ettim; inancı uğruna şehit olarak sınanmış, günahlarından arınarak İsa'ya adanmıştı. Acaba benim açımdan bu onun sonu muydu? Hayır, ancak şimdi, onun bu ıstıraplarla dolu dünyadan ayrılmasıyla, yüreğimde ebedi aşkın ışığı parlamıştı. Evet, Aurelie'nin ölümü, onun söylediği gibi, dünyevi aşkla hiç ilgisi olmayan bir aşkın kutsanma şenliğiydi sadece. Bu fikirler beni de dünyevi varlığımın üzerine yükseltmişti. Cistercium Manastırı'ndaki günler, hayatımın gerçek anlamda en hayırlı günleriydi.

Ertesi sabahki defin töreninden sonra Leonardus, biraderlerle birlikte şehre dönmek istiyordu; başrahibe, kafilenin yola çıkacağı sırada beni yanına çağırttı. Odasında yalnızdı. Çok müteessirdi, gözlerinden yaşlar dökülüyordu. "Her şeyi, her şeyi biliyorum artık, oğlum Medardus," dedi. "Sana yine bu şekilde hitap ediyorum; zira sen bahtsız, sen merhamet duyulası çocuk, tabi tutulduğun bütün sınavlardan geçtin. Ah, Medardus, o, sadece o, Tanrı'nın katında bize şefaat edecek olan o kız, yalnız o, bütün günahlardan azade. Ben de

vaktiyle dünyevi hazların hayaliyle dopdolu olarak o caniye kendimi vermek üzereyken uçurumun kenarına kadar gelmemiş miydim? Gelmiştim... Oğlum Medardus! Ben de hücremin ıssızlığında babanı hatırlayarak suçlu gözyaşları dökmüştüm. Git şimdi, oğlum Medardus. Senin isyankâr bir günahkâr olarak yetişmende benim de belki payım olduğuna dair bütün şüpheler silindi ruhumdan."

Leonardus belli ki, başrahibeye hayatım hakkında bilmediklerini açıklamış, bu davranışıyla kendisinin de beni affettiğini, beni büyük divanında Tanrı'nın takdirine havale ettiğini göstermişti. Manastırın eski düzeni olduğu gibi devam ediyordu. Biraderlerin saflarına karıştım eskisi gibi. Günlerden bir gün Leonardus, "Birader Medardus, sana bir tövbe ibadeti vazifesi daha vermek istiyorum," dedi. Tevazu içinde bunu ne olduğunu sordum. "Hayatının hikâyesini bütün tafsilatıyla yazacaksın," diye yanıt verdi. "İlginç olayları, daha önemsiz olanlarını, dünya hayatının renkli yanlarını; başından geçen hiçbir şeyi atlamayacaksın. Hayal gücün seni belki de o dünyaya geri götürecek gerçekten; her şeyi, korkunç, gülünç, ürkünç ya da eğlenceli, ne olmuşsa hepsini bir kez daha hissedeceksin. Mümkündür ki, Aurelie'yi inancı uğruna ölmeyi başaran Rahibe Rosalia'dan farklı olarak göreceksin; ama kötü ruh, seni tam anlamıyla terk etmişse eğer, dünyevi olandan tam anlamıyla vazgeçmişsen, yücelmiş bir varlık olarak her şeyin üzerinde kalacaksın; o izlenimler sende hiçbir iz bırakmayacak." Başrahibin emrini yerine getirdim. Her şey gerçekten de tıpkı onun dediği gibi oldu. Hayatımı yazarken acı ile mutluluk, korku ile zevk, dehşet ile hayranlık aynı anda, bir arada dökülüyordu içimden. Bu sayfaları okumuş olan okurum, Aurelie'nin hayalinin bütün canlılığıyla gözümün önüne geldiği, aşkımın en mutlu günlerini sana anlatmıştım. Hafif, akılsız insanlara, beraberinde ekseriya çöküşü getiren dünyevi zevklerden daha yüce şeyler vardır; bunlar, günahlı ihtiraslardan uzak, yüce olan ne varsa, aşk ülkesinden zavallı insan yüreğine pür bereket inecek ne varsa, sevdiğinin onları, ilahî bir ışık gibi yaktığı o en ulvi, en mesut anlardır. Dünyanın bana sunduğu o harikulade anları hatırlayıp da gözlerimden acı yaşlar döküldüğünde, çoktandır kabuk tutmuş yaralarım yeniden kanadığında, beni işte bu düşünce ferahlatıyordu.

Ölürken bile şeytanın bu günahkâr keşişe azap çektirmeye gücü yetecektir muhtemelen; bunu biliyorum. Lakin yürekten bir hasretle, beni dünyadan alacak o ânı bekliyorum sürekli. Zira o an, Aurelie'nin, yani Azize Rosalia'nın ölürken vaat ettiklerinin gerçekleşeceği an olacaktır. Kutsal Bakire, benim için Tanrı'ya yalvar; yalvar ki, o karanlık saatte, defalarca yenik düştüğüm cehennemin gücü bana galip gelmesin, beni ebediyen ahlaksızlığın çirkefine çekemesin.

B.deki Kapuçin manastırının kütüphanecisi Peder Spiridion'un eki

17.. senesi, Eylül'ün üçünü dördüne bağlayan gece, manastırımızda çok tuhaf şeyler oldu. Gece yarısı sularında olmalı, bitişiğimdeki, Birader Medardus'un hücresinden tuhaf kıkırdamalar, kahkahalar, yanı sıra boğuk, acıklı inlemeler işittim. Çok çirkin, itici bir ses sanki bariz bir şekilde, "Benimle gel, Birader Medardus, gidip gelini bulalım," sözlerini telaffuz ediyordu. Kalktım; niyetim Birader Medardus'a gitmekti. O anda çok tuhaf bir korkuya kapıldım. Aniden ateşlenmiş gibi bütün uzuvlarım şiddetle titriyordu. Bunun üzerine Medardus'un hücresi yerine, Başrahip Leonardus'un hücresine gittim. Güçlükle uyandırdım onu ve işittiklerimi anlattım. Başrahip çok korktu, ayağa fırladı, bana kutsanmış mumlar getirmemi söyledi; sonra da ikimiz birlikte Medardus'a gidecektik. Söyleneni yaptım, mumları koridordaki Meryem Ana şamdanından yaktım. Merdivenden çıktık; ama ne kadar kulak kabartsak da, duyduğum o tiksindirici sesleri duyamadık. Bunun yerine, usulca çınlayan hoş çan sesleri işitiliyor, etrafa sanki latif bir gül kokusu yayılıyordu. Hücreye yaklaştık; o anda kapısı açıldı, dışarıya şaşılacak derecede uzun boylu, beyaz kıvırcık sakallı, eflatun harmanili bir adam çıktı. Çok korktum; zira bu adamın tehlikeli bir hortlak olduğundan hiç şüphem yoktu; manastırın kapıları sımsıkı kapalıydı, içeriye hiçbir yabancı giremezdi; ama Leonardus ona korkmadan bakıyordu; daha ağzını açıp bir şey söyleyemeden adam, çok boğuk ve törensel bir sesle, "Mutluluk ânı yakın artık," dedi. Sonra da koridorun karanlığında kayboldu. Korkum daha da artmıştı. Elimin titremesinden az kalsın mumu düşürüyordum. Başrahip, artık

dindarlığından mı, inancının gücünden mi bilinmez, hortlağa hiç aldırış etmeden beni kolumdan yakaladı, "Birader Medardus'un hücresine girelim," dedi. Öyle yaptık. Bir süredir çok güçsüz düşmüş olan Birader Medardus'u bulduğumuzda ölmek üzereydi. Konuşamıyor, sadece güçlükle biraz nefes alabiliyordu. Leonardus, onun yanında kaldı. Ben çana asıldım ve bağırarak biraderleri uyandırdım. "Kalkın! Kalkın. Birader Medardus ölüyor!" Eksiksiz herkes ayağa kalktı. Ellerimizde mumlarla, can çekişen biraderimizin yanına koştuk. Korkumu atlatmıştım artık. Ben dahil hepimiz derin bir keder içindeydik. Birader Medardus'u bir sedyeye koyup manastırın kilisesine taşıdık, ana altarın önüne koyduk. Orada, hepimizi hayrete düşürecek surette konuşmaya başladı. Günahını Leonardo bizzat çıkardı; günahlarından arındırdıktan sonra, onu son olarak kutsal yağla kendisi ovdu. Leonardus aşağıda onunla kaldı ve konuşmaya devam etti; biz ise koro yerine çıkıp ölünün ruhunun selameti için alışıldık ilahilerimizi okuduk ara vermeden. Manastırın çanları tam gece yarısı, ertesi günü, yani 17.. yılının beş Eylül'ünü haber verdiği esnada, Birader Medardus başrahibin kollarında aramızdan ayrıldı. Bir yıl önce tam Rahibe Rosalia'nın, yeminini ettikten sonra dehşet verici bir şekilde öldürüldüğü gün ve saat olduğunu fark ettik bunun. Ayin ve defin esnasında da bazı şeyler oldu. Ayinde yoğun bir gül kokusu yayıldı etrafa. Çok eski, ünlü bir İtalyan ressamın yaptığı söylenen, Roma'daki bir Kapuçin manastırından yüklü bir paraya aldığımız, onların elinde sadece bir kopyası bulunan o güzelim Azize Rosalia resminin önüne, o mevsimde az bulunan güllerden bir demet konulmuş olduğunu fark ettik. Kapı görevlisi birader, pek sefil görünüşlü, hırpani bir dilencinin sabah erkenden bize fark ettirmeden yukarıya çıkıp demeti resmin önüne koyduğunu söyledi. Aynı dilenci cenaze töreni esnasında da oradaydı ve biraderlerin arasına karışmıştı. Uzaklaştırmak istedik ama Başrahip Leonardus, onu dikkatle süzdükten sonra, ses çıkarmamamız gerektiğini söyledi. Onu fahri birader olarak manastıra kabul etti; dünyadaki hayatında adı Peter Schönfeld olduğu için, biz de ona Birader Peter dedik. Son derece sakin, iyi niyetli, az konuşan ama arada bir günahsız tarafından abartılı kahkahalar atan ve bizi eğlendiren biri olarak, ona gururla taşıdığı adını vermekte sakınca

görmedik. Başrahip Leonardus bir keresinde, Peter'in ışığının, hayatı alaya alan şakacılığının dönüştüğü bir tür deliliğin dumanları arasında sönmüş olduğunu söyledi. Bilge Leonardus'un bununla ne kastettiğini pek anlamadık, ama fahri Birader Peter'in onun çoktandır tanıdığı biri olduğunu fark ettik. Birader Medardus'un hayat hikâyesini içeren ama okumadığım evraka, ölümüne dair ayrıntılı bilgileri büyük bir gayretle, *ad majorem dei gloriam*[32] eklemiş bulunuyorum. Cennetin efendisi, ruhunu teslim etmiş olan Birader Medardus'a, zamanı gelince mahşerde huzur ve sükûnet içinde dirilmeyi nasip etsin, dindar bir insan olarak öldüğü için onu azizlerin korosuna kabul etsin.

24 . (İt.) Aziz. (Y.N.)

25 . Geleneksel İtalyan el kuklası. (Ç.N.)

26 . Yiğitliği ve Hz. Davud'a bağlılığı dolayısıyla Kitabı Mukaddes'te adı geçen Kral Saul'un büyük oğlu. (Y.N.)

27 . (Lat.) İsa Mesih'e övgüler olsun. (Y.N.)

28 . (Lat.) Yüzyıllar yüzyılı, ebediyen. (Y.N.)

29 . (Lat.) Kötüler bir arada ateşe atıldığında. (Ç.N.)

30 . (Lat.) Beni iyilerden say. (Ç.N.)

31 . (Lat.) Yalvarıyorum [sana] dizlerimin üzerinde, [pişmanlıktan] toz gibi darmadağın bir yürekle sonumu hayır eyle! (Ç.N.)

32 . (Lat.) Tanrı'nın yüce onuru için. (Ç.N.)

İçindekiler